POPÜLER SİNEMA DERGİSİ

sinema

I 2003/3 212130 MART 2003/95 3.500.000 TL.

ISSN 1300-8161

oman Polanski'nin Altın Palmiyeli filmi

Piyanist

orku sinemasında yeni bir nefes

The Ring

ağdaş bir klasik

Er Ryan'ı Kurtarmak

Gangs of New York

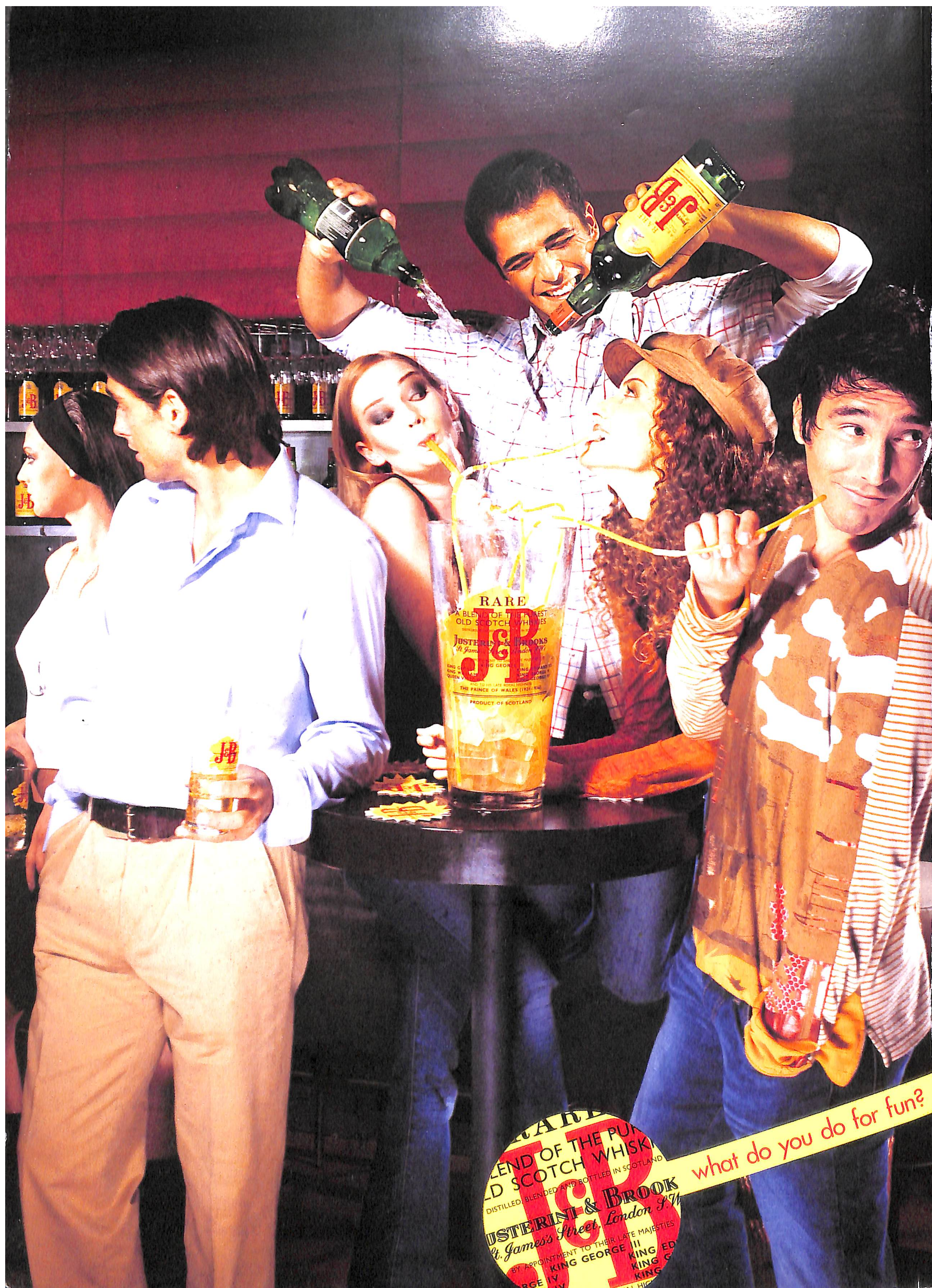
Mustafa Altıoklar "O Şimdi Askerde"yi anlatıyor

K.K.T.C. FİYATI: 4.250.000 TL.

Müzikal evrim geçiriyor

Chicago

RARE
J&B
OLD SCOTCH WHISKIES
JUSTERINI & BROOKS
THE PRINCE OF WALES
PRODUCT OF SCOTLAND
what do you do for fun?

Siz böyle tatlıyı rüyanızda görürdünüz.

Artık her yerde bulabilirsiniz.

Düşlerinizi süsleyen çikolamus, şimdi yakınınızda, her an yanınızda.
Lezzeti, kıvamı, kokusu, usta bir aşçının elinden çıkmış kadar özel.
Hem de üç farklı çeşidi var: Çikolata, kahve, karamel.
Artık bir elinizde Tatlı Düşler, bir elinizde tatlı kaşığı,
keyfinize bakarsınız.

Çikolatalı Kahveli Karamelli

içindekiler

Mart/2003 Sayı:95

sinema

1 NUMARA HEARST

Yönetim Kurulu Başkanı
ve İmtiyaz Sahibi
1 Numara Hearst Yayıncılık A.Ş. adına
Dinç Bilgin

Genel Müdür
Gülriz Devrim

Genel Yayın Yönetmeni
(Sorumlu)
Mehmet Açar
memacar@yahoo.com

Kreatif Direktör
Hasan Fehmi Bayramoğlu
hfb1969@hotmail.com

Yazı İşleri
Senem Erdine
senemerdine@hotmail.com
Engin Ertan
engin_ertan@yahoo.com
Burcu Aykar
aykarburcu@hotmail.com

Yönetim
Üretim Direktörü: Aydan Erbuğ
Finans Direktörü: Haluk Atakan
Teknik Müdür: Engin Altuntaş
Ofset Hazırlık Müdürü: Akif Özkaya

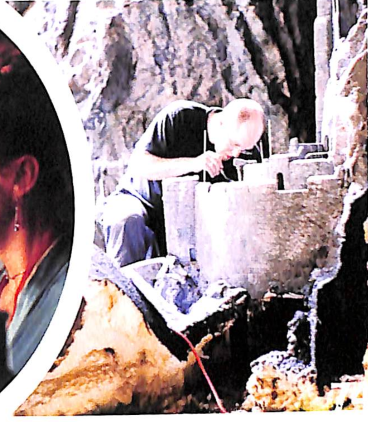
MEDİ GRUP REKLAM SATIŞ PAZARLAMA
Genel Müdür
Can Çağdas
Genel Müdür Yard./Satış
Ece Arman
Genel Müdür Yard./Finans ve Operasyon
Erhan Özdemir
Pazarlama Direktörü
Tülay Tosun
Reklam Satış Koordinatörü
Tülin Çim
Reklam Satış Müdürü
Sema Aksu
Rezervasyon
Tel: (0212) 354 33 61/63/65
Fax: (0212) 354 33 75

sinema
1 Numara Hearst Yayıncılık A.Ş.
Ürünüdür
Adres: Cumhuriyet Caddesi No: 277
Kat: 5 Daire: 5 Şişli/İstanbul
Telefon: (0212) 354 38 86
Ankara Bürosu: (0312) 468 50 50
Dağıtım
BBD Merkez Dağıtım Organizasyon
Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Dergiler Pazarlama Müdürü: Eyüp Curlu
(0216) 585 91 00 (PBX)
Basıldığı yer:
Merkez Gazete Dergi Basım Yayıncılık
San. ve Tic. A.Ş. Tel: (0216) 585 91 05
İşletme Müdürü: Kemal Erginsoy
İşletme Koordinatörü: Kazım Varol

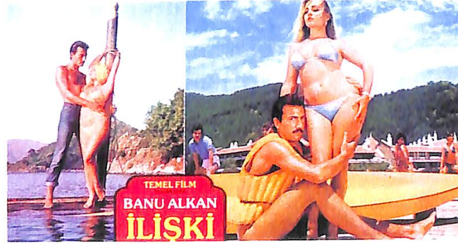
Abone ve Okur Hizmetleri Servisi:
Tel: (0216) 585 91 70
Fax: (0216) 585 91 60
e-mail: abone@birnumara.com.tr

48

36

gündem

dosyalar

ayın filmleri

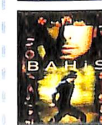
her ay

Armağanlar

Büyük boy afiş: "Gangs of New York"
Koleksiyon kartı: "Sophie's Choice"
Afişetler: "Solaris", "Bahis", "Gülüm", "Define Gezegeni"

Ateş karıncaları dünyayı işgal edecek mi?

Michael Moore'u yıllar önce İstanbul Film Festivali'nde seyrettiğim "Roger and Me / Roger ve Ben" adlı filmle tanımıştım. Festivalin ardından Sinema dergisinde çıkan değerlendirme yazımda da üzerinde en çok durduğum filmdi "Roger ve Ben"... Filmde Amerikan kapitalizminin sıkı bir eleştirisine girişen Moore, tüketim toplumunun gözlerden kaçan çıkmaz sokaklarını ustaca seriyordu önümüze. Ne söylediği şüphesiz çok önemliydi, hatta her şeyden önce söylediğiyle önem kazanan, ayakta duran filmlerden biriydi "Roger ve Ben" ama filmin biçimsel yapısı üzerine biraz düşündüğünüzde de hoş noktalar çıkıyordu ortaya.

"Benim Cici Silahım"

Moore temel olarak bir amatörün kafasına göre serbest bir havada çektiği bir haber filminin kalıplarını kullanıyordu. Her şey iddiasız, mütevazı ve samimiydi. Ama bütün bunların gerisinde sağlam bir sinemasal mantık ve bir sistem duruyordu.
Moore tam anlamıyla bir belgeselci değildi ve yaptığı işin "belgesel" olduğu da tartışılırdı; kesin olan tek şey, kurmaca dediğimiz alanın tümüyle dışında kalması ve "haber filmi" mantığından yola çıkmasıydı. Parçaları biraraya getirmesiyle bir tür kolaj film de denilebilirdi yaptığı işe. Filmin akışının merkezinde de kendisi vardı. Bazen konuşan bir yönetmen, bazen bir anlatıcı, bazen bir muhabir, bazen bir düşünür, bazen de filmin öznesi olarak kendisi...
Basitmiş gibi duran bu model, belki çok orijinal değildi, hatta biraz kaba ve köşeliydi ama çok önemli bir işe yarıyordu: Moore'un sinema sanatı aracılığıyla düşünmesine... Yeni Dalga'nın öncü yönetmeni Jean-Luc Godard bir keresinde filmleriyle düşünmeye çalıştığını söylemişti... Moore'un tavrı da çok farklı değildi.
Moore aynı filmsel yapıyı "Benim Cici Silahım / Bowling for Columbine"da da kullanmış ve dünyanın süper gücü Amerika Birleşik Devletleri üzerine öyle bir düşünme egzersizine girmiş ki, filmden çıktığınızda "Evet, ABD'yi artık biraz daha iyi anlıyorum" diyebiliyor, kafanızdaki bazı boşlukların doldugunu hissediyorsunuz.
(Ayrıntılar için Uygar Şirin'in bu sayıda çıkan eleştiri yazısını tavsiye ederim)

Moore, "herkesin bildiği tatsız gerçekler" üzerinden giderek standart ölçülerde bir anti-militarist film yapmanın ötesinde bir iş çıkartmış. Sözgelimi, denizaşırı askeri operasyonları çok seven Amerikan hükümetlerinin burunlarının dibinde yaşayan yoksul vatandaşlarının halini iyileştirme konusunda gösterdiği duyarsızlığa çekiyor dikkatimizi. Öyle ya; işsizliği, artan suç oranını ve evsizleri düşündüğünüzde ABD hiç de yeryüzündeki cennet değil.
Moore'un vurguladığı bir başka nokta da Amerikan halkının sürekli içinde yaşadığı paranoyak ruh hali... Amerikan korku-gerilim sineması da özünde bu paranoyadan beslenmiyor mu? Bitmek tükenmek bilmeyen ve çeşitli hallerde karşımıza çıkan "yabancı" ve "öteki" korkusunu düşünsenize! Bahçe içindeki huzur dolu yuvalarda yaşayan toplum, evlerinin dışında kalan her şeye karşı tedirgin ve güvensiz. Örneğin, Robert Altman'ın "Short Cuts" filmindeki hikayelerden birinde, unutamadığım bir ayrıntı vardır. Evebeynler çocuklarına yabancılarla iletişim kurmayı öylesine kesin bir dille yasaklamıştır ki kaza geçiren çocuk, insanlardan yardım almakta gecikir, herkesten kaçar... Moore'un filmin bir bölümünde söylediği gibi Amerikalılar sadece başka ırklardan, başka ülkelerden rahatsızlık duymuyorlar. Geçenlerde seyrettiğim bir belgeselde kendi gözlerim ve kulaklarımla şahit oldum. "Ateş karıncası" adı verilen bir karınca türünün eğer önlem alınmazsa, yakın bir gelecekte ABD'yi işgal edeceğine de kalpten inanıyorlar. Prestijli bir kanalda, bilimadamlarının rehberliğinde hazırlanan bir belgeseldi bu... Finalde, ateş karıncalarının sadece ABD'yi değil bütün dünyayı saracağı belirtiliyor ve gerilimli bir müzik eşliğinde grafik olarak bu dünya işgalinin nasıl gerçekleşeceği gösteriliyordu. Moore'un filminden topu topu iki üç gün sonra karşıma çıkmıştı bu belgesel...
"Benim Cici Silahım", format olarak belgesel diye anılmasına karşılık, Cannes'ın yarışmalı bölümüne alınmış ve ödül kazanmıştı. Cannes'ın neden o kadar önemli bir festival olduğunu ispat eden önemli bir ayrıntı bu; çünkü Moore'un filmleri gerçekten de formatlarının ötesinde değerlendirilmeyi hakediyorlar

Mehmet Açar

"Korkusuz"

KORKUSUZ
DAREDEVIL

Yönetmen: Mark Steven Johnson. Oyuncular: Ben Affleck, Jennifer Garner, Michael Clark Duncan, Colin Farrell, Jon Favreau, Joe Pantoliano, David Keith, Scott Terra. Senaryo: Mark Steven Johnson. Görüntü Yönetmeni: Ericson Core. Müzik: Graeme Revell, Mike Purcell. Kurgu: Armen Minasian, Dennis Virkler. Yapım Tasarımcısı: Barry Chusid. Yapımcı: Avi Arad, Gary Foster, Arnon Milchan. Süre: 114 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 21 Mart.

Matt Murdock'ın (Ben Affleck) boksör olan babası bir cinayete kurban gider. Bunun üzerine Matt, çocukluğunda geçirdiği bir kaza nedeniyle kör kalmış olmasına aldırmadan, suçlularla savaşmayı hayatının amacı haline getirir. Bir adamı kamyonun altında kalmaktan kurtarırken geçirdiği bu kaza, ona olağanüstü bazı yetenekler kazandırmış, duyularının radar gibi çalışmaya başlamasına neden olmuştur. Matt, bir yandan avukatlık eğitimi alırken, diğer yandan da dövüş sanatları konusunda uzmanlaşır. Böylece gündüzleri suçluları mahkeme salonlarında cezalandırırken, adaletten kaçanları da geceleri "Korkusuz" karakteri olarak yakalar. Kızarkadaşı Elektra da (Jennifer Garner) sahip olduğu özel güçlerle ona suçlularla savaşında yardımcı olur.

NOTLAR Bir Marvel Comics karakteri olan Daredevil'in maceraları 75 milyon dolarlık bir bütçeyle beyazperdeye uyarlandı. Daredevil çizgi romanını yazanların da misafir oyuncu olarak karşımıza çıkacağı filmin çok eğlenceli olduğu söyleniyor. Ben Affleck, buradaki rolü için, 3 ay boyunca dövüş dersleri almış. IMDb kullanıcıları filme 6.6 puan veriyorlar.

"O Şimdi Asker"

O ŞİMDİ ASKER

Yönetmen: Mustafa Altıoklar. Oyuncular: Özcan Deniz, Ali Poyrazoğlu, Yavuz Bingöl, Mehmet Günsür, Gökhan, Levent Kazak, Ercan Saatçi, Pelin Batu, Seray Sever, Özlem Tekin, Yiğit Özşener. Senaryo: Levent Kazak. Görüntü Yönetmeni: Soykut Turan. Müzik: Ömer Ahunbay, Hakan Özer. Kurgu: Erol Adilçe. Yapım Koordinatörü: Ansı Elagöz. Yapımcı: Abdullah Oğuz. Süre: 125 dk. Yapım: Türkiye. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 21 Mart.

Çanakkale 5. Er Eğitim Tugayı'nda bir grup asker bedelli olarak vatani görevlerini yerine getirmektedir. Murat (Ercan Saatçi) bir fabrikatör, Ömer (Yiğit Özşener) bir işçi, Gökhan ise önemli bir pop yıldızıdır. Nihat (Mehmet Günsür) deprem sırasında tüm sevdiklerini ve sahip olduğu her şeyi yitirmiştir. Can, senelerdir çok istediği halde, fazla kiloları yüzünden askerliğini yapamamıştır. Tiyatrocu Levent'in karısı doğum yapmak üzeredir. Fresh ise Almanya'da yaşayan bir hip-hop'çudur. Toplumun değişik kesimlerinden, farklı kültürlerden gelmiş olan bu insanlar, tüm farklılıklarına rağmen beraber yaşamayı öğreneceklerdir. Bedelli askerlik süresi 28 gün gibi kısa bir dönem olsa da, hepsinin hayatında önemli izler bırakacak ve değişiklikler yaratacaktır. İlk başta ağır gelen eğitime kısa sürede uyum sağlarlar. Tam bu

"The 25th Hour"

sırada bir deprem olur ve Ege Denizi açıklarında bir ada belirir. Türkiye ve Yunanistan arasında bu toprak parçası nedeniyle bir gerginlik yaşanır. Savaş kapıdadır, ancak bedelli askerlerin hiçbiri buna hazırlıklı değildir!

NOTLAR Tuzla Piyade Okulu ve Tuzla Deniz Harp Okulu'nda yapılan çekimler 7 haftada tamamlanmış. Figüran olarak rol alan yüzlerce askerin yanında, birçok sahnede gerçek subaylar da rol almışlar. Film, Almanya, Hollanda, İsviçre, Belçika, Avusturya, Danimarka, Fransa ve Avustralya'da gösterime girecek.

"Bahis"

BAHİS
INTACTO

Yönetmen: Juan Carlos Fresnadillo. Oyuncular: Leonardo Sbaraglia, Eusebio Poncela, Monica Lopez, Antonio Dechent, Max von Sydow, Guillermo Toledo. Senaryo: Juan Carlos Fresnadillo, Andres M. Koppel. Görüntü Yönetmeni: Xavi Gimenez. Müzik: Lucio Godoy. Kurgu: Nacho Ruiz Capillas. Yapım Tasarımcısı: Cesar Macarron. Yapımcı: Fernando Bovaira. Süre: 108 dk. Yapım: İspanya. Dağıtımcı: Umut Sanat. Gösterim Tarihi: 21 Mart.

Nazi kamplarından kurtulmayı başarmış olan Samuel Berg (Max von Sydow), İspanya'nın ücra bir köşesinde bir kumarhane işletmektedir. Burada, basit oyunlardan fazlasını arayanlar onunla rus ruleti oynayabilmektedir. Samuel, doğuştan şanslı olduğunu ve insanların şanslarını çalabildiğini iddia etmektedir. Mesela, bir depremden kurtulmuş olan Federico'dan (Eusebio Poncela) şans çalmış, onu şanssız bırakmıştır. Samuel'dan intikam almanın tek yolunun, onun karşısına çok şanslı birini çıkarmak olduğunu bilen Federico, bir uçak kazasından kurtulan Tomas (Leonardo Sbaraglia) ile tanışır. İkisi birlikte Samuel'in kumarhanesinin bulunduğu yere doğru yola çıkarlar.

NOTLAR 2. Bağımsız Filmler Festivali'nde gösterilen film büyük ilgi gördü. Eleştirmenlerin etkileyici buldukları, gizemli ve gerilimli filme IMDb kullanıcıları 7.7 puan veriyor.

THE 25TH HOUR

Yönetmen: Spike Lee. Oyuncular: Edward Norton, Philip Seymour Hoffman, Barry Pepper, Rosario Dawson, Anna Paquin, Brian Cox, Tony Siragusa, Tony Devon. Senaryo: David Benioff. Görüntü Yönetmeni: Rodrigo Prieto. Müzik: Terence Blanchard. Kurgu: Barry Alexander Brown. Yapım Tasarımcısı: James Chinlund. Yapımcı: Julia Chasman, Jon Kilik, Spike Lee, Tobey Maguire. Süre: 134 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 14 Mart.

Monty'nin (Edward Norton) çocukluğundan beri düşü bir itfaiyeci olmaktır. Ancak bu düşünü unutalı çok olmuş, hayat onu bambaşka yönlere götürmüştür. Sonunda uyuşturucu satıcılığı yaptığı gerekçesiyle yedi yıl hapise mahkum edilir. Mahkumiyetinin başlamasına ise tam 24 saat vardır. Monty özgür olduğu son günü arkadaşlarıyla geçirmeye karar verir. Kız arkadaşı ve en yakın iki erkek arkadaşıyla tüm şehri gezer. Yemek yiyip, içki içerken bir yandan da tüm hayatını gözden geçirir. Nasıl olup da bulunduğu noktaya gelmiştir? Cezası başlayana kadar sokaklarda serbestçe dolaşabilmesi için Queens'deki barını ipotek ettirmek zorunda kalan babası gibi olmak istemiş ama kolay para kazanma yolunu seçmiştir. Uyuşturucu satmak onun fazla uğraşmadan zengin olmasını sağlamıştır. Arkadaşlarıyla eğleniyor gibi görünürken, kimse farkında olmadan, gizli gizli bir plan yapar. Gün bitiminde ortaya çıkacak olan bu plan, filmi rahatsız edici bir sona doğru sürükleyecektir.

NOTLAR Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı'ya aday gösterilen film başarılı oyuncularıyla dikkat çekiyor. Çekimler sırasında Barry Pepper yanlışlıkla Edward Norton'ın burnunu kırmış. 15 milyon dolar bütçeli filme IMDb kullanıcıları 7.7 puan veriyor. →

"New York Çeteleri"

"The Hours"

NEW YORK ÇETELERİ
GANGS OF NEW YORK

Yönetmen: Martin Scorsese. Oyuncular: Daniel Day-Lewis, Leonardo DiCaprio, Cameron Diaz, Jim Broadbent, John C. Reilly, Henry Thomas, Liam Neeson, Brendan Gleeson, David Hemmings. Senaryo: Jay Cocks, Steven Zaillian, Kenneth Lonergan. Görüntü Yönetmeni: Michael Ballhaus. Müzik: Peter Gabriel. Kurgu: Thelma Schoonmaker. Yapım Tasarımcısı: Dante Ferretti. Yapımcı: Alberto Grimaldi, Harvey Weinstein, Martin Scorsese. Süre: 166 dk. Yapım: İtalya, ABD, Almanya, Büyük Britanya, Hollanda. Dağıtımcı: Medyavizyon. Gösterim Tarihi: 14 Mart.

New York, yıl 1846. Five Points olarak bilinen bölgenin kontrolünü ele geçirmek amacıyla rakip çeteler savaşmaktadır. Sonunda, Billy Cutting'in (Daniel Day-Lewis) başında olduğu, Amerika'da doğdukları için kendileriyle gurur duyan "Yerli Amerikalılar" çetesi, Priest Vallon'un yönettiği İrlandalılar'dan oluşan "Ölü Tavşanlar" çetesiyle karşı karşıya gelir. Billy, Priest'i bıçaklayıp öldürünce, zafer ilan eder. Babasının öldürülmesine tanık olan Priest'in oğlu bir yatılı okula gönderilir. 16 sene sonra, kendine "Amsterdam" (Leonardo DiCaprio) adını vererek, Five Points'e intikam almaya döner. Çocukluğundan tanıdığı, hırsızlık yaparak geçinen Johnny ile karşılaşır. Bu arada Cutting, ahlaksız bir politikacı olan Boss Tweed (Jim Broadbent) ile Five Points'in yönetimini ele geçirmiştir. Bir gün Amsterdam, Johnny ile çaldıkları malları geri verirken, Billy onun başarılı olabilecek bir genç olduğunu farkeder ve koruması altına alır.

NOTLAR En İyi Film, Yönetmen, Özgün Senaryo, Erkek Oyuncu, Sanat Yönetmenliği, Görüntü Yönetmenliği, Kostüm Tasarımı, Kurgu, Şarkı ve Ses dallarında Oscar'a aday gösterilen film, En İyi Yönetmen ve Şarkı dallarında da Altın Küre kazandı. Bu adaylıkların da belirttiği gibi, yönetmeni, oyuncuları ve dönemi yeniden yaratmadaki akıldışı titizliğiyle, senenin en çok beklenen, hakkında en çok konuşulan ve en fazla ümit vaat eden filmlerinden.

THE HOURS

Yönetmen: Stephen Daldry. Oyuncular: Meryl Streep, Nicole Kidman, Julianne Moore, Stephen Dillane, Miranda Richardson, George Loftus, Charley Ramm, Sophie Wyburd, Lyndsey Marshal. Senaryo: David Hare. Görüntü Yönetmeni: Seamus McGarvey. Müzik: Philip Glass. Kurgu: Peter Boyle. Yapım Tasarımcısı: Maria Djurkovic. Yapımcı: Robert Fox, Scott Rudin. Süre: 114 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Film Pop. Gösterim Tarihi: 14 Mart.

Virginia Woolf (Nicole Kidman), 1920'lerin başında bir yandan ruhsal bozukluklarının üstesinden gelmeye çalışırken, diğer yandan "Bayan Dalloway" adlı romanını yazmaktadır. 1950'lerde California'da yaşayan bir ev kadını olan Laura Brown (Julianne Moore) çevresindekilerden uzaklaşmış, depresyona girmiştir. Woolf'un "Bayan Dalloway" adlı romanını okurken, kendini kitaptaki karaktere çok yakın hisseder. Fazla sevmediği kocası için bir doğumgünü partisi hazırlaması gerektiği halde kitabı bir türlü elinden bırakamaz. Günümüz New York'unda yaşayan Clarissa (Meryl Streep) ise sevgilisiyle birlikte yaşayan bir lezbiyendir. AIDS'den ölmekte olan eski kocası için bir parti hazırlığı yaparken, Bayan Dalloway karakterinin modern bir versiyonu gibidir.

NOTLAR En İyi Film, Yönetmen, Uyarlama Senaryo, Kadın Oyuncu, Yardımcı Erkek Oyuncu, Yardımcı Kadın Oyuncu, Kostüm Tasarımı, Kurgu ve Film Müziği dallarında Oscar'a aday gösterilen "The Hours", bu yıl En İyi Film ve Kadın Oyuncu dallarında Altın Küre Ödülü'ne layık görüldü. Michael Cunningham'ın Pulitzer Ödüllü romanından uyarlanan film kuşkusuz senenin en iyilerinden.

"Banka: Kelebek Etkisi"

BANKA: KELEBEK ETKİSİ
THE BANK

Yönetmen: Robert Connolly. Oyuncular: David Wenham, Jim Doyle, Anthony LaPaglia, Simon O'Reilly, Sybilla Budd, Michelle Roberts, Steve Rodgers, Wayne Davis, Mandy McElhinney, Mitchell Butel, Greg Stone, Kazuhiro Muroyama. Senaryo: Robert Connolly. Görüntü

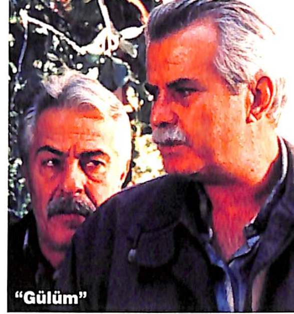
Yönetmeni: Tristan Milani. Müzik: Alan John. Kurgu: Nick Meyers. Yapım Tasarımcısı: Luigi Pittorino. Yapımcı: John Maynard. Süre: 103 dk. Yapım: Avustralya. Dağıtımcı: Bir Film. Gösterim Tarihi: 28 Mart.
Jim Doyle (David Wenham), borsadaki çöküşleri önceden hesaplayabilecek bir formül üzerinde çalışan bir matematik dehasıdır. Jim'in harikalar yaratma potansiyeli, Centabank Genel Müdürü Simon O'Reilly'nin (Anthony LaPaglia) dikkatini çeker. Zaten, işini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olduğu için, kendini kurtaracak bir mucize aramaktadır. Jim'e, bankanın tüm bilgilerine ulaşma izni vererek, onu Centabank için çalışmaya ikna eder. Elinde sınırsız kaynak olunca, Jim teorisini mükemmel bir hale getirir. O'Reilly ve bankanın yönetim kurulu, Jim'in yarattığı sisteme ve bu sistemin bankaya para kazandırabilme potansiyeline hayran kalırlar. Tüm önlemleri bir kenara bırakarak, bankanın geleceğini Jim'in dehasına emanet ederler. Bu arada, Jim yöneticilerden biri olan Michelle'den (Sybilla Budd) hoşlanmaya başlar.
NOTLAR Modern şirket yaşamına eleştirel bir bakışla yaklaşan film heyecanlı bir gerilim. Ayrıca oyunculuğun çok iyi olduğu ve filmin düşünsel olarak sağlam temellere oturtulduğu söyleniyor.

CHICAGO

Yönetmen: Rob Marshall. Oyuncular: Catherine Zeta-Jones, Renee Zellweger, Richard Gere, Queen Latifah, John C. Reilly, Taye Diggs, Lucy Liu, Christine Baranski, Dominic West. Senaryo: Bill Condon. Görüntü Yönetmeni: Dion Beebe. Müzik: Danny Elfman. Kurgu: Martin Walsh. Yapım Tasarımcısı: John Myhre. Yapımcı: Marty Richards, Harvey Weinstein. Süre: 113 dk. Yapım: ABD, Kanada. Dağıtımcı: Film Pop. Gösterim Tarihi: 7 Mart.
Şikago, 1920'ler. Velma Kelly (Catherine Zeta-Jones) bir gece kulübündeki gösterisi sırasında, kocasını ve kızkardeşini öldürmekten tutuklanır. Gerekçesi, aralarında gizli bir ilişkinin olmasıdır. Aynı gece, mesleğinde ilerlemeye çalışan müzikal sanatçısı Roxie Hart (Renee Zellweger) kendinden ayrılmak isteyen sevgilisini vurur. Roxie, kocası Amos'un suçu üstlenmesini beklerken tutuklanır ve Velma ile aynı hapishaneye götürülür. Velma, hırslı ve açıkgözlü avukatı Billy Flynn'in (Richard Gere) çabalarıyla, davası sayesinde ünlü olmuştur. Bu durumu gören Roxie de, kocasını parasını ödemeye ikna ederek, avukat olarak Billy Flynn'i tutar. Avukatının talimatlarına uyarak bir basın toplantısı düzenler ve kendini, halka, koşulların bir kurbanı olarak tanıtır.
NOTLAR "Chicago", En İyi Film, Yönetmen, Kadın Oyuncu, Yardımcı Erkek Oyuncu, Yardımcı Kadın Oyuncu (2 tane: Catherine Zeta-Jones ve Queen Latifah), Uyarlama Senaryo, Sanat Yönetmenliği, Görüntü Yönetmenliği, Kostüm Tasarımı, Kurgu, Şarkı ve Ses dallarında Oscar'a aday gösterildi. Böylece, en çok Oscar adaylığına sahip müzikal olan "Mary Poppins" ile aynı sayıda adaylık elde etti.

"Chicago"

ŞUBAT AYI SÜRPRİZLERİ

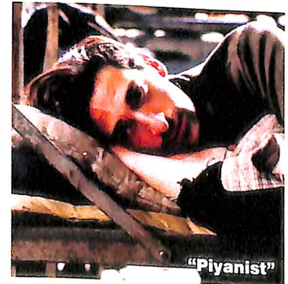

"Gülüm"

GÜLÜM

Yönetmen: Zeki Ökten. Oyuncular: Tarık Akan, Nebahat Çehre, Sümer Tilmaç, Rutkay Aziz, Kıvanç Yeniay, Okan Bayülgen, Idil Fırat, Güler Ökten. Senaryo: Fatih Altınöz. Görüntü Yönetmeni: Ertunç Şenkay. Müzik: Melih Kibar. Sanat Yönetmeni: Meral Oğuz. Yapımcı: Film Pop Filmcilik. Yapım: Türkiye. Dağıtımcı: Film Pop. Gösterim Tarihi: 7 Şubat.
Ali Bey (Tarık Akan) 65 yaşında, kendi halinde mütevazı bir yaşam süren bir adamdır. Duygularını rahatlıkla ifade edemeyen ve doğru bildiğinden vazgeçmeyen, inatçı biridir. Öte yandan, dürüstlüğü, babacanlığı ve yardımsever tutumuyla, mahallesindeki herkesin sevgisini kazanmıştır. Eşi Sevim Hanım (Nebahat Çehre), kızları Gül'ün ani ölümünden sonra evi terketmiş ve ağabeyi Hasbi'nin yanına yerleşmiştir. Kızını kaybetmenin acısı üzerine bir de eşi tarafından terkedilince Ali Bey çok yalnız kalmıştır. Dünürü Salim Bey'in (Rutkay Aziz) eşi, Neşe Hanım (Güler Ökten), onun bu durumuna çok üzülmekte, Sevim Hanım'ı evine dönmesi için ikna etmeye çalışmaktadır. Ali Bey vaktini Salim Bey ile balık tutarak ve özlemle beklediği torunu için tahta oyuncaklar yaparak geçirmektedir. Aslında oğlu Sinan (Okan Bayülgen) ve gelini Aslı'nın (İdil Fırat) yakın bir gelecekte çocuk sahibi olmak gibi bir planları yoktur. İyi bir eğitim aldıktan sonra, başarılı bir kariyere sahip olan Sinan, işe çok fazla vakit ayırıp, karısını ihmal etmektedir. Aslı da yalnızlığını unutabilmek için işten kalan vaktini meditasyon yaparak ve internette gezerek geçirir.
NOTLAR Daha önce "Güle Güle"de birlikte çalışan Zeki Ökten ve Fatih Altınöz, burada yeniden biraraya geliyorlar. Günümüz yaşamında insanların birbirine yabancılaşmasını konu alan film, kuşak farklarının yarattığı sorunlara da değiniyor. Zeki Ökten daha önce iki kez Altın Portakal Film Festivali'nde En İyi Yönetmen Ödülü'ne layık görülmüştü.

PİYANİST
THE PIANIST

Yönetmen: Roman Polanski. Oyuncular: Adrien Brody, Emilia Fox, Michael Zebrowski, Ed Stoppard, Maureen Lipman, Frank Finlay, Jessica Kate Meyer, Julia Rayner, Wanja Mues. Senaryo: Ronald Harwood. Görüntü Yönetmeni: Pawel Edelman. Müzik: Wojciech Kilar. Kurgu: Herve de Luze. Yapım Tasarımcısı: Allan Starski. Yapımcı: Robert Benmussa, Roman Polanski, Alain Sarde. Süre: 148 dk. Yapım: Büyük Britanya, Fransa, Almanya, Hollanda, Polonya. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 28 Şubat.
1939 yılı,Varşova. Bir konser piyanisti ve besteci olan Wladyslaw Szpilman (Adrien Brody), Nazi işgali sırasında, bir radyo istasyonunda konser vermektedir. Alman ordusu şehri işgal eder ve Yahudiler'i şehrin belli bir bölümünde yaşamaya zorlar. Szpilman bir kafede piyano çalarak geçimini sağlamaya başlar. Bu arada Yahudiler'in gittikçe yoksullaşmalarına, temel haklarından yoksun bırakılmalarına tanık olur. 1942 yılında ailesiyle beraber kamplara gönderilmek üzere tren istasyonuna götürüldüğünde, bir Yahudi polis Szpilman'ı karmaşadan yararlanarak saklar. Szpilman, bundan sonra hayatını sürekli saklanarak, bir ruh gibi görünmez olmaya çalışarak geçirmek zorundadır. İşçi olarak çalışıp hayatını kazanırken terkedilmiş evleri gizlenmek için kullanır.
NOTLAR En İyi Film, Yönetmen, Erkek Oyuncu, Görüntü Yönetmenliği, Kurgu, Kostüm Tasarımı ve Uyarlama Senaryo dallarında Oscar'a aday olan film, geçen sene Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye kazandı.

"Piyanist"

Hazırlayan: Tolga Akıncı
tolgaakinci@superonline.com

TÜRKİYE bOX OffiCE 10 OCAK - 13 ŞUBAT 2003

Filmin Adı	Hafta Sayısı	Dönem Seyirci	Toplam Seyirci
1. Hayalet Gemi Warner Bros.	3	406.744	406.744
2. Sıkıysa Yakala UIP	2	369.748	369.748
3. Yüzüklerin Efendisi: İki Kule Warner Bros.	8	367.073	1.363.489
4. Baska Gün Öl Warner Bros.	4	346.589	346.589
5. Anlatamadım mı? Warner Bros.	4	240.637	240.637
6. Buz Devri Özen Film	2	196.715	196.715
7. Rus Gelin Warner Bros.	1	195.103	195.103
8. Harry Potter ve Sırlar Odası Warner Bros.	11	138.417	1.025.361
9. Asteriks ve Oburiks: Görevimiz ... Özen Film	4	104.301	104.301
10. Define Gezegeni UIP	2	68.429	68.429

...1 Yıl önce

2002

01-28 Şubat

1. Harry Potter ve Felsefe Taşı
2. Ocean's Eleven
3. Yüzüklerin Efendisi: Yüz...
4. Vanilla Sky
5. Son

...2 Yıl önce

2001

02-22 Şubat

1. Vizontele
2. Dikey Limit
3. Komser Şekspir
4. Hemso
5. Kadınlar Ne İster?

...3 Yıl önce

2000

04-24 Şubat

1. Altıncı His
2. Kahpe Bizans
3. Güle Güle
4. Amerikan Güzeli
5. Tarzan

Verimsiz Ocak

21. yüzyılın dördüncü yılı 2003'ün ilk ayı Ocak'ı seyirci sayısında inanılmaz bir düşüşle geride bıraktık. Son dört yılın Ocak aylarına baktığımızda ortaya hiç de sevinemeyeceğimiz bir düşüş eğilimli tablo çıkıyor. 2000 yılında 13 filmin vizyona girdiği Ocak ayında toplam 3.440.766 kişi sinemaya gitmişken, 2001 yılında film sayısı değişmezken seyirci sayısı %20,2'lik bir düşüşle 2.745.042'ye geriliyor. 2002 yılına geldiğimizde bu sefer seyirci sayısı ile birlikte film sayısında da düşüş oluyor. 2002 Ocak'ında vizyona giren film sayısı 11'e düşerken seyirci sayısında da %14,3'lük bir düşüş yaşanıyor. Geçtiğimiz ay olan 2003 Ocak'ında ise, film sayısında tam bir patlama yaşanıyor ve 16'ya yükseliyor. Ama maalesef seyirci sayısındaki düşüş devam ediyor. Ocak 2003'ün seyirci sayısı sadece 1.992.757 kişi. Yani son dört yılda Ocak ayındaki seyirci kaybı tam olarak % 42. Umarım bu karamsar tablo tüm yıla yayılmaz ve seyirci sayısında yine yükseliş devrine geçeriz. Bu arada hemen hatırlatalım 2000, 2001, 2002 yıllarının Ocak aylarında 4 Cuma günü yani 4 hafta vardır. Bu yüzden eşitlik bozulmasın diye 2003'te 5 Cuma olmasına rağmen 2003'ün son Cuması ile başlayan hafta göz önünde bulundurulmamıştır.

3.500.000
3.250.000
3.000.000
2.750.000
2.500.000
2.250.000
2.000.000
1.750.000
1.500.000
2000: 3 440 766
2001: 2 745 042
2002: 2 350 747
2003: 1 992 757

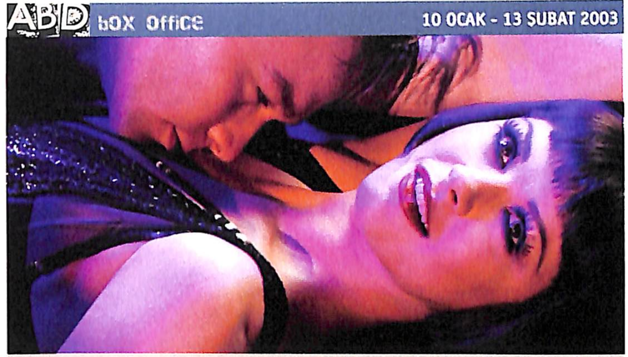
Film Sayıları

	2000	2001	2002	2003
Ocak	13	13	11	16
Toplam	172	154	168	

Seyirci Sayıları

	2000	2001	2002	2003
Ocak	3.440.766	2.745.042	2.350.747	1.992.757
Toplam	28.142.274	28.168.142	23.877.911	

ABD bOX OffiCE 10 OCAK - 13 ŞUBAT 2003

Filmin Adı	Hafta Sayısı	Dönem Hasılat	Toplam Hasılat
1. Chicago Miramax	8	56.6	68.1
2. Kangaroo Jack Warner Bros.	5	53.9	53.9
3. Yüzüklerin Efendisi: İki Kule New Line	9	53.2	321.8
4. Just Married 20th Century Fox	6	53.1	53.1
5. Sıkıysa Yakala DreamWorks	8	52.4	157.2
6. National Security Sony	5	34.9	34.9
7. About Schmidt NewLine	10	34.3	49.5
8. Recruit, The Buena Vista	3	32.1	32.1
9. Final Destination 2 NewLine	3	29.8	29.8
10. How to Lose a Guy in 10 Days Paramount	2	28.7	28.7

Rakamlar Milyon Dolardır.

B.BRİTANYA bOX OffiCE 10 OCAK - 06 ŞUBAT 2003

Filmin Adı	Hafta Sayısı	Dönem Hasılat	Toplam Hasılat
1. Yüzüklerin Efendisi: İki Kule Entertainment	8	12.4	53.2
2. 8 Mil UIP	4	11.5	11.5
3. New York Çeteleri Entertainment	5	9.4	9.4
4. Chicago BuenaVista	7	9.2	9.5
5. Sıkıysa Yakala UIP	2	5.1	5.1
6. Smokin UIP	5	3.1	3.1
7. About Schmidt Entertainment	3	2.5	2.5
8. Hayalet Gemi Warner Bros.	3	1.8	1.8
9. Baska Gün Öl 20th Century Fox	11	1.6	35.8
10. City of God Buena Vista	5	1.5	1.5

Rakamlar Milyon Paunddur

Leonardo DiCaprio
New York Çeteleri

2000	Kumsal	305.704
1998	Demir Maskeli Adam	337.360
1998	Titanik	2.840.280
1997	Marvin'in Odası	70.327
1997	Romeo ve Juliet	123.968

Nicole Kidman
Saatler

2002	Yaşgünü Kızı	72.984
2001	Diğerleri	295.619
2001	Kırmızı Değirmen	193.419
1999	Gözü Tamamen Kapalı	409.446
1999	Aşkın Büyüsü	197.437

ELEŞTİRMENLERİN YILDIZ TABLOSU

Koyu renkte olan bantlar en yüksek yıldız ortalamasına sahip olan filmleri gösterir.

	Mehmet Açar	Tunca Arslan	Cumhur Canbazoğlu	Burcu Aykar	Atilla Dorsay	Engin Ertan	Yeşim Tabak	Sevin Okyay	Murat Özer	Kaya Özkaracalar	Uygar Şirin	Alin Taşçıyan	Ali Ulvi Uyanık	Uğur Vardan	Rasih Yılmaz
Afacanlar İş Başında			✪										✪✪½		✪
Amen	✪✪✪	✪½	✪✪✪✪	✪✪	✪✪✪½	✪✪✪½	✪✪½	✪✪✪			✪½	✪✪✪✪	✪✪✪✪½		✪✪✪
Anlatamadım mı?	✪✪½	✪✪	✪✪	✪✪	✪✪✪	✪½	✪✪	✪✪	✪✪½		✪✪	✪✪✪	✪✪½	✪✪½	✪✪
Asteriks ve Obeliks: ...	✪✪	✪✪½	✪✪✪		✪✪½	✪✪	✪✪	✪✪½		✪✪✪½		✪✪½	✪✪½	✪✪✪	✪✪
Ayışığında	✪✪✪	✪✪	✪✪✪	✪✪✪	✪✪✪✪	✪✪✪½	✪✪½	✪✪✪				✪✪½	✪✪✪	✪✪✪½	✪✪
Bahis				✪✪✪½		✪✪✪½	✪✪✪								✪✪
Baskı	✪✪✪	✪✪½	✪✪✪✪		✪✪½	✪✪½	✪✪½	✪✪✪½	✪✪✪½		✪✪	✪✪✪½	✪✪✪	✪✪✪½	
Başka Gün Öl	✪✪✪	✪	✪✪	✪✪✪	✪✪½	✪✪✪	✪✪✪	✪✪✪	✪✪½	✪✪✪		✪	✪✪✪	✪✪	✪
Benim Cici Silahım	✪✪✪✪	✪✪✪	✪✪✪✪		✪✪✪½	✪✪✪✪✪	✪✪✪✪½	✪✪✪✪			✪✪✪✪✪	✪✪✪✪✪	✪✪✪✪✪	✪✪✪✪	✪✪✪
Buz Devri	✪✪✪		✪✪✪					✪✪✪			✪✪✪	✪✪✪½	✪✪✪✪		✪✪✪
Define Gezegeni	✪✪✪		✪✪½					✪✪✪					✪✪✪✪		✪✪
Dört Cesur Arkadaş	✪✪✪	✪½	✪✪✪			✪✪		✪✪					✪✪✪✪		✪✪
Gülüm		✪✪½	✪✪	✪✪✪	✪✪		✪			✪✪✪½		✪✪	✪✪	✪✪½	✪
Hayalet Gemi	✪✪✪	✪✪½	✪✪½		✪✪✪	✪✪		✪✪½	✪✪✪½	✪✪✪		✪✪	✪✪½	✪✪✪½	✪✪
Kaset	✪✪½	✪✪	✪✪✪½	✪✪✪½	✪✪✪½	✪✪✪½	✪✪✪	✪✪✪			✪✪✪½	✪✪½	✪✪✪	✪✪✪	✪✪✪
Rus Gelin	✪✪	✪✪½	✪✪	✪½	✪✪✪		✪		✪	✪✪½		✪✪	✪✪		✪✪
8 Mil	✪✪✪		✪✪✪				✪✪½	✪✪✪	✪✪½		✪✪½	✪✪	✪✪✪✪	✪✪✪	✪✪
Sekreter	✪✪✪½	✪✪½	✪✪✪	✪✪✪½	✪✪✪	✪✪✪✪	✪✪✪✪	✪✪✪½		✪✪✪✪✪		✪✪✪	✪✪✪	✪✪✪	✪✪
Sıkıysa Yakala	✪✪✪		✪✪✪	✪✪✪½	✪✪✪	✪✪✪½	✪✪✪	✪✪✪	✪✪✪½		✪✪✪½	✪✪✪½	✪✪✪½	✪✪✪	✪✪✪
Şeytan Bunun Neresinde	✪✪	✪✪½	✪✪	✪	✪✪½	✪			✪	✪✪½	✪	✪		✪✪	✪
Tehlikeli Aklın İtirafları	✪✪½		✪✪	✪✪✪	✪✪✪		✪✪✪½	✪✪✪½	✪✪✪✪	✪✪	✪✪½	✪✪✪✪	✪✪✪✪	✪✪½	✪✪✪✪
Tersyüz	✪✪✪	✪✪✪	✪✪	✪✪✪	✪✪✪½	✪✪✪✪	✪✪✪✪½	✪✪✪✪	✪✪✪✪		✪✪	✪✪✪✪½	✪✪✪½	✪✪✪	
Yüzüklerin Efendisi: İki Kule	✪✪✪✪	✪✪	✪✪✪	✪✪✪✪	✪✪✪✪½	✪✪✪✪✪	✪✪✪✪✪	✪✪✪✪½	✪✪✪½	✪✪✪	✪✪✪✪	✪✪✪✪	✪✪✪✪½	✪✪✪	✪✪✪

Hazırlayan: Burcu Aykar

Benim Cici Silahım

Korkunun esir aldığı bir ülke silaha mı sarılır?

Uygar Şirin

İki çocuk ellerine birer silah alıyorlar, okudukları okula gidiyorlar, sağa sola ateş etmeye başlıyorlar. Rasgele. Kafalarına göre.
Başka çocuklar ölüyor, yaralanıyor. Bütün ülke şaşırıyor, korkuyor, öfkeleniyor. Amerikan yakın tarihinin, Domuzlar Körfezi, Kennedy suikasti, Vietnam, Watergate, Discovery, 9/11 gibi konu başlıklarına bir yenisi ekleniyor: Columbine. Yani, Columbine Lisesi'nde iki çocuğun arkadaşlarını öldürmesi. Amerikalılar bu hadiseye kısaca Columbine diyorlar. Biliyorsunuz, kısaca "bir şey" demeyi çok seviyorlar.
Sonra herkes aynı soruları soruyor: Neden böyle bir olay oldu? Bunun tekrar olmasını nasıl önleriz? Herkes farklı yanıtlar veriyor. Fakat şu gerçek değişmiyor: Her biri bu kadar sansasyonel olmasa da ve "breaking news"den (bizdeki "son dakika haberi") sayılmasa da, Amerika'da her yıl 11.000'den fazla insan bu şekilde ölüyor. Birinin eline silahı alıp, karşısındakini vurması şeklinde.
Kafayı Amerika'nın ve kapitalizmin fiziksel/ruhsal hastalıklarıyla bozmuş Michael Moore için, Columbine Lisesi'nde yaşananlar iyi bir malzeme. Ancak "Benim Cici Silahım"ın senaristi ve yönetmeni Moore, olup bitenleri anlatan bir belgesel yapmakla yetinmemiş. Columbine bahanesiyle "Amerika ve silah" konusunu açıyor. Her zaman olduğu gibi, Amerika hakkında hiç de iyi şeyler düşünmüyor.
"Benim Cici Silahım", neredeyse bir akademik makale kadar düzenli ve bilimsel bir yapıya sahip, adım adım ilerleyerek akla gelen soruların çoğunu soran bir belgesel.
Moore birinci adımda, durum tespiti yapıyor ("hasar tespiti" de denebilir) ve Amerika'da bireysel silahlanmanın ne kadar kolay ve yaygın olduğunu gösteriyor. "Bir hesap açtırana tüfek hediye" promosyonu yapan banka, reyonlarında temizlik ve gıda malzemelerinin yanısıra kurşun da bulabileceğiniz market gibi birkaç örnek, durumun vehametini anlamamıza yetiyor.
Daha sonra, Amerikalılıkla silah arasındaki ilişkiye bakıyor. Öyle görünüyor ki, Michigan'da bazı vatandaşların biraraya gelip oluşturduğu yerel milisler ve bu milislerin "Kendinizi ve ailenizi nasıl koruyacaksınız? Polise ya da yasalara mı güveneceksiniz? Her Amerikalı kendi ailesini kendi koruma hakkına sahiptir ve böyle yapmalıdır" diyen üyeleri, sandığımız ya da umduğumuz kadar azınlık değiller.
Bu arada, silahlanmayla ilgili istatistiklerden, yaşanan olayların kurbanları veya tanıklarıyla yapılan röportajlara kadar bir dizi veriyle, resmi tamamlıyor.
Bu resme bakıp "Canım, ne var bunda? Bu, Amerika'ya özgü bir şey değil ki. Tüm gelişmiş toplumların yaşadığı bir sorun" diye düşünme ihtimaline karşı, seyircisine birkaç rakam sunuyor. Rakamlar, Amerika'da işlenen cinayet sayısının, İngiltere, Fransa, Almanya, Japonya, Kanada gibi ülkelerden 30 ile 180 kat daha fazla olduğunu gösteriyor. Film açıkça "konu silah ve cinayetse, biz herkesten farklıyız" diyor.
Moore, sadece bunlardan ibaret bir belgesel yapsa bile, salondan "Vay be!" diyerek çıkabilirdik. Ancak "Benim Cici Silahım" sıradaki soruyu da yanıtlamaya soyunuyor: "İyi de neden? Neden biz böyleyiz?"
Yukarıda da dediğimiz gibi, yanıtlar muhtelif. Fakat Moore tüm yanıtları sorguluyor.
"Şiddet dolu filmler ve video oyunları mı?" "Hayır, öbür ülkelerde de aynı filmler seyrediliyor, aynı oyunlar oynanıyor." "Tarihimizin kanlı olaylarla dolu olması mı?" "Ne yani? Almanya, Fransa veya İngiltere'ninki daha mı az kanlı?" "Müzik?" "Başka ülkelerin gençleri de dinliyor."
Moore, tüm seçenekleri safdışı bıraktıktan sonra kendi yanıtını veriyor: Korku. Moore'a göre Amerika'nın diğer ülkelerden farkı bu. Paranoya düzeyine varan şiddetli bir korkunun, toplumun dokularına sinmiş olması ve Amerikalıları bu korkunun yönlendirmesi, esir alması. Amerikan tarihine bu perspektiften bakınca, uzaylılardan katil arılara, korkunç virüslerden başıboş göktaşlarına, zengin bir galeriyle karşılaşıyoruz. Ve tabii her dönem bir ya da birkaç düşman ülke, bir ya da birkaç canavar lider.
Burası benim gözümde, "Benim Cici Silahım"ın iyi bir belgesel filan olmaktan çıkıp, unutulmaz bir film olmaya doğru gittiği yer. Bütün bunların altında korkunun yattığını söylemek, hem çok önemli bir düşünce, hem de pek telaffuz edilmiyor.
Bir sonraki adımda, sorulması gereken başka sorular var: Bu korkunun kaynağı ne? Nasıl ve kimler tarafından yaratılıyor? Hangi amaçla kullanılıyor?
Moore, diğer sorular kadar üzerine gitmemekle birlikte bunları da soruyor ve hükümet, büyük şirketler ve medyadan oluşan bir ittifakın, bu korkuyu yarattığını, yaydığını ve körüklediğini söylüyor. Amaç belli: İnsanları belli şeyleri yapmaya, düşünmeye, desteklemeye ve satın almaya zorlamak. Böyle bakınca, 11 Eylül'ün de ne güzel bir araç olduğunu görmemek imkansız.
"Benim Cici Silahım", çağımızın belki en önemli sorularından birkaçını soruyor, verilebilecek en sıradışı ve cesur yanıtları veriyor, varılabilecek en anlamlı sonuçlara varıyor. Bütün bunları yaparken sinemayı da ihmal etmiyor, senaryosu ve kurgusu dört dörtlük. Duruma göre, kah iğnesini batırıyor, kah işin içindeki mizahı ortaya çıkarıyor, kah Kanada'ya gidip evlerin kapılarının kilitli olup olmadığını kontrol etmek gibi gayet basit ve etkili yöntemlere başvuruyor, kah isyan ediyor, kah yas tutuyor. Çıtayı yükseğe koyduğu da görülüyor: Hedefi, seyircisini altüst etmek, mümkünse düşünce sistemini formatlamak.
Zaten, "bir filmin yapabilecekleri" diye bir liste yapsak, içinde bundan fazlası olmaz.

Bowling for Columbine

✪✪✪✪✪

Yönetmen: Michael Moore. **Oyuncular:** Michael Moore, Denise Ames, Arthur A. Busch, George W. Bush, Dick Cheney, Barry Glassner, Charlton Heston, Marilyn Manson, Chris Rock, Matt Stone. **Senaryo:** Michael Moore. **Görüntü Yönetmeni:** Brian Danitz, Michael McDonough. **Müzik:** Jeff Gibs. **Kurgu:** Kurt Engfehr. **Yapımcı:** Charles Bishop, Jim Czarnecki, Michael Donovan, Kathleen Glynn, Michael Moore. **Süre:** 120 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Umut Sanat. **Gösterim Tarihi:** 7 Şubat.

uygarsirin@yahoo.com

Sıkıysa Yakala

Dikkat, flaş isimler gözünüzü almasın!

Burcu Aykar

Bir anda hastalanıp soluğu acil serviste alsanız, üzerinde beyaz gömleğiyle yanınıza yaklaşan kişinin doktor olup olmadığını sorgulamak aklınızdan bile geçmez. Ya da tatile giderken uçağa bindiğinizde, kokpite girip uçağı kullanacak kişilerden gerçekten pilot olduklarını kanıtlamalarını istemezsiniz. Çünkü hayatımızı; yaşama, düşünme ve algılama biçimlerimizi şartlandırmalar şekillendirir. Uçağın ön tarafında oturan şapkalı ve üniformalı adam pilottan başka kim olabilir ki? Görüneni sorgulamak, görünüşün aldatıcı olabileceğini hatırlamak için illa ki birtakım sıradışı olayların yaşanması gerekir. Çünkü günlük hayatın kendini tekrarlayan akışı insanın çok yönlü düşünebilme becerilerini en alt seviyeye indirir. "Sıkıysa Yakala", hem bu insani durumun farkında olan, hem de bu zaafı kendi çıkarları doğrultusunda kullanabilecek kabiliyete sahip bir kanun kaçağını anlatıyor. Frank Abagnale Jr., daha onyedisine gelmeden, yüzlerce kişiyi aldatmayı ve dolandırmayı başarmış bir gerçek hayat kahramanı. Onun uzmanlık alanı "-muş gibi" yapmak. Evden kaçıp parasız pulsuz kalan diğer çocuklardan farkı, başının çaresine bakabilmek için önce pilot "-muş gibi", sonra doktor "-muş gibi", daha sonra ise avukat"-mış gibi" yapması. Bu yaptıklarıyla, düşüncenin ve inancın gücünü ortaya koymuş oluyor. Bir kez pilot olduğuna kendini inandırdı mı, bu gerçeğe inandıramayacağı kimse de kalmıyor. Kendi gerçekliğini (sahteliğini) kendi yaratıp, bunu istediği gibi yönlendiriyor. Başının belaya gireceğini hissettiğinde bu gerçekliği bir yenisiyle değiştirmesi gerekiyor, o kadar. Daha ehliyeti bile yokken, kendine güveni, inancı, çevik zekası ve gözlem yeteneği sayesinde bu uydurma hayatı, FBI'ın koca adamlarına yakalanmadan sürdürebiliyor. Frank'in bu özel yeteneği biraz genetik, biraz da görerek öğrenilmiş. Ne de olsa baba Abagnale, tatlı birkaç sözle insanları avucunun içine almayı başarabilen, ağzından bal akan, "hikaye"lere inanan bir adam. Oğul Abagnale'e verdiği iki önemli hayat dersi var. Birincisi Yankee'ler'in neden bu kadar başarılı bir takım olduğuyla ilgili bir bilmece. Yanıt basit: karşı takım gözlerini Yankeeler'in çizgili formalarından alamaz da, ondan! Baba Abagnale'e göre hayat, bir göz boyama, göz kamaştırma, ilgiyi başka yönlere çekme, bir aldatma oyunu. İkinci ders ise iki farenin öyküsünde yatıyor. Kremanın içine düşen iki fareden biri anında boğulur. Diğeri ise kurtulmak için o kadar debelenir ki, krema sonunda tereyağa dönüşür. Fare de kaçıp kurtulur. Yani Oğul Frank, içinde bulunduğu durum ne kadar ümitsiz görünürse görünsün, azimle mücadele etmeli, pes etmeyi aklından bile geçirmemelidir. Aslında Baba Abagnale'in hayatta en sevdiği hikaye, karısıyla tanışmasının ve onu tavlayıp Fransa'dan Amerika'ya getirmesinin hikayesidir. Her sözcüğü aile üyeleri tarafından ezberlenmiş olan bu hikaye, geçmişte kalan duyguları yaşatmak için kullanılan bir suni solunum cihazıdır adeta. Annesini "kandırıp" evlenmeye ikna etmiştir. Temcit pilavı gibi ısıtıp ısıtıp oğluna sunduğu bu hikayeyle de onu "kandırıp", ideal bir aile olduklarına inanmasını sağlamaya çalışmaktadır. Ancak er geç gerçekler ortaya çıkar ve ekonomik sorunlar nedeniyle Abagnale ebeveynlerinin ilişkisi çöker. Frank Jr.'ın evden kaçıp, başka gerçekliklere sığınma ihtiyacı da anne-babasının ayrılığını kabul edemeyişindendir. Çok para kazanıp, annesinin babasına dönmesini sağlamaya karar verir. Yıllardır gözünün önünde çizilmiş olan kusursuz aile fotoğrafını tamamlamak, saçma bir nedenden dağılan ailesini biraraya getirmektir tüm isteği. Ne de olsa bir "rüya" ülke olan ABD'de, "ideal" bir yaşam, "kusursuz"ca mutlu bir aile sahibi olmaktan geçer! Kırık dökük ailenin, mağdur durumdaki çocuğu kanundan kaçarken, bir baba figürüne ihtiyaç duyar. Etrafı insanlarla dolu olsa da, kendi yarattığı sahte gerçeklik içinde yapayalnızdır. Frank'i yakalamayı hayatının en büyük meselesi haline getiren FBI görevlisi Carl Hanratty bu alternatif baba figürü olarak karşısına çıkar. Frank, yaptıklarıyla, bu ikinci babasının dikkatini çekmeyi başarmıştır! Carl gerçekten de "alternatif"tir: Baba Abagnale'in tersine, ciddi, hikayelerden ve fıkralardan hiç mi hiç hoşlanmayan, kuru bir hayat yaşayan, işten başka bir şey düşünmeyen bir adamdır.

Film, 1960'ların başında, sokakta yürüyen pilotların hayranlıkla seyredildiği, üniformalarının sanki film kostümleriymiş gibi ilgi uyandırdığı bir dönemde geçiyor. Frank kurguladığı hayatlarda oynarken ilhamını televizyondan ve filmlerden alıyor. Hatta en sevdiği ve "cool"luğunu taklit ettiği kahramanı James Bond. Mesleklerini adeta birer kılıf gibi üzerine geçirirken, film diyaloglarından yararlanıyor. Böylelikle film, doktorluk, avukatlık gibi havalı mesleklerin içini boşaltıp, onları birer imaja dönüştürürken, dönemin toplumsal değerleri üzerine saptamalarda bulunmuş oluyor.

Yönetmenin adı veya DiCaprio'nun sarı saçıyla sarı kaşı aman gözünüzü almasın! Kendinizi şartlayıp da döneme ışık tutan, derin kişilik incelemelerine olanak tanıyan, ağır ve büyük bir film beklemeyin. Bu, genç yaşında "Amerikan rüyası"ndan olan bir çocuğun öyküsü. Sıradışı bir hikayenin çok iyi anlatıldığı bir film. Zaman zaman durum komedisine başvuran anlatımı, titizlikle yeniden yaratılmış dönem ayrıntılarının fetişizmi, yaratıcılığıyla kendine hayran bırakan açılış jeneriği ve Tom Hanks'in performansıyla gerçekten keyifli ve eğlenceli bir seyirlik, o kadar.

Catch Me If You Can

✪✪✪◡

Yönetmen: Steven Spielberg. **Oyuncular:** Leonardo DiCaprio, Tom Hanks, Christopher Walken, Jennifer Garner, Amy Adams, Martin Sheen, Frank John Hughes, Brian Howe. **Senaryo:** Jeff Nathanson. **Görüntü Yönetmeni:** Janusz Kaminski. **Müzik:** John Williams. **Kurgu:** Michael Kahn. **Yapım Tasarımcısı:** Jeannine Claudia Oppewall. **Yapımcı:** Walter F. Parkes, Steven Spielberg. **Süre:** 140 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** UIP. **Gösterim Tarihi:** 31 Ocak.

PEK YAKINDA

Asabiyim ben!

Jack Nicholson, "Benden Bu Kadar / As Good As It Gets"de sergilediği kızgınlığını hatırlatan bir asabiyetle, "Anger Management"da karşımıza çıkıyor. Rol arkadaşı ise komedi filmlerinin oyuncusu Adam Sandler.

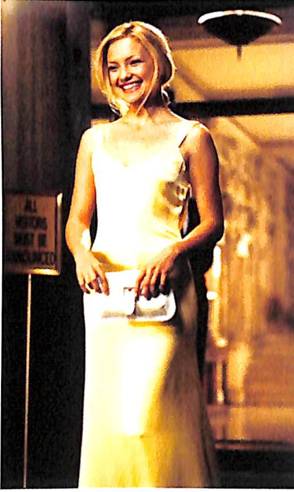

Dave Buznik aslında yumuşakbaşlı, rahat bir işadamıdır. Ancak bir gün uçakta biriyle ciddi bir kavga eder. Bunun üzerine, kızgınlığını kontrol etmeyi öğrenebilmesi için bir terapi programına gönderilir. Ne yazık ki doktoru Buddy Rydell, kızgınlık konusunda kendi sorunları olan ve terapi görmesi gereken bir adamdır. Bu durumda Dave'in bu terapiden fayda görmesi pek de mümkün olmayacaktır. ABD'de 11 Nisan'da, ülkemizde ise 20 Haziran'da gösterime girecek olan filmi "Çatlak Profesör 2", "Çıplak Silah 33 1/3" gibi filmlere imza atmış olan Peter Segal yönetiyor. Sinirli terapisti Jack Nicholson, işadamını ise Adam Sandler canlandırıyorlar. Marisa Tomei ise Sandler'ın kızarkadaşı rolünde. Jack Nicholson rolü kabul etmeden önce, bir ay boyunca senaryoyu iyice incelemiş. Filmin diğer oyuncuları Krista Allen, Allen Covert, Kurt Fuller, Heather Graham, Luis Guzman, Woody Harrelson, Lori Heuring ve January Jones. Ayrıca ünlü oyuncuların misafir rollerde karşımıza çıkacağı belirtiliyor. New York, New Jersey ve California'da yapılan çekimler 1 Nisan 2002'de başlamıştı.

HOW TO LOSE A GUY IN 10 DAYS

Çıkarlar çatışınca

Çapkın ve bekar bir reklamcı olan Benjamin Barry (Matthew McConaughey) kadınları tavlamayı ve kısa süreli ilişkiler yaşamayı alışkanlık haline getirmiştir. Kışkırtmalar üzerine, bir kadınla on günden fazla süren bir ilişki yaşayabileceğine dair arkadaşlarıyla bahse girer. Normal

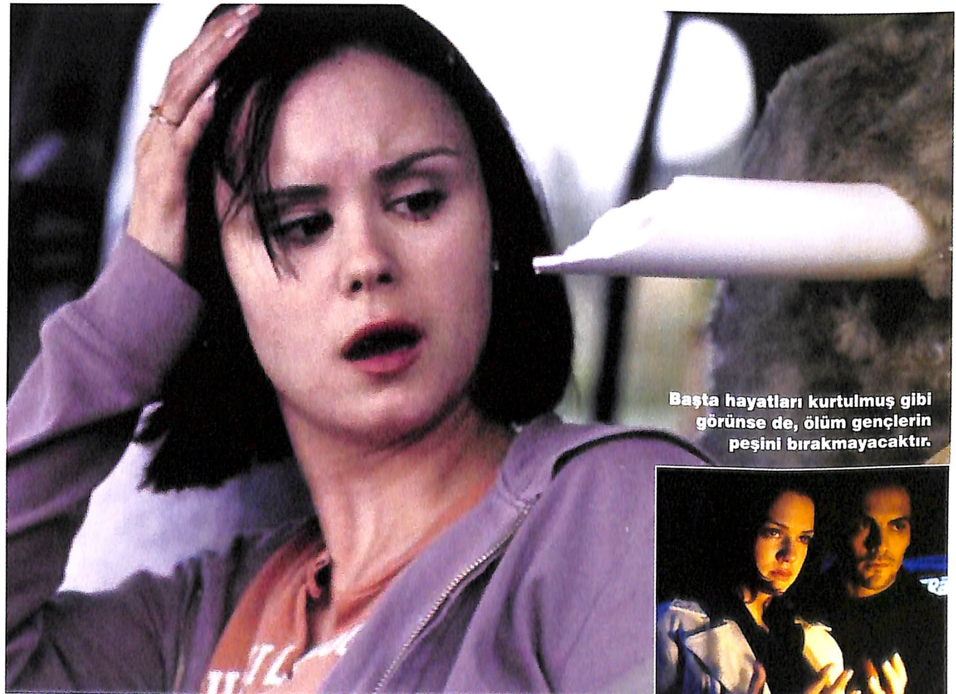
Andie bir an evvel Benjamin'den kurtulmaya çalışırken, Benjamin de bahsi kazanmak için onu elinde tutmaya azmetmiştir.

şartlarda bahsi kazanması çok zor değildir ama hayat karşısına yanlış kadını çıkartır. New York'lu Andie Anderson (Kate Hudson) bir moda dergisinde yazarlık yapmaktadır. Kadınların, erkeklerle ilişkilerinde yapmamaları gereken şeyler olduğuna inanmakta, bazı fazla hevesli kadınların bu kurallara uymadıkları için aşkta kaybettiklerini düşünmektedir. Bu konuda yazacağı bir makale için araştırma yaparken karşısına denek olarak Benjamin çıkar. Andie'nin niyeti Benjamin'den bir an evvel kurtulmakken, Benjamin de iddiayı kazanmak için onu elinde tutmak zorundadır. ABD'de 7 Şubat'ta gösterime giren filmin yönetmeni Donald Petrie. Filmin oyuncu kadrosunda adı geçen diğer isimler, Adam Goldberg, Thomas Lennon ve Michael Michele.

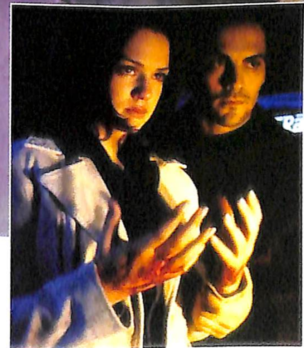
FINAL DESTINATION 2

Ölümü atlatmaya çalışanlar

2000 yılının sürpriz filmi "Son Durak / Final Destination"da, uçağın kalkmasını beklerken rüyasında uçağın düştüğünü gören Alexander, inmeye karar veriyor, bu arada ikna edebildiği arkadaşlarını da beraberinde götürüyordu. Uçak düşüp de diğer sınıf arkadaşları ölünce, ölüme çalım atan bu bir grup genç bir türlü huzur bulamıyordu. Çünkü ölümün planları bozulmuş, bu dünyadan ayrılması gerekenler ayrılmamıştı. "Final Destination 2", adından anlaşılabileceği gibi bir devam filmi. Yalnız bu defa ilk filmi yöneten James Wong değil, David Ellis kamera arkasına geçmiş. İlk filmde olanlarla buradaki olayların birbirine bağlandığı söyleniyor. Korkunç uçak kazasının üzerinden bir sene geçmiştir. Arkadaşlarıyla birlikte tatile gitmek üzere yola çıkan Kimberly'nin (A.J. Cook) içine, bir araba kazası geçirecek lerine dair bir his doğar ve böyle bir kaza olması ihtimalini ortadan kaldırır. Gençler kurtulduklarını zannetseler de, ölüm planını tamamlamak için peşlerine düşecektir. ABD'de 31 Ocak'ta gösterime giren filmde, ilk filmden Tony Todd, Michael Landes ve James Kirk gibi oyuncular var.

Başta hayatları kurtulmuş gibi görünse de, ölüm gençlerin peşini bırakmayacaktır.

A VIEW FROM THE TOP

Paltrow'un zorlu yolculuğu

Bruno Barretto'nun yönettiği bu komedide Gwyneth Paltrow, dünyayı gezebilmek için hostes olmak isteyen genç bir kadını canlandırıyor. Geleceğine dair pek çok hayali olan Donna, rüyalarını gerçekleştirebilmek için ne gerekiyorsa yapmaya razıdır. Başarıya ulaşmanın o kadar da kolay olmadığını, pek çok engelin atlatılması gerektiğini çok geçmeden öğrenir. Christina Applegate, Paltrow'un hosteslik okulundaki rakibini, Kelly Preston deneyimli bir hostesi, Rob Lowe bir pilotu, Marc Blucas, Donna'nın kasabasındaki eski erkek arkadaşını ve Mark Ruffalo da yeni erkek arkadaşını canlandırıyorlar. Gwyneth Paltrow, "Tenenbaum Ailesi"ne başlamadan önce, bu filmin çekimlerini Mart 2001'de tamamladı. ABD'de 21 Mart'ta gösterime girecek olan filmin diğer oyuncuları arasında Mike Myers, Christian Slater, Regis Philbin, Candice Bergen ve Robert Stack bulunuyor.

Film, Cannes Film Festivali'nde En İyi Senaryo Ödülü'nü kazandı.

SWEET SIXTEEN

Acılı bir çocukluk

Glasgow'un kötü bir mahallesinde yaşayan Liam (Martin Compston), onaltıncı doğumgününde, uyuşturucu bağımlısı annesinin hapisten çıkmasını beklemektedir. 17 yaşındaki ablası Chantelle (AnnMarie Fulton), onun evlilik dışı bebeği ve annesi ile yaşayabileceği bir ev satın alma hayalini kurmaktadır. Para kazanabilmek için uyuşturucu satıcılığına başlar. "Carla'nın Şarkısı", "Ülke ve Özgürlük", "Benim Adım Joe" gibi filmlere imza atmış olan Ken Loach'un yönettiği film Cannes Film Festivali'nde En İyi Senaryo Ödülü'nü aldı. Senaryo yazarı ise "Carla'nın Şarkısı" ve "Benim Adım Joe"da da yönetmenle çalışmış olan Paul Laverty. İngiltere'de 4 Ekim 2002'de gösterime giren film, ABD'de, İskoç aksanının anlaşılmayacağı düşüncesiyle, İngilizce altyazılı olarak 18 Nisan'da vizyona girecek. Glasgow ve Greenock'da altı haftada çekilen filmin diğer oyuncuları arasında William Ruane, Michelle Abercromby, Mark Dallas, Gary McCormack, Junior Walker ve Tommy McKee bulunuyor.

YAPIM AŞAMASINDAKİLER

HARRY POTTER AND THE PRISONER OF AZKABAN

Küçük büyücünün üçüncü macerasını, "Büyük Umutlar", "Anamı Da" gibi filmlere imza atmış olan Alfonso Cuaron yönetecek. Hogwarts Cadılık ve Büyücülük Okulu'nun başöğretmeni Dumbledore'u canlandıran Richard Harris'in aramızdan ayrılmasıyla, öğretmeni canlandıracak başka bir oyuncunun bulunması gerekiyor. Michael Gambon'un bu görevi üstleneceğine dair söylentiler var. Çekimleri 17 Şubat 2003'te başlayan filmin senaryo yazarı yine Steven Kloves. Kadroya katılacak olan oyuncular arasında Gary Oldman ve Timothy Spall bulunuyor.
Gösterim tarihi: Haziran 2004.

FANTASTIC FOUR

Marvel Comics'in 1961 yılından beri yayımladığı çizgi romandan uyarlanan filmi Peyton Reed yönetiyor. Deney amaçlı bir uzay yolculuğu sırasında terslikler çıkınca, dört kişi kozmik ışınlar nedeniyle değişikliğe uğrarlar. Reed, vücudunu istediği kadar uzatabilme, kızkardaşı Sue görünmez olabilme, Johnny ateşi kontrol edebilme, Ben ise inanılmaz bir güce sahip olma özelliklerini edinirler. Bu güçlerini kullanarak, dünyayı kötülükten korumaya çalışırlar.
Gösterim tarihi: Yaz 2004.

I, ROBOT

"Dark City / Gizemli Şehir"e imza atmış olan Alex Proyas'ın yönettiği film, Isaac Asimov'un "I, Robot" adlı kitabında toplanmış olan dokuz öyküye dayanıyor. 2050 yılında, robotlar insanlar için çalışmakta, onlara her konuda yardımcı olmaktadırlar. İşlenen bir cinayete robotların karışmış olabileceği öne sürülür. Robot düşmanı detektifler bu olayı araştırmaya başlarlar. Polislerden birinin ortağı da Sonny adlı robottur. Oyunculardan şu anda belli olan tek isim Will Smith. Çekimler Nisan sonunda Avustralya'da başlayacak.
Gösterim tarihi: Yaz 2004.

PERSONAL INJURIES

Geçmişte hakimlere rüşvet vererek birçok davayı kazanmış olan üçkağıtçı avukat Robbie Feaver'a FBI tarafından bir görev verilir. Rüşvet alan hakimleri ortaya çıkarmak için düzenlenen büyük bir operasyonda yeralacaktır. Scott Turow'un romanından uyarlanan filmde yönetmen ve başrol oyuncusu Dustin Hoffman. Avukatın genç polis ortağını Cameron Diaz'ın canlandırabileceği söyleniyor.
Gösterim tarihi: 2004.

WHY CAN'T I BE AUDREY HEPBURN?

Nişanlısı Ross tarafından kilisedeki düğününde terkedildikten sonra, haber sunucusu Perry Forman, Ross'un sağdıcı Sam'e aşık olur. Audrey Hepburn'e kafayı takmış olan Perry, Sam'de aradığı her şeyi bulur. Ryan Murphy'nin ilk yönetmenlik denemesi olan romantik komedide Jennifer Love Hewitt rol alacak.
Gösterim tarihi: 2004.

VANITY FAIR

"Kama Sutra", "Muson Düğünü" gibi filmleri çekmiş olan Mira Nair'in yönettiği film, 1820'lerin Londra'sında, alt sınıftan bir kızın başarılı olmak için verdiği mücadeleyi anlatıyor. Senaryo yazarı Julian Fellowes'un, William Makepeace Thackeray'in, daha önce altı kere beyazperdeye uyarlanmış olan romanından uyarladığı filmde Reese Witherspoon rol alacak. Çekimler Mart 2003'te Londra'da, 20 milyon dolarlık bir bütçeyle başlayacak.
Gösterim tarihi: 2004.

UNCHAIN MY HEART: THE RAY CHARLES STORY

"Şeytanın Avukatı", "Subay ve Centilmen" gibi filmlere imza atmış olan Taylor Hackford'ın yönettiği film, fakir bir aileden gelen Ray Charles'ın nasıl ünlü bir müzisyen olduğunu anlatacak. Irkçılık, eroin bağımlılığı ve maddi sıkıntılarla mücadele etmek zorunda kalan Ray Charles'ı Jamie Foxx canlandıracak.
Gösterim tarihi: 2004.

Ufukta festival göründü

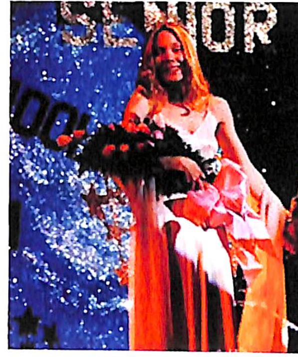
İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı tarafından düzenlenen 22. Uluslararası İstanbul Film Festivali, bu yıl 12-27 Nisan tarihleri arasında gerçekleştirilecek.

Sinemaseverler bu sene, uzun yıllardır Küba'da yaşayan ve adeta Kübalılar için bir kahramana dönüşmüş olan Amerikan asıllı yönetmen Estela Bravo'nun 9 filmlik toplu gösterisini izleyebilecekler. Festivalin Ustalara Saygı bölümünde, Fransız Sineması'nın yaşlanmayan ustası Claude Chabrol ve ABD'li özgün yönetmen Brian de Palma'nın filmlerine ("Greetings" (1968), "Hi, Mom!" (1970), "Carrie" (1976), "Dressed to Kill" (1980), "Blow Out" (1981), "Scarface" (1983)) yer verilecek. Ayrıca bugüne kadar ülkemizde tanınmamasına karşın Tayvan sinemasının son 20 yılda yetiştirdiği en büyük sinemacı kabul edilen Edward Yang'ın filmleri de bu bölümde izlenebilecek. Bu yılın Türk ustası

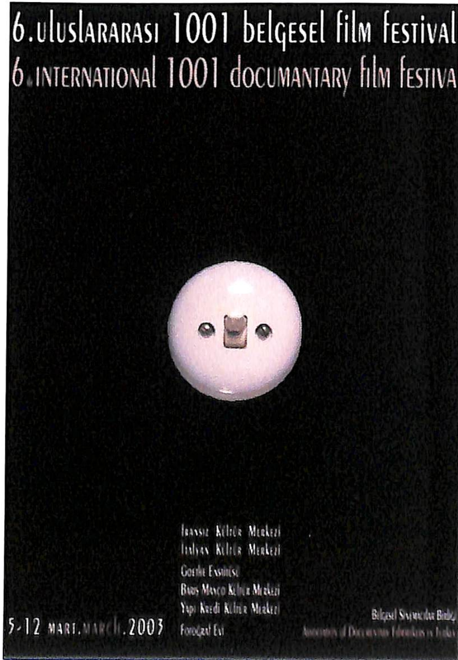
ise Zeki Ökten. Anısına bölümünde, sinema tarihinin en büyük ustalarından Japon yönetmen Yasujiro Ozu'nun 9 filmi izlenebilecek. Festivalde ayrıca Hint Sineması'nın dünya çapında büyük ilgi gören Bollywood filmlerine bir bölüm ayrılmış. "Bollywood'dan Sevgilerle" adlı bu bölümde, "Dil se / From the Heart / Mani Ratnam" (1998), "Lagaan, Once Upon A Time In India / Ashutosh Gowariker " (2001), "Dil chahta hai / Heart's Desire / Farhan Akhtar" (2001),

"Kabhi khushi kabhie gham / Sometimes Happiness, Sometimes Sorrow / Karan Johar" (2001), "Devdas / Sanjay Leela Bhansali" (2002) ve "Saathiya / Saahad Ali" (2002) gösterilecek. Festival'in son yıllarda gelenekselleşen ikişer filmlik Geceyarısı Sineması gösterimlerinde ise, aralarında Oxide ve Denny Peng kardeşlerin "Bangkok Dangerous" ve "The Eye" adlı filmlerinin de bulunduğu, birbirinden ilginç korku ve gerilim filmleri yeralıyor. 2002 yılında kaybettiğimiz isimlerden, Rod Steiger, Billy Wilder, Karel Reisz, John Frankenheimer ve Maurice Pialat ise birer fimle anılacak. Festivalin ses getirecek bir başka bölümü ise, Andy Warhol'un yapımcılığını üstlendiği, "Flesh", "Trash" ve "Heat" adlı filmlerden oluşan Paul Morrisey'in kült üçlemesi. Festivalin broşür ve rezervasyon formları, 22 Mart Cumartesi gününden itibaren Festival sinemalarından ve İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın Beyoğlu'ndaki merkezinden temin edebilecek. Festival bu yıl da Emek, Atlas, Sinepop, Beyoğlu ve Rexx sinemalarında gerçekleştirilecek. ■

Belgesel Film Festivali

BSB (Belgesel Sinemacılar Birliği) tarafından 5-12 Mart tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan 1001 Belgesel Film Festivali'nde 25 ülkeden, toplam 70 belgesel gösterilecek. Programında Filistin'den Japonya'ya, Fransa'dan Belçika'ya, Hindistan'dan İran'a, İrlanda'dan Portekiz'e, Bulgaristan'dan Türkiye'ye, dünyanın dört bir yanından filmlere yer veren festival için yurtdışından 28 yönetmen konuk olarak ülkemize gelecek. Ekolojik sorunlardan insan haklarına, biyografilerden tanıklıklara, tarihsel olgulardan kültürel keşiflere kadar binbir alana uzanan temalar, festival boyunca peş peşe perdeye yansıyacak. Bu yılki festival, gündemdeki

sorunlara sinemacı gözüyle bakmaya çalışanları ve onların yapıtlarını biraraya getirmeyi hedefliyor. Filmlerin yaratıcılarını hem kendi meslektaşları, hem de izleyici ile buluşturacak olan etkinliğin en önemli ayağını ise bu yıl "Belgesel Sinemacı Kimliği ve Küreselleşme" başlığı altında düzenlenecek olan 6. Belgesel Sinemacılar Konferansı oluşturuyor. Festivaldeki gösterim ve etkinlikler, Fransız Kültür Merkezi, İtalyan Kültür Merkezi, Alman Goethe Enstitüsü, Kadıköy Barış Manço Kültür Merkezi ve Yapı Kredi Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilecek. Film gösterimleri ve etkinlikler ücretsiz izlenebilecek.

SİYAD Ödülleri verildi

2002 yılının "En İyi"lerini seçen Sinema Yazarları Derneği (SİYAD), Emek Sineması'nda yapılan bir törenle bu ödülleri dağıttı.

En İyi Film: "Uzak"
En İyi Yönetmen: Nuri Bilge Ceylan ("Uzak")
En İyi Senaryo: Zeki Demirkubuz ("İtiraf")
En İyi Erkek Oyuncu: Taner Birsel ("İtiraf")
En İyi Kadın Oyuncu: Zuhal Olcay ("Hiçbiryerde")
En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu: Meral Okay ("Hiçbiryerde")
En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu: Ruhi Sarı ("Hiçbiryerde")
En İyi Görüntü Yönetmeni: Nuri Bilge Ceylan ("Uzak")
En İyi Müzik: Zen grubu ("9")
Yılın Umut Veren Sanatçısı: Fırat Tanış ("Sır Çocukları")
SİYAD Onur Ödülleri: Fikret Hakan, Fatma Girik, Memduh Ün
SİYAD Emek Ödülleri: Kadri Yurdatap, Ali Gevgilili, Ethem Erda

"Kitchen Cake" ve "Kulak Ayakla Buluşunca" (küçük resim)

2. İngiliz kısa film günleri

British Council ve Ankara Sinema Derneği, 3-23 Mart tarihleri arasında, Ankara, Eskişehir, Bursa ve İzmir'de İngiliz Kısa Film Günleri'nin ikincisini gerçekleştirecek. Filmler, "Sevgi ve İlişkiler", "Çocuklar" ve "Öğrenci Canlandırmaları" adlı üç başlık altında sunulacak. Etkinlik, 2-5 Mart'ta Ankara'da Kavaklıdere Sineması'nda, 6-8 Mart'ta Eskişehir'de Anadolu Üniversitesi Sinema Salonu'nda, 11-13 Mart'ta Bursa'da Tayyare Kültür Merkezi'nde ve 21-23 Mart'ta İzmir'de İzmir Sanat Salonu'nda düzenlenecek. Programda yer alan ve British Council tarafından seçilen 2001 ve 2002 yapımı kısa filmler, özellikle geçen yüzyılda yaşanan olaylar nedeniyle tam anlamıyla bir kültür mozaiğine dönüşen İngiltere'yi tanıtmayı amaçlıyor. İngiliz Kısa Film Günleri süresince gösterilecek filmlerin yönetmenleri de Türkiye'ye

davet edilecek ve izleyicilerle buluşma imkanı bulacaklar.

2002 Altın Küre Ödülleri

En İyi Film: "The Hours"
En İyi Erkek Oyuncu: Jack Nicholson ("About Schmidt")
En İyi Kadın Oyuncu: Nicole Kidman ("The Hours")
Müzikal ve Komedi Dalında En İyi Film: "Chicago"
Müzikal ve Komedi Dalında En İyi Erkek Oyuncu: Richard Gere ("Chicago")
Müzikal ve Komedi Dalında En İyi Kadın Oyuncu: Renee Zellweger ("Chicago")
En İyi Yönetmen: Martin Scorsese ("Gangs of New York")
En İyi Yabancı Film: "Hable Con Ella / Konus Onunla" (Pedro Almodovar)
En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu: Chris Cooper ("Tersyüz / Adaptation")

"Tersyüz"de Meryl Streep

En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu: Meryl Streep ("Tersyüz / Adaptation")
En İyi Senaryo: Alexander Payne ve Jim Taylor "About Schmidt"
En İyi Şarkı: "The Hands That Built America", U2 ("Gangs of New York")
En İyi Film Müziği: Elliot Goldenthal ("Frida")

Yeni VCD

"Fotoğraf", biri gerillaya katılmak üzere yola çıkan, diğeri de askere giden iki gencin yolculuk sırasında tanışmalarını konu alıyor. Filmin senaryo yazarı ve yönetmeni Kazım Öz. Oyuncular ise Feyyaz Duman, Nazmi Kırık, Mizgin Kapazan, Muhlis Asan, Zülfiye Dolu ve Mehmet Ali Öz. VCD'nin içinde ayrıca setten görüntüleri ve bazı sahneleri içeren, Mustafa Biber imzalı, "Fotoğraf" film müziği albümü için hazırlanmış bir video klip de bulunuyor. Aynı zamanda VCD ile birlikte, basında çıkan değerlendirme ve röportajların derlendiği bir broşür sahibi de oluyorsunuz. "Fotoğraf", 6. Uluslararası Milano Film Festivali ve 13. Trieste Film Festivali'nde En İyi Film Ödülü'ne, 12. Arıburnu Jüri Özel Ödülü'ne ve Valencia Cinema Jove 2002 Jüri Özel Ödülü'ne layık görülmüştü.

Sundance: Bağımsızların kalesi

Amerikan bağımsızlarının buluşma noktası olan Sundance Film Festivali bu yıl 16-26 Ocak tarihleri arasında gerçekleşti ve büyük ödülü Berman-Pulcini çiftinin yönettiği "American Splendor" kazandı. ELA BAŞAK ATAKAN

Bu sene jüri üyeleri arasında, Hollywood'dan tanıdık isimler göze çarpıyordu : oyuncu Forest Whitaker, Steve Buscemi, Tilda Swinton ve "Three Kings/Üç Kral" filminin yönetmeni David O.Russell. Jüri Büyük Ödülü, bağımsız Amerikan sinemasına yeni bir çehre getiren filmlere layık görüldü. Büyük Ödülü konulu uzun metraj film dalında "American Splendor", (yön. Shari Springer Berman ve Robert Pulcini) belgeselde ise "Capturing The Friedmans" (yön. Andrew Jarecki) aldılar. Her iki eser de, jüri ve sinemaseverlerin kalbini, eşsiz hikayelerinin yanısıra mükemmel derecede kullandıkları sinema ve anlatım teknikleriyle fethettiler.

En İyi Film "American Splendor" çizer Harvey Pekar'ın aynı adlı çizgi-dizisinden uyarlanmış. Geleneksel sinema, belgesel ve canlandırma tekniklerini aynı anda kullanarak, her üç stilin arasındaki sınırları kaldırıyor. Filmin evli yönetmenleri Berman-Pulcini çifti, bu filmde bilinen bütün kalıpları deviriyorlar. Mutlaka görülmesi gereken bir film.

En İyi Belgesel "Capturing The Friedmans" Long Island'lı aile babası bir öğretmene getirilen tatsız suçlamanın ardında yatan gerçeğe sır katmanlarını ayırarak ulaşıyor. Soruşturma mantığıyla işleyen, seyircinin adım adım ötesinde olan, akıllı yapısıyla ödülü tamamen hakeden bir belgesel.

En İyi Yönetmen Ödülü "13/Thirteen" adlı filmiyle Catherine Hardwicke'e verildi. Holly Hunter'ın başrolde oynadığı film, Los Angeles'ta yetişen amaçsız gençliğin sorunlarına çarpıcı bir biçimde eğiliyor. Ödül alan kadın yönetmen Catherine Hardwick, filmin senaryosunu tesadüfen tanıştığı onüç yaşındaki bir genç kıza yazdırmış.

Bağımsızlık ruhunu yarışmaya da taşıyan jüri üyeleri, bazı filmlere kendi tasarladıkları "Anlatımda Özgür Ruh" ve "Duygusal Gerçek Ödülü" gibi kulağa hoş gelen ödüller vermeyi tercih ettiler. Yarışan 16 filmin 4'ünde birden oynayan Patricia Clarkson'a "En İyi Performans" ödülü verildi. Bunların yanısıra, "Dopamine" adlı film, bilimsel niteliğinden ötürü 20.000 dolarlık Alfred P. Sloan Ödülünü kazandı.

Sundance'de ödül alan başarılı sinemacılar arasında bu sene Türkiye'den Yeşim Ustaoğlu da yeraldı. Sundance NHK Uluslararası ödülü, gelişmekte olan bir sanatçının projesine destek sağlıyor. Bu ödül her sene Avrupa, Amerika, Japonya ve Latin Amerika bölgelerinden birer genç sinemacıya veriliyor. NHK ödülünün tüm Avrupa kıtası adına ülkemizden bir sinemacıya verilmesi önemli bir kıvanç kaynağıydı. Aynı şekilde, usta oyuncu Haluk Bilginer'i Sundance perdelerinde görmek mutluluk vericiydi. "Amerikan Vitrini" bölümünde gösterilen "Buffalo Soldiers" filminde Joaqin Phoenix ve Ed Harris ile birlikte rol alan Haluk Bilginer, karizmatik oyunculuğuyla yeteneğini Sundance'de göstermiş oldu.

"Whale Rider"

"All The Real Girls"

"Trainspotting" filmiyle tanınan İngiliz yönetmen Danny Boyle'un yeni bilim-kurgu/korku filmi "28 Gün sonra/28 Days Later", Geceyarısı Sineması başlıklı bölümde gösterildi. 5 Mart'ta gösterime girecek olan film, bir kimyasal savaştan 28 gün sonra uyandığında dünya nüfusunun tamamen silindiğini anlayan bir adam hakkında. Seyirciye dehşet dolu anlar yaşatan filmin kapısında uzun kuyruklar oluştu.

"Fargo" filmindeki araba satıcısını canlandıran William H. Macy ilk defa romantik bir komedide başrolü oynuyor. Adı "Soğutucu/The Cooler" olan film Las Vegas'ta bir kumarhanede "soğutucu" olarak çalışan zavallı bir adam hakkında. Film, başlığının açıklaması gibi tatlı sürprizlerle dolu. Kumarhanenin karanlık sahibini Alec Baldwin başarıyla canlandırmış. Bu filmin, Güney Afrika'lı yönetmen Wayne Kramer"in ilk filmi olduğuna inanmak çok zor.

Festivalin yönetmeni Geoffrey Gilmore ödül töreninin başlangıcında Sundance Festivali'nin özgün, dokunaklı ve tutkulu hikayeleri açığa çıkarmak için varolduğuna değinmişti. Filmlerin bütününe bakıldığında haksız olduğu söylenemez. ■

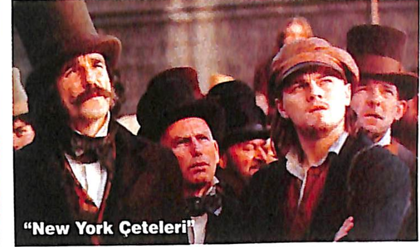

Shari Springer Berman ve Robert Pulcini ("American Splendor")

ÖDÜLLER

Konulu film Jüri Büyük ödülü: "American Splendor" (Yön: Shari Springer Berman ve Robert Pulcini)
Belgesel Jüri büyük ödülü: "Capturing The Friedmans" (Yön: Andrew Jarecki)
Belgesel Seyirci Ödülü: "My Flesh and Blood" (Yön: Jonathan Karsh)
Dünya Sineması Seyirci Ödülü: "Whale Rider" (Yön: Niki Caro)
En İyi Senaryo ve Seyirci Özel Ödülü: "The Station Agent" (Yön: Tom McCarthy)
En İyi Yönetmen Ödülü: "Thirteen" filmiyle Catherine Hardwicke
En İyi Görüntü Belgesel Ödülü: "Stevie" (Yön: Dana Kupper, Gordon Quinn, Peter Gilbert)
Konulu Film Görüntü Ödülü: "Quattro Noza" (Yön: Derek Cianfrance)
Özgür Anlatım (Belgesel): "What I Want My Words To Do To You" (Yön: Judith Katz, Madeleine Gavin ve Gary Sunshine)
Duygusal Gerçek Ödülü: "All The Real Girls" (Yön: David Gordon Green) ve "What Alice Found" (Yön: A. Dean Bell)
Charles Busch "Die Mommie Die!" filminde çizdiği diva portresiyle özel oyuncu ödülünü kazandı..

75. AMERİKAN FİLM AKADEMİSİ ÖDÜLLERİ ADAYLARI

"Chicago"

"New York Çeteleri"

EN İYİ FİLM
"Chicago"
"New York Çeteleri"
"The Hours"
"Piyanist"
"Yüzüklerin Efendisi: İki Kule"

EN İYİ YÖNETMEN
Rob Marshall ("Chicago")
Martin Scorsese ("New York Çeteleri")
Stephen Daldry ("The Hours")
Roman Polanski ("Piyanist")
Pedro Almodovar ("Konus Onunla")

EN İYİ ERKEK OYUNCU
Adrien Brody ("Piyanist")
Nicolas Cage ("Tersyüz")
Michael Caine ("The Quiet American")
Daniel Day Lewis ("New York Çeteleri")
Jack Nicholson ("About Schmidt")

EN İYİ KADIN OYUNCU
Salma Hayek ("Frida")
Nicole Kidman ("The Hours")
Diane Lane ("Sadakatsiz")
Julianne Moore ("Far From Heaven")
Renee Zellweger ("Chicago")

EN İYİ YARDIMCI ERKEK OYUNCU
Chris Cooper ("Tersyüz")
Ed Harris ("The Hours")
John Reilly ("Chicago")
Paul Newman ("Azap Yolu")
Christopher Walken ("Sıkıysa Yakala")

EN İYİ YARDIMCI KADIN OYUNCU
Kathy Bates ("About Schmidt")
Julianne Moore ("The Hours")
Queen Latifah ("Chicago")
Meryl Streep ("Tersyüz")
Catherine Zeta Jones ("Chicago")

EN İYİ ÖZGÜN SENARYO
"Far From Heaven" (Todd Haynes)
"New York Çeteleri" (Jay Cocks, Steven Zaillian, Kenneth Lonergan)
"Kalbinin Sesini Dinle" (Nia Vardalos)
"Konus Onunla" (Pedro Almodóvar)
"Ananı da" (Alfonso Cuarón, Carlos Cuarón)

EN İYİ UYARLAMA SENARYO
"Bir Erkek Hakkında" (Peter Hedges, Chris Weitz, Paul Weitz)
"Tersyüz" (Charlie Kaufman, Donald Kaufman)
"Chicago" (Bill Condon)
"The Hours" (David Hare)
"Piyanist" (Ronald Harwood)

EN İYİ GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ
"Chicago" (Dion Beebe)
"Far From Heaven" (Edward Lachman)
"New York Çeteleri" (Michael Ballhaus)
"Piyanist" (Pawel Edelman)
"Azap Yolu" (Conrad L. Hall)

EN İYİ BELGESEL
"Benim Cici Silahım" (Michael Moore, Michael Donovan)
"Daughter from Danang" (Gail Dolgin, Vicente Franco)
"Prisoner of Paradise" (Malcolm Clarke, Stuart Sender)
"Spellbound" (Jeffrey Blitz, Sean Welch)
"Kuslar Kanatlı Uygarlık" (Jacques Perrin)

EN İYİ KOSTÜM TASARIMI
"Chicago" (Colleen Atwood)
"Frida" (Julie Weiss)
"New York Çeteleri" (Sandy Powell)
"The Hours" (Ann Roth)
"Piyanist" (Anna Sheppard)

EN İYİ KURGU
"Chicago" (Martin Walsh)
"New York Çeteleri" (Thelma Schoonmaker)
"The Hours" (Peter Boyle)
"Yüzüklerin Efendisi: İki Kule" (D. Michael Horton)
"Piyanist" (Hervé de Luze)

EN İYİ KISA FİLM
"Faith D'Hiver" (Dirk Beliën ve Anja Daelemans)
"I'll Wait For The Next One" (Philippe Orreindy ve Thomas Gaudi)
"Inja" (Steven Pasvolsky ve Joe Weatherstone)
"Johnny Flynton" (Lexi Alexander ve Alexander Buono)
"This Charming Man" (Martin Strange-Hansen ve Mie Andreasen)

YABANCI DİLDE EN İYİ FİLM
"El Crimen del Padre Amaro" (Meksika)
"Ying xiong" (Çin)
"Mies vailla menneisyytta" (Finlandiya)
"Nirgendwo in Afrika" (Almanya)
"Zus & Zo" (Hollanda)

EN İYİ KISA ANİMASYON
"The Cathedral" (Tomek Baginski)
"The Chubbchubbs!" (Eric Armstrong)
"Das Rad" (Chris Stenner ve Heidi Wittlinger)
"Mike's New Car" (Pete Docter ve Roger Gould)
"Mt. Head" (Koji Yamamura)

EN İYİ FİLM MÜZİĞİ
"Sıkıysa Yakala" (John Williams)
"Far From Heaven" (Elmer Bernstein)
"Frida" (Elliot Goldenthal)
"The Hours" (Philip Glass)
"Azap Yolu" (Thomas Newman)

EN İYİ KISA BELGESEL
"The Collector Of Bedford Street" (Alice Elliott)
"Mighty Times: The Legacy of Rosa Parks" (Robert Hudson ve Bobby Houston)
"Twin Towers" (Bill Guttentag ve Robert David Port)
"Why Can't We Be A Family Again?" (Roger Weisberg ve Murray Nossel)

EN İYİ ORİJİNAL ŞARKI
Burn It Blue ("Frida")
Father and Daughter ("The Wild Thornberrys Movie")
The Hands That Built America ("New York Çeteleri")
I Move On ("Chicago")
Lose Yourself ("8 Mil")

EN İYİ SANAT YÖNETİMİ
"Chicago" (John Myhre)
"Frida" (Felipe Fernandez del Paso)
"New York Çeteleri" (Dante Ferretti)
"Yüzüklerin Efendisi: İki Kule" (Grant Major)
"Azap Yolu" (Dennis Gassner)

EN İYİ GÖRSEL EFEKT
"Yüzüklerin Efendisi: İki Kule" (Jim Rygiel, Joe Letteri, Randall William Cook ve Alex Funke)
"Örümcek Adam" (John Dykstra, Scott Stokdyk, Anthony LaMolinara ve John Frazier)
"Yıldız Savasları Bölüm II: Klonların Saldırısı" (Rob Coleman, Pablo Helman, John Knoll ve Ben Snow)

EN İYİ ANİMASYON
"Buz Devri" (Chris Wedge)
"Lilo & Stitch" (Chris Sanders)
"Özgür Ruh" (Jeffrey Katzenberg)
"Ruhların Kaçısı" (Hayao Miyazaki)
"Define Gezegeni" (Ron Clements)

EN İYİ SES
"Chicago" (Michael Minkler, Dominick Tavella ve David Lee)
"New York Çeteleri" (Tom Fleischman, Eugene Gearty ve Ivan Sharrock)
"Yüzüklerin Efendisi: İki Kule" (Christopher Boyes, Michael Semanick, Michael Hedges ve Hammond Peek)
"Azap Yolu" (Scott Millan, Bob Beemer ve John Patrick Pritchett)
"Örümcek Adam" (Kevin O'Connell, Greg P. Russell ve Ed Novick)

EN İYİ MAKYAJ
"Frida" (John Jackson ve Beatrice De Alba)
"Zaman Tüneli" (John M. Elliott ve Barbara Lorenz)

EN İYİ SES KURGUSU
"Yüzüklerin Efendisi: İki Kule" (Ethan Van der Ryn ve Michael Hopkins)
"Azınlık Raporu" (Richard Hymns ve Gary Rydstrom)
"Azap Yolu" (Scott A. Hecker)

Gerçeği değil, efsaneyi seçin

Müzik tarihinin en önemli dönemlerinden birini dökümanter bir gerçekçilikle beyazperdeye aktaran, Michael Winterbottom'ın yeni filmi "24 Saat Parti İnsanları", 2. AFM Bağımsız Film Festivali'nde izleyicilerin yoğun ilgisiyle karşılaştı. ALKAN AVCIOĞLU

Michael Winterbottom günümüz İngiliz Sinemasının en önemli isimlerinden biri. Popülaritesi tartışılır olsa da filmografisine kimsenin bir şey diyemeyeceği aşikar. Ülkemizde de gösterilen "I Want You"(1998) ile bazı sinemaseverleri derinden etkilemiş olan yönetmen, "With Or Without You"(1999), "Jude"(1996) ve "Welcome To Sarajevo"(1997) filmleriyle de tanınıyor. Ülkemizin aksine, "I Want You" yurtdışında adını duyurma konusunda başarısız olmuş, hatta İngiltere'de sadece birkaç salonda vizyona girebilmişti. Yurt dışında asıl olarak "Wonderland" ile övgüleri toparlayan Winterbottom, son olarak "The Claim" ile unutulmaz bir filme daha imza atmıştı. 1995'ten bu yana her sene en az bir film çeken Winterbottom'un verdiği 2 senelik aradan da anlaşılacağı gibi "24 Saat Parti İnsanları / 24 Hour Party People" yönetmenin üstünde en çok çalıştığı film. Bunun nedeni ise kuşkusuz Winterbottom'ın Manchester'a ve Factory'ye olan hayranlığı. Zaten "With Or Without You"da Vincent'ı bir sahnede arabanın içinde bağıra bağıra Joy Division'ın "Love Will Tear Us Apart"ını söylerken gördüğümüzde bunu tahmin etmeliydik.

Omuzuna kamerayı alıp film çekmeyi tercih eden Winterbottom bizlere yarı dogma usulü bir Manchester sunuyor. 1976'nın punk'ından 1992'nin post-acid ortamına kadar süren bu yolculuğun merkezinde Factory Records ve Haçienda'nın kurucusu Tony Wilson var. Granada Televizyonunda yerel haber programları yapan adamın, bir yandan da "Madchester"ın temelleri ni atışına şahit oluyoruz. Russel Club'ın kiralanarak rock gruplarına sahne vermesiyle başlayan yolculuk Tony Wilson'ın nevi şahsına münhasır özellikleriyle şekillenerek Factory plak şirketinin kurulmasına ve batmasına kadar uzanıyor. İlk bölümde Joy Division (favori grubum) ön plandayken, "Ian Curtis'in intiharından sonrası," diye ayırabileceğimiz ikinci bölümde filme isim veren şarkının sahibi Happy Mondays ön plana çıkıyor. Winterbottom, gruplardaki bir starın hayatını anlatarak klasik bir "müzik filmi" yapmak tercihinden özellikle kaçınıyor. Bu anlamda, amacı "Boogie Nights" gibi bir dönem filmi yapmak. Rave kültürünün doğuşuna kadar anlatmak istediği tüm Manchester ortamlarının hepsinin tek bir ortak yanı var: içinde Tony Wilson olması.

Happy Mondays grubu Wagner eşliğinde güvercinleri zehirliyor.

Müzik tarihinin bu dönemiyle ilgili olmayan insanlar için çok çekici bir film olmasa da, diğerlerine unutulmayacak bir görsel ve işitsel şölen sunuyor "24 Hour Party People". Sex Pistols'ın 41 kişilik ilk konseri, Joy Division'ın ilk kayıt maceraları, Happy Mondays'in uyuşturucu şaklabanlıkları, Factory Records'un kanla yazılan "anlaşma yok" anlaşması gibi akıllardan çıkmayacak sahneler, Tony Wilson'ın monologları ile eğlenceli ve unutulmaz bir hale bürünüyor. Sex Pistols'ın konserinin tarihi bir olay olduğunu betimlemek için "İsa'nın yemeğinde de sadece 8 kişi vardı" diyen Tony Wilson, müzik arabada dinlenir mantığıyla Joy Division'ın kaydını (She's Lost Control, muhtemelen müzik tarihinde sara hastalığı üzerine yazılmış tek şarkı) arabada dinletiyordu gruba. Tony Wilson Şov diye nitelenebilecek film, Winterbottom kadar Tony Wilson'ı canlandıran Steve Coogan'ın da filmi sayılabilir. Coogan'ın akıllara durgunluk veren performansına artı olarak filmdeki tüm oyunculuklar çok iyi. Sean Harris'in Ian Curtis'e benzerliği ise tüyler ürperten cinsten. Ayrıca filmdeki karakterlerin gerçek hallerinin de küçük rollerde gözükmesi müzikseverler için hoş bir sürpriz. Günümüzde ismini Anthony H. olarak değiştiren Tony Wilson, filmdeki olayların birçoğunun hiç yaşanmadığını söylüyor, ama bu onların filmi, tadını çıkarsınlar diye de ekliyor. Bu konuda, eskiden "Efsane ile gerçek arasında, efsaneyi seçin" sözünü sürekli alıntı yaptığını belirtip, Winterbottom da şüphesiz bu seçimi yaptı, diyor.

Sonuç olarak ortaya çıkarttığı işle "I Want You"yu bile geride bıraktığını düşündüğüm Winterbottom'ın en büyük artıları, filmi dijital video ile çekerek sanatsal özgürlüğü yakalaması ve Wenders, Von Trier gibi isimlerle çalışmış olan görüntü yönetmeni Robby Müller'le beraber çalışması. Üstelik "24 Saat Parti İnsanları", aklımıza gelen diğer rock'n'roll filmlerinden ("The Doors", "Sid&Nancy", hatta ne yazık ki geçen sene ülkemizde gösterime giremeyen ve fevkalade bir film olan "Almoust Famous"tan bile) oldukça farklı ve üstün duruyor. Godard'ı andıran emprovizasyonu ve Woody Allen-esk kamera düzenlemeleri ile geleneksel hikaye anlatım tekniklerinden uzaklaşan Winterbottom, Tony Wilson'ın kameraya dönük monologlarına sık sık yer vererek, dönem filmi, belgesel, gibi türlerle showbiz komedi tarzını çok iyi harmanlıyor. Granada TV için domuz çiftlikleri veya cüceler üstüne haber programı yapan Tony Wilson'ın sarkastik derecede ciddi konuşması ile aynı edada, Steve Coogan da kameraya dönüp filmi bizlere sunuyor. Son olarak, soundtrack'e gelince, söze gerek var mı? ■

lullmail@yahoo.com

Mutsuzluğumdan mutluyum

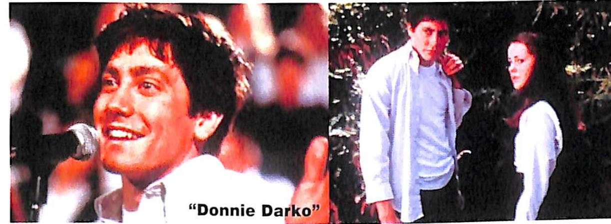
Biri "Donnie Darko"nun filmle aynı adı taşıyan, Amerikalı kahramanı. Diğeri, Japonya'dan "Katakuriler'in Mutluluğu"nun Katakuri ailesi. Birbirlerine, Wenders'in filminin adı gibi, "çok uzak, fazla yakın"lar. UYGAR ŞİRİN

Festivaller başlar, filmler gelir, sinemalara akın edilir, festivaller biter ve festivalde filme gidenler şöyle der: "Bu festival çok iyiydi." Veya şöyle: "Bu festival çok kötüydü." Ben de bu sözlerin ne kadar saçma olduğunu düşünürüm. Çünkü asıl söylenmek istenen ya da söylenmesi gereken bambaşka bir şeydir. Gelin görün ki böyle ifade edilmiştir.
"Bu festival çok iyiydi" aslında şu demek: "Bu festivalde BEN, festivalde BENİM izlediğim filmleri beğendim." "Bu festival çok kötüydü" de tam tersi. Nasıl "herkesin filmi kendine"yse, herkesin festivali de kendine.
O nedenle baştan söyleyeyim, bu festival gerçekten çok iyiydi. "Neden iyiydi?" derseniz, mesela "Donnie Darko" yüzünden.
"Donnie Darko", 26 yaşındaki yönetmen Richard Kelly'nin ilk filmi olmasına rağmen, yönetmeninin yaşını ve kariyerinin tazeliğini belli etmeyen olgunlukta bir film. Bir ilk film olduğunu ancak, içinde ne kadar çok şey olduğuna bakarak anlayabilirsiniz. Bu pek çok şey içinde öne çıkan tema ise iyilik ve kötülük. Dışardaki değil, insanın içindeki iyilik ve kötülük. Ve bu ikisinin nasıl birbirinin içine geçtiği, nasıl birbiriyle kıyasıya kavga ettiği ve insanın hayatı boyunca aldığı tavırların, sarf ettiği sözlerin ve çektiği ızdırapların asıl nedeninin, bu ikisi arasındaki kavga olduğu.
"Donnie Darko", iyiyle kötünün birbirlerinden, kimilerinin sandığı kadar kolayca ayrılmadığını söylüyor. Richard Kelly, bu noktayı dile getirmek konusunda çok ısrarlı. Öyle ki, filmini iyi gibi görünen kötü ve kötü gibi görünen iyi karakterlerle doldurmakla yetinmiyor, kahramanı Donnie'nin bir sahnede bunu açık açık telaffuz etmesini de sağlıyor.
"Donnie Darko"da iyiyle kötünün kavgası kadar mühim bir tema da zaman. Film, zamanın düz bir çizgi olmadığını, hatta kendi içine kıvrılıp başıyla sonu birleşen bir çember de olmadığını, iki boyutu aşan, geçmiş gelecek tüm zamanları içinde taşıyan bir küre olduğunu söylüyor. Ki bu cam küreyi tutup salladığımızda, içindeki her şeyin, yani tüm zamanların, birbirlerine çarpması ve karışması da işten değil. Hal böyle olunca, gelecekte olacak bir şeyin henüz olmadan şimdiyi etkilemesi veya insanın şimdi yaptığı bir şeyle geçmişini değiştirmesi de mümkün. Şöyle de diyebiliriz: Ne geçmiş oldu, ne de gelecek olacak, hepsi şimdi oluyor.
Filmin bu iki temel meselesi, Donnie'nin kişiliğinde buluşuyor. Gelecekte yapacağı kötülüğün nesnesi, Donnie'nin içindeki kötülük olarak bugün tezahür ediyor, onu yönlendiriyor, ele geçiriyor. Donnie, "iyilik"le "kötülük" arasında sürekli salınması bir yana, içindeki kötülüğe hayran olmakla ondan nefret etmek arasında da gidip geliyor.

"Katakuri'lerin Mutluluğu"

"Donnie Darko"

Zamanın bir doğru değil, bir küre olduğunu gördüğünde ise, sebep olduğu irili ufaklı trajedilere nokta koymak için kendi üstünü çiziyor. Kendi hayatını yönlendirdiğini düşündüğü, kendinden daha "büyük" bir güce meydan okuyor böylece. Ve bedeli ağır olsa da, dünya denilen şeyin kendi dünyasından başka bir şey olmadığını anlıyor.
Donnie düpedüz bir paranoid şizofren mi yoksa kendisiyle kavgası hastalık derecesine varmış bir ademoğlu mu? Film seçimi seyirciye bırakıyor. Ya da ben ikincisine inandığım için böyle düşünüyorum.
Donnie'nin durumu bu kadar karışık. Ama Katakuriler öyle mi? Hayır. Görseniz, o kadar mutlular ki... En azından, öyle sanıyorlar. Tıpkı "Mutluluk"un mutsuzluk üzerine, "Amerikan Güzeli"nin Amerika'nın çirkinliği üzerine filmler olması gibi, "Katakuriler'in Mutluluğu" da Katakuriler'in mutsuzluğunu anlatıyor. Hatta daha fazlasını. Japonlar'ın mutsuzluğunu.
"Takeshi Miike filmi" deyince akla gelen şeylerin bir kısmını bir kenara bırakan Miike, bu filminde, kimi insanoğluna, çoğu ise Japon insanına özgü ruh hastalıklarına çevirmiş gözünü. Belki bu yüzden, filmi de ruh hastası. Seyrine doyum olmayan bir hasta.
Japonya ve Japonlar hakkında en ağır sözleri eden filmle karşı karşıya olabilir miyiz acaba? Belki de... Şu karakterlere bakar mısınız: Kurduğu işle kafayı bozmuş aile babası. Seviştiği küçük kızı ezen sumo güreşçisi. Kendini Amerikalı bir asker olarak tanıtan bir Japon adam. Bu hikayeyi yutacak kadar saf ve beyaz atlı prens meraklısı dul kadın. Her biri birbirinden sinir bozucu ve, özür dilerim ama, eğlenceli.
İşin görsel tarafı farklı mı sanki? Animasyon, kara mizah, korku, müzikal: "Katakuriler'in Mutluluğu" hepsini biraraya getiren bir çorba. İyi anlamda. Bırakın her şeyi, oyuncuların, şarkı söyleyecekleri bir sahnenin hemen öncesinde kameraya/seyirciye dönüp "gelin bu şarkıyı birlikte söyleyelim" dedikleri ve ardından karaoke salonlarında olduğu gibi, şarkı sözlerinin altyazı olarak belirdiği sahneyi herhalde hayatım boyunca unutmam. Tabii Katakuriler'in elele tutuşup, çayırlarda bayırlarda güle oynaya koştukları, tuhaf sahneyi de.
Aslında Katakuriler'le çok da dalga geçmemek lazım. Bize benziyorlar, zira. Nedensiz ve neredeyse "yanlış" mutluluklarıyla bizi hatırlatıyorlar. Hepimizi. Mesela, üzerine ateş açılan çocukları yere düşüp kalıyor, herkes iki gözü iki çeşme ağlıyor, ama az sonra çocuk ayaklanınca, "yaşasın, ölmemiş!" diye mutluluktan çılgına dönüyorlar. Halbuki önemli bir ayrıntıyı atlıyorlar: Kurşun sadece sıyırmıştı. ■

Bağımsızların haftası

Bir hafta boyunca Beyoğlu Fitaş Sineması'nın fuayesini İstanbullu sinemaseverlerin buluşma mekanı haline getiren Bağımsız Filmler Festivali'nin ikincisi Ocak ayında gerçekleşti. Bütününe baktığımızda programında kaydadeğer sayıda iyi filme yer veren festival, ülkemizde gösterime girme ihtimali pek yüksek olmayan "Donnie Darko" ve "Ruhların Kaçışı" gibi iki başyapıtı bizlere sunduğu için bile teşekkürü hak ediyor. ENGİN ERTAN

Ne yazık ki fazla sayıda filmin gösterime girdiği bir ülkede yaşamıyoruz. Yabancı kaynaklarda hakkında övgü dolu yazılar okuduğumuz pek çok filmi perdede izleyebilmek yönündeki beklentilerimiz ise genellikle boşa çıkıyor. Neyse ki film festivalleri var. Gösterime girme şansı neredeyse sıfır olan pek çok yapımı izleyebilmemiz konusunda imdada yetişiyorlar. Hal böyleyken ülkemizde gerçekleşen her yeni festival sinemaseverlerin iştahını kabartan bir etkinliğe dönüşüyor. Hele bir de programı iyiyse...

Geçtiğimiz yıl ilk kez düzenlenen !f İstanbul AFM Uluslararası Bağımsız Filmler Festivali, fazla festival göz çıkartmaz mantığıyla değil, konsepti ve özenli programıyla ilgimizi çekmiş, kalbimizi kazanmıştı. Bu yılın Ocak ayı içerisinde ikincisi düzenlenen festival bir kez daha kaliteli yapımların ağırlıkta olduğu programıyla İstanbullu sinemaseverleri salonlara çekti.

Geride bıraktığımız 2. AFM Uluslararası Bağımsız Filmler Festivali'nin programını gözden geçirmeye en çok ilgi gören filmlerin toplandığı Hit Filmler bölümünden başlayalım.

Programa son anda dahil olan yeni Cronenberg filmi "Örümcek" (Spider) tam da beklenildiği üzere festivalin yıldızı oldu. Yoğun istek üzerine düzenlenen ek gösterimler dahil, filmin gösterildiği tüm seanslar kapalı gişe oynadı. İzleyicilerin tepkileri ise farklı farklıydı. Salondan hayranlıkla ayrılanlar olduğu kadar, kafası karışmış veya tatmin olmamış seyirciler de vardı. Açıkçası Cronenberg yüzeyde önceki işlerinden farklı bir filme imza atmıştı. Ancak yönetmene özgü soğuk ve stilize görsel yapıyı, rahatsız edici atmosferi bu filmde de yakalamak mümkündü. Cronenberg izleyiciyi şizofren başkarakterinin zihin akışıyla başbaşa bırakıyor ve anlattığı hikayeyi kahramanının zihninde şekillendiği biçimde görselleştiriyordu. Bu da filmi dramatik yapı açısından zorlayıcı ve içine girilmesi zor bir deneyime dönüştürüyordu. İzleyicinin seyir alışkanlıklarını zorlamaya yönelik bu bilinçli tercih, filmi aynı zamanda sinemada benzerine sık sık rastlanamayacak bir deneyim ve ilginç bir flashback toplamı kılıyordu. Öncelikle Ralph Fiennes olmak üzere, başroldeki üç oyuncu da (diğerleri Gabriel Byrne ve iki karakteri birden canlandıran Miranda Richardson) son derece etkileyici performanslar sergiliyorlardı.

"Örümcek"

Bölümün dolu salonlara oynayan bir diğer filmi yine ünlü bir yönetmenin imzasını taşımaktaydı, Michael Winterbottom'ın "24 Saat Parti İnsanları" (24 Hour Party People). Filmin kendine konu aldığı müzik gruplarına özel ilgisi (daha doğrusu zaafı) olan izleyicilerin aklını başından alan film, anlaşıldığı kadarıyla işin müzikal tarafıyla pek alakası olmayan izleyicileri de büyük ölçüde tatmin etti. Her türde film çekebileceğini çoktan ispat etmiş Winterbottom, belgesel ve kurmaca film tarzlarını eşsiz şekilde birleştirdiği tekniğiyle hepimizi büyüledi. Kimi arşiv görüntüleri ve usta görüntü yönetmeni Roby Müller'in hakimiyetindeki dijital kameradan yansıyanlar birinci sınıf bir kurguyla biraraya getirilmişti. Filmin Manchester akımına ilgisi olmayan seyircileri bile cezbetmesindeki en büyük etken ise birbirinden eğlenceli diyalogları ve parlak buluşlarla dolu senaryosuydu. Elbette canlandırdıkları karakterlerin gerçek hayattaki hallerine fazlasıyla benzeyen oyuncuların yol açtığı şaşkınlığı ve başroldeki Steve Coogan'ın performansını da atlamamak gerek.

"Çaylak"

Geçtiğimiz yılın sonlarında "Her Gün Başka Bir Bela" (Trouble Every Day) ile sinemalarımıza konuk olan Fransız yönetmen Claire Denis'nin "Cuma Akşamı" (Vendredi Soir) da bölümün parlak filmlerindendi. "Her Gün Başka Bir Bela"da bizi sıkıntıya boğmuş yönetmeni formunda görmek keyfimizi arttırırken, Denis'nin oyuncularının vücutlarını en iyi kullanan yönetmenlerden birisi olduğu yönündeki kanaatimiz de kesinleşti. Film şiir gibi örülmüş yapısı ve Yeni Dalga filmlerini hatırlatan (büyük trafik sıkışıklığı elbette aklımıza Godard'ın "Week End"ini getirdi) dokusuyla 90 dakika için de olsa ayaklarımızı yerden kesti.

Genç ve yetenekli bir yönetmeni tanımamızı sağlayan "Bahis" (Intacto) ise özellikle görsel yapısıyla tatmin edici bir filmdi. Kumar, şans oyunları ve bahislerin kara film türü içerisinde kullanımına kendine göre özgün bir bakış açısı getiren film festivalin kapalı gişe oynayan filmlerinden bir diğeriydi.

Her festivalin olmazsa olmazı, izleyici için güvenli kapı görevi görecek filmler de vardı bu bölümde. Bahsettiğimiz tanıdık yüzlerin oynadığı, izleyiciyi fazla zorlamayacak, seyri keyifli ve eli yüzü düzgün filmler. Bu kategoriye sokabileceğimiz "Roger Dodger" festivalin en keyifli filmlerinden birisiydi. Zekice yazılmış diyaloglar ve hoş esprilerle süslü bir senaryodan görselleştirilmiş film, özellikle Campbell Scott'ın performansıyla renkleniyordu. Ufak rollerde izleme imkanı bulduğumuz Isabella Rossellini, Jennifer Beals ve Elizabeth Berkley de gayet iyilerdi. Hayatta hepimizin sık sık karşılaştığı bir

insan tipinin, daha doğrusu kimi X Kuşağı erkeklerinin portresi olarak tanımlayabileceğimiz Roger Dodger karakterinin zaman içerisinde bir kült figüre dönüşmesi mümkün. Oldukça düşük bir bütçeyle kotarılan "Çaylak" (Tadpole) ise kadrosuna eklediği Sigourney Weaver'ı öne çıkartmayı ve akıllıca kullanmayı beceriyordu. Ancak filmin esas dikkat çeken oyuncuları Bebe Neuwirth ve Aaron Stanford'dı. "Çaylak" bazı çok keyifli sahneler içerse de karakterlerini yeterince işlemeye yetmeyen kısa süresi ve ev videosu tadındaki görüntüleriyle tadı kaçan bir filmdi. Yine de baştan sona kendini izlettiriyordu. Yine Hit Filmler bölümünde izleme imkanı bulduğumuz "Demonlover", yapmaya çalıştığı şey hakkında fazla bir şey bilmeyen ancak kendini ve söylediklerini aşırı ciddiye alan bir yönetmenin düştüğü komik durumu belgeliyordu. Olivier Assayas'ın tam anlamıyla aşırı gösterişçi ve fazlasıyla özenti filmini izlerken Denis Lenoir'ın görüntü yönetimine hayran kaldık, Sonic Youth'un müziği dudağımızı uçuklatacak kadar şahaneydi, Connie Nielsen'in güzelliği ise başımızı döndürdü. Ancak bunların hiçbiri filmi kurtaramadı ve 2 saati aşan bir süre boyunca aslında yetenekli bir senarist ve yönetmen olan Assayas'ın niye böyle bir saçmalığa imza attığına ve Charles Berling'in nasıl o kadar şişmanladığına bir türlü akıl sır erdiremedik.

"Novo"ya ise ne demeli bilinmez... O kadar boş, öylesine yavan bir film ki insanın aklına takılan filmlere benzetesi bile gelmiyor. Baştan sona enfes müzikler, estetik görüntüler ve başrollerdeki iki güzel insanın, Eduardo Noriega ve Anna Mouglalis'in çıplak bedenleriyle dolu olan film belki kendini ciddiye almasa, bir şeyler söylemeye çalışmasa düzeyli bir erotik film olarak kabullenebilirdik. Fakat kısa süreli hafıza kaybı ve oradan varılmaya çalışılan noktalar filmi zenginleştirmiyor sadece gülünç kılıyordu.

Yine Hit Filmler bölümünden "Ken Park" ise değil festivalin, son yılların en kötü filmi

"Demonlover"

sayılabilir. Larry Clark'ın bir istismar sineması klasiğine dönüşecek nitelikteki filmi bence gençlerin sorunlarına eğilen filmlerin "Cannibal Holocaust"u olmaya aday. Nasıl Ruggero Deodato'nun filmi şiddeti eleştiriyor gibi yaparken sonuna kadar kullanıyor ve istismar ediyorsa, Larry Clark da hesapta yeniyetmelerin sorunlarına, onların yetişkinler tarafından anlaşılmamasına değinmeye çalışırken karakterlerini sonuna kadar sömürüyor. Yönetmenin bir önceki filmi "Baş Belası"ndan (Bully) farklı olarak söyleyecek hiçbir sözü, hiçbir tavrı da olmayan bu facia sonrasında bir kesim izleyici filmde oynayan gençlerin yaşını merak ederken, Larry Clark'ın zeka yaşı konusunda şüpheleri olanlar da vardı.

Festivalin Japon Sineması'na ayrılmış Made in Japan bölümü festivalin en iyi filmlerinden birisi, belki de en iyisi olan "Ruhların Kaçışı"nı (Sen to Chihiro no kamikakushi) barındırmaktaydı. Hayao Miyazaki'nin elinden çıkma bu animasyon başyapıtı gerek Japon gerekse Batı kültüründen pek çok öğeyi alıyor ve bunları ustalıkla harmanlıyordu. Sonuçta ortaya çıkan sadece teknik yönüyle değil metniyle de izleyiciyi etkisi altına alan birinci sınıf bir fantastik filmdi. "Ödlek" (Chicken Heart) Takeshi Kitano'nun asistanlığını yapmış Hiroshi Shimizu tarafından yönetilmişti. Zaten film de Kitano'nun komedilerine benzemekteydi. "Canlı" (Alive) seyri keyifli bir film olsa da sanki anime olsa daha çok keyif verebilirmiş, içerdiği aksiyon potansiyeli daha iyi kullanılabilirmiş gibi bir hissiyat uyandırdı. "Patlabor 3" (WXIII: Patlabor the Movie 3) biraz eski usül bir animeydi. Bu türü yeni keşfettiğimiz günlere dair bir nostalji de yaşatamayan film, olsa da olur olmasa da kategorisine dahil edebileceğimiz yapımlardan birisiydi. Bir tanesi Made in Japan, diğeriyse Nöbetçi Sinema'da olmak üzere iki adet Takashi Miike filmi de izledik festival çerçevesinde. "Katil Ichi" (Koroshiya 1) kimi son derece parlak fikirler barındırmasına, şiddet içeren sahneleri hem özel efekt hem de oyunculuk açısından gayet başarılı olmasına rağmen gereksiz derecede uzun süresi ve dağınık kurgusu nedeniyle çuvallayan bir filmdi. Miike elindeki fikirleri bir elekten geçirse ve sadece en iyilerini kullansa, her anı komik ve defalarca izlenebilecek tarzda bir kült filme imza atabilirmiş. Ancak yönetmenin aşırı serbest çalışma stili nedeniyle bu fırsat kaçmış.

"Katil Ichi"ye oranla daha derli toplu olan "Katakurilerin Mutluluğu" (Katakuri-ke no kôfuku) da aslında üç aşağı beş yukarı aynı dertten mustaripti. Festivalin geceyarısı gösterimlerini oluşturan Nöbetçi Sinema filmleri arasında David Bowie'nin ne kadar müthiş bir yorumcu ve sahne insanı olduğunu belgeleyen "Ziggy Stardust and the Spiders from Mars", beklediğimiz kadar eğlenceli çıkmasa da kendini izlettiren "Kanlı Mallory" (Bloody Mallory) ve finali dışında fena sayılmayacak korku/gerilim denemesi "My Little Eye" da yer almaktaydı. Bu filmler bir yana, yine rahatlıkla festivalin en iyileri arasında sayabileceğimiz "Donnie Darko" da bu bölüm çerçevesinde izleyiciyle buluştu. Bir iki satırda özetlemesi hayli zor olan filmin son derece başarılı olduğunu bir kez daha hatırlatmakla yetinelim.

Festival bu yıl politik içerikli belgesellerin yeraldığı Politik@!f isimli bir bölüme de yer vermişti. Ne yazık ki "Benim Cici Silahım" (Bowling for Columbine) dışında bu bölümdeki filmler izleyiciden pek ilgi görmedi. Michael Moore'un şu sıralarda gösterimde de olan filmiyse salonu dolduran izleyicileri fazlasıyla tatmin eden, kendi türünde bir doruk noktasıydı. Yine aynı bölümde yeralan, geçtiğimiz yıl Oscar'a aday olmuş "Vaatler" (Promises) ise keşke daha çok kişiye ulaşabilseydi, dedirten son derece başarılı bir belgeseldi. Yönetmen B.Z. Goldberg filminde çocukların gözünden savaşa bakarak çok önemli detaylar yakalıyordu. Uzun süren röportajlar sonrasında İsrailli ikiz kardeşleri bir grup Filistinli çocukla buluşturması ve iki tarafın birbirlerini dinlemelerini sağlamasıysa göz yaşartacak derecede etkileyiciydi.

Festival sadece bu film gösterilerinden ibaret değildi. Türk Yönetmenlerden Kısa Filmler başlıklı bölümde gösterilen kısa filmler Tül Akbal, İlker Canikligil, Serra Ciliv, Lale Mansur ve Ümit Ünal'dan oluşan bir jüri tarafından değerlendirildi. Jüri çalışmalarını Singapur'da sürdüren Gözde Hiçdurmaz ve Russel Zehnder'in beraber yönettikleri "Mutlu Yıllar Sharon" isimli filmi ödüle layık buldu. Radikal Gazetesi'nin yürüttüğü halk oylaması sonucunda İzleyici Ödülü'nün sahibi olan film ise Cem Yardımcı'nın yönettiği "Beden Monoloğu" oldu.

Bir bütün olarak baktığımızda, tıpkı geçen yıl olduğu gibi, pek çok iyi ve/veya önemli filmi izlememize aracı olmuş !f İstanbul 2. AFM Uluslararası Bağımsız Filmler Festivali bize kalırsa gayet keyifli geçti. Üçüncüyü şimdiden sabırsızlıkla bekliyoruz. ■

Sevin Okyay

Philip S. Hoffman

Sinema dünyasının en iyi, özgün ve değişken aktörleri arasında kendine bileğinin hakkıyla bir yer edinmiş durumda. Aynı zamanda en çok çalışanlardan biri. Hoffman'ın gördüğü itibar, Hollywood'da bir nebze adalet olduğunun kanıtı.

Sinema tarihindeki en işlevsiz karakterlerden bazılarını oynayarak adını duyurdu. Philip Seymour Hoffman yıllardır oyunculuk yapıyor, ama sinema izleyicilerinin çoğu onun farkına ancak "Boogie Nights / Ateşli Geceler"le vardı. Hoffman filmde, Mark Wahlberg'in karakteri porno starı Dirk Diggler'a kafayı takmış, salakça bir sesçiyi oynuyordu. Dokunaklı, karmaşık, gene de mizahtan nasibini almış bir kompozisyondu. "Seni ağzından öpebilir miyim?" diye sorduğu an da, filmin en tuhaf anlarından biriydi. Şimdi otuz altı yaşında, demek ki o sırada otuz yaşındaymış.

Philip Seymour Hoffman, oyunculuktan baska iş düşünmedi hiç. Oyunculuk okudu, sinemaya geçmeden önce tiyatroda çalıştı. New York ve Chicago'da sahneye çıktı, bir de Avrupa turnesi var. İlk filmi, 1992 yapımı "Scent of a Woman/Kadın Kokusu"ydu. Al Pacino ve Chris O'Donnell'in yanında, küçük bir rol: George Willis Jr. Aynı yıl "My New Gun"da oynadı. 1996'da onu, ilk dişe dokunur rolüyle Jan de Bont'un "Twister"ında izledik. Nankör bir roldü. Karton karakterli filmde, Hoffman'ın payına garip, hiperaktif ve rahatsız edici Dusty düşmüştü. Ama o yıl, aktör için hayırlı bir yıldı. Paul Thomas Anderson'la ilk kez birlikte çalıştı, yönetmenin ilk filmi "Hard Eight"te oynadı. Hoffman gibi daha sonra yönetmen Anderson'ın esas oyuncu kadrosunda yeralacak Philip Baker Hall ve John C. Reilly ile birlikte. 1997'de ise, herkesin dikkatini Hoffman'ın üstüne çeken film geldi. Burt Reynolds ve Mark Wahlberg'in mesleklerine hayat öpücüğü veren "Boogie Nights", Hoffman'la Heather Graham için de sağlam bir atlama taşı oldu. 1998'de çok beğenilen iki bağımsız filmde de onun adını görüyoruz: Todd Solondz'un "Happiness"iyle Brad Anderson'ın "Next Stop Wonderland"i. Aynı yıl rol aldığı ""The Big Lebowski", onun iyi aktör sıfatını perçinleyen filmlerden biri oldu. Aynı filmde, Hoffman gibi abartıya yüz vermeyen bir aktris de yeralıyordu: Bu yıl iki dalda Oscar adayı olan Julianne Moore.

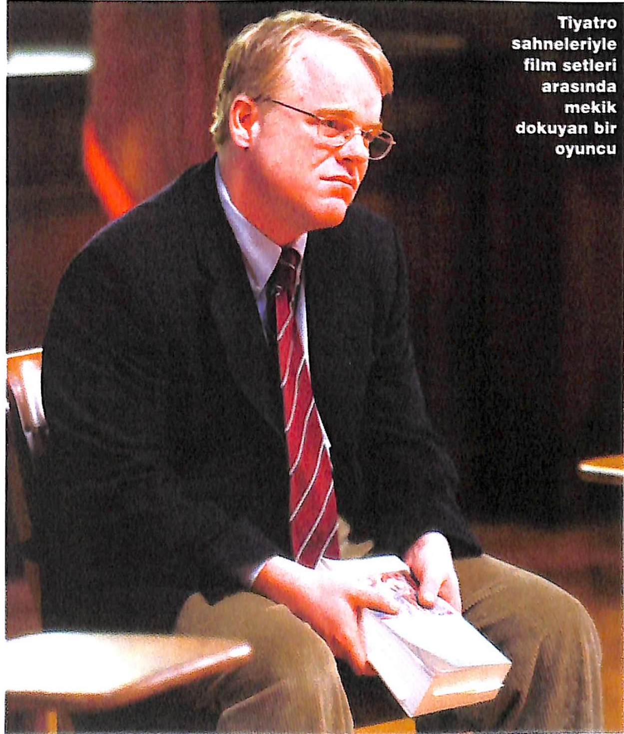
Hoffman, Broadway dışında yönettiği "In Arabia, We'd All Be Kings" ile tiyatroya kısa bir dönüş yaptı. Sonra da, 1999'da Paul Thomas Anderson'la yeniden kaderleri birleşti. Philip, "Magnolia"nın düşünceli erkek hemşiresi Phil Parma'yı oynadı. Bu seferki, sahiden gözden kaçmayacak bir roldü. Altman'ın çok karakterli mozayiklerini hatırlatan filmde Anderson'ın gözdeleri Hall ve Reilly ile Coenler'in kıymetlisi William H. Macy de vardı. Kısacası, son dönemin en iyi oyuncularından dört tanesi. "The Talented Mr. Ripley"deki, sosyetik, sevimsiz karakteri Freddie Miles, pek çok eleştirmenin dikkatini çekti. Schumacher'in "Flawless"ında inme inmiş homofobik sabık güvenlik görevlisi Robert De Niro'ya şarkı söyleme dersi veren, bir taraftan da cinsiyet değiştirmesini sağlayacak ameliyatı bekleyen travesti Rusty Zimmermann'ı oynadı. İsteriye ve abartıya kaçmadan, yumuşak, karakterinin duygusal yanını ancak gerektiğinde ve gereken ölçüde ortaya çıkaran, ölçülü ve dokunaklı bir performanstı. Meslektaşları onu Beyazperde Aktörleri Birliği'nin En İyi Erkek Oyuncu ödülüne aday gösterdi.

Philip Seymour Hoffman'ın bütün filmlerini sıralarsak, bu yazı telefon rehberinden farksız bir hal alır. Dedik ya, Hollywood'un en fazla çalışan aktörlerinden biri. "Almost Famous"ta, yönetmen Crowe'un çocukluk kahramanı Lester Bangs'i, henüz izlemediğimiz "Punch-Drunk Love"da Dean Trumbell'i oynadı. "Red Dragon/Kızıl Ejder'de mesleğinin en berbat örneklerinden ve filme adını veren Ejder'in kurbanlarından gazeteci Freddy Lounds olarak karşımıza çıktı. Fiziksel bir değişiklik de içeren, müthiş bir performanstı. Bu yıl gösterime girecek olan "Owning Mahowny"ye adını veren Brian Mahowny sıfatıyla da karşımıza gelecek. Bu arada, 2. AFM Bağımsız Filmler Festivali'nde izlediğimiz "Love, Liza"yı unutmuyoruz. Unutmak mümkün mü zaten? Filme sırf onun için giden bir avuç Türk hayranı, pişman olmamıştır herhalde. Kardeşi Gordy'nin senaryosunu yazdığı, yönetmeni Todd Luiso'nun ilk filmi "Love, Liza", ilk kez Sundance Film Festivali'nde gösterildi. Özellikle, karısının intiharını kavramaya çalışırken dağıtan Wilson Joel rolünde Hoffman'ın kompozisyonuyla, oraya yakışıyordu zaten.

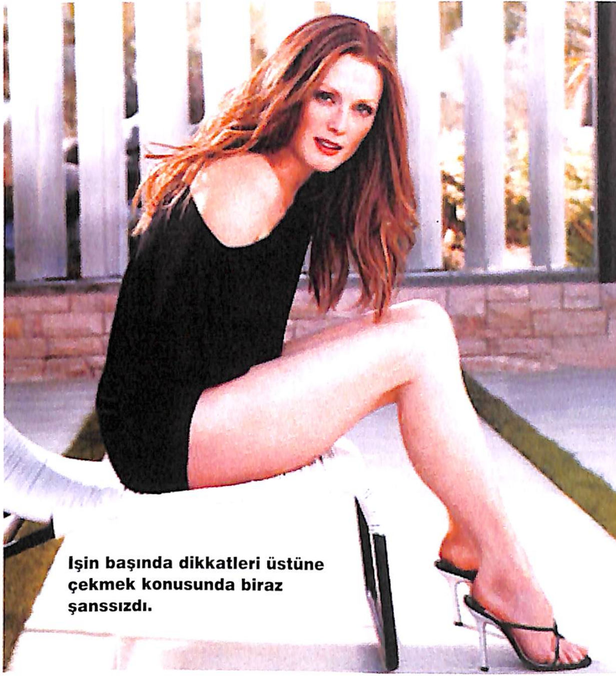
Tiyatrodan da büsbütün kopmuş sayılmaz. Anderson filmlerinden rol arkadaşı, aynı zamanda iyi dostu John C. Reilly ile Broadway'de Sam Shepard'ın "True West/Gerçek Batı"sının birbirine hiç benzemeyen iki kardeşini oynadılar. Oyunu ya da filmi izlemiş olanlar bilir, ikisi de çetin karakterlerdir. Ama bu zorluk onlara yetmedi, her üç günde bir rolleri değiştirerek oynadılar. İkisi de, Tony ödülüne aday oldu. Nasıl olup da alamadıklarını kestiremiyoruz. Belki de Broadway'de sahiden, Amerikan sinemasının en şahane oyuncularından daha iyi oynayan aktörler vardır.

Philip Seymour Hoffman, ender bulunur bir yaratık: Sahne çalmaya, başkalarını geri planda bırakmaya kalkmadan, abartıdan olabildiğince uzak durup, mekanik oyunculuğa da itibar etmeden fevkalade performanslar çıkaran bir aktör. Joel Schumacher'in dediği gibi, Hoffman, "Söylenemeyecek olanı söyler, düşünülmeyecek olanı yapar. Sonuçlarına da katlanır." Ne mutlu bize ki, Hollywood'da adaletsizlik sanıldığı gibi alıp yürümemiş. Biz de deli gibi çalışan aktörü sık sık izleme fırsatı buluyoruz.

"The 25th Hour", 14 Mart'ta gösterimde.

Tiyatro sahneleriyle film setleri arasında mekik dokuyan bir oyuncu

Işin başında dikkatleri üstüne çekmek konusunda biraz şanssızdı.

Julianne Moore

Bu yıl iki dalda Oscar adayı oldu. "Far fom Heaven"la En İyi Kadın Oyuncu, "The Hours"la En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu ödüllerini alma ihtimali var. Rakiplerini küçümsemiyoruz ama, hem kendisi hem de başkası olmayı bilen Moore, ödüllerin ikisini de alsa şaşırmayız.

İlk Oscar adaylığı, Paul Thomas Anderson'ın "Boogie Nights / Ateşli Geceler"indeki anaç ruhlu porno starı Amber Waves rolüyle gelmişti. Sonra "Zor Tercih/ End of the Affair"le hem Oscar'a, hem de Altın Küre'ye aday oldu. Bu sefer ise, Oscar'a iki dalda birden aday olmayı başardı. Bu iki filmden "The Hours"la Altın Küre'de de En İyi Kadın Oyuncu aday listesinde yeralıyordu ama ödülü rol arkadaşı Nicole Kidman'a kaptırdı. Zaman zaman ortaya çıkan en iyi oyuncu/en iyi yardımcı oyuncu anlaşmazlıkları, bu yıl özellikle "The Hours"la yaşanmıştı zaten. Anlaşıldığı kadarıyla, onun da filmde Kidman kadar rolü var ama, yapımcı şirket oyuncuların hepsine şans tanımak için birtakım düzenlemeler yapabiliyor. Berlin Film Festivali ise, üçüne birden (Kidman, Moore, Streep) En İyi Kadın Oyuncu ödülü vererek işi kökten halletti. Ha, bir de "Far from Heaven" ile Venedik ve Toronto'dan aldığı En İyi Kadın Oyuncu ödülleri var, tabii. Bu yıl, kesinlikle Julianne Moore'un yılı. Eh vakti gelmiş de geçiyordu bile. Moore'un farkına ilk kez "Beşikteki El / The Hand That Rocks the Cradle"de varmıştık. Sonra "Kaçak / The Fugitive"de ve Madonna'nın "Kanıt Vücutlar / Body of Evidence"indaki iki nankör rol (Harrison Ford'un doktor arkadaşı, Willem Dafoe'nun eşi) geldi. "Benny & Joo"nun garson kızıyla da dikkati çekti ama herkesin gözünü açan, Robert Altman'ın filmi "Sosyeteden İnsan Manzaraları / Short Cuts" oldu. Filmde Matthew Modine'in ressam karısını oynayan genç aktris, 1993'ün en çok konuşulan sahnelerinden birinde belden aşağısı anadan doğma çıplak, kocasına laf yetiştiriyordu. Altman'ın o filmde kendisine çok emeği geçtiğini düşünüyor, ama Reha Erus'la yaptığı söyleşide dediğine göre, favori yönetmeni Louis Malle. "Vanya on 42nd Street"in de kendisine uğur getiren film olduğunu düşünüyor. Malle'in filminde-ki Yelena karakterinde gösterdiği performans, üniversitesinden mezun olduğu Boston şehrinin film eleştirmenlerinden ödül getirmiş ona. Sonra sahneye döndü. Strindberg'in "Baba"sında, Al Pacino ile oynadı. Sahnede başlamıştı zaten. Asker çocuğu Julianne, Boston Üniversitesi'ne gelene kadar sürekli değişen bir toplumsal ortama uyum sağlama yetisi geliştirmişti. Bunun çok yararını gördü. Dışlanmanın ne demek olduğunu da biliyordu. "İlkokulda bir felakettim" diyor. "Hani her sınıfta bir bücür, bir dörtgöz, bir de spor yapamayan çocuk olur ya, ben üçü birdendim." Şimdiyse kızıl saçlı, çilli, çok yetenekli, iddiasız güzelliğe sahip (sanki bir "toprak ana" güzelliği) 43 yaşında bir aktris. Sahnenin ardından, yıllarca televizyonda çalıştı, üç yıl boyunca üvey kardeşleri oynadığı "Gecenin Ucu / The Edge of the Night"tan bir Emmy'si bile var. Sinemayla aşk hikâyesi başlayınca bir daha ekrana dönmedi. Beyazperdede, isyankâr evkadınını oynadığı "Güvenli / Safe"deki müthiş performansıyla dikkati çekmişti. "Dokuz Ay" ve Suikastçiler"de sırasını (başarıyla) savdıktan sonra, "Picasso ile Yaşamak"ta ressam hakkındaki samimi düşüncelerini söyleyen Dora Maar'i oynadı.

Gene de yıldızlığa yükselmesi hayli yavaş oldu. "Ben bu kızı bir yerden tanıyorum" tepkisi yerini "Aa, Julianne Moore!"a 1997'de bıraktı. Onu "Kaçak"taki üç dakikalık rolünde çok beğenen Spielberg, denemeye bile gerek görmeden Moore'u "Kayıp Dünya"da oynatmıştı o yıl. Filmler birbirini izledi ama "Ateşten Geceler / Boogie Nights" Julianne için tayin edici oldu. Porno film endüstrisinin "duayen" oyuncusu kompozisyonu, ona ilk Oscar adaylığını getirdi. "The Big Lebowski/Büyük Lebowski", "Psycho/Sapık", "Cookie's Fortune/Kurabiye'nin Talihi", "An Ideal Husband/Ideal Koca" derken, 40'ına merdiven dayayan oyuncu "Manolya"da bir kez daha yönetmen Paul Thomas Anderson'la çalıştı. Graham Greene uyarlaması "The End of the Affair/Zor Tercih"de ise onu kocasını aldatan bir kadın olarak izledik. "Kuzuların Sessizliği"nin devamı olan "Hannibal"de, Jodie Foster'in rolünü yarı fiyata oynadı, "Evolution/ Evrim"de ise, sakar bir bilimkadınını.

Özel hayatında birlikte olduğu kişileri meslek grubundan seçen Moore (sabık kocası John Gould Rubin aktördü), "World Traveller" filminin setinde tanıştığı, kendisinden küçük yönetmen hayat arkadaşı Bart Freundlich'le mutlu bir hayat sürdürüyor. Bir oğulları (Caleb), bir kızları (Liv) var, yazın evlenmeyi düşünüyorlar. Aktrisin kardeşi Peter Moore Smith'in senaryosunu yazdığı "Raveling"de de birlikte çalışacaklarmış. Erus'la yaptığı söyleşide, "Doğru seçimler yaptım" diyor. "Doğru bir hayat arkadaşı buldum.... Aile yaşantısına çok önem verdim." Bir de oyunculuğa, tabii. Özel hayatındaki huzur, onun herhangi bir dramın dinamiğine, cebinde başka bir dram taşımadan girmesini sağlıyordur belki. Julianne Moore, bir rolün hem içinde hem dışında olabilmenin, bir filmin iç ritmini kapmanın ustası. O ritmi kendi etrafında dantel gibi örebiliyor, kendisiyle oynayanlara da aktarabiliyor. Öğrenilmiş kişilikler canlandırmıyor, onları "doğal tikler"le besleme kolaycılığına kaçmıyor. Rolünün arkasında, rolden soyutlanmış halde, "gerçek" bir insanın varolduğunu bize hissettiriyor. Role, kendi içindeki, kendisinin sahip olup seçtiği unsurlarla biçim veriyor. Diyorlar ki, bunu yapmak zormuş, korkmamak gerekirmiş çünkü. Brando yapardı, diyorlar, (hatta, icat ettiği bile söylenebilir). De Niro oraya hiç ulaşamadı. Al Pacino sadece "Baba / The Godfather"da ulaştı. Nicholson ise, bazen yapabiliyor: "About Schmidt"te olduğu gibi. Mütevazı, usul usul konuşan, terbiyeli, başkalarını düşünen Julianne Moore ise bunu her seferinde rahatlıkla yapıyor. Hollywood senaristleri ile yönetmenlerinin hep onunla çalışmak istemelerinin nedeni de bu zaten.

"The Hours", 14 Mart'ta gösterimde.

 Sevin Okyay

Daniel Day-Lewis

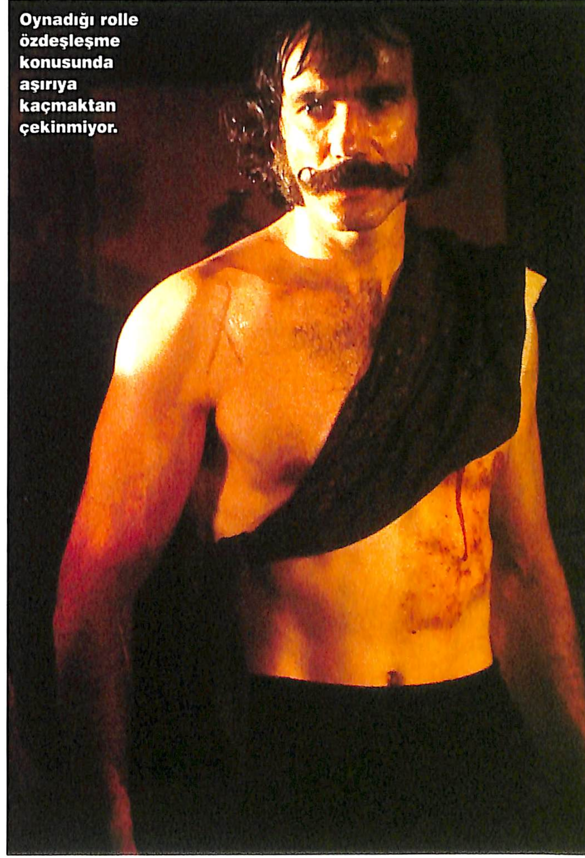
Bir süre önce sinemadan elini eteğini çekmişti. Hatta bir aralar, bundan böyle Floransa'da ayakkabıcılık yapacağı şeklinde dedikodular bile çıkmıştı. Neyse ki, Daniel Day-Lewis "Gangs of New York"la yeniden sinemada ve yeniden Oscar adayı.

Vaktiyle "Mohikanların Sonuncusu/The Last of the Mohicans"a ilişkin olarak yapılan bir söyleşide Gianfranco Manfredi, "Daniel Day-Lewis'in inanılmaz hareketli ifadeleri" ile "duygularının yansıdığı yüzündeki muhteşem buğulu ifade"den söz ediyordu. Büyülenmiş bir seyirciden farkı yoktu yani. Doğrusu, Daniel Day-Lewis hayranları bu duyguları anlar. İrlandalı aktör, hem sol ayağındaki yeteneğin meslektaşlarının çoğunun bütün vücudundakinden fazla olmasıyla, hem de şöhrete metelik vermeyişiyle onların sevgisini kazanmıştır.

Ayrıca, yaptığı işi hakkıyla yapmaya da meraklıdır. Bir ara, Floransa'da ayakkabıcılık mesleğini öğrenecegi yolunda dedikodular bile çıkmıştı. Aktör, sinema dünyasının hayhuyundan kurtulmak için, karısı Rebecca (Miller) ve küçük oğlu Ronan'la tatil yapmak için Floransa'ya gelmişti. El yapımı ayakkabılarının fiyatı 500 dolardan başlayan büyük usta Stefano Bemer'i tanıyordu zaten. Floransa'da yeniden buluştular. Ayakkabı yapma işi Daniel'e büyüleyici görüldü, Bermer'den ona zanaatinin sırlarını öğretmesini istedi. Fabrikaya gidip saatler boyu çalışıyordu. Rebecca onun fabrikaya gitmekten hoşnut olduğunu söylüyordu. Floransalı bir hanım müşteri de, aktör bu konuda bir film yaparsa diye isim tavsiye etmiş: "Mokasenlerin Sonuncusu."

Yaz sonunda Daniel sağ salim İrlanda'ya dönmüş, yeni ayakkabılarını ona prova ettirme hayaliyle İtalya tatilinin kaça malolacağını hesaplayan hayranları da bu sevdadan vazgeçmişti. Şurası bir gerçek ki, Daniel Day-Lewis'in perdedeki yoğunluğu ve heyecan vericiliği, perde dışında da aynen devam ediyor.

Oynadığı rolle özdeşleşme konusunda aşırıya kaçmaktan çekinmiyor.

Oyunculuk yeteneğiyle öne çıkan aktörler arasında, hayranlarının jön muamelesi de ettiği tek kişi o olsa gerek.

Kendisini tamamen rolleriyle özdeşleştirmesi efsanevi boyutlara varmış durumda. "My Left Foot/Sol Ayağım"ı çevirirken tekerlekli iskemleden kalkmayı reddetmiş, ayrıca ayak parmaklarıyla fırça tutup resim yapmayı öğrenmişti. "Mohikanların Sonuncusu"nda kendi sigaralarını sarıyor, modern sigaralara yüz vermiyordu. "New York Çeteleri/The Gangs of New York"un tek gözlü katili Kasap Bill/Bill the Butcher rolüne hazırlanmak için kasaplık öğrenmiş, set dışında da aksanını hiç bozmamış. Scorsese'nin filminden beş yıl önceki son filmi "The Boxer/Boksör" için hazırlanmaya üç yıl öncesinden başlamıştı. "In the Name of the Father/Babam Adına"dan önce kendini bir hapishane hücresine kapatıp, orda verilen yemekleri yedi.

Bu listenin sonu gelmez zaten. Ayakkabıcılık işi de, madalyonun aynı yüzü aslında. Daniel Day-Lewis başkalarının hayatını kazıp içine girmeyi, ilgilendiği şeyi tüm yönleriyle öğrenmeyi seçmiş bir adam. Arthur Miller'in "The Cauldron/Cadı Kazanı"nı çekerken tanıştığı yazarın kızı Rebecca'yla o "Boksör"e hazırlanırken evlenmişler. "Benimle İrlanda'ya geldi" diyor, "bir kış orada kaldı. Ben hep dışarıdaydım, idman yapıyordum. Altı ay geçtikten sonra, "Vay canına" dedim kendi kendime, "Rebecca'yla sadece iki kez dışarı çıktık, ikisinde de boks maçına gittik." Anlıyor ama... Beni işimi hafife almam için teşvik etmez, asla." Sanki alabilirmiş gibi.

Daniel Day-Lewis, genelde sanatı, özelde mesleğini çok ciddiye alan bir adam. Ne de olsa, bir vakitler Ealing stüdyolarının başında bulunan Michael Balcon'ın torunu o. Şair-i âzam Cecil Day-Lewis ile aktris Jill Balcon'ın da oğlu. Sinema dünyası şahıslarıyla takılamayacak kadar disiplinli, yetenekli ve kültürlü. On üç yaşında okulu bıraktıktan bir yıl sonra, John Schlesinger'in "Sunday, Bloody Sunday"inde (1971) küçük bir rol almayı başarmıştı. Sonra tiyatroda kendini eğitmeye karar verdi, 1990'lara kadar Bristol'daki Old Vic'te ve Royal Shakespeare Company'de oynadı. 1982'de sinemaya döndü, "Gandi"de bir sokak serserisi oldu. Dört yıl sonra ise, birbiriyle taban tabana zıt iki karakterle adını bütün dünyaya duyurdu. "My Beautiful Laundrette/Benim Güzel Çamaşırhanem"in punk Johnny'si ve "A Room with a View/Manzaralı Oda"nın Edward dönemi züppesi Cecil Vyse. New York Film Elestirmenleri, iki filmdeki rolüyle onu yılın En İyi Yardımcı Erkek Oyuncusu seçti. İlk başrolünü "The Unbearable Lightness of Being/Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği"nde oynadı. Sonra, ona Oscar ve BAFTA ödülleri getiren "Sol Ayağım" geldi. Derken, National Theatre'da "Hamlet" oynamaya başladı. Ama bir akşam, oyunun ortasında "sinirsel tükeniş" nedeniyle sahneyi terk etti.

Kış uykusuna yattı, ta ki 1992'de Mohikan olarak ortaya çıkana kadar. Ertesi yıl "Babam Adına ile Oscar, BAFTA ve Altın Küre'ye aday oldu, sonra da Scorsese'nin "The Age of Innocence /Masumiyet Çağı"nda oynadı. Üç yıl ara verdi, "Cadı Kazanı"yla geri döndü. Yönetmen Sheridan'la üçüncü kez biraraya geldiği "Boksör"den sonra da, beş yıl piyasadan çekildi. Onu inzivasından çıkaranlar, yapımcı Harvey Weinstein, aktör Leonardo DiCaprio ve Scorsese'nin kendisi oldu. Kasap Billy ile gene Oscar adayı. Rakipleri Adrian Brody (The Pianist/Piyanist), Nicholas Cage (Adaptation/Tersyüz), Michael Caine (The Quiet American) ve Jack Nicholson (About Schmidt). Ürkütücü bir liste ama. Daniel'in kimseden ürkmesi için neden yok.

"Gangs of New York", 14 Mart'ta gösterimde.

Brian Cox

Sir Anthony Hopkins'ten yıllar önce sinemanın Hannibal'i olmuştu. Hem de çok daha incelikli, korkutucu bir Hannibal. Onu "Manhunter"in yeni versiyonu "Kızıl Ejder/Red Dragon vasıtasıyla saygıyla andık. Şimdi ise, "The Ring" ile karsımızda.

Neredeyse altmış yaşına geldi dayandı, bir türlü adını layık olduğu şekilde duyuramadı. İskoç aktör Brian Cox, Broadway'deki alışmaları, filmleri ve televizyondaki rolleriyle bir nebze şöhrete kavuşana kadar yıllar boyunca gayretle çalıştı. Üstelik galerisi, birbirinden çok farklı karakterler içeriyor - kötü adamlardan trajik şahsiyetlere varan geniş bir yelpazesi var. Michael Mann'in "Manhunter"ıyla (1986) gerçi "kült" bir hayran grubu edindi ama, Dr. Hannibal Lektor'daki başarısı, yapımcısının kurbanı oldu. Dino De Laurentiis, Thomas Harris'in ilk "Kızıl Ejder" uyarlamasının, kitabın adını taşımasına bile izin vermedi. Kısa süre önce yaptığı "Year of the Dragon/Ejderha Yılı" gişede çökmüştü. "Ejderha" kelimesini bir başka filmde kullanırsa, seyirciyi iteceğini düşündü. Filmin adı "Manhunter" oldu. Film de Mann'in sihrine kapılan seyirciler dışında kimsenin aklında kalmadı pek.

Ne var ki, o filmi izlemiş olanlar ilk Hannibal Brian Cox'u kesinlikle unutmamıştır. İskoç aktör, Anthony Hopkins kendi Hannibal versiyonuyla ödüle, paraya ve övgüye boğulmadan beş yıl önce Harris'in dehşet verici kahramanını çok daha ölçülü, sakin, ve korkutucu bir şekilde hayata geçirmişti. Perde süresi azdı, ama ekonomik kompozisyonu akıldan çıkacak gibi değildi. İki aktörü de izlemiş olanlar arasında, Cox'u bu rolde daha fazla beğenen, Harris'in kahramanına daha yakın bulanların sayısı hayli fazladır.

Brian Cox, beş çocuklu bir ailenin en küçük çocuğu olarak 1946 yılında, Dundee'de doğdu. O dokuz yaşındayken babası öldü, annesi aklını kaybetmediyse de kıyısına geldi. Küçük Brian ablaları ve teyzesi tarafından büyütüldü. Okulda sınıfın hokkabazı ünvanını kazandı ama, sorunlu bir çocuktu, dersleri de iyi gitmiyordu. On dört yaşında Dundee Repertuar Tiyatrosu'nu keşfetti ve her şey değişti. Aktör, "Daha ilk günden, oraya ait olduğumu anlamıştım" diyor. Sahneye ilk kez "Dover Road"la çıktı. Ondan sonraki yılları, sanatına ince ayar vermekle geçirdi. Londra Müzik ve Dramatik Sanatlar Akademisi'nde okudu. Birmingham Repertuar Tiyatrosu prodüksiyonu "As You Like It/Beğendiğiniz Gibi"yle nihayet Londra sahnelerine ulaştığında, aradan yedi yıl geçmişti.

Sinemaya ilk kez, 1971 yapımı tarihi epik "Nicholas and Alexandra"da Troçki olarak adım attı. Ama ondan sonraki on beş yıl boyunca sadece bir filmde oynadı. "In Celebration"un oyunundaki madenci oğlu rolünü (çok övgü almıştı). Lindsay Anderson'ın yönettiği aynı adlı filmde de o üstlendi.

Ilk filminden sonra 15 yıl sinemadan uzak kaldı.

Onun dışında kendini tümüyle sahneye verdi. "Julius Caesar"da (1977) Brutus'ü oynadı, "Macbeth"te (1980) kralın kendisini. "Danton's Death" (1982) de ona eleştirmenlerle seyircilerin övgülerini getiren oyunlardan biridir. Ertesi yıl, Eugene O'Neill'in "Strange Interlude" ile ilk kez Broadway'e çıktı. Oyun "revizyonist" bir şekilde sahnelenmişti, başrollerinde, kadın kahramanın çocuk sahibi olmasına yardım eden doktoru oynayan Cox'un dışında Glenda Jackson ve Edward Petherbridge vardı. Oyundaki başarısı ona Amerikan yapımı TV filmlerinin kapısını açtı. Sinema faslı da, Mann'in "Manhunter"ıyla yeniden başladı.

ABD'de kalmadı ama, Londra'ya döndü. Shakespeare'in "Titus Andronicus"uyla (1988) meslek hayatının en iyi eleştirilerini aldı, Olivier Ödülü'ne layık bulundu. Sonra 1991 İngiliz TV filmi "The Lost Language of Cranes"de, kendisi yıllardır sırrını saklarken oğlunun da aynı seçimi yaptığını gören bir eşcinseli oynadı (BAFTA adayı). Aynı yıl Granada Televizyonu için çekilen "The Cloning of Joanna May"de eski karısını bir laboratuarda klonlayan zengin bir egzantrik olmuştu. Sonra da "Sharpe"ta İngiliz bir tetikçinin İrlandalı hamisi karakterini kuşandı. Derken, sinemadaki tarihi epikler devri başladı. Önce "Braveheart"ta (1995) oynadı, ardından da "Rob Roy"da. Önemsiz filmlerle bir müddet vakit geçirdikten sonra, "The Boxer/Boksör"de (1997), hem de Daniel Day-Lewis'in varlığına rağmen, IRA şefi rolüyle dikkati üstüne çekti. Gene sahneyi seçti ama bu sefer sinemaya dönmesi uzun sürmedi. Onu, "Rushmore"un (1998) sert müdürü, sonra da "The Corrupter"da (1999) Mark Wahlberg'in İrlandalı polis babası olarak izledik. Kevin Costner'lı "For Love of the Game"de (2000) takımını satmaya çalışan patrondu. Aynı yıl TV dramı "Longitude"un Lord Morton'u olarak da takdir topladı ama o yılki en iyi performansı, "Nuremberg"deki, ona bir Emmy getiren Nazi Hermann Goering'di.

Neyse ki üstat, yeni milenyumda da sinemayı boşlamış görünmüyor. 2001'de filmlerinden iki tanesinin açılışı Sundance'de yapıldı. Bir pedofili oynadığı "L.I.E." ile, "SuperTroopers" adlı komedi. Birkaç filmde de onu yardımcı rollerde gördük (aralarında "The Bourne Identity" de var). Burada da izlediğimiz "Frasier"da, Daphne Moon'un kafası dumanlı babası rolüyle (konuk sanatçıydı) Emmy'ye aday oldu. Unutmadan söyleyelim: Sahne ve televizyonda yönetmenlik tecrübesi de var.

Brian Cox, Spike Lee'nin karakter dramı "The 25th Hour / 25'inci Saat" de dahil olmak üzere, pek çok filmde, birbirinden çok farklı karakterlere can verdi. Ama onu genç kuşaklara tanıtan karakter, malum, "X-Men"de kötücül anti-mutant Stryker olarak hepsini mestetti. Bryan Singer'in büyük bütçeli devam filmi "X-Men 2"de de aynı karakteri oynuyor. Böylece Saruman'la kendini hatırlatan yılların Christopher Lee'sinden sonra, İngiltere adalarından bir başka usta oyuncu, kötü adam olarak yeni kuşaklarla buluşma fırsatını elde etmiş oluyor. Ne diyelim, hiç yoktan iyidir. Titus Andronicus'u belki unutulacak ama, Stryker hep bizimle kalacak. Hannibal'lerin esas iyi olanı da...

"The Ring", 28 Şubat'ta gösterimde.
"The 25th Hour", 14 Mart'ta gösterimde.

Adrien Brody

yıllarca bekledikten sonra

Yıldızlığın kapısını çalan 30 yaşındaki oyuncu, bu yılın Oscar ödüllerinde deneyimli isimlerle yarışıyor. Kendisini birkaç aydır müzik kanallarında dönmekte olan Tori Amos videosu "A Sorta Fairytale"de de görebilirsiniz.

Roman Polanski geçen yıl büyük ilgi gören filmi "Piyanist" (The Pianist) ile sadece çok iyi bir filme imza atmadı, aynı zamanda yıllardır çıkış yapmayı bekleyen, yetenekli bir oyuncunun da önünü açmış oldu. Şu ana kadar sadece bağımsız sinema meraklılarının tanıdığı bir isim olan Adrien Brody, artık fragmanlarda adından önce "Akademi Ödülü Adayı" ibaresini duyacağımız oyunculardan. Hatta rakibi diğer dört oyuncunun "altın heykelciği" daha önce eve götürmüş olduğu ve "Piyanist"te gerçekten birinci sınıf bir oyunculuk sergilediği düşünülürse bu yılın teşekkür konuşması yapanlarından olabilir, kimbilir?.. Umarız, diyor ve hemen Brody'nin kariyerinde ufak bir tura çıkıyoruz.

1973 New York doğumlu olan Adrien Brody, fotoğrafçı annesinin teşvikiyle oyunculuğa merak sarmış. Amerikan Sahne Sanatları Akademisi ve Sahne Sanatları ve Performans Sanatları Lisesi'ne devam eden Brody, 1988 yılında "Annie McGuire" isimli televizyon dizisiyle oyunculuğa başlamış. Çok uzun ömürlü olmayan bu televizyon dizisinin ardından eğitimini tamamlayan Brody, aynı yıl "Home at Last" isimli bir televizyon filminde rol almış. Sahnede ve televizyonda çeşitli yapımlarda gözüktükten sonra 1993 yılında ilk önemli rolünü üstlenmiş. Steven Soderbergh filmi "Tepenin Kralı"nda (King of the Hill) ufak suçlarla uğraşan Lester'ı başarıyla canlandıran oyuncu böylece bağımsız filmlerin ağırlıkta olacağı bir kariyerin startını vermiş.

Beyzbol filmi "Angels in the Outfield"de (1994) ufak bir rolde, William Friedkin'in televizyon için çektiği "Jailbreakers'da (1994) ise bir yan rolde gözükmüş. "Sweet Jersey" (1996), "Bullet" (1996), "The Last Time I Committed Suicide" (1997), "The Undertaker's Wedding" (1997), "Six Ways to Sunday" (1998), "Restaurant" (1998) gibi fazla ilgi görmeyen bağımsız yapımların ardından nihayet büyük bir filmin oyuncu kadrosuna girebilmiş. Terrence Malick'in 1998 yapımı "İnce Kırmızı Hat"ını (The Thin Red Line), Spike Lee'nin "Summer of Sam"i (1999) takip etmiş. Aynı dönemde Vanity Fair'e kapak olan Brody, tekrar önemli projeler için ilgiyi üzerinde toplamış ve önce Barry Levinson'ın "Liberty Heights"ında (1999) ardından da Ken Loach'un 2000 yapımı filmi "Ekmek ve Güller"de (Bread and Roses) rol almış.

Oyuncu "Harrison's Flowers" (2000), Uluslararası Aksiyon ve Macera Filmleri Festivali'nde En İyi Erkek Oyuncu ödülünü kazandığı Alman/ABD ortak yapımı "Zorlu Aşk" (Love the Hard Way) ve "The Affair of the Necklace" (2001) gibi filmlerle meşgulken kendisine o güne kadar karşılaştığı en büyük fırsat sunulmuş. Roman Polanski'nin "Piyanist"inde başrol oynama önerisini hemen kabul eden Brody, rolü için zorlu bir çalışmaya girişmiş.

Canlandırdığı karakterin uğradığı fiziksel değişimi yansıtabilmek için özel bir diyet uygulayan ve 14 kilo veren oyuncu filmdeki başarılı performansının karşılığını gördü. Geçtiğimiz yıl içerisinde pek çok eleştirmenler birliği ödülünü kazandı veya aday gösterildi. Ayrıca En İyi Erkek Oyuncu dalında Altın Küre'ye aday gösterildi ama ödülü Jack Nicholson'a kaptırdı. Şu sıralarda ise Oscar heyecanı içerisinde. Umarız bu sefer ödüle uzanır çünkü "Piyanist"te gerçekten de ödülü hak eden bir performans sergiliyor. Ancak adaylıkta kalsa bile yıllardır beklediği büyük çıkışı yaptığı ve adının artık A listesinde bir oyuncu olarak anılacağı kesin. Adrien Brody'nin bu yıl içerisinde, oldukça kalabalık kadrolu bir komedi olan "The Singing Detective" ile izleyici karşısına çıkacağını da ekleyelim.

"Piyanist", 28 Şubat'ta gösterimde.

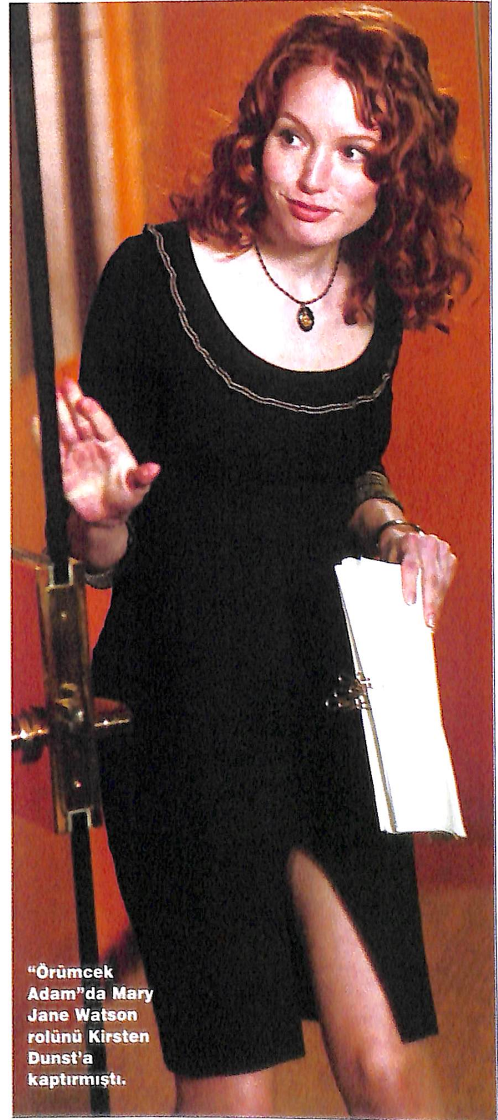
Wladyslaw Szpilman'ın hüzünlü hayat hikayesi oyuncuya uğurlu geldi.

Alicia Witt

üstün zekalı kızıl

Sadece güzelliğiyle değil, oyunculuk yeteneğiyle de dikkat çeken genç oyuncuyu meraklıları uzun süredir tanımakta. Ne de olsa bu mesleğe henüz 9 yaşındayken, bir David Lynch filmiyle adım attı.

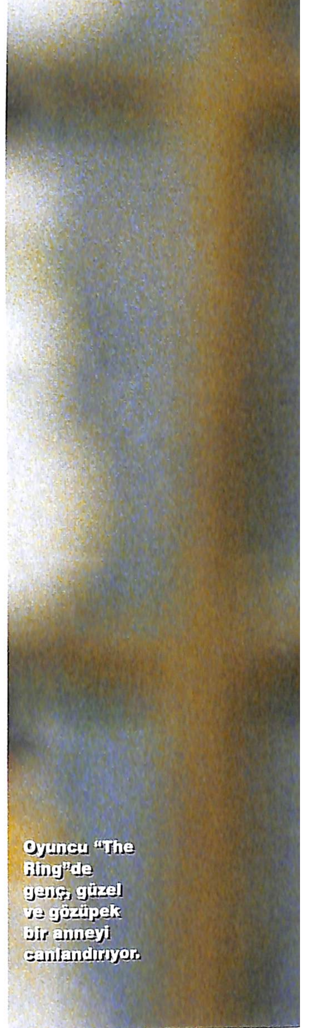
Hakkında bilgi toplamaya çalıştığınızda, ısrarla ve altı kalın şekilde çizilerek "bakın bu zeki bir insan" önermesiyle karşılaştığınız bir oyuncu Alicia Witt. Kendisi 2 yaşında konuşmaya başlamış ve 4 yaşında da okumayı öğrenmiş. Buraya kadar olan kısmı bizi pek heyecanlandırmadı zira aynı şeyi başaran başka çocuklar da var. Ancak "harika çocuk" sıfatı yapıştırılan Witt hızını alamayıp hemen piyano çalmayı öğrenmiş ve henüz 9 yaşındayken bir David Lynch filminin oyuncu kadrosuna sızıvermiş. "Dune" ile başlayan sinema macerası 6 yıl sonra, yine Lynch'in kanatları altında "İkiz Tepeler" dizisinin bir bölümüyle devam etmiş. Bu arada kendisi henüz 14 yaşındayken liseden mezun olmayı da becermiş. Ne diyelim, aferin... Okul faslı da aradan çıkınca Witt kendini rahatça oyunculuğa verebilmiş. Önce Mike Figgis'in 1991 yapımı filmi "Liebestraum"da ufak bir rol üstlenmiş. Bu filmde piyano çalma konusundaki yeteneği de kullanılmış. Onu 1993 yılında yine bir bağımsız yapım, "Bodies, Rest & Motion" takip etmiş. Aynı yıl Alicia tekrar Lynch amcasının kanatları altına geri dönüp, yönetmenin "Hotel Room" adlı televizyon dizisi projesinde rol almış. 1994 yılındaysa başrolde oynadığı ve çıkış yaptığı film gelmiş: "Eğlence" (Fun). Bizlerin de 1996 yılında, 15. Uluslararası İstanbul Film Festivali çerçevesinde izleme imkanı bulduğumuz bu bağımsız yapımda Alicia Witt, bir arkadaşıyla sırf eğlence olsun diye yaşlı bir kadını öldüren 14 yaşındaki Bonnie'yi canlandırmaktaydı. Film genç oyuncuya Sundance'de Jüri Ödülü, Gijón Uluslararası Film Festivali'nde ise En İyi Kadın Oyuncu ödülü kazandırdı. Bir sonraki yıl ise ününün artmasını sağlayacak televizyon dizisi "Cybill"in (bizde de bir zamanlar ATV ekranlarına gelmekteydi) oyuncu kadrosuna dahil oldu. Dizinin meraklıları onu Cybill Shepherd'ın kızı olarak hatırlayacaklardır.
Alicia Witt 1995 yılında tekrar bağımsız bir yapım olan "Dört Oda" (Four Rooms) ile izleyici karşısına çıktı. Filmde Allison Anders'in yönettiği bölümde Madonna'nın sevgilisini oynamaktaydı. Aynı yıl "Sevgili Öğretmenim"de (Mr. Holland's Opus) yan karakterlerden birisini canlandırdı. Oyuncu sonraki yıllarda da "Citizen Ruth" (1996) veya "The Reef" (1997) gibi bağımsız yapımlarda rol alarak oyunculuğa devam etti. 1998 yılında ise sıradan teen-slasher "Gerçek Efsaneler"de (Urban Legend) karşımıza çıktı. 2000 yılındaysa tekrar bağımsız sinemaya dönerek John Waters'ın çılgın komedisi "Cecil B."de (Cecil B. Demented) rol aldı. Aynı yıl iki popüler televizyon dizisinde de konuk oyuncu olarak gözüktü; "The Sopranos" ve "Ally McBeal".
Geçtiğimiz yıl "Vanilla Sky"da ufak bir rolde izlediğimiz Alicia Witt, şu sıralarda "Aşka İki Hafta" (Two Weeks Notice) ile sinemalarımıza konuk olmakta. "Eğlence"den bu yana ilgiyle takip ettiğimiz Witt'in kariyerine oyunculuk yeteneğini gösterebildiği bağımsız yapımların daha çok yakıştığına inanıyor ve bu alışılagelmedik çekiciliğe sahip, güzel ve zeki kızıl bayanı en kısa zamanda daha parlak bir filmde izlemeyi umut ediyoruz.
"Aşka İki Hafta", 28 Şubat'ta gösterimde.

"Örümcek Adam"da Mary Jane Watson rolünü Kirsten Dunst'a kaptırmıştı.

sonra muradına eren İngiliz oyuncu geçtiğimiz yıl "Mulholland Drive" ile bolca övgü ve ödül topladı. En önemlisi, Hollywood tarafından keşfedildi. Artık onu daha sık göreceğimiz kesin.

(Mulholland Dr.) sayesinde günümüzün en gözde kadın oyuncularından birisi haline geldi. Oysa 35 yaşındaki Watts 1986 yılından beri oyunculuk yapmaktaydı. 1968 yılında İngiltere'de doğan Watts, henüz 10 yaşındayken babasını kaybetmiş. Bu olaydan sonra annesiyle Avustralya'ya yerleşmiş ve öğrencilik yıllarında oyunculuk dersleri almaya başlamış. İlk sinema deneyimini ise 1986 yılında "For Love Alone" isimli filmde ufak bir rolle yaşamış. Bu dönemde devam ettiği oyunculuk dersleri ve katıldığı seçmeler sırasında yakın arkadaş olacağı Nicole Kidman ile tanışmış. 1991 yılında ise Kidman'ın başrolde olduğu "Flirting"de yan karakterlerden birisini canlandırmış. Daha sonra ise, kadrosundan bir yıldız daha çıkacak (Russell Crowe), mini televizyon dizisi "Brides of Christ"da rol almış. "Home and Away" isimli dizide üstlendiği sezonluk bir rol ertesindeyse ilk kez bir Amerikan filminde gözükmüş; Joe Dante'nin "Matinee"si (1993). Aynı yıl, daha önce "Flirting"de beraber çalıştığı John Duigan'ın yönettiği "Mutluluk Sahili"nde (Wide Sargasso Sea) yine ufak bir rol üstlenmiş.
George Miller'ın yönettiği "Gross Misconduct" (1993) ve "The Custodian" (1993) isimli Avustralya yapımlarından sonra 1995 yılında tekrar bir Amerikan filmi için kamera karşısına geçmiş. "Tank Girl"de önemli bir rol sayılacak Jet Girl'ü canlandıran Watts, filmin hemen hiç beğenilmemesi ve beklenen ilgiyi görmemesi nedeniyle çıkış yapmak için o ana kadar eline geçirdiği en büyük fırsatı kaçırmış.
ABD'de çeşitli televizyon filmlerinde ("Bermuda Triangle" ve başrolde olduğu "Timepiece" gibi) rol alarak oyunculuğa devam eden Watts, 1996 yılında pek ilgi görmeyen bağımsız film "Persons Unknown"da oynamış. Aynı yıl video piyasası için çekilen "Children of the Corn IV: The Gathering"de başrolde gözüken oyuncu bir sonraki yıl yine iddiasız ve pek ilgi çekmeyen bağımsız film "Under the Lighthouse Dancing"de ve kısa ömürlü televizyon dizisi "Sleepwalkers"da izleyici karşısına çıkmış.
Naomi Watts 1998 yılında, bizde "Tehlikeli Güzellik" adıyla gösterime giren "A Destiny of Her Own"da rol aldı. Ancak esas ilgi elbette filmin başrolünde oynayan Catherine seslendirme kadrosunda yer aldı ve "The Christmas Wish" isimli televizyon dizisiyle, "A House Divided" isimli kısa metrajda oynadı. Kariyeri televizyona kilitlenmek üzere olan Watts, "The Hunt for the Unicorn Killer" isimli Amerikan ve "The Wyvern Mystery" isimli İngiliz yapımı televizyon filmleri arasında Avustralya'ya döndü ve "Strange Planet" isimli filmde rol aldı.
2001 yılında, yapımcıları arasında kendisinin de yeraldığı, bir kısa filmde başrolü oynadı. Watts "Ellie Parker" isimli bu filmde ironik şekilde Hollywood'da tutunmaya çalışan Avustralyalı bir aktrisi canlandırıyordu. Sundance Film Festivali'nde gösterilen ve beğeni toplayan bu filmin arkasından oyuncunun da şansı açıldı. ABC televizyonu için planlanan David Lynch'in yöneteceği dizide başrolü kapmıştı. Projenin televizyon dizisinden bir sinema filmine dönüştürülmesi oyuncunun şansını daha da arttırdı ve "Mulholland Çıkmazı"nın gösterime girmesiyle Watts yıllardır beklediği çıkışı yapmış oldu.
Bu filmdeki etkileyici performansı ile ABD'deki eleştirmen birliklerinden sayısız ödül ve adaylık toplayan Watts'ın geçen yılın en iyi çıkış yapan oyuncusu olduğunda hemen herkes fikir birliğine varmıştı. İddialı bir yeniden çevirim olan, büyük bütçeli korku filmi "Halka"da (The Ring) başrolü kapması da zor olmadı.

Oyuncu "The Ring"de genç, güzel ve gözüpek bir anneyi canlandırıyor.

Geçen yıl David Lynch'in yönettiği orta metraj "Rabbits"de de rol alan Naomi Watts, bu yıl içerisinde üç iddialı projede daha izleyici karşısına çıkacak. Bunlardan ilki Heath Ledger, Orlando Bloom ve Geoffrey Rush gibi oyuncularla başrolü paylaştığı, Avustralya/İngiltere ortak yapımı "The Kelly Gang". "Paramparça Aşklar Köpekler" (Amores Perros) ile büyük ilgi toplayan Meksikalı yönetmen Alejandro González Iñárritu'nun "21 Grams"ı Watts'ı izleme imkanı bulabileceğimiz bir diğer film. Oyuncunun 2003 programında gözüken üçüncü ve son yapım ise James Ivory filmi "Le Divorce".

Gecikmiş bir çıkışın tadını çıkartan güzel (2002 yılında People Dergisi'nin klasikleşmiş "Dünyanın En Güzel 50 İnsanı" seçkisinde yer aldı) ve yetenekli Watts, önümüzdeki yıllarda da sinema gündemini epey işgal edecek gibi gözüküyor.

"The Ring", 28 Şubat'ta gösterimde.

Atilla Dorsay
al.dorsay@superonline.com

Hareketli ve verimli bir şenlik: Berlin 2003

Bir festival nedir, geriye ne kalır? Dünyanın gündeminden bir süre için sıyrılıp bir hafta boyunca obur bir film tüketicisi gibi karanlık salonlara kapanılan, görüntü üzerine görüntü tüketilen, akşam yorgunluk içinde bir dostlar sofrasında buluşulsa bile filmlerden başka şeyin konuşulmaz olduğu bir yapay dünyadan geriye ne kalır?

Elbette en çok kimi filmler, kimi görüntüler, kimi özel anlar... Berlin 2003'ten de, savaşa karşı protesto eylemleriyle kaynayan bir şehir, göz kamaştırıcı bir Amerikan çıkartması, George Clooney - Ahmet Boyacıoğlu arasındaki basın toplantısı kavgasından çok, kimi filmler ve kimi sahneler kaldı. Şimdi bu festivalden kimi özel filmleri ve özel anları sizlerle paylaşmak istiyorum.

"Goodbye Lenin" filminde bir kalp krizi geçirerek komaya dalan ortayaşlı bir kadına, ailesi tarafından özenle bakılmaktadır. Bu arada kadının yaşadığı Berlin, tüm dünyayı etkileyen değişikliklerin başkenti halindedir: "duvar" ve onunla birlikte komünist rejimler çöker, Doğu ve Batı Berlin birleşir, tüm eski değerler iskambilden bir şato gibi yıkılır. Ve kahramanımız o günlerde uyanıp hayata döner. Ama doktorlara göre herhangi bir şok, onun için yaşamsal tehlike içermektedir. Yakınları onu bu değişim şokundan korumaya çalışırlar. Ama nereye kadar? Coca Coca reklamı yapan dev balonların gökyüzünde salındığı, köşe başında MacDonalds'la Burger King'in rekabete giriştiği bir yeni kentte, inanmış komünist yaşlı kadın için ardarda şoklardan başka ne olabilir? Son 10 yılın büyük değişimlerini bir tür modern masala sığdıran keyifli ve akıllı bir film.

Altın Ayı'yı kazanan "Bu Dünyada / In This World"

Yoksulluk, acı ve göç

Değişim elbette önemli, hatta yeni bir yüzyıl eşiğindeki değişimler başdöndürücü. Berlin'de bu değişime ve "dünyamızın hali"ne tanıklık eden filmler çoktu. Yine bir Alman filmi olan "Lichter- Uzak Işıklar"da bir avuç genç Polonyalı, sınırı geçmek ve aslında hiç de uzak olmayan büyük kente kapağı atmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Göçmüş ve arkasında çoğu gerçekleşmemiş idealler ve de büyük bir yoksulluk bırakmış bir ideolojinin bu dolaylı kurbanları, o uzak ışıklara ulaşmak için hertürlü özveriye hazırdılar. Tıpkı Sloven filmi "Satılık Organlar"ın kahramanları gibi... Ama oraya, o yapay kapitalist cennete ulaşsalar bile ne elde edeceklerdi ki? Kimileri için bu en feci son, ikinci filmin adının anlattığı gibi, kimi organlarının organ tacirlerinin eline geçip hasta Batılılara satılması sonucunu bile verecekti. Dünyamız henüz mutlu ve yaşanası bir yer olmaktan çok uzaktı ve bu savaş, yoksulluk, göç ve korku çağında daha uzun zaman da uzak kalacaktı. İngiliz Michael Winterbottom'un Afganistan'dan Batı'ya uzanan göçü anlattığı ve Altın Ayı alan önemli filmi "In This World- Bu Dünyada"nın da gösterdiği gibi...

Korku en uzak ülkelerde, en farklı yönetimlerde bile dağları bekliyor olmalıydı. Şaşırtıcı Çin filmi "Blind Shaft- Kör Kuyu"da, günümüzde Çin kömür madenlerinde üç kuruşa çalışan ve bu sefaletten kurtulmak için, akrabaları gibi gösterdikleri genç ve saf insanları tuzağa düşürüp yerin dibinde öldürdükten sonra onların tazminatlarına konan iki haydutun öyküsü anlatılıyordu. Bu kez, yeni doğmuş bir civciv kadar saf bir genci ağlarına düşürecekler ve ona bir ölüm tuzağı kuracaklardı. Bu tüyler ürpertici film, özellikle kimi ülkelerde ve rejimlerde insan hayatının nasıl ucuz olduğunu gösteriyor ve canavarlığın belki de en yaygın özellik olduğu bir dünyayı betimliyordu.

Hastalık ve ölüm

Ya da bireysel acılar, onulmaz kederler, hastalık, tedavi ve ölüm... Bu temalar da vardı bu yılın filmlerinde... Yarışmalı bölümdeki iki film, söz-

Claude Chabrol'den bir burjuva dramı: "Kötülük Çiçeği / La fleur du mal"

Salvatores'in yeni filmi "Ben Korkmuyorum"

Rold de Heer'in "Alexandra's Project"i

leşmiş gibi ölüme mahkum genç insanların öyküsünü anlatıyordu. İspanyol filmi "Bensiz Hayatım" ve Fransız filmi, tiyatrodan gelen usta yönetmen Patrice Chereau'nun imzasını taşıyan "Kardeşi". Özellikle hastalık, hastane, hasta-doktor ilişkisi ve en hazini, yıllardır görmediği ağabeyi gözlerinin önünde eriyip giden bir kardeşin dramı, bu klinik, ama gerçek anlamda etkileyici filmde dile geliyordu. Atom Egoyan başkanlığındaki jüri de bu çabaya duyarsız kalamadı ve zaten iki yıl önce Berlin'de "Mahremiyet" filmiyle büyük ödül almış olan Chereau'ya bu kez de en iyi yönetmen ödülünü verdi.

Panorama bölümündeyse AIDS'e ve bu hastalıktan ölümlere değinen bağımsız filmler oldukça çoktu. Özellikle Kanadalı Thorn Fitzgerald'ın imzasını taşıyan ve bir AIDS dramına yumuşak, abartmasız biçimde yaklaşan "The Event- Olay" filmi...

Tarihe eğilen filmler

Estetik ve sanatsal kaygıları, toplumsal kaygıların, çağına veya tarihe tanıklık düşürme çabalarının önüne alan filmler de vardı. Örneğin tarihsel yapımlar... Çin sinemasının büyük ustası Zhang Yimou'nun yeni filmi "Hero- Kahraman"... Film, Çin tarihinin karanlık bir dönemine, M.Ö. 3. yüzyıla eğiliyor ve zalim bir imparatora karşı eyleme geçen bir şövalyenin öyküsünü anlatıyordu. Binlerce figüranın seferber olduğu, Yasak Kent'in gösterişli mekânlarının parlak biçimde kullanıldığı, kendine özgü bir gerilim ve "Kaplan ve Ejderha"yı andıran inanılmaz akrobatik döğüşler içeren bir filmle... Şugünlerde Oscar adayı da olan film, Yimou'nun ilk kez çağdaş ve gerçek olaylara sırt çevirerek bir tarihsel fantezi üretme isteğini simgeliyordu. Başarılmış bir film, tam anlamıyla yerine gelmiş bir istek... Ya da Japonya'nın yaşlı, ama gölgede kalmış yönetmeni Yoji Yamada'nın filmi "Samuray'ın Günbatımı". Yine eski çağlar, bize uzak görev, onur ve başarı kavramları... Akademik ve ağır bir sinema, yadırgatıcı bir oyun tarzı. Ama sonuç olarak değişik bir sinema estetiği ve törenselliğiyle insanı etkileyen bir film..

Ve de çok farklı bir film, yakın tarihin en trajik olayını, Nazilerin Yahudi soykırımını dile getiren ve büyük belgeci Joris Ivens'in dul eşi Marceline Loridan-Ivens'in imzasını taşıyan belgesel havasındaki dramatik film, Anouk Aimee'nin başrolünde gözüktüğü "La Petite Prairie aux Bouleaux- Kayın Ağaçlı Küçük Çayır"...

Aile mercek altında...

Kadın-erkek ilişkileri ya da aile öyküleri... Sinemanın bu en klasik alanından gelen filmler de çoktu, ama hatırlamaya değer olanları? Fransızlar ustası oldukları bu türde yine karşımıza geldiler. Claude Chabrol "La Fleur du Mal- Kötülük Çiçeği" adlı filminde ne yazık ki isminin esinlenir gibi olduğu Baudelaire şiirine yaklaşan bir yapım ortaya koyamıyordu. Bir büyük ailenin gizli günahlarını sergilerken polisiye bir gerilim yaratan film, Chabrol'un bitmez-tükenmez burjuvazi eleştirilerinin artık soluklaşmış bir yeni kopyasıydı. Yine bir Fransız, Pascal Bonitzer ise "Petites Coupures- Küçük Kesikler" adlı filminde bir adamın çeşitli kadınlarla ve hayatla olan ilişkisini ele alırken, daha zekice, daha hınzır, daha çağdaş bir kıvama ulaşıyor ve filmini keyifle izlenen bir zarif nesne haline getiriyordu. Daniel Auteuil ve Kristin Scott Thomas'ın da katkılarıyla...

Yıllar önce Avustralya'ya yerleşmiş Holanda kökenli yönetmen Rolf de Heer, İstanbul festivalinde izlediğimiz "The Quiet Room", "Dance me to My Song" gibi filmlerinden hatırladığımız biçimde, radikal ve insan ruhunu deşen tavrını yeni filmi "Alexandre's Project - Aleksandra'nın Planı" filminde de koruyordu. Yönetmen tam da Michael Haneke'yi akla getirir biçimde, nefret ettiği kocasından kendine özgü bir intikam almak için dört başı mamur bir plan yapan bir kadının öyküsünü anlatırken, çağdaş aileyi paramparça ediyor, kadın-erkek arasındaki neredeyse çözülmez uyumsuzluğu dile getiriyor ve bir kadın intikamı öyküsüne modern teknolojiyi de bulaştırıyordu. Çok sempatik İsrail filmi "Broken Wings - Kırık Kanatlar", bir ailenin çeşitli ters olaylar karşısındaki tavrını ve birbirlerine destek olarak güçlenmesini acı-tatlı bir serüven halinde anlatırken, yarışmadaki İtalyan filmi, "Akdeniz"in yaratıcısı Gabriele Salvatores'in imzasını taşıyan "Io Non Ho Paura- Ben Korkmuyorum" ise çocukların dünyasına eğilen psikoloik bir gerilim ortaya koyarken, ilginç gözlemlerde bulunuyor ve "koruyucu baba" figürünü adeta dinamitliyordu.

Kimi zirveler, kimi göremediklerim

Elbette başka zirveler de vardı. Şimdiye dek gördüğüm en güzel aşk filmlerinden biri olan Çin filmi "Zu Yu'nun Treni"... Berlin'in herzaman geniş yer verdiği (ve en iyilerini herhalde önümüzdeki !f'de göreceğimiz) eşcinsel temalı filmlerden İtalyan yapımı "Bir Yıl Kadar Önce"... Oliver Stone'un Fidel Castro üzerine ilgi çekici belgeseli "Commandante"... Jackie Chan üzerine belgesel "Jackie Chan ve Kayıp Ailesi"... Başka daha birkaç ıvır-zıvır film. Ve de göremediğim filmler, özellikle Amerikan yapımları: "The Hours", "Chicago", "Gangs of New York", Spike Lee'nin tartışma açan filmi "25. Saat", Alan Parker'in ölüm cezasına karşı filmi "David Gale'in Hayatı". Ama bunları nasıl olsa ülkemizde de izleyeceğiz.

Ayrıca özellikle Amerikalı birçok ünlü... Nicolas Cage ve Spike Jonze'yle ne yazık ki resimle saptanamayan yakın yakına bir gurup röportajı... Berlin'den bir onur ödülü alan unutulmaz oyuncu Anouk Aimee'nin görkemli basın toplantısı... "Retrospective" bölümünde sinemanın büyük ustalarından F. W. Murnau'nun kimi filmlerini keşfetmek... Evet, işte bir festivalden kalan kimi anılar, kimi izlenim kırıntıları... ■

Bir zamanlar

Martin Scorsese'nin doğduğu ve yaşadığı kente duyduğu aşkı bilmeyen yok. Sonunda bu aşk onu, okyanusun öbür yakasında bir New York inşa etmeye kadar götürdü. Çeyrek asırda geliştirdiği rüya projesini Roma'daki Cinecitta stüdyolarında kurulan muhteşem New York setinde çeken yönetmen, bu kez New York'un

New York

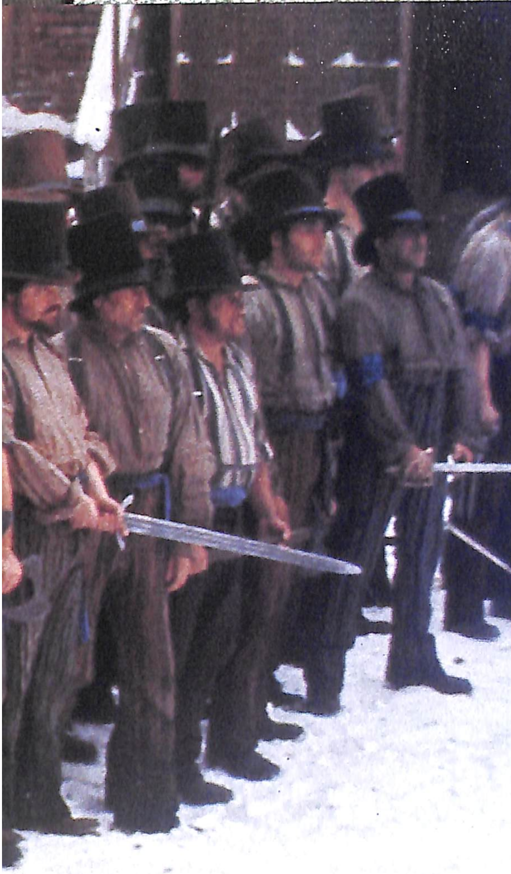
1800'lerdeki karanlık ve kanlı yüzünü gösteriyor bize. Başrollerini Leonardo Di Caprio, Daniel Day-Lewis ve Cameron Diaz'ın paylaştığı "GANGS OF NEW YORK", Amerikan İç Savaşı'na, aynı yıllarda kanlı çete savaşlarına sahne olan Manhattan'ın arka sokaklarındaki insanların gözünden bakıyor. DERLEYEN: SENEM ERDİNE

Manhattan'da geçen çocukluk yıllarımdan beri Eski New York hikayelerine bayılırım" diyor Scorsese. "Civardaki sokakları birer birer keşfederken yavaş yavaş bu şehrin ve ülkemizin geçmişindeki olağanüstü bir döneme ilişkin ipuçlarını ortaya çıkarmaya başladım. 1860'lar, işçi sınıfının, sokakları ve dar geçitleri dolduran göçmenlerin, yozlaşmış politikacıların ve bütün bunları kontrolü altına almak için savaşan yeraltı dünyasının inanılmaz hikayeleriyle dolup taşıyordu. Bu hikayelerde genç bir ülke sınav veriyordu. Bunlar köklerimizi anlatan hikayelerdi."

İşte bu hikayelerden birini anlatan "Gangs of New York", şehrin yıllar önceki sakinlerinin gözünde rezillik ve kargaşanın sembolü haline gelen Five Points denilen (beş sokağın kesiştiği bir kavşak) bölgesinde geçiyor. Five Points'in İrlandalı göçmenlerini biraraya getiren Dead Rabbits çetesinin lideri Rahip Vallon'ın (Liam Neeson) öldürülmesinden yıllar sonra oğlu Amsterdam Vallon (Leonardo Di Caprio), babasının intikamını almak üzere Five Points'e döner. Amacı, Amerika'nın yerlisi olduklarını iddia eden ve yeni göçmenlere kin duyan bir başka çetenin acımasız lideri William Cutting'i, nam-ı diğer Kasap Bill'i (Daniel Day-Lewis) öldürmektir. Kasap Bill, Rahip Vallon'ın öldürülmesinden sonra bölgede egemenliğini ilan etmiş ve "yabancı istilacılar" dediği yeni göçmenlere savaş açmıştır. Öyle ki Vallon'ın ölüm yıldönümü Five Points'te her yıl bir zafer gibi kutlanmaya başlamıştır. Amsterdam'ın planı, Kasap Bill'i zaferini kutladığı bu gecede, taraftarlarının gözleri önünde öldürmektir. Kutlama gününün gelmesini beklerken Kasap Bill'in çetesinin içine sızar, ne var ki orada en az kendi insanları kadar onurlu ve cesur insanlarla dolu, beklemediği bir dünyayla karşılaşır. Kasap Bill'e yaklaştıkça ona saygı duymaya ve onun da güvenini kazanmaya başlamıştır; ancak İrlandalılar'dan oluşan örgütlü bir grup Bill'in ordusuna meydan okuduğunda halkının yanında yer alacaktır. Bu arada Jenny Everdeane (Cameron Diaz) adında esrarengiz bir yankesiciyle tanışmış ve ondan bir hayli etkilenmiştir. Jenny'nin Kasap Bill'le ilgili geçmişine ilişkin gerçekler açığa çıktıkça üçü arasındaki ilişki daha da karmaşık bir hal alır. Amsterdam, aile onurunu, halkının özgürlüğünü ve sevdiği kadını kurtarmak için mü-

"Toplumun, birbiriyle savaşan gruplara bölündüğü bir zamandı ama bugünkü Amerikan çetelerinin aksine onların politik hedefleri vardı." Martin Scorsese

Scorsese, Di Caprio'yu çekime hazırlıyor.

cadele verirken Birleşik Devletler de önemli bir dönüm noktasındadır. 1863 yılında, Amerikan İç Savaşı için çıkarılan mecburi askerlik yasasını protesto eden halk, büyük bir isyan çıkarır. Amsterdam gibi yeni Amerikalılar tarafından ateşlenen bu isyan, Five Points'te olduğu gibi bütün şehirde ve hatta hükümetin içinde de yankı bulacaktır.

30 yıllık proje

"Gangs of New York" Martin Scorsese'nin en eski projelerinden biri aslında. O zamanlar elden ele dolaşan bir kült kitap olan Herbert Asbury'nin 1928 basımı tarih kitabı "Gangs of New York"a, 1970'de bir arkadaşının evinde rastlamış Scorsese. Başlığı hemen dikkatini çekmiş tabii, ve raftan alıp bir solukta okumuş. Asbury'nin kitabı, hem eski New York'un son derece renkli yeraltı dünyasına ilişkin efsanelere yer veren hem de modern zamanın mafya örgütlerinin ve suç dün- →

Scorsese'den Amerikan tarihi

Amerika'yı en iyi anlatan yönetmenlerden biri olarak bilinen yönetmen "Gangs of New York"tan önce de Amerikan tarihinin çeşitli dönemlerine tanıklık eden filmler çekmişti.

New York, New York (1977)

Yönetmenin hem 40'lı ve 50'li yılların büyük Hollywood müzikallerine hem de dönemin müziğine duyduğu derin hayranlığın bir ifadesi olan filmin orijinali dört buçuk saat sürüyordu ve doğal olarak eleştirmenler tarafından fazlasıyla kişisel bulunmuştu. Umut vaadeden bir saksafoncu olan Jimmy Doyle (Robert De Niro) ile solist Francine Evans'ın (Liza Minelli) müzik sevdalarının gölgesinde kalan aşklarını konu alan film, Scorsese'nin en başarılı filmlerinden biri sayılmasa da Amerikan tarihinin özlemle hatırlanan bir döneminin ruhunu perdeye yansıtmayı başaran kusursuz görsel atmosferi ve muhteşem soundtrack'iyle yönetmenin en sevilen filmlerinden biri oldu.

Goodfellas (1990)

Scorsese'nin Nicholas Pileggi'nin gerçek bir hikayeye dayanan romanı "Wiseguy"dan uyarladığı film, 1950'li yılların New York'unda yoksul bir göçmen ailesinin çocuğu olarak büyüyen ve tek ideali sıkı bir gangster olup paraya kavuşmak olan Henry Hill'in (Ray Liotta) FBI'ın tanık koruma programını kabul etmesiyle sona eren hikayesini anlatır. 50'lerin Amerikası'ndaki mafya hayatının beyazperdedeki en gerçekçi ve etkileyici yansımalarından biri olarak sinema klasikleri arasına giren filmde soğukkanlı ve acımasız bir gangster olan Tommy DeVito rolündeki Joe Pesci'nin unutulmaz performansı Oscar almış, filmdeki şarkıları her sahneye ritm kazandıran bir unsur olarak kullanan ve benzersiz kamera kullanımıyla dikkat çeken yönetmen Oscar'a aday gösterilmişti.

The Age of Innocence (1993)

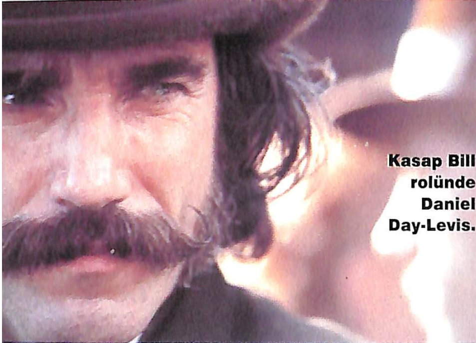
Geleneklerin ve gelenekçi bir aile yapısının insan yaşamı üzerindeki zorbaca hakimiyetini ve dile getirilmeyen toplum kurallarına karşı gelmenin trajik sonuçlarını ele aldığı filminde Scorsese bu kez de, bu zorbalığın doruk noktasına ulaştığı 1870'li yılların New York'undaki üst sınıf insanların yaşamına çeviriyordu kamerasını. Şehrin en saygın simalarından ve en büyük hukuk bürolarından birinin ortaklarından olan Newland Archer (Daniel Day-Lewis) ile evlenmek üzere olduğu sosyetik nişanlısı May Welland'ın (Winona Ryder) kuzeni Kontes Elen Olenska (Michelle Pfeiffer) arasındaki yasak aşkı anlatan film yine Scorsese'nin en iyi filmlerinden biri değildir belki ama 19. yüzyıl ortalarındaki Manhattan sosyetesinin yaşam tarzını incelikle hicveder.

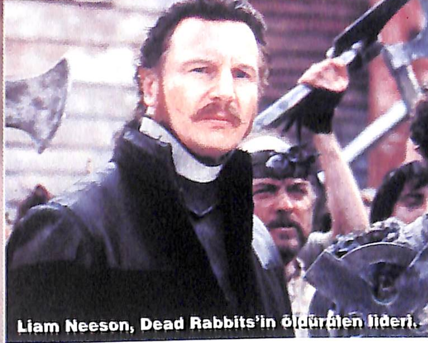

Casino (1995)

"Goodfellas"ın para ve güç tutkusuyla körüklenen suç dünyasına benzer başka bir dünyadır "Casino"daki. Scorsese bu sefer Las Vegas'taki kumarhaneler imparatorluğunun 1970'lerle 1980'lerdeki ışıltılı yüzünün gerisindeki acımasız dünyayı gözler önüne serer. Rüyalarını gerçekleştirmek üzere Las Vegas'a gelen ve kumarhane işletmeye başlayan Ace Rothstein'ın (Robert De Niro) hızlı yükselişini ve çöküşünü anlatan filmde Sharon Stone Rothstein'ın eski bir fahişe olan karısını, Joe Pesci ise kumarhane işletmeciliğiyle mafya patronluğunu birbirine karıştıran eski dostu Nicky Santoro'yu oynuyordu. De Niro ve Pesci yine birinci sınıf birer performans sergilemişti ama bu kez filmin asıl yıldızı Ginger rolüyle Oscar'a aday gösterilen ve En İyi kadın Oyuncu dalında Altın Küre kazanan Sharon Stone'du.

İrlandalı göçmenlerden oluşan Dead Rabbits çetesinin başında Amsterdam Valoon (Leonardo Di Caprio) var.

Kasap Bill rolünde Daniel Day-Levis.

Liam Neeson, Dead Rabbits'in öldürülen lideri.

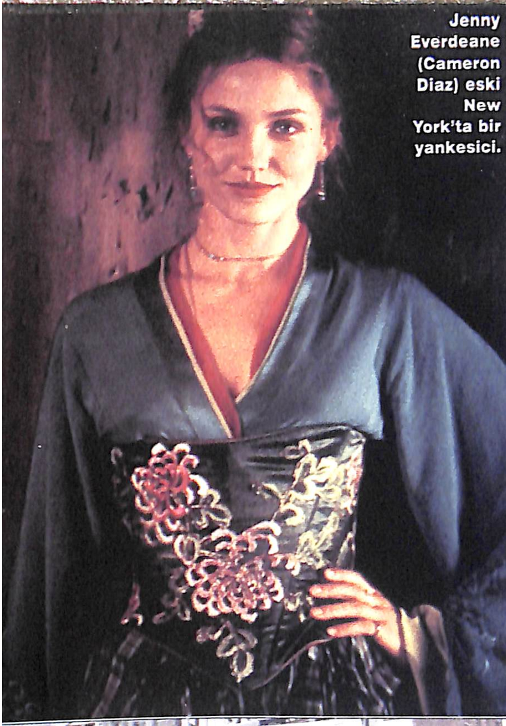

Kasap Bill'le Jenny arasındaki ilişkinin mahiyetini filmde anlayacağız.

"Yıllar boyunca hep çocukluğumdan beri seyrettiğim İtalyan filmlerindeki estetiğin ve ustalığın izlerini taşıyan bir film hayal ettim." Martin Scorsese

yasının temellerinin atıldığı bir yere ve zamana ışık tutan bir kitaptır. "Eski New York'un yaşam tarzına ilişkin bütün ayrıntıları içeren kitapta okuduğum her şey bu dönemin zaman içinde kafamda oluşmuş resmine uyuyordu" diyor Scorsese. "Hemen aklıma gelen film projesinin bu kente duyduğum sevginin ve hayranlığın bir uzantısı olduğunu söyleyebilirim."

Aklındaki projeyi çok geçmeden arkadaşı Jay Cocks'la paylaşmış ve birlikte senaryosunu yazmaya başlamışlar. Cocks, bir yandan dönemin tarihini araştırırken bir yandan da filmin merkezine oturacak kişisel bir hikaye ve bir kahraman yaratmaya girişmiş. Böylece Amsterdam Valoon çıkmış ortaya, sonra da Valoon'un dönemin gerçeklerinden yola çıkılarak yaratılan dünyası. "Bu, çalışan sınıflar ve yeraltı dünyası için olağanüstü bir dönemdi" diye anlatıyor Scorsese. "Toplumun, sürekli birbirleriyle savaş halinde olan gruplara bölündüğü bir zamandı ama bugünkü Amerikan çetelerinin aksine onların politik bir yönelimi vardı." Dolayısıyla sözkonusu çatışmalar Amerika'nın geleceğini, gelecekteki politikasını, özellikle de göçmenlerle ilgili politikasını belirleyecekti. En büyük çatışma, 1840'lardan 1870'lere kadar süren büyük kıtlıktan kaçıp Amerika'ya gelen ve New York'taki ilk büyük göçmen topluluğunu oluşturan İrlandalılar'la daha önce geldikleri için kendilerini gerçek Amerikalılar olarak gören İngiliz ve Hollandalı göçmenler arasındaydı. Amsterdam Valoon'un hikayesi etrafında gelişen ve bu çatışmaları merkeze alan film, bu arada Amerikan İç Savaşı'nın daha önce hiçbir filme konu olmayan New York üzerindeki etkilerini ele alıyor.

"İç Savaş, New York City'ye 1863'te, Amerikan tarihinin en korkunç ayaklanması olan Mecburi Askerlik Karşıtı Ayaklanmalar şeklinde yansıdı" diye anlatıyor Scorsese. "Dört gün dört gece sürdü. Her şey Başkan Lincoln tarafından çıkarılan ilk mecburi askerlik yasasından kaynaklanıyordu. Sağlıklı tüm erkekleri kapsayan bir yasaydı, yalnız 300 dolar ödeyenler askere gitmeme hakkına sahipti. Yoksul sınıflar için bu imkansızdı, dolayısıyla yasa onlarda öfke yarattı. İsyancılar şehrin her köşesini yakıp yıktılar. İkinci gün yasa durduruldu ve şehir kuşatma altına alındı. Askerler New York'a ilk defa bu isyanı bastırmaya geldiler. Film, bu ayaklanmalardaki şiddeti ve ırk ayrımcılığını gözler önüne seriyor."

Jenny Everdeane (Cameron Diaz) eski New York'ta bir yankesici.

Kasap Bill'in öfkesi çok tehlikeli olabilir.

Gece çekimlerinde mümkün olduğu kadar az suni aydınlatma kullanılmış.

Kasap Bill'le Amsterdam Valoon, iyi günlerinde.

Scorsese, Cock'un ardından Steven Zaillian'la da senaryo üzerinde çalışmaya devam etti ama bu boyutlardaki bir dönem filmini hayata geçirme düşüncesi uzun yıllar bütün yapımcıları ürküttü. Sonunda Miramax ve Initial Entertainment Group ortaklığıylagerçekleştirilen "Gangs of New York", sırf çeyrek asrı aşan hazırlık süreciyle tarihe geçmeyi garantiledi galiba. Uzadıkça uzayan çekimleri, aylar süren montajı ve Miramax'ın yöneticisi Harvey Weinstein ile Scorsese arasında kavgalara neden olduğu söylenen şişkin bütçesiyle aylardır konuşulan ve merakla beklenen film nihayet bu ay gösterimde.

Lucas'ı şaşırtan set

Amsterdam Voolan'ı, son zamanlarda birbirinden iyi yönetmenlerle ve birbirinden büyük projelerde görmeye başladığımız Leonardo Di Caprio oynuyor. Önce Robert De Niro'ya teklif edilen Kasap Bill rolünde Scorsese'nin "Masumiyet →

İtalya'nın Hollywood'u

1800'ler New York'unun yeniden kurulduğu yer: Cinecitta.

Roma'nın hemen dışına kurulan ve 1937'de Mussolini tarafından açılışı yapılan Cinecitta, Avrupa'nın en büyük film stüdyosudur. 22 büyük platosuyla 10 dönümlük bir arazi üzerine yayılan bu "sinema kent" neredeyse Vatikan kadar geniş bir alanı işgal eder. Savaştan önce İtalyan filmlerinin üçte ikisi burada çekilirmiş ama stüdyonun mülteci kampı olarak kullanıldığı dönemde İtalyan sineması, yeni gerçekçilik akımının da etkisiyle, böyle görkemli setlerden çok sokakları mekan edinmeye başlayınca eski itibarını kaybetmiş. 1948'de ikinci kez açılan Cinecitta, düşük prodüksiyon masraflarından yararlanmak amacıyla proje üzerine proje üreten Amerikan stüdyolarının uğrak yeri haline gelmiş ve çok geçmeden de "Tiber'in Hollywood'u" diye anılır olmuş. Bu dönemde, "Quo Vadis" (1950) ve "Ben- Hur" (1959) gibi süper prodüksiyonların etkisiyle üretilen sürüyle dönem filmi, bir sürü spagetti western ve ucuz gerilim filminin yanısıra Fellini'nin "8 1/2"u (1963) gibi başyapıtlara da ev sahipliği yapmış. 1970'lerde, film üretimindeki genel düşüşün etkisiyle bir pembe dizi fabrikasına dönüşen Cinecitta, arada sırada geçmişteki saltanatını hatırlatan büyük prodüksiyonlara da ev sahipliği yaptı. Örneğin 1990'da "Baba III" burada çekildi. Oscarlı 47 filmden ve Oscar adayı 82 filmden oluşan görkemli geçmişini geride bırakan ünlü stüdyo şimdi yeniden moda olmaya başladı. Son zamanlarda hem Martin Scorsese hem de Mel Gibson ("The Passion") yeni filmlerini çekmek için Cinecitta'yı tercih ettiler.

Avrupa'nın en büyük stüdyosu yeniden moda oluyor.

Filmin geçtiği sokaklar, Cinecitta'daki sette neredeyse gerçek boyutlarıyla inşa edilmiş.

Jenny ile Amsterdam birbirlerine aşık oluyor.

Çağı / The Age of Innocence"ta da rol verdiği Daniel Day-Lewis'i izleyeceğiz. Filmdeki haliyle tanımakta güçlük çekebileceğiniz oyuncunun performansı Amerikalı eleştirmenlerce çok beğenildi. Amsterdam'ın aşık olduğu cepçi kızı ise Cameron Diaz oynuyor.

Scorsese'in "Gangs of NewYork"u çekmeyi düşündüğü ilk yıllardan bu yana yaklaşık 30 yıl geçti ve bu arada sinema teknolojisi akıl almaz ölçüde gelişti tabii ancak New York'un 1800'lerdeki parke taş döşeli sokaklarını perdeye yansıtmak sözkonusu olunca Scorsese teknolojiye sırtını dönmüş görünüyor. Sette elle tutulur gözle görünür bir eski New York görme arzusundan asla vazgeçirilemeyen yönetmen, filmi çekmek için doğru Roma'ya gitmiş ve ünlü Cinecitta stüdyolarında filmin geçtiği Five Points bölgesinin en ufak ayrıntısına varıncaya dek ve neredeyse gerçek boyutlarında bir kopyasını kurdurmuş. "Orada çekilmiş bütün o muhteşem filmlerden kaynaklanan bir büyüsü olduğuna inanırım Cinecitta'nın" diyor. "'Gangs of New York'u çekmeyi düşündüğüm yıllar boyunca hep çocukluğumdan beri seyrettiğim İtalyan filmlerinde gördüğüm bir İtalyan estetiği ve ustalığıyla yaratılmış bir film hayal ettim."

Roma'daki muazzam seti ziyaret eden eski dostu George Lucas'ın Scorsese'ye "muhtemelen bu şekilde inşa edilen bir seti son kez görüyorum" dediği söyleniyor. Filmin set tasarımcısı Dante Ferettii, dönemin gazetelerinden ve puslu fotoğraflarından yararlanarak kurduğu setin toza toprağa buladığı sokaklarını boydan boya parke taşla döşemiş. Gerçek boyuttaki dükkanların, salonların ve evlerin yapımında fiberglass ve ahşap kullanılmış. Bu sete bayıldığı söylenen Scorsese, kamerayı yukarı yerleştirdiği geniş açılı planlarda yıllarca hayalinde yaşattığı eski New York'u yukarıdan seyretmenin keyfini çıkarmış. "İnsanlara ve sokaklara yukarıdan bakmak çok hoşuma gidiyordu gerçekten" diyor. "Özellikle de isyan için toplanmaya başladıklarında. Binaların ne kadar dipdibe olduğunu görüyorsunuz. Western'e benziyor ama bu doğuda geçiyor. Yavaş yavaş bu küçük alanlara toplanıyorlar ve birazdan birbirlerine girecekler..."

Yaklaşık bir yıl süren post-prodüksiyon sürecinin bu kadar uzamasının sebeplerinden biri de 11 Eylül saldırısı. "11 Eylül, New Yorklular'ı ve dolayısıyla da bu filmi çok etkiledi" diyor filmin yapımcılarından Graham King. "O trajik olayın arkasından bu filmi gösterime sokmamız mümkün değildi. Ayrıca Martin Scorsese için New York çok önemliydi ve doğal olarak çalışmaya devam edemezdi."

Özellikle ışık kullanımında büyük bir ustalık gerektirdiği söylenen filmin görüntü yönetmeni Michael Ballhaus bu yılki görüntü Oscarı'nın en güçlü adaylarından biri.

Filmin 20 dakikalık bir bölümünün gösterildiği geçen yılki Cannes Film Festivali'nde bir açıklama yapan Miramax'ın yöneticisi Weinstein, bütün bu gecikmeler ve bütçeyle ilgili sorunlar yüzünden yönetmenle arasının açıldığını hatta aralarında şiddetli kavgalar yaşandığını iddia eden basını yalanladı. 103 milyon doları aştığı iddia edilen bütçenin onu ilgilendiren kısmının 97.5 milyon dolar olduğunu söyleyen yapımcı "Gerisi Marty'yle Leo'nun erteledikleri alacaklarıdır" diyor ve ekliyordu: "Bütçeyle ilgili bir sorunumuz yok. Ayrıca neden bu kadar pahalıya çıktığı da ortada. İtalya'da 3 km uzunluğunda bir set inşa ettik ve her gün yalnızca bir odayı doldurmak için 500 tane figüran çalıştırdık." İnanması zor ama Weinstein, Scorsese'nin çıkardığı 4 saatlik ilk versiyonu gördüğünde bile sinirlenmediğini ileri sürüyor: "İlk montaj ilk montajdır, insanlar bunu anlamıyor. Marty'nin ilk montajdan sonraki filmi 3 saat 40 dakika sürüyordu ama romantik komedi 'Serendipity' bile ilk montajdan sonra üç buçuk saatti, sonradan 90 dakikaya düşürüldü. 'Gangs' de 2 saat 40 dakikaya düştü. Bu konuda kendimi savunmak zorunda hissediyorum evet, çünkü Marty Scorsese sevdiğim bir adamdır. Beraber büyüdük. Yönetmenlerle kavga ederim ama Marty'yle etmem. Ondan bir sürü şey öğrendim. Her şeyin iyi olmasını istiyor sadece ama bizler de ölümlüyüz ve her istediğini yapamıyoruz tabii. Mantıksız şeyler istediği zaman o da farkında oluyor zaten."

Liam Neeson Di Caprio'nun babasını oynuyor.

Total Film'e verdiği röportajda Scorsese de Weinstein'la aralarındaki anlaşmazlığın abartıldığını söylüyor. "Çok abartılıyor. Bu özel bir film. 'New York New York' bayağı büyük bir filmdi, 'Raging Bull'un da büyük bir bütçesi vardı ama bu hepsinden büyük, dolayısıyla yapımcınızla aranızda çelişki olması çok normal. Büyük filmlerde bu tür tartışmalar olur."

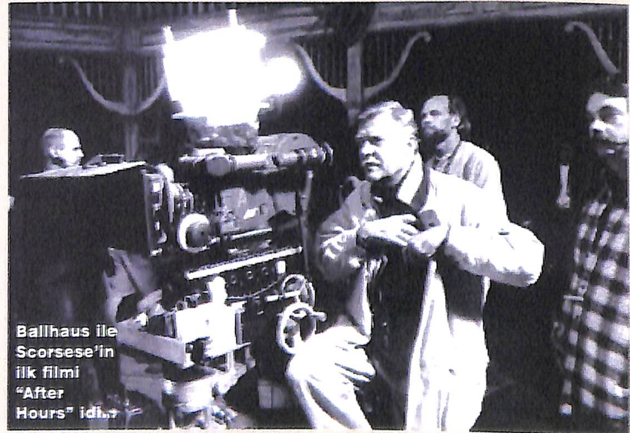
Amerika'da 22 Aralık'ta gösterime giren film, dördüncü haftasında 65 milyon dolar hasılat yapmış durumdaydı. Eleştirmenlerin bazıları filmde anlatılan hikayenin zaman zaman, aşırıya varan bir titizlikle yaratılmış son derece otantik ve muazzam bir atmosferin gölgesinde kaldığını ama yine de "Gangs of New York"un özellikle Scorsese hayranları tarafından kaçırılmaması gereken bir film olduğunu söylüyorlar. Görünüşe bakılırsa gişede büyük felaketler yaşanmayacak ama zaten bu saatten sonra Scorsese için asıl önemli olan, Amerika'yı Amerika yapan sokakların tarihini anlatan, 30 yıldır hayalini kurduğu destansı filmini hayata geçirebilmiş ve yıllardır söylemek istediklerini sonunda söyleyebilmiş olmak. "Ben gerçekten New Yorklu'yum" diyor. "Şehri seviyorum. İçinde barındırdığı çeşit çeşit insanın katkısıyla kurulmuş bir harikalar diyarı burası. Bugün hala aynı sorunlarla uğraşıyoruz. Eğer Amerika'da bütün dinleri, bütün ırkları ve bütün inançları kabullenmek konusunda bir sorun varsa bunu itiraf etmek lazım. Bunun her gün verilmesi gereken bir mücadele olduğunu anlamamız gerekiyor. Her zaman öyleydi ve bundan sonra da öyle olacak." ■

Di Caprio, "Gangs of New York"ta ailesi, halkı ve sevdiği kadın için savaşan bir kahraman.

Ballhaus bağımlılık yaratıyor

Uzun yıllar Alman yönetmen Fassbinder'in, Amerika'ya geldikten sonra da Scorsese filmlerinin görüntü yönetmenliğini yapan Michael Ballhaus'un Oscar alma zamanı geldi.

1935 Almanya doğumlu görüntü yönetmeni Michael Ballhaus, çalıştığı yönetmenlerde bağımlılık yaratmasıyla ünlü. Yirmili yaşlarda kamera arkasına ilgi duymaya başlayan Ballhaus'un, bir akrabası olan Alman yönetmen Max Ophuls'un "Lola Montes" filminin çekimlerini izleme fırsatı bulduktan sonra kameramanlığı meslek edinmeye karar verdiği söylenir. Sinemaya 1970'te Alman Yeni Dalga'sının önemli isimlerinden biri olan Rainer Werner Fassbinder'in "Whity" filminin görüntü yönetmenliğiyle başlayan Ballhaus, aralarında yönetmenin en bilinen filmleri olan "The Bitter Tears of Petra von Kant" (1972) ve "The Marriage of Maria Braun"un (1978) da bulunduğu sonraki 14 Fassbinder filminin daha görüntü yönetmenliğini yapmış. 1980'lerin başında Amerika'ya göç eden kameramanın oradaki ilk filmi John Sayles'in 1982 yapımı filmi "Baby, It's You". Çok geçmeden Amerikan sinemasının aranan kameramanları arasına giren ve aralarında Mike Nichols, James Brooks ve Francis F. Coppola'nın da bulunduğu birçok önemli yönetmenle çalışan görüntü yönetmeninin Fassbinder'den sonra en uzun süre birlikte çalıştığı yönetmen ise Martin Scorsese. 1984'te "The Last Temptation of Christ"ı çekmek üzere biraraya gelmişler. Amerika'da çıkış yapmak için önemli bir fırsat gördüğü bu iş çok heyecanlandırmış kameramanı. Ne var ki, stüdyo son anda filme onay vermekten vazgeçince Scorsese onun yerine düşük bütçeli bir başka projesini hayata geçirmek durumunda kalmış. Sonuçta Ballhaus/Scorsese birlikteliği en sevilen Scorsese filmlerinden biri olan "After Hours" ile başlamış. Yönetmenin sıradan bir Manhattan gecesini son derece sıradışı ve komik bir kabusa dönüştürdüğü filmi "After Hours"un düşük bütçesinden kaynaklanan zor koşulları altında önemli bir sınav veren Ballhaus'un performansı yönetmeni çok etkilemiş. "İyi bir ortaklıktı" diyor Ballhaus "After Hours" için. "Çünkü az parayla çok ve hızlı iş yapmak konusunda çok deneyimliydim. Sanırım bu deneyim Marty'ye hem hızlı ve verimli çalışabileceğimi hem de istediği gibi bir görüntü yaratabileceğimi göstermişti." "The Color of Money" ve nihayet 1987'de çekilen "The Last Temptation of Christ"la devam eden bu ortaklık, en iyi ürünlerinden birini 1990'da "Sıkı Dostlar / Goodfellas"da verdi. En son 1992'de başrollerini Michelle Pfeiffer ile Daniel Day-Lewis'in paylaştıkları bir başka dönem filminde birlikte çalışan ikili, Scorsese'nin uzun zamandır ertelenen bir başka projesi olan "Gangs of New York"ta on yıl aradan sonra yeniden biraraya geldi. Bugüne kadar iki kez Oscar'a aday gösterilen (James Brooks'un 1987 yapımı filmi "Broadcast News" ve Steven Kloves'un 1989 yapımı filmi "The Fabulous Baker Boys") kameraman, özellikle ışık kullanımında büyük bir teknik ustalık gerektirdiği söylenen "Gangs of New York"taki çalışmasıyla bu yılki görüntü Oscar'ının en güçlü adaylarından biri olarak görülüyor.

Ballhaus ile Scorsese'in ilk filmi "After Hours" idi.

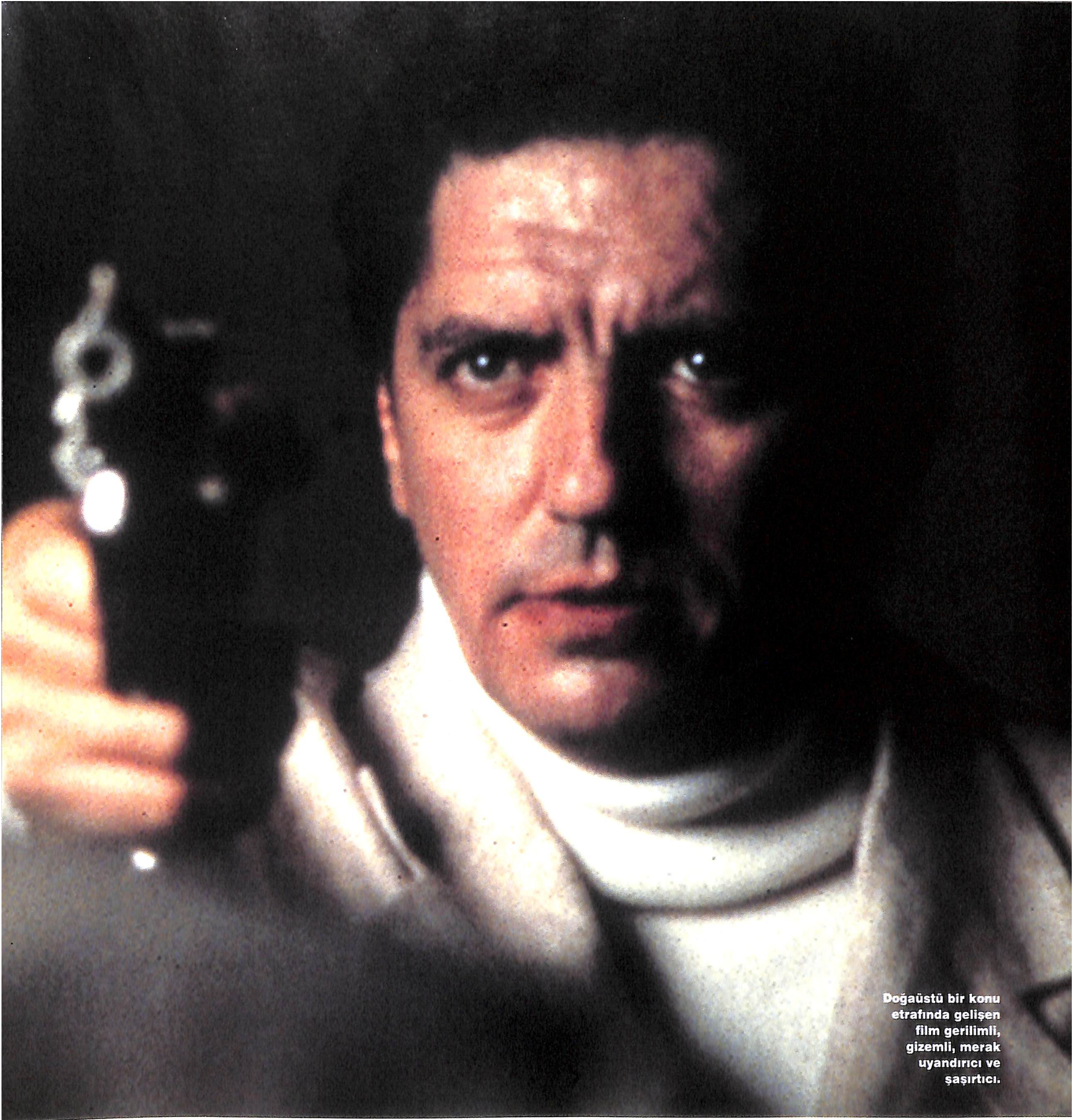
İspanyol ruleti

Genç İspanyol yönetmenlerin arasına "INTACTO / BAHİS" ile katılan Juan Carlos Fresnadillo, gizemli bir atmosfere sahip olan filminde şans üzerine düşündürüyor. Güçlü imgelerle hikaye anlatmayı seçen yönetmen, çocukluk anılarını, korkularını ve tedirginliklerini beyazperdeye taşıyor. BURCU AYKAR

Dokuz yaşında bir çocuk olan Carlos, 27 Mart 1977'de, ailesiyle birlikte Tenerife Adası'nda bir restorana gitmektedir. Arabayla havaalanının önünden geçerken hayatında gördüğü en büyük uçağı hayranlıkla farkeder. Daha önce hiç görmediği 747'nin ne kadar muhteşem olduğunu düşünür. Onlar arabayla restorana doğru ilerlerken, aceleyle ters yöne doğru giden ambulanslarla karşılaşırlar. Yemekten sonra, dönüş yolunda arabaları tam havaalanının yanında bozulur. Ne olduğunu anlamak için dışarı çıkınca etrafı kaplayan dumanı ve her yerde yanıp sönen ışıkları farkederler. Babası sessizce olanları seyrederken, annesi yardımcı olmak için gelen iki polise merakla sorular sorar. Tarihin en feci hava kazalarından biri meydana gelmiş, iki jumbo jetin çarpışması sonucunda 578 kişi hayatını yitirmiştir. Gördükleri karşısında dehşete kapılan Carlos'un belleğine bu gece tüm ayrıntılarıyla kazınır: etrafı saran dumanın genzini yakan kokusu, annesinin telaşlı halleri, babasının durumu sakinlikle kabullenişi, az önce havalanırken gördüğü uçağın alevler içindeki parçaları... Şahit olduğu trajedi ona kolay kolay kurtulamayacağı bir kader ve şans takıntısı hediye etmiştir. Bundan seneler sonra kamera arkasına geçme fırsatını elde ettiğinde anlatacağı hikaye de şans, kader ve tesadüfler üzerine olacaktır.

"Bahis"e giden yol

Santa Cruz, Tenerife doğumlu Juan Carlos Fresnadillo, Alfred Hitchcock filmleri seyrederek büyür. 16 yaşında "Aşktan da Üstün / Notorious"u seyredince, yönetmen olmak istediğine karar verir ve 1985 yılında sinema ve fotoğrafçılık eğitimi almak üzere Madrid'e yerleşir. Eğitimini tamamladıktan sonra kısa filmlerde yapım asistanı olarak çalışmaya başlar. 1987'de kendi yapım şirketini kurup, birçok kısa filme ve reklam filmine imza atar. İspanya'daki ilk büyük başarısını

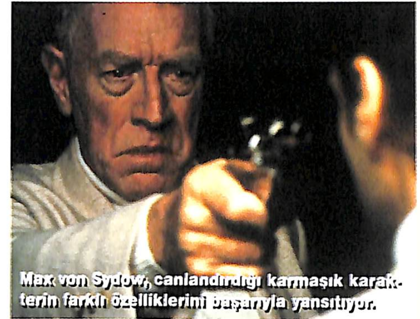
Doğaüstü bir konu etrafında gelişen film gerilimli, gizemli, merak uyandırıcı ve şaşırtıcı.

1997'de Oscar'a aday gösterilen siyah-beyaz kısa komedi filmi "Esposados" ile elde eder. Bu başarı ise 2002'de yönettiği ilk uzun metrajlı sinema filmi "Intacto / Bahis"i yapabilmesine olanak tanır.

Nazi kamplarından kurtulmayı başarmış olan Sam (Max von Sydow), yaşadığı bu olay sonucunda özel bir yeteneği olduğunu keşfetmiştir. Etrafındakilerin şanslarını çalabilmekte, onları talihsizlikle başbaşa bırakırken, kendisi de bir "Şans Tanrısı" haline gelmektedir. Issız bir adada işlettiği kumarhanede basit oyunlardan fazlasıyla ilgilenenlerle Rus Ruleti oynar. Sağ kolu Federico'nun (Eusebio Poncela) kabiliyetini küçükken keşfetmiş ve onu bu yeteneğini kullanması için yetiştirmiştir. Federico, kumarhanede fazla para kazananların şanslarını çalarak Sam'e yardımcı olur. Bir gün bu işi daha fazla yapamayacağını anlayıp gitmek istediğini söylediğinde, Sam onun yeteneğini elinden alır. Kumarhaneden ayrılıp bir sigorta şirketinde çalışmaya başlayan Federico'nun hayattaki tek amacı Sam'den intikamını almaktır. Bunun için de çok şanslı birini bulması ve onu Sam'in karşısına çıkarması gerekmektedir. Aradan yedi sene geçtiğinde Federico aradığı kişiyi bulur. Bir uçak düşmüş ve kazadan sadece bir kişi kurtulmuştur. Şansın garip seremonilerle birilerinden çalındığı, sonra da şansların yarıştırıldığı bu garip dünyadan haberi olmayan kazazede Tomas (Leonardo Sbaraglia), Federico'nun yönlendirmesiyle, özel yeteneğinin büyüsüne kendini kaptıracaktır.

Filmin orijinal adı "Intacto"; "sağlam", "eksiksiz", "dokunulmamış" anlamlarına geliyor. Filmin hikayesi içinde, büyük kazalardan kurtulanları, ciddi ölüm tehliklerini atlatıp sağ kalmayı başaranları anlatıyor. "Bahis"in senaryosunu yönetmen Fresnadillo ve Andres Koppel bir buçuk senede, birlikte yazmışlar. Fresnadillo bir film yapmaya karar verdiğinde aklındaki hikaye bir uçak kazasında viyolonselini kaybeden ve gidip onu harabelerin içinde aramaya karar veren bir →

Çekim mekanı olarak Tenerife Adası'nın farklı doğal özelliklere sahip yerlerinden faydalanılmış.

Max von Sydow, canlandırdığı karmaşık karakterin farklı özelliklerini başarıyla yansıtıyor.

Başkalarının şanslarını çalma yeteneğine sahip olanlar biraraya geliyorlar.

"Bence hepimiz uğur paralarımızı ya da objelerimizi kasıtlı olarak kaybetmeliyiz. İyi şansı kendimize çekmenin en iyi yolu onu başkalarıyla paylaşmaktır..." Fresnadillo

müzisyenle ilgiliymiş. O öyküden sadece uçak kazası ve kaybetmek teması "Bahis"te yer almış. "Senaryoyu yazarken, şansın önemli olmadığını keşfettim. İyi ve kötü şans arasında ince bir çizgi var sadece. Hayatımda kötü şans olarak değerlendirdiğim bir şeyin zamanla nasıl iyiye döndüğünü farkettim. Çünkü başıma gelenler, olgunlaşmama ve büyümeme olanak tanımıştı. Önemli olan, körü körüne kadere bağlanmamak ve kontrol edebileceğiniz şeyler üzerinde yoğunlaşmak. Yazım aşamasında şans ve sevgi arasındaki bağlantıyı farkettim. İkisi de kontrol edemeyeceğiniz şeyler gibi görünüyor. Ancak eğer kalbinizi dinlerseniz belki de o sizi şansın kapısına götürecektir," diyor Fresnadillo.

Filmin karanlık bir "rüya-dünya"sı var.

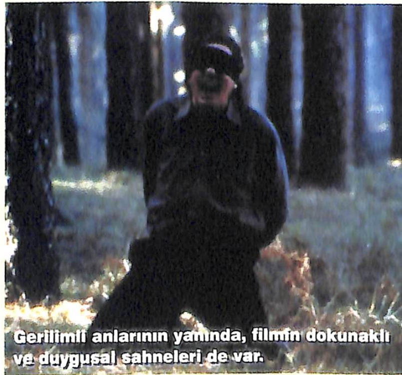
Senaryo yazarları projeyi hazırlarken, yapım sorumluları Fernando Bovaria ve Enrique Lopez Lavigne ile birlikte Primo Levi'nin çalışmalarını incelemişler. Kendisi de soykırımdan kurtulmuş olan Levi, çalışmalarında böyle bir felaketin içerdiği temaları inceliyor, özellikle de başkaları ölürken sağ kalmanın neden olduğu suçluluk duygusuna değiniyor. Sam karakterini yaratırken, Levi'nin çalışmalarından çok yararlanmışlar. Ne de olsa Sam sahip olduğu şansı haketmediğini düşünüyor ve bu nedenle şiddetli bir suçluluk duygusu hissediyor. Sürekli hayatı üzerine kumar oynayarak, kendinden, sağ kalmasının öcünü almaya çalışıyor adeta.

Fresnadillo kumarda kazandı mı?

Fresnadillo, kendini iyi tanıyan, bu nedenle de filmlerindeki ilham kaynaklarını parmağıyla gösterebilen bir yönetmen. Bir insan olarak korkularını, tedirginliklerini tanımlayabiliyor. Bir sanatçı olarak ise bunları başkalarıyla paylaşmak istediğini, böylece korkularını azaltmayı düşlediğini söylüyor. Onun için film çekmek, kendi kendine uyguladığı etkili bir terapi yöntemi. (Belki birçok yönetmen için aynı şey geçerli ama herkes kendini bu denli net bir şekilde ifade etmiyor.) "Şans" konusundaki takıntısının kaynağının aynı zamanda içinde yetiştiği kültüre bağlı olduğunu düşünen Fresnadillo, böylece filmlerinin aslında "çok İspanyol" bir özelliğe sahip olduğunu da vurgulamış oluyor. Doğaüstü bir gücün etrafına ördüğü sıradışı hikayesi için bir rüya-dünya yaratmış. Bu görsel olarak hem çok tanıdık, hem de çok yabancı bir dünya. Şaşırtıcı, anlam vermenin zor olduğu sahneler birbirini izliyor. Ancak başka bir dünyaya aitmiş gibi gelen bu görüntüler kendi içlerinde tutarlı bir bütün oluşturuyorlar. Gizemli ve gerilimli hikayenin altında ise romantik, aşk uğruna yapılanların anlatıldığı bir öykü yatıyor. Sonuç olarak ortaya çıkan, zaman zaman huzursuz ve rahatsız edici, zaman zaman dokunaklı ve şiirsel olan, sürekli düşündüren, merak uyandıran bir film. Yönetmen, şansın hayatımızdaki yeri, kader ve tesadüfler üzerine sorular ortaya atsa da bunlara cevap vermeye çalışmıyor. Filmi banallikten uzak tutan, etkili kılan unsurlardan biri de bu. Fresnadillo, basit hikayeleri güçlü imgeler-

"Bahis", anlam vermesi zor sahnelerle dolu.

le anlatan yönetmenleri seviyor ve onları kendine model olarak seçmiş. Klasik sinemadan beğendiği yönetmenler Alfred Hitchcock, Orson Welles ve John Ford. Günümüzden Martin Scorsese, David Lynch ve Atom Egoyan'ın filmlerini seviyor. İspanyol sinemasında Luis Bunuel'i usta olarak kabul ediyor. Yeni jenerasyondan ise Alejandro Amenabar ve Julio Medem'in çalışmalarını beğeniyor. Bunların dışında favorileri arasında tüm Meksika filmleri var. Daha ilk filminde kendine özgü bir görsel dil yaratmayı başaran genç yönetmenin "Bahis"i, İspanya'nın Oscar'ı olan Goya Ödülleri'nde, En İyi Yönetmen, En İyi Erkek Oyuncu (Leonardo Sbaraglia), En İyi Başrol Oyuncusu (Eusebio Poncela) ve En İyi Kurgu (Nacho Ruiz Capillas) dallarında ödül aldı. Takıntılarından kolay kolay vazgeçmeyecek gibi görünen Fresnadillo için hayatındaki olayları "şans" başlığı altında yorumlamak bir alışkanlık: "Max'ten basın kitapçıklarından birini benim için imzalamasını istedim. O da hafızama kazınıp sonsuza dek kalacak bir not düştü kitapçığın üzerine. Aynı gece, biri içinde bu çok özel kitapçığın da olduğu çantamı çaldı. Şans paraları, şansın doğal döngüsü içinde gelir ve giderler. Yani aslında başıma gelen şey normaldi. Bence hepimiz uğur paralarımızı ya da objelerimizi kasıtlı olarak kaybetmeliyiz. İyi şansı kendimize çekmenin en iyi yolu onu başkalarıyla paylaşmaktır..." ■

Gerilimli anlarının yanında, filmin dokunaklı ve duygusal sahneleri de var.

İspanyollar dünyayı fethediyor

Filmin yönetmeni Juan Carlos Fresnadillo ile sinema, şans ve "Bahis" üzerine...

Birden büyük bir çıkış yaptınız. Nasıl hissediyorsunuz?
Çok şanslıyım. İspanya'da film çekmek büyük bir ayrıcalık. Ülkemizde yeterince büyük bir endüstri olmadığından, film yapmak çok zor. Kısa filmimin yakaladığı başarı, bunu yapmama olanak tanıdı. Tabii, karşıma bana güvenen insanlar çıktığı için çok şanslıyım.

Filminiz de şansla ilgili...
İspanyollar için "şans" bir takıntıdır adeta. Bir sürü insan piyango bileti alır, bahislere katılır. Benim için de öyle.

Filminiz birçok festivalde gösterildi...
Filmin açılışı Sundance Film Festivali'nde oldu. Ülke dışındaki ilk gösterimi olduğu için benim için çok özeldi. Cannes ise daha çok tanıtım amaçlıydı. Aldığım tepkiler gerçekten heyecan verici. İnsan başarılı olduğunu özellikle seyirciden böyle bir tepki aldığında hissedebiliyor. Eleştirmenler de çok olumlu yorumlar yaptılar. İnsanlar filmden çıktıklarında ortak bir duyguyu paylaşıyorlar, film hakkında düşünüyorlar. Benim amacım da şans hakkında düşündüren bir film yapmaktı. Herşeyi açıklayan, gözler önüne seren bir film yapmak istemedim. Söyleyeceklerimi ima etmeyi tercih ettim. Bu yüzden de film seyirciyi düşündürüyor, film hakkında konuşma isteği uyandırıyor.

Fresnadillo daha ilk filmiyle kendini gösterdi.

Şans gerçekten de birinden çalınabilir mi?
İnsanların birbirlerinden enerji çalabileceklerine inanıyorum. Film de bununla ilgili zaten. İnsanların kendi hayatlarını kontrol edebilecek güçleri olduğunu, bunu sevgiyle ve duygularıyla yapabileceklerini düşünüyorum. Hayatınız tamamıyla sizindir.

Film başladığında bir süre hiçbir şey anlaşılmıyor. Bilerek mi böyle yaptınız?
Film, gizemli bir şekilde başlayarak seyirciyi zorluyor. Bence şansın garip dünyasını perdeye yansıtmanın en uygun yolu buydu. "Intacto" bir yandan bir masal, bir yandan da rüya gibi. Bir şey anlamasanız da olayların içine giriyorsunuz.

Film, güçlü imgelerin bir toplamı. Çok az konuşma var.
Ben sinemada sessizliğe inanıyorum. Bana göre filmler, imgelerle hikaye anlatır. Diyaloglar, sözcükler de buna yardımcı olabilir. Ancak film bittikten sonra aklınızda kalan imgelerdir. Atom Egoyan'ın dediği bir söze inanıyorum: "Sinema rüyalarla bağlantılıdır." Biraz düşündüğünüzde bu söz çok mantıklı ve açık geliyor. Rüyalarımızda da güç imgelerdedir. İmgelerin hayatımızda çok önemli anlamları var. İyi sinema anahtar noktalara basan imgeleri karşınıza çıkaran, böylece size dokunandır bence. Ben bunu yapmaya çalışıyorum. Zor bir şey ama kendimi ifade edebildiğim tek yol bu. Filmlerimdeki sözcükler o kadar da önemli değil. "Intacto"yu ilk seyrettiğinizde garip bir rüya gibi geliyor size. İkincisinde rüyayı inceliyor ve anlamlandırıyorsunuz. İkinci ve üçüncü seyredişlerinizde filmden çok daha fazla şey alıyorsunuz. İlk seferde yalnızca tadına bakıyorsunuz diyebiliriz. Sonrasında ise yeni şeyler keşfediyorsunuz.

Film, tasarlanmış bir rüya ortamında geçiyor. Tasarlanmış olmasına rağmen, insanın kendisini uzak hissettiği bir yer değil. Bu uzaklığı ortadan kaldırmayı başarabiliyorsunuz. Çok soğuk bir film olabilirdi, ama değil.
Bunun nedeni, imgelerin kullanılışı ve görüntü yönetmenliğinin gerçekçi olması. Bir de çekimlerin, benim büyüdüğüm ve aynı zamanda benimle büyüyen Kanarya Adaları'nda yapılmış olması. Bu manzaralar, ormanlar hep benim bildiğim, çocukken ziyaret ettiğim, aklıma kazınmış olan yerler. Filmde birçok kişisel deneyimime yer verdim, vermem de gerekiyordu. Dolayısıyla çekim mekanı olarak Kanarya Adaları'nı seçmek, benim için doğal bir seçimdi. Bu nedenle de uzaklık hissedilmiyor.

Üzerinde çalıştığınız yeni projeler var mı? Hollywood'da çalışmak ister misiniz?
Şu anda yeni bir hikaye üzerinde çalışıyorum ama hakkında konuşmak için daha çok erken. Tür olarak "Intacto"ya benziyor. Acımasızlık üzerine bir psikolojik gerilim. Aslında "Intacto", tüm özellikleriyle, benim yapmak istediğim sinemanın mükemmel bir örneği. İspanya'da çalışmaktan çok memnunum. Tüm dünyada çalışmaya açık olsam da, filmlerimi kendim yapmak, tüm kontrolü elimde bulundurmak ve son söz hakkına sahip olmak istiyorum. ABD'de bunu yapmak çok zor.

Genç İspanyol yönetmenler yeni bir akım mı başlattı sizce?
"Diğerleri / The Others" bir İspanyol filmi olmasına rağmen Amerikan marketine girebilecek özelliklere, kurallara ve tuzaklara sahip. Bu tarzda filmler yapma tutumuna sahip yeni bir jenerasyon olduğu doğru. Yeni jenerasyon yönetmenler, yeni seyircilere, geniş izleyici kitlelerine ulaşmak istiyor. Eskiden İspanyollar dünyayı fethediyorlarmış. Neden şimdi de sinemayı fethetmesinler ki?

Hayal içinde müzikal

Baz Luhrmann'ın başdöndürücü müzikali "Moulin Rouge!"un başarısından cesaret alarak çekilen "CHICAGO", eski bir Broadway yapımından uyarlanmış daha geleneksel bir müzikal. 1920'lerde Chicago'daki gece kulüplerinde çalışan gözünü hırs bürümüş iki şov kızının korkunç noktalara varan şöhret kavgasını konu alan filmde, Rene Zellweger, Catherine Zeta Jones ve Richard Gere'i şarkı söyleyip dans ederken izleyeceğiz. DERLEYEN: SENEM ERDİNE

Unutulmaz şarkıları, seksi kadınları ve çılgın gece kulüpleriyle 20'lerin Chicago'su...

Amerika'da Ocak ayında gösterime giren "Chicago", 1960'lardan bu yana bir hayli gözden düşen müzikallere eski itibarını kazandırması beklenen en büyük projelerinden biri olarak uzunca bir zamandır gündemdeydi. Son yıllarda başarılı sonuçlar veren müzikallerden cesaret alan Miramax, nihayet projeyi hayata geçirme kararını verdi ve pişman da olmadı. Sekiz dalda Altın Küre'ye aday gösterilen ve Amerika'daki gişesiyle de Miramax'ın yüzünü güldüren film, müzikallerin devamı adına umut verici bir gelişme olarak değerlendiriliyor. Hazırlık süreci boyunca başrol oyuncuları olarak Madonna'dan Liza Minelli'ye, Goldie Hawn'dan Barbara Streisand'a müzikal deneyimi olan birçok yıldızın adı geçti ama sonunda daha önce hiç şarkı söylerken görmediğimiz üç oyuncudan oluşan şaşırtıcı ve bir o kadar cazip bir kadro çıktı ortaya: Rene Zellweger, Catherine Zeta-Jones ve Richard Gere. Yargılandıkları cinayet davalarını bile bir tür reklam aracı olarak kullanmak isteyen, gözünü şöhret hırsı bürümüş iki şov şarkıcısının serüveni etrafında gelişen ve yazıldığı günden bu yana, neredeyse yetmiş beş yıldır eskimeyen, hatta medyanın giderek büyüyen bir güç haline gelmesiyle birlikte yıllar geçtikçe daha da güncelleşen hikaye, defalarca sahnelenmiş bir Broadway klasiği: Kız kardeşiyle birlikte çalıştığı kulüpte 1920'lerin en sevilen şarkılarından birini seslendiren Velma Kely (Catherine Zeta-Jones) o gece kulübe geç gelir. Saçı başı dağınıktır, ellerinde kan vardır. Umursamadan sahneye çıkıp her zamanki gibi "All That Jazz"ı söyler. O sırada, günün birinde Velma gibi ünlü olmayı hayal eden kalabalığın içindeki sarışın bir kız da, hayranlık dolu gözlerle onu izlemektedir. Saftorik bir araba tamircisi olan Amos Hart'la (John Reilly) evli olan Roxie Hart'tır (Rene Zellweger) bu kız. Roxie'nin, şov dünyasında işe yarar bağlantıları olduğunu iddia eden bir adamla da ilişkisi vardır. Bir süre sonra Velma, kız kardeşini öldürmekle suçlanarak tutuklanır. Yargılandığı dava sebebiyle gazetelere haber olmaya başladıktan sonra da her zamankinden büyük bir üne kavuşur. Bu arada başka bir cinayetten tutuklanan Roxie ile Velma cezaevinde karşılaşırlar. Pek merhametli bir gardiyan olan Mama Morton (Queen Latifah) tek destekçileri, kurnaz avukat Billy Flynn (Richard Gere) ise onları dışarı çıkarabileceğine inandıkları tek insandır.

Uzun yıllar Broadway'de çalışmış deneyimli bir koreograf olan Rob Marshall'ın ilk sinema filmi olan "Chicago"nun tahmin edileceği üzere bir hayli eskilere uzanan bir geçmişi var. Chicago Tribune gazetesinin adliye muhabiri Maurine Watkins'in zamanın sansasyon yaratan davalarından etkilenerek yazdığı oyun, ilk kez 1926 yılında "The Brave Little Woman" adıyla sahneye koyulmuş. Ardından iki sinema uyarlaması gelmiş; 1927'de gösterime giren bir sessiz film ve Ginger Rogers'ın rol aldığı 1942 yapımı "Roxie Hart". Rob Marshall'ın bu ay gösterime giren filmi "Chicago" ise 1975'te ünlü koreograf Bob Fosse tarafından sahneye koyulan bir Broadway müzikalinden uyarlanmış. Oyunun sinema uyarlamasını yapmak isteyen Miramax, "Chicago"nun haklarını 1994'te satın almıştı, ne var ki projeyi ancak sekiz yıl sonra hayata geçirebildi. Bunun en önemli sebebi, Miramax'ın, baştan sona bir vodvil olarak tasarlanan oyunu sinemaya uyarlamanın bir yolunu bulmakta zorlanmasıydı. Filmin yönetmeni Marshall şöyle açıklıyor sorunu: "Oyuncuların şarkıları birbirlerine değil seyirciye söyledikleri bir vodvil olan oyunu sinemaya uyarlamak konusunda sorun yaşanıyordu, çünkü çoğu müzikalde insanlar şarkıları birbirine söyler, seyirci yoktur, dördüncü bir duvar vardır. Oysa burada şarkılar seyirciye söyleniyordu." Ancak sonunda Marshall, dördüncü duvarı yaratmanın bir yolunu →

Catherine Zeta-Jones, dans sahnelerinde uzun saçları yüzüne düşer de dublör kullandığı sanılır endişesiyle kısa saçı tercih etmiş.

John C. Reilly, Roxie Hart'ın kocasını oynuyor.

Velma'nın (Catherine Zeta-Jones) şöhret uğruna yapmayacağı şey yok.

"Şöhretin iyisiyle kötüsü arasındaki sınırın iyice belirsizleştiği Monica skandalı sonrası dönemde çok anlam ifade edeceğini düşünüyorum." Bill Condon

bularak sorunu çözmüş. Sinema tecrübesi olmayan bir yönetmen olmasına rağmen Miramax'ın filmi onun ellerine teslim etmesinin başlıca sebebi de bu zaten. Carnegie Mellon Üniversitesi'nde müzikal eğitimi alan Marshall, mezun olduktan sonra New York'a gidip Broadway'de sahnelenen oyunlarda rol arayan gençlerin arasına katılmış. Birçok oyunda rol alıp dans etmiş ancak "Cats"te oynarken sahnede sakatlanınca sahne arkasına yönelmek durumunda kalmış. 1993'te "Kiss Of The Spider Woman"la başlayarak 90'lar boyunca birçok müzikalin koreografisini ve yönetmenliğini üstlenmiş. 1998'de, "Amerikan Güzeli"nin yönetmeni Sam Mendes'le birlikte sahneye koyduğu "Cabaret"nin başarısı üzerine Broadway'de büyük bir çıkış yapan yönetmen, 2000'de "Rent"i sinemaya uyarlamayı düşünen Miramax tarafından bu proje üzerinde tartışmak üzere çağırılmış. Ancak Marshall, Miramax'ın yöneticisi Harvey Weinstein'ın uzun süredir "Chicago"yu sinemaya uyarlamanın bir yolunu aradığını bildiğinden doğrudan konuya girip bu konudaki çözümünü önermiş. Weinstein çok etkilenmiş ve "Chicago"nun yönetmenliğini ona teklif etmiş. Marshall, başrol oyuncusu Roxie Hart için bir hayal dünyası yaratıp müzikli bölümleri bu hayal dünyasının içine yerleştirerek

Roxie Hart (Rene Zellweger) avukatı Billy Flynn'le (Richard Gere).

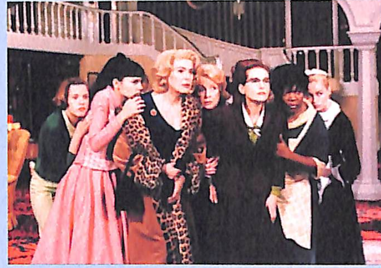

Filmin Amerikan adalet sistemine de bir çift sözü var.

çözmüş sorunu. Böylece 1920'li yılların Chicagosu'ndaki gerçek hayatla, bu dünyanın Roxie Hart'ın hayal dünyasındaki yansıması arasında gidip gelen bir müzikal çıkmış ortaya. Bu bakımdan bir parça Lars von Trier'in, "Karanlıkta Dans"ını hatırlatıyor "Chicago". Trier'in filminin kahramanı Selma, yaşadığı hayatın bir müzikal olduğunu hayal ediyordu ve orada da filmin müzikli bölümleri bu hayal dünyası içine yerleştirilmişti. "Roxie, filmin hayalci karakteridir" diye anlatıyor Marshall. "En büyük tutkusu da sahnede olmaktır. Filmin müzikal bölümlerindeki →

Müzikaller de değişti

Müzikallerinin altın çağı sayılan 1960'lı yıllar, "Neşeli Günler / The Sound of Music" tarzı dev prodüksiyonlar geleneğini başlatarak müzikallerin sonunu hazırlayan dönem olarak görülür aynı zamanda. Yüksek bütçeler yüzünden giderek artan bir ticari risk halini alan müzikal üretimi, 70'lerde yükselen "gerçekçilik" merakı yüzünden filmin ortasında şarkı söylemeye başlayan karakterleri "gerçek dışı" ve "sıkıcı" bulmaya başlayan seyircinin de etkisiyle unutulmaya yüz tutmuştu. Son yıllarda yeniden rağbet görmeye başlayan müzikaller, 1990'lardan beri gözle görülür bir değişim içinde. İşte örnekleri...

8 KADIN
8 Femmes (2002)

Yön: François Ozon
Oyn: Catherine Deneuve, Isabelle Huppert, Emmanuel Beart, Virginie Ledoyen, Fanny Ardant, Danielle Darrieux, Ludivine Sagnier, Firmine Richard.

Robert Thomas'ın bir oyunundan uyarlanan film, 1950'lerde, bol kadınlı bir ailenin Noel için toplandığı şehir dışındaki evlerinde geçer. Evdeki tek erkek olan babanın öldürülmesinden sonra Agatha Cristie tarzı esrarengiz bir cinayet hikayesine dönen filmde katil, kar yüzünden evde kapalı kalan 8 kadından biri olmalıdır. Fransız sinemasının farklı kuşaktan oyuncularını biraraya getiren muhteşem kadrosuyla göz dolduran filmde kadınlar bir yandan birbirlerini sorgularken bir yandan da cinayetle ilgili şifreli itiraflar sayılabilecek olan birer şarkı söyleyip dans ediyordu. 1950'lerin melodramlarını hatırlatan bir fonda modern temaları işleyen Fransız yönetmen Ozon'un sıradışı mizah anlayışıyla zenginleşen film yılın en eğlenceli filmlerinden biriydi.

KIRMIZI DEĞİRMEN
Moulin Rouge! (2001)

Yön: Baz Luhrmann
Oyn: Nicole Kidman, Ewan McGregor, John Leguizamo.

Hızlı kurgusu, cesur renkleri, çılgın kamera hareketleriyle çağımızın video klip estetiğinden de nasibini alan filminde 1899'da Paris'in en gözde kabare kulübü olan Moulin Rouge'da geçen dokunaklı bir aşk hikayesi anlatıyordu Baz Luhrmann. "Romeo ve Juliet" ve "Strictly Ballroom"la başladığı "kırmızı perde" üçlemesini tamamlayan "Moulin Rouge"da geçmişi, içinde bulunduğumuz zamanı yansıtmakta kullandığı bir araç olarak gördüğünü söyleyen yönetmen, 19. yüzyıl başında geçen filmini Nirvana'dan Madonna'ya 20. yüzyılın en popüler şarkılarının, filmde trajik bir aşk yaşayan Nicole Kidman ve Ewan McGregor tarafından başarıyla seslendirilen yeni düzenlemeleriyle bezemişti. Sekiz dalda Oscar'a aday gösterilen, set tasarımı ve kostümleriyle ödül kazanan film, geçtiğimiz yılın en iyi filmlerinden ve son zamanların en orijinal müzikallerinden biriydi.

HEDWIG VE KIZGIN ÇIKINTISI
Hedwig And The Angry Inch (2001)

Yön: John Cameron Mitchell
Oyn: John Cameron Mitchell, Maurice Dean Wint, Michael Pitt

Amerikalı genç yönetmenin yazıp yönettiği ve aynı zamanda başrolünü oynadığı bol ödüllü film geçtiğimiz yılki İstanbul Film Festivali'nde çok ilgi görmüştü. Amerikalı bir askere aşık olan Hansel'in ameliyatla cinsiyet değiştirme girişimi başarısızlıkla sonuçlanınca Hansel, "isyankar bir çıkıntı"yla ortada kalmıştır. Sevgilisi tarafından terk edilince en büyük hayalini gerçekleştirmeye karar vererek bir rock grubu kurar. Bu arada 17 yaşındaki bir rock yıldızına aşık olur ne var ki Tommy de onu terk eder, üstelik şarkılarını da çalarak. Bunun üzerine Hansel kendi kurduğu grupla birlikte Tommy'nin peşine düşer. Kendi yazdığı oyunu, Stephen Trask tarafından bestelenen yeni müziklerle hem komik hem dramatik hem de son derecede dokunaklı bir filmle beyazperdeye uyarlayan yönetmenin Hansel rolündeki performansı da çok etkileyiciydi.

KARANLIKTA DANS
Dancer In The Dark (1999)

Yön: Lars von Trier
Oyn: Björk, Catherine Denueve

Trier'in, çocukluğunda okuduğu bir masaldan esinlenerek oluşturduğu Altın Kalp üçlemesinin ("Dalgaları Aşmak", "Gerizekalılar") son filmi "Karanlıkta Dans", 12 yaşındaki oğlunun kendisi gibi kör olmasını önleyebilmek için gücünün son damlasına kadar çalışan göçmen bir işçi kadının trajik hikayesini anlatır. Görme yeteneğini tamamen kaybetmek üzere olan Selma, yaşamının bir müzikal olduğunu hayal eder ve filmin müzikli bölümleri bu hayal dünyası içinde geçer. Björk'ün muhteşem müzikleriyle bezenen filmin başrolünde de İzlanda'nın ünlü pop yıldızı vardı. Cannes'da Altın Palmiye kazanan film, Björk'e En İyi Kadın Oyuncu ödülünü kazandırdı. Lars von Trier, seyirciyi gözyaşlarına boğan filminde müzikalin büyülü dünyasıyla belgesel bir gerçekçiliği zekice içiçe geçirmeyi başarmıştı.

Rap müzisyeni Queen Latifah, matrak bir gardiyanı oynuyor.

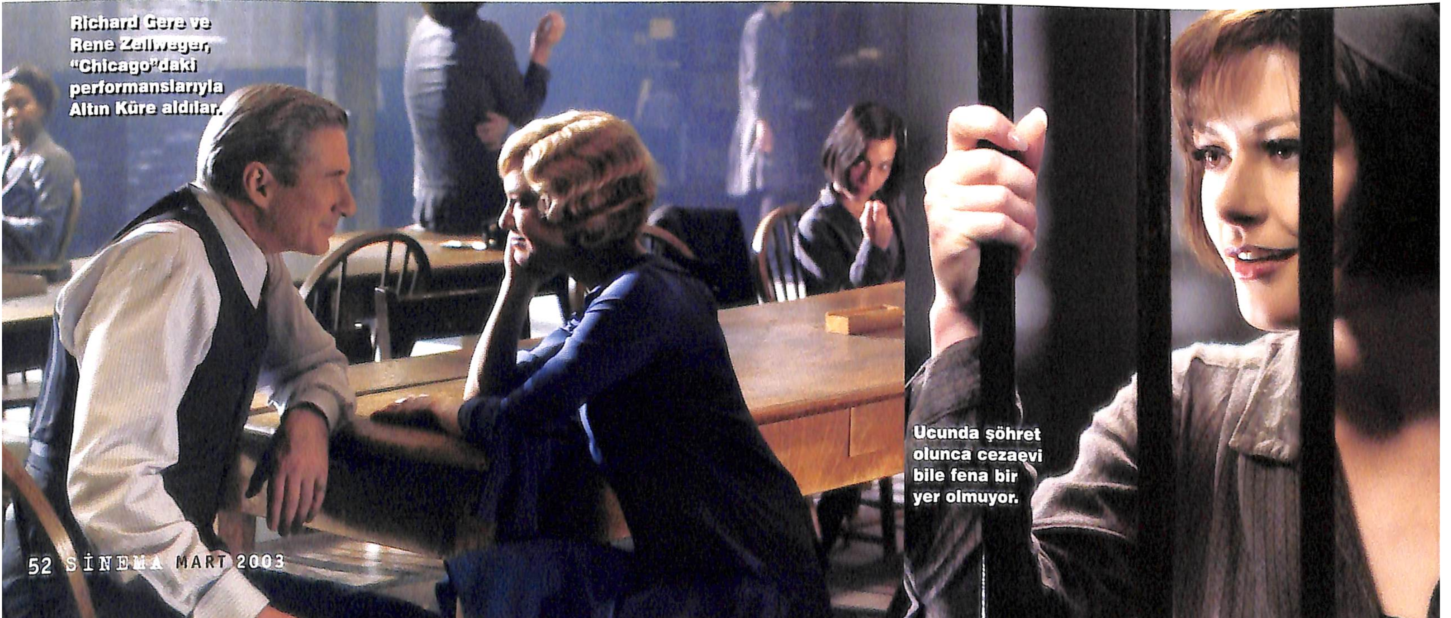
"Roxie filmin hayalci karakteridir ve en büyük tutkusu da sahnede olmaktır. Filmin müzikal bölümlerindeki gibi bir hayat hayal eder." Rob Marshall

gibi bir hayat hayal eder. İki gerçeklik arasında gidip gelen ve doğrusal olarak ilerleyen bir film oldu."

Senaryo yazarı Bill Condon, bu yeni kurgu sayesinde yan karakterleri zenginleştirme ve filmi yaratıcı görsel numaralarla süsleme imkanı bulmuş. İki gerçeklik arasındaki geçişlerde öfkeli bir polisin Roxie'ye tuttuğu rahatsız edici bir fener ışığı birdenbire yatıştırıcı bir sahne ışığına, bir basın konferansında bağrışan gazeteciler Roxie'nin kurnaz avukatı Billy'nin oynattığı ipli kuklalara dönüşüyor örneğin. Dolayısıyla film, Broadway versiyonunun birebir bir uyarlaması sayılamaz ama yine "Chicago"nun yazıldığından bu yana güncelliğini koruyan ana temaları üzerine oturuyor. "Bu küçük hikayenin bu kadar uzun ömürlü olması şaşırtıcı doğrusu" diyor Bill Condon. "Maurice Watkins'in yazdığı oyun ilk sahnelendiğinde gazeteler benzer haberlerle doluydu. Bob Fosse'un 1975'teki uyarlaması daha karamsardı; adalet sistemindeki yozlaşma bütün Amerikan kurumlarındaki çöküşü sembolize edecek şekilde işlenmişti. Aynı dönemde üretilen birçok sanat eseri gibi o uyarlama da Vietnam'la Watergate skandalının yarattığı toplumsal travmadan etkilenmişti. 1996'da yeniden sahnelendiği zaman bu sefer de O. J. Simpson davası dolayısıyla gündemi yakalıyordu. Filme gelince, şöhretin iyisiyle kötüsü arasındaki sınırın iyice belirsizleştiği Monica skandalı sonrası dönemde çok anlam ifade edeceğini düşünüyorum."

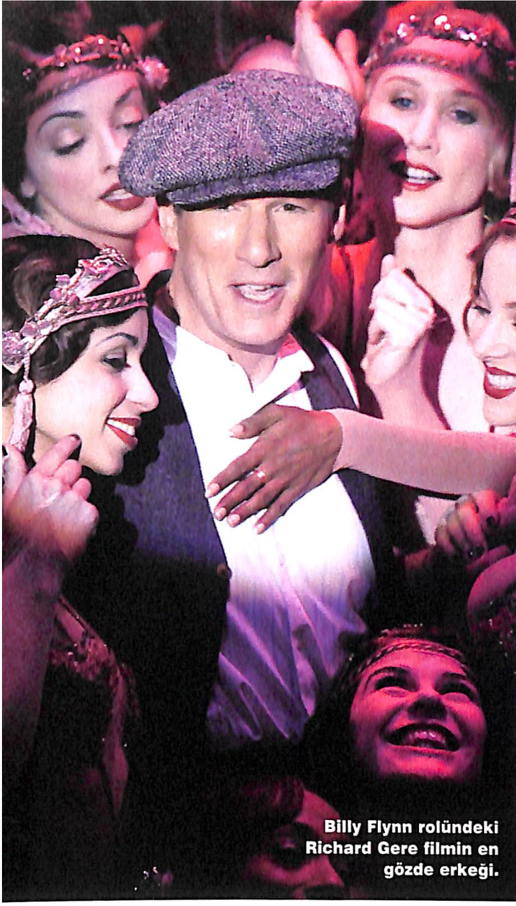
Rob Marshall ise şöyle tarif ediyor filmi: "Çok eğlenceli ve sürükleyici bir film ama şöhret yaptığımız kişilere ve yozlaşan şöhrete ilişkin söylediklerinde bir hayli ciddi."

Seyrederken kendinizi tempo tutmaktan alıkoyamayacağınız eğlenceli ve heyecan verici bir müzikal uyarlaması olduğu söylenen fil-

Richard Gere ve Rene Zellweger, "Chicago"daki performanslarıyla Altın Küre aldılar.

Ucunda şöhret olunca cezaevi bile fena bir yer olmuyor.

Billy Flynn rolündeki Richard Gere filmin en gözde erkeği.

min başrol oyuncularını daha önce hiç dans ederken ya da şarkı söylerken görmediğimizi söylemiştik. Çok iyi dans edip şarkı söylediği bilinmesine karşılık ilk defa bir müzikalde rol alan Rene Zellweger dışındaki oyuncular, yani Catherine Zeta-Jones ve Richard Gere, müzikale çok yabancı oyuncular değil aslında. Tiyatro eğitimi gören Zeta-Jones, mezun olduktan sonra Londra'da sahnelenen bir West End prodüksiyonunda ("42nd Street") rol almış. Gere ise yine West End'de sahnelenen bir "Grease" uyarlamasında Danny Zuko'yu oynamış. İlk filmiyle En İyi Yönetmen dalında Altın Küre'ye aday gösterilen Rob Marshall'ın filminin neredeyse bütün oyuncuları (Catherine Zeta-Jones, John C. Reilly ve Queen Latifah) da birer adaylık aldı; Richard Gere ile Rene Zellweger'in performanslarıysa ödüle layık görüldü.
1920'lerin Chicago kulüplerindeki atmosferi başarıyla yansıttığı söylenen filmde görüntü yönetmeni Dion Beebe'yle çalışan yönetmen, geleneksel müzikallere özgü geniş açılı planlardan mümkün olduğunca uzak durmaya çalışmış. "Reginald Marshall'ın tablolarından esinlenerek yatay değil dikey setler kuruldu" diyor Beebe. "Dönemin kulüplerindeki kalabalık, sıkışık, karanlık ve seksi havayı yaratmaya çalıştık."
Bütün sahnelerde kendileri dans eden ve bütün şarkıları kendileri seslendiren oyuncularının şaşırtıcı derecede başarılı performansları, özenli görüntü çalışması, etkileyici set tasarımı, başarılı yönetimi ve eskimeyen şarkılarıyla keyifle izlenen eğlenceli bir müzikal olduğu söylenen film, özellikle bu türün meraklılarına tavsiye ediliyor. ■

Müzikaller de değişti

HAYAT BİR ŞARKIDIR (1997)
(On connait la chanson)
Yön: Alain Resnais.
Oyn: Pierre Arditi, Sabine Azéma, André Dussollier.
Yeni Dalga'nın ilk günlerinden bu yana yeni sinemasal anlatım olanakları yaratma çabasından vazgeçmeyen Alain Resnais'den deneysel ve son derece keyifli bir müzikal. Altman filmlerini aratmayacak sayıda karakterin yolları günümüz Paris'inde kesişmekte. Onların içiçe geçmiş hikayelerine ise, sözleri itibariyle, dramatik yapıya uygun şekilde seçilmiş eski chanson'lar eşlik ediyor. Oyuncuların çalan şarkılara playback yapmalarıysa filmin başından sonuna değin etkisinden bir şey yitirmiyor.

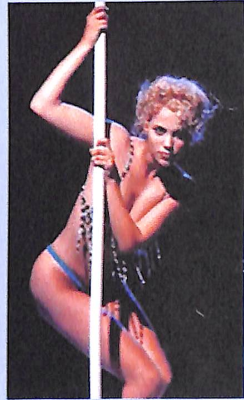
EVITA (1996)
Yön: Alan Parker
Oyn: Madonna, Antonio Banderas, Jonathan Pryce.
1982'de çektiği filmi "Pink Floyd: The Wall"da efsanevi müzik grubu Pink Floyd'un "The Wall" albümünü son derece etkileyici ve özgün bir biçimde yorumlayan Alan Parker'dan beklenenin altında bir film olan "Evita", Arjantin'in ünlü diktatörü Juan Peron'un 33 yaşında kanserden ölen karısı Eva Peron'un enteresan yaşam öyküsünü konu alan Andrew Lloyd Webber'in müzikalinden beyazperdeye uyarlandı. Hikayenin neredeyse tamamen şarkılarla anlatıldığı filmde Che'yi oynayan Banderas'ın performansı şaşırtıcı derecede iyiydi, buna karşılık filmden önce sesini geliştirmek için özel bir çalışma yapan Madonna'nın performansı filmin en kötü yanlarından biri olarak gösterildi. En İyi Görüntü ve En İyi Kurgu dallarında Oscar'a aday gösterilen film "You Must Love Me" adlı şarkıyla En İyi Müzik Oscar'ını aldı.

HERKES SENİ SEVİYORUM DER
Everyone Says I Love You (1996)
Yön: Woody Allen
Oyn: Edward Norton, Drew Barrymore, Goldie Hawn, Alan Alda, Woody Allen, Julia Roberts.
Woody Allen filmlerinde görmeye alıştığımız aşk acıları çeken üst sınıf New Yorklular'ın hikayeleri 1930'ların şarkıları eşliğinde anlatılıyor bu kez. Holden ile Skyler'ın geciken evliliği etrafında gelişen filmde Skyler'ın ailesinden insanları da tanıyor ve onların başarısız aşk hikayelerine tanık oluyoruz. 1930'ların Astaire ve Rogers'lı romantik

müzikallerini hatırlatan filminde Woody Allen milyon dolarlar harcamadan da müzikal çekilebileceğini gösteriyordu. Duygularını şarkı söyleyerek ifade eden karakterlerin hepsi iyi şarkı söyleyemiyordu ama bu da filmi daha komik ve daha gerçekçi kılmıştı. Kimilerine göre Woody Allen'ın en komik ve en iyi filmlerinden biridir.

SHOWGIRLS (1995)
Yön: Paul Verhoeven
Oyn: Elizabeth Berkely, Gina Gershon, Gine Ravera, Kyle McLachlan

Berkely'nin canlandırdığı Nomi Mallone, Vegas'ta bir dansçı olmaya kararlıdır ve çok geçmeden bu dünyadaki geçer akçenin seks ve uyuşturucu olduğunu öğrenir. "Robocop" ve "Total Recall" filmlerinin yönetmeni Paul Verhoeven'in çektiği film eleştirmenler tarafından yerden yere vurulmuş ama kimileri de çizmeyi aşan düşmanca duyguların ve abartılı seksin bugünkü Amerikan kültürünü hicvetmek için kullanıldığını ileri sürerek filmi savunmuştu. 17 yaşından küçüklere yasaklanan en büyük bütçeli Hollywood filmi olarak gişede yaşadığı başarısızlık düşünülürse müzikallerin neslini tükenmekten kurtaracak filmlerden biri olduğu söylenemez.

ASLAN KRAL
Lion King (1994)
Yön: Roger Allers, Rob Minkoff
Seslendirenler: Matthew Broderick, Jeremy Irons, James Earl Jones, Whoopi Goldberg.
Son 15 yıl içinde müzikaller, "Güzel ve Çirkin / The Beauty And The Beast" ve "South Park: Bigger, Longer and Uncut" gibi gişede başarılı animasyonlar sayesinde

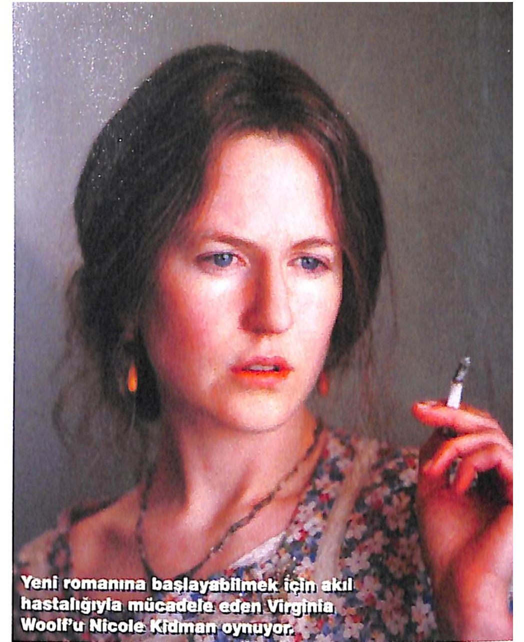

varlığını sürdürdü biraz da. Amcasının oyununa gelip ormanın kralı olan babasını öldürdüğünü sanarak evini terk eden küçük bir aslanın Afrika'nın vahşi ormanlarında geçen eğlenceli ve dokunaklı macerasını anlatan "Lion King" de bunlardan biriydi. Elton John'un yazıp seslendirdiği "Can You Feel The Love Tonight" adlı şarkısıyla ve Hans Zimmer'ın bestelediği özgün müziğiyle Oscar alan film eleştirmenlerin ve seyircinin de beğenisini kazandı.

Ruhu üşüyen kadınlar

İlk filmi "Billy Elliot"ın ardından dokuz dalda Oscar'a aday gösterilen ikinci filmi "THE HOURS/SAATLER" ile Akademi üyelerini, eleştirmenleri ve seyirciyi bir kez daha büyüleyen İngiliz yönetmen Stephen Daldry, bu kez farklı zamanlarda yaşayan ama aynı umutsuzluk içinde yaşamdaki yerini arayan üç kadının hikayesini anlatıyor. DERLEYEN: SENEM ERDİNE

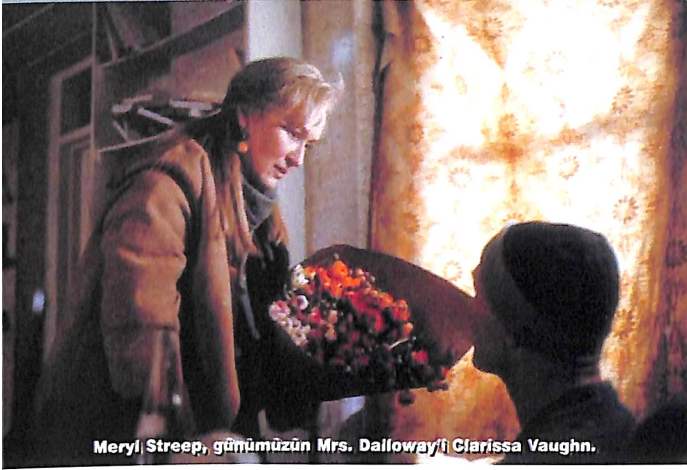
Usta oyunculukları ve Stephen Daldry'nin başarılı yönetimiyle dikkat çeken film, Michael Cunningham'ın, 1998'de Pulitzer ödüllü alan romanı "The Hours"tan uyarlanmış. Virginia Woolf'un 1925'te yayınlanan ünlü romanı "Mrs. Dalloway" üzerine kurduğu romanında, farklı zamanlarda yaşayan üç kadının yaşamındaki birer günün hikayesini anlatan yazar Woolf'un baş karakteri Clarissa Dalloway'i bu üç karakteri birleştiren bir unsur olarak kullanıyor. Virginia Woolf'un en önemli eserlerinden biri kabul edilen "Mrs. Dalloway", parlamentoda görevli muhafazakar bir adamla evli, Londra'da yaşayan, 52 yaşında bir kadın olan Clarissa Dalloway'in akşam için parti hazırlığı yaptığı bir günün hikayesini anlatır. Sıradan bir gün gibidir ama hayatın insana henüz seçenekler sunmaya devam ettiği bir zamana ilişkin hatıralar canlanınca o zamana kadar hayatından memnunmuş gibi neşeli ve aldırmaz görünen Clarissa'nın kafası karışmaya başlar. Virginia Woolf, "akıl hastalığı ve intihar üzerine bir çalışma" diye tarif ettiği romanı "Mrs. Dalloway"i, I. Dünya Savaşı'nın başladığı günlerde, kendi akıl hastalığını ağırlaştırdığını düşündüğü Londra'nın telaşesinden uzaklaşmak için kocası Leonard'la birlikte yerleştikleri Richmond'da yazmıştı. Ne var ki Richmond'ın fazlasıyla sakin ve sıkıcı havası yazarın ruh sağlığını daha da kötü etkilemiş, bunun üzerine romanın yayınladığı yıl yani 1925'te, çift yeniden Londra'ya dönmüştü. En iyi eserlerinden bazılarını ("Deniz Feneri", "Orlando", "A Room Of One's Own" ve "Dalgalar") yazdığı en verimli dönemini burada geçiren Woolf, 1941'de, 59 yaşındayken, yaklaştığını hissettiği yeni bir ruhsal bunalımın yükünü taşıyamayacağını düşünerek intihar etti. "Mrs. Dalloway" ise yazarın ölümünden yıllar sonra hala okurları olduğu kadar edebiyatçıları ve sinemacıları da etkilemeye devam ediyor. Michael Cunningham'ın "Mrs. Dalloway" üzerine kurduğu romanından uyarlanan "Saatler", farklı dönemlerde yaşayan üç kadının Clarissa Dalloway'inkini andıran kişisel yolculuklarını konu alıyor. İngiliz oyun yazarı David Hare'in yazdığı senaryosuyla Oscar'a aday gösterilen film, üç kadın karakterinden biri olan Virginia Woolf'un (Nicole Kidman) ceplerine doldurduğu taşlarla birlikte nehre dalıp intihar etmesiyle başlıyor ve sonra 1923'e, yazarın Clarissa Dalloway karakterini yaratmakta olduğu günlerden birine dönüyor. Bu arada zaman zaman Virginia Woolf'un hikayesiyle paralel kurgulanan diğer iki kadının hikayeleri anlatılıyor. Bunlardan birisi 1950'lilerde, bir yandan küçük oğlu ile ilgilenirken bir yandan da sevmediği kocasının doğum günü için hazırlık yapmaya çalışan ama kendisini bir türlü "Mrs. Dalloway"i okumaktan alıkoyamayan mutsuz bir ev kadını olan Laura Brown'ın (Julianne Moore) hikayesi; günümüzde geçen ötekisiyse sevgilisi (Alison Janney) ve kızıyla (Claire Danes) birlikte Manhattan'da oturan ve AIDS'ten ölmek üzere olan eski kocasına (Ed Harris) -tıpkı Clarissa Dalloway gibi- bir parti hazırlamakta olan Clarissa Vaughn'un (Meryl Streep) hikayesi.

Yeni romanına başlayabilmek için akıl hastalığıyla mücadele eden Virginia Woolf'u Nicole Kidman oynuyor.

Yönetmen Stephen Daldry, başrol oyuncusu Nicole Kidman'la.

Farklı zamanlarda yaşamalarına rağmen üç kadın da yaşamlarını ve günlerini dolduran "saatler"i benzer şeylerle geçirirler; yemek hazırlayıp bulaşık yıkayarak, intiharı düşünerek, cinsel kimlikleri ve eşleriyle ilgili sorunlarla mücadele ederek. Buna karşılık, filmin, büyük çoğunluğu erkeklerden oluşan yaratıcıları -yönetmeni, senaryo yazarı ve yapımcısı- "Saatler"in feminist bir yaklaşımı benimseyen ya da başlı başına cinsel kimlik sorunlarını öne çıkaran bir film olmadığı konusunda birleşiyorlar. Hem Woolf'un yaşamında ve eserlerindeki hem de Cunningham'ın romanındaki insanların cinsel tercihleriyle ilgili meseleler filme yansımış elbette, özellikle de Manhattan'da geçen hikayede, ancak yönetmen, bu filmin temel konusunun cinsellik olmadığını söylüyor. "Daha ziyade insanın kuşatılmışlık duygusunu, kaybettikleri yüzünden duyduğu acıyı, dönüşüm ve değişim ihtiyacını ele alan bir film" diyor. "Cinsellikle ilgili konular, özellikle söylenmek istenen bir şey olarak değil karakterlerin yaşamlarının birer parçası olarak karşımıza çıkıyor."

Tıpkı "Mrs. Dalloway" gibi tek bir gün içinde geçen, çoğunlukla karakterlerin bilinç akışı yoluyla anlatılan, üç hikaye arasında ve zaman içinde gidip gelen Cunningham'ın romanı, beyazperdeye uyarlanması kolay olmayan bir roman. Daha önce David Hare'in yazdığı ve rol aldığı, Stephen Daldry'nin yönettiği Broadway'de sahnelenen "Via Dolorosa"da uzun süre birlikte çalışan Daldry ve senaryo yazarı David Hare, flashback ve dış ses kullanmayı kendilerine yasaklayarak bu işi daha da zor hale getirmişler. "Sinemada dış

Meryl Streep, günümüzün Mrs. Dalloway'i Clarissa Vaughn.

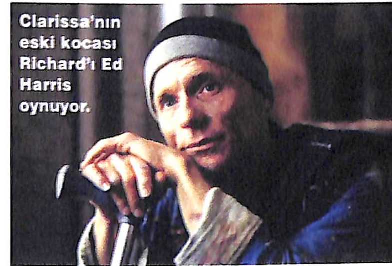

Julianne Moore, 1950'lerde mutsuz bir ev kadını.

ses kullanmadan karakterlerin bilinç akışını aktarmak mümkün değil" diyor Hare. "Ama en baştan dış ses ve flashback kullanmamaya karar vermiştik. Bu nedenle karakterlerin aklından geçenleri aktarabilmek için kitapta yer almayan bir takım olaylar yarattım ve bazılarını da değiştirdim. Geçmişte olanları da karakterlerin konuşmaları ve davranışlarıyla anlatmaya çalıştım. Bazı yöntemleri kullanmayı reddederek bir disiplin kurmak kullandığınız dili zenginleştiriyor aslında."

Filmin, Cunningham'ın romanından uzaklaşması yazarı hiç rahatsız etmemiş. Cunningham, Hare'i yaratıcı özgürlüğünü dilediğince kullanması konusunda sonuna kadar desteklemiş. "Michael, uygun gördüğümüz her türlü değişikliği yapabileceğimizi söylemişti" diyor yönetmen. "Bu bizi çok özgür hissettirdi ama senaryo geliştikçe gördük ki romanın ele aldığı zengin dünyaya bir hayli sadık kalmışız." Daldry, "Saatler"in, temelde kadın dünyasını takdir eden ve kadınlara saygıyla yaklaşan bir film olduğunu söylüyor. "Filmdeki kadınların, belki kendileri belki de başkaları tarafından belirlenmiş bir gün içindeki mücadelelerine tanık oluyoruz" diyor. "Burada gerçek bir kahramanlık söz konusu ve bu senaryoda asıl ilgimi çeken de buydu sanırım: üç kadının yaşamlarından bir günün hikayesi, belki de yaşanan her günün... Arka bahçede, yatak odasında ya da mutfakta kek pişirirken de savaşlardaki kadar büyük mücadeleler veriliyor, o kadar büyük kahramanlıklar gösteriliyor belki de. Kadınların yaşamındaki kahramanlıkların çoğu kez küçümsendiğini ya da erkeklerin dünyasındaki kahramanlıkların gölgesinde kaldığını düşünüyorum."

Tiyatrodan gelen alışkanlıkla çekimlerden önce oyuncularla birlikte uzun provalar yapan Daldry, bu provaların birbiriyle içiçe geçmiş halde ilerleyen üç hikayenin kurgusunu planlamak açısından da önemli olduğunu söylüyor. "Tiyatrodan geldiğim için, oyuncularla bir çalışma yapmadan herhangi bir sahneyi ya da sahnelerin sırasını hayal edebilmekte zorlanıyorum" diyor. "Bir sahnenin iç dinamiklerini ve duygusunu ortaya çıkarmanın tek yolu bu. Ondan sonra kamerayı nereye koyacağıma karar veriyorum. Dolayısıyla tiyatro denevimi olan oyuncularla çalışmak benim için büyük avantajdı. Provalar sayesinde filmin kurgusunu da önceden yapmış olduk. Bir hikayeden diğerine ne zaman geçileceğini çekimler sırasında hepimiz biliyorduk. Dolayısıyla bu kurgu odasında yaratılmış bir film sayılmaz. Başka yolu da yoktu zaten, çünkü farklı zamanlarda geçen üç hikayeyi ayrı ayrı çekip kurguda birleştirebilmek için kurgunun önceden çok iyi tasarlanmış olması gerekiyordu."

Üç karakterden ikisinin yan yana geldiği tek bir sahne var filmde, dolayısıyla Daldry her oyuncuyla tek başına farklı zamanlarda çekim yapmış; önce Meryl Streep'in olduğu bölümler, sonra Julianne Moore'un bölümleri ve en sonunda da Nicole Kidman'lı bölümler çekilmiş. Üç kadının hikayesini birbirine bağlamakta olağanüstü bir etkisi olduğu söylenen Philip Glass'ın müziği ve Peter Boyle'un kurgusuyla da Oscar'a aday gösterilen film, en çok başarılı oyunculuklarıyla dikkat çekiyor. Clarissa Vaughn'un eski kocasını oynayan Ed Harris Yardımcı Erkek Oyuncu, Laura Brown'ı oynayan Julianna Moore Yardımcı Kadın Oyuncu, Virginia Woolf rolündeki Nicole Kidman ise En İyi Kadın Oyuncu dallarında Oscar'a aday gösterildi. Bu yılki ödüllerin en iddialı isimlerinden biri olarak görülen Kidman, başlangıçtaki tereddütünün ardından rolü kabul ettiğinde filmdeki kadınlarınkinden aşağı kalır yanı olmayan bir bunalım geçiriyormuş. Tom Cruise'la ayrıldığı günlerde birçok projeyi reddeden yıldız, intihara sürüklenen bunalımlı bir yazarı oynamayı özellikle o dönemde hiç uygun bulmamış ancak uzun süredir birlikte çalıştığı oyunculuk koçunun ısrarı üzerine sonunda rolü kabul etmiş. "Önce kabul ettim, sonra bırakmaya çalıştım" diye anlatıyor. "Bu rolü istemiyordum, hiçbir şey yapmak istemiyordum ama Tanrı'ya şükür ki yapmışım. Kaderimin artık belli olduğunu düşünüyordum, sonra birdenbire üzerinde durduğum halı ayaklarımın altından çekiliverdi. Alışmak epey zaman alıyor.... Şimdi geleceğim hakkında hiçbir fikrim yok. Ne yaptığımı, nereye gittiğimi bilmiyorum. Virginia'nın beni en fazla etkileyen, en sevdiğim yanı mücadele etmesi. Bir şeylerden kaçmak ya da onları yok farz etmek çözüm değil çünkü."

Clarissa'nın eski kocası Richard'ı Ed Harris oynuyor.

Virginia Woolf'un kocası Leonard rolünde Stephen Dillane.

Burun ve göz yapısını değiştiren başarılı bir makyajla Virginia Woolf'a bir hayli benzetilen oyuncu, role hazırlanırken önce "Mrs. Dalloway"i ardından yazarın diğer kitaplarını okumuş. Woolf'un ses kayıtlarını dinlemiş, sağ eliyle yazmaya alışmış ve sesinin boğuklaşmasına faydası olacağını düşünerek bol bol sarma sigara içmeye başlamış. Çekimler boyunca tek başına küçük bir kır evinde kalmış. Sonunda sesini bir oktav kalınlaştırmayı da başarmış. Eleştirmenleri çok memnun eden performansında yönetmen Stephen Daldry'nin büyük rolü olduğunu söyleyen yıldız, çok doğru bir zamanda karşısına çıkan bu filmden ve Virginia Woolf'tan çok etkilendiğini itiraf ediyor. Bu filmin hayata bakışını nasıl değiştirdiğini anlatan Kidman'ın sözleri "Saatler"i fazlasıyla karamsar bulan bazı eleştirmenler için iyi bir cevap belki de: "Hepimiz insanız, kusurluyuz ve hepimiz hiç yara almadan kurtulabileceğimizi düşünüyoruz ama öyle olmuyor. Virginia'nın Leonard'a (kocası) bıraktığı intihar mektubunun suçlayıcı olmaması çok hoş. Bu onun seçimiydi ve bu seçimi yapmaya hakkı vardı. Endişeler, öfkeler ve acılarla beni hayattan koparan duvarlar inşa etmek istemiyorum. Hayatın bir parçası olmaya devam etmek istiyorum; bu büyük acılar da getirebilir büyük sevinçler de, ama ben gerçekten burada kalmak istiyorum." ■

Ali Poyrazoğlu, bedelli askerlik yapmak için oğluyla birlikte Avustralya'dan gelen Hüseyin'i oynuyor.

Asker olduk bedelli!

Askerlik dünyası Mustafa Altıoklar yönetmenliğinde bir filmle beyazperdede. Zengin oyuncu kadrosuyla dikkat çeken "O ŞİMDİ ASKER", farklı sınıflardan ve farklı kültürlerden bir grup erkeğin bedelli askerlik serüvenini anlatan bir duygusal komedi. "Savaşa falan lüzum yok" diyen bir film çektiğini söyleyen yönetmen yeni filmini anlattı. SENEM ERDİNE

Hikayesi bol bir dünyadır askerlik dünyası. Kendi hikayelerini kapıda bırakıp içeri giren milyonlarca erkek, ister gönüllü ister gönülsüz gelmiş olsunlar, anlatmaktan bıkıp usanmadıkları yeni ve unutulmaz hikayelerle çıkarlar dışarı. İçeride dışarının hikayeleri, dışarıda da içerinin hikayeleri anlatılır. Dolayısıyla sinema için bir hayli zengin bir kaynaktır aslında ve Amerikan sineması tarafından da bol bol kullanılıyor zaten. Askerlik yanlısı, askerlik karşıtı ya da askerlikle dalga geçen o kadar çok Amerikan filmi seyrettik ki Amerikan ordusunu Türk ordusundan iyi tanıyoruz muhtemelen, oysa savaş filmleri dışında Türk askerinin dünyasını ele alan hemen hiç Türk filmi çekilmedi bugüne kadar (bizim hatırlayabildiğimiz tek örnek Kemal Sunal'ın başrol aldığı komedi dizisi "Şaban Askerde"). Birçok sebebi olabilir ama Türkiye şartlarında biraz riskli bir mevzu olduğu kabul edilecek olursa bugüne kadar sanatsal üretimi teşvik etmemiş olmasını anlamak o kadar da zor değil. Yıllardır erkeklerin anlatmaya bayıldığı, kadınların dinlemekten sıkıldığı hikayeler üreten bu erkek dünyası, Mustafa Altıoklar yönetmenliğinde bir filmle beyazperdede şimdi. Çanakkale 5. Er Eğitim Tugayı'nda bedelli askerliğini yapmakta olan dünyanın dört bir yanından gelmiş birbirinden çok farklı insanların zorunlu olarak aynı çatı altında ve uyum içinde geçirmek zorunda kaldıkları 28 günün hikayesini anlatan "O Şimdi Asker", senaryosunu Levent Kazak'la Mustafa Altıoklar'ın birlikte yazdıkları bir duygusal komedi. Birçok ünlünün yeraldığı geniş oyuncu kadrosuyla dikkat çeken çok başrollü bir film ama Yüzbaşı Volkan'ı canlandıran Özcan Deniz'le bir depremzedeyi canlandıran Mehmet Günsür'ün karakterlerinin diğerlerine göre biraz daha öne çıktığı söyleniyor. Farklı sınıflardan ve farklı kültürlerden bir grup erkek -fabrikatör Murat (Ercan Saatçi), işçi Ömer (Yiğit Özşener), büyük bir pop yıldızı olan Gökhan (Athena grubunun solisti Gökhan), depremde ailesini ve her şeyini kaybeden Nihat (Mehmet Günsür), hamile karısını evde bırakıp gelen tiyatrocu Levent (Levent Kazak), Avustralya'da yaşayan Hüseyin (Ali Poyrazoğlu) ve diğerleri- bedelli askerliklerini yapmak üzere Çanakkale 5. Er Eğitim Tugayı'nda biraraya gelmiştir. İlk günlerde onları bayağı zorlayan askerlik eğitimine ve askeri disipline alışırlar bir süre sonra. Hatta birkaç gün içinde kendilerini gerçekten asker gibi hissetmeye başlarlar. Tam bu sırada bir deprem olur ve Ege Denizi açıklarında bir ada ortaya çıkar. Türkiye ile Yunanistan arasında gerilim yaratan bu ada yüzünden savaş kapıdadır ancak askerlerin hiçbiri buna hazırlıklı değildir. Savaş tehdidi karşısında her biri yaşamını yeniden gözden geçirmek durumunda kalır.

Askerlikle ilgili bir film çekme düşüncesi, 2001 yılında tiyatro oyuncusu Levent Kazak'la Mustafa Altıoklar'ın tatil için gittikleri Gökçeada'da ortaya çıkmış. Askerliğini henüz bitirmiş olan Levent Kazak, askerde biriktirdiği anılarından yola çıkarak bir senaryo geliştirmeyi teklif etmiş. Fikir, Altıoklar'ın da ilgisini çekince oturup birlikte geliştirmişler projeyi. Askerlik en çok, insanın hayata bakışını geri dönüşü olmayan bir biçimde değiştiren bir deneyim olarak ilgisini çekiyor yönetmenin. "Her ne kadar gitmek istemesek ve içeride bizi çok sıkmış günler, haftalar, dakikalar geçirmiş olsak da, ne olursa olsun askeriyeden çıkan her erkek, öncekinden

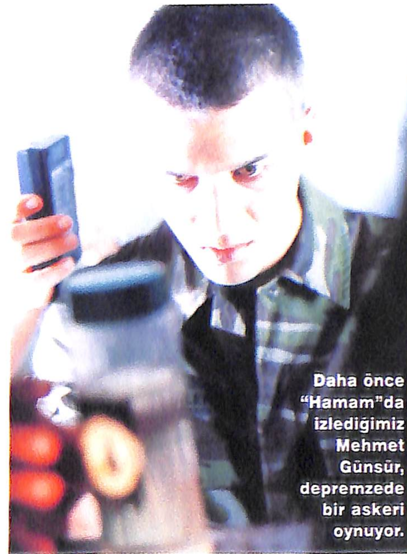
İnandırıcı bir askerlik filmi çekebilmek için Türk Silahlı Kuvvetleri'yle işbirliği içinde çalışan Mustafa Altıoklar sette.

farklı bir adam olarak dönüyor sivil yaşama" diyor. "Bunun sebebinin ne olduğunu bilmiyorum. Orada yaşanan her neyse önceki adam gibi çıkmıyoruz dışarı. Otorite karşısındaki eşitliği en net ve en keskin bir biçimde hissetmekten kaynaklanan bir şey belki de."

Toplumsal bir mesele olarak askerlik

Erkekler kadar doğrudan olmasa da asker eşi, asker annesi ya da asker kardeşi olarak kadınların da yaşamak zorunda kaldıkları, dolayısıyla toplumun her kesimini ilgilendiren bir mesele askerlik ve bu yanıyla sinemada ele alınmayı fazlasıyla hak eden bir konu Altıoklar'a göre. "Bu kadar toplumsal bir meselenin bir ucuna kamera tutmanın doğru olacağını düşündük" diyor. "Festivalde Cronenberg'in son filmini izledim. Ödipal komplekslerin, 70 milyonluk toplumda ancak 70 kişinin belki yaşadığı ağır bir şizofreni tablosunun koskocaman bir film olarak karşımıza çıkabildiğini düşünürsek 70 milyonun tümünü ilgilendiren bir meselenin film karelerinde yeralması son derece doğaldır." Filmin amaçlarından biri de bu kadar toplumsal bir mesele olmasına rağmen kadınlara kapalı bu dünyayı onlar için keşfetmek ve böylece erkeklerin elindeki silahlardan birini almak biraz da. "Biz gidiyoruz bizzat yaşıyoruz, bu filmle onlara da bir anahtar deliği verelim istedik ki baksınlar hakikaten erkeklerin abarttığı kadar bir şey var mı" diyor Altıoklar. "Çünkü erkeklerin bir sünnet silahları vardır kadınlara karşı kullandıkları bir de askerlik. O silahın altında ne varmış kadınlar da görsün ve böylece bu afra tafra dönemi de sona ersin artık."

Askerliğini yapmış bir erkeğe orada en fazla neden etkilendiğini sorduğunuzda aşağı yukarı aynı cevabı alırsınız. Kişilikleri yok sayan koşulsuz bir eşitlikten ve özgürlüğe son veren mutlak bir teslimiyetten bahsederler genellikle. Gerçekten de eşitlik ilkesinin bu kadar kesin ve sert bir biçimde uygulandığı başka hiçbir yer yoktur herhalde. Hayatınız boyunca tanıyamayacağınız kadar çok çeşitli insanla tanışma fırsatı bulmak işin iyi taraflarından biri olmalı ama size hiç benzemeyen bu kadar farklı insanla birarada ve uyum içinde yaşamak zorunluluğu var bir de. Filmde bedelli askerliğin konu edilmesinin en önemli sebebi de bu; yaş ilerledikçe farklı kültürden ve farklı sınıftan insanların birlikteliği daha da çarpıcı hale geliyor çünkü. "20 yaş civarındaki çocukların ne kişilikleri oluşmuş, ne sosyal statüleri belirginleşmiş oluyor" diyor Altıoklar. "Oysa bizim bu yaşa kadar askerliklerini yapmamış kahramanlarımız sosyal statüleri, meslekleri ve kişilikleriyle gerçekten birbirinden çok farklı tipler. Dış dünyadaki kimliklerini gardıroba astıktan sonra aynı yeşil kostümler içerisinde biraraya geliyorlar. O yüzden bedelliyi seçtik."

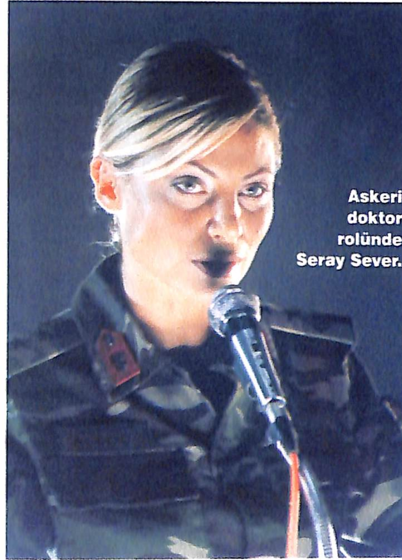

Daha önce "Hamam"da izlediğimiz Mehmet Günsür, depremzede bir askeri oynuyor.

Filmin bir noktasında Kardak Krizi'ne benzer bir savaş tehlikesi yaşanıyor. Seyir keyfini kaçırmamak için bu bölümle ilgili fazla ayrıntıya girmek istemiyor yönetmen ama "koruyucu" görevini üstlenen erkeğe yüklenen toplumsal rolü sorgulamak gibi bir niyeti olduğu anlaşılıyor söylediklerinden. "Rüyamızda görsek savaşa neden olacağına inanmayacağınız bir durumun karşısında koskoca iki ülkenin erkekleri top yekün bir biçimde birbirlerini kırmak üzere karşı karşıya geliyorlar" diyor. "Ama ne kadar mantıklı bir gerekçeyle, ne kadar haklı kaygılarla böyle bir savaşın içine atıyorlar kendilerini acaba? Mahalle kavga- →

Athena grubunun solisti Gökhan, askerliğini yapmaya gelmiş ünlü bir pop yıldızı rolünde.

Müzeyyen rolünde Pelin Batu.

Filmde Yavuz Bingöl'ün askerlik anılarından da yararlanılmış.

Askeri doktor rolünde Seray Sever.

larından tutun da ülkeler arası savaşa kadar uzanan geniş bir yelpazedeki erkek tavrını içine alan sembolik bir anlatımı var bu bölümün. Kaygısız yaşamak da sözkonusu olamaz mı acaba sorusunu oldukça ironik bir dille soruyor."

Pek ilgi görmeyen ilk filmi "Denize Hançer Düştü"nün ardından Türk sinemasının yeniden gişe yapmaya başladığı bir dönemi başlatan filmlerden biri olarak görülen "İstanbul Kanatlarımın Altında"yı, ardından "Ağır Roman"ı ve sonra da "Asansör"ü çeken Mustafa Altıoklar'ın filmografisinde bireysel özgürlük meselesinin ortak bir tema olarak giderek ağırlık kazandığını görüyoruz. Yönetmen "O Şimdi Asker"in aynı temayı daha dolaylı olarak ele alan bir film olduğunu söylüyor. "Askerliğin kişilik üzerindeki etkisi beni elbette ilgilendiriyor ama psikanalitik kökenlerinden ziyade sonuçlarıyla ilgileniyorum" diyor. "Filmin içinde bir firar girişimi izleyeceksiniz. Detaylara girmek istemiyorum ama bazılarını o noktaya kadar getiren bir durum sözkonusu işte. Sonuç olarak siz, belirlenmiş bir alanın içinde, size hiç sorulmaksızın, sizden önce konulmuş kuralları yerine getirmek kaydıyla o düzenin bir parçası olabilirsiniz ancak ve düzenin bir parçası olmadığınız takdirde mutlu olma şansınız yok. Buradaki mesele, küçük bir askeri birlikten koskoca bir topluma izdüşüm olarak getirildiği zaman yine belirli kalıpların içinde olmak zorunluluğunu ele almış oluyoruz. Dolayısıyla bireyin özgürlüğü meselesi, direkt değil ama endirekt bir biçimde işlenmiş oluyor yine."

Karakter geliştirmede astrolojinin rolü

Fizik tedavi uzmanı olarak, kısa dönem askerlik yapan yönetmen nispeten rahat bir askerlik geçirmiş. Bu askerlikten filme çok fazla malzeme çıkmamış olduğunu tahmin ediyoruz ama o aynı fikirde değil. "Dışarıya çıkasınız olmasa da dışarı çıkmak istiyorsunuz ya da bağırmak istiyorsunuz ya da uyumamak istiyorsunuz ya da yemek yemek istiyorsunuz. Bunların zorunluluk haline getirilmesi zaten insanın üzerinde bir basınç duygusu yaratıyor ve o basınçtan ne kadar etkilendiğiniz biraz da size bağlı. Benim gibi özgürlüğüne düşkün ve her türlü halkadan uzak durmaya çalışan bir adamsanız iki ay size iki asır gibi gelebilir ama eğer kendine dert etmeyen biriyseniz dört sene de o baskıyla yaşayabilirsiniz."

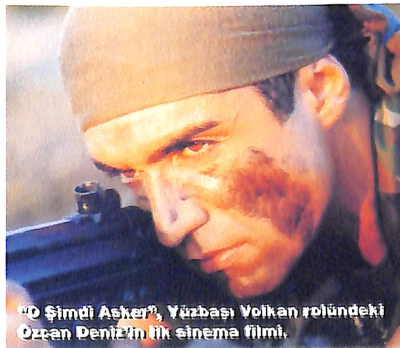
İnandırıcılık ve samimiyet, sinemada en fazla önemsediği iki şey Altıoklar'ın. Son yıllarda gişede başarılı olmuş bütün filmlerin de bu sayede seyirciyle buluştuğuna inanıyor. "Bir anlamda sanatta ilkesizliğin taraftarı olduğumu söyleyebilirim ama yine de tek geçerli ilkenin samimiyet olması gerektiğini düşünürüm" diyor. Bu samimiyeti ve inandırıcılığı koruyabilmek için senaryo üzerinde çok uzun süre çalışıyor ve çekim öncesinde çok fazla prova yapıyor. İnandırıcı karakterler geliştirmek ve oyunculardan inandırıcı performanslar almak için gerçekten enteresan bir yöntem geliştirmiş. Şöyle anlatıyor: "Senaryo defalarca yazılıp belli bir olgunluğa eriştikten sonra karton karakterler kalıyor elimizde, sonra o karton karakterler üzerinde çalışıyorum. Davranış biçimlerini ve kişilik özelliklerini hikaye içindeki tutarlılıklarını korumaya çalışarak ve diğer karakterlerle karşılaştırarak devamlı geri dönüp değiştire değiştire oturtuyorum. Basitçe, bir iki kelimeyle tarif edilebilecek karakterler ortaya çıktıktan sonra bu özelliklerin ortak olduğu bir yıldız burcu bulmak kalıyor. 'A bu giderek Kova'laşıyor' diyorsun mesela bir tanesine. Özcan Deniz'in karakteri giderek Kovalaşıyor diyelim, peki Kova burcu benim filmimdeki tipte bir yüzbaşıya uyar mı diye kitabı açıp bakıyorsun, uyuyorsa Kova Burcu'nun diğer özelliklerini Yüzbaşı Volkan karakterini süslemekte kullanıyorsun. Bunu astrolojiye inandığım için yapmıyorum.

"Benim gibi özgürlüğüne düşkün ve her türlü halkadan uzak durmaya çalışan bir adamsanız iki aylık askerlik size de iki asır gibi gelebilir." Mustafa Altıoklar

Yüzlerce gerçek askerin rol aldığı film, vatani görevini yapan askerlere indirimli gösterilecek.

klasifikasyonda kolaylık sağladığı için tercih ediyorum. Bir defa kafadan on iki tane farklı temel karakterim oluyor elimde böylece. Karakterleri çalışırken oyuncularıma öncelikle burçlarını anlatıyorum. Renklerini, uğurlu sayılarını veriyorum. Bunun ne faydası var diye düşünebilirsiniz ama bu sayede oyuncunun kendisinden uzaklaşıp başka bir karaktere doğru seyahat etmesi kolaylaşıyor. Bunların hepsi görünmese de inandırıcılık olarak yansıyor filme. Seyirciyi inandırmak için önce oyuncuyu inandırmak gerekiyor çünkü." Çocukken oyun oynamış her insanda doğal bir oyunculuk yeteneği olduğuna inanan yönetmen sinema oyunculuğu deneyimi olmayan oyuncularıyla özel çalışmalar yapmış. Bütün oyuncularından çok memnun. Özcan Deniz'inse doğal bir oyunculuk yeteneğine sahip olduğunu düşünüyor. "Oyunculuk adına çok sağlam bir workshop oldu bu film öncelikle" diyor. "En büyük özelliği bu belki de."

Abdullah Oğuz'un yapım şirketi ANS ile Mustafa Altıoklar'ın şirketi Röntgen Film'in ortaklığıyla gerçekleştirilen ve en az 1.5 milyon dolara mal olduğu söylenen filmin çekimleri, her türlü gerçek mekanın, askerlerin, araçların, silahların ve tankların kullanımına olanak tanıyan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin izniyle Tuzla Piyade Okulu'nda yapıldı. Sanılanın aksine bu izinleri almak o kadar da zor olmamış. "Bir sinema filmi için Kültür Bakanlığı'na başvurduğunuzda kırk dereden su getirirsiniz oysa Silahlı Kuvvetler'de hiç öyle olmadı" diyor yönetmen. Genelkurmay Genel Sekreteri Tümgenerel Aslan Güner Paşa, Altıoklar'la yaptığı görüşmede 'Black Hawk Down' türü askeri filmleri kaçırmadan izlemeye çalıştıklarını ve yaratıcılar tarafından hayal edilmiş kimi unsurları zaman zaman stratejik alanda değerlendirmeye değer bulduklarını söyleyerek askerlikle ilgili teknik ayrıntılara özen gösterildiği takdirde böyle filmleri seve seve destekleyeceklerini söylemiş. Silahlı Kuvvetler, filmi izleyip denetlemiş ama yönetmenin söylediğine göre sadece askerlikle ilgili teknik ayrıntıların doğru yansıtılması konusunda hassasiyet göstermiş, bunun dışında hiçbir konuda filme müdahale etmemiş. Buradan da anlaşılacağı üzere askerliği kötü gösteren bir film değil "O Şimdi Asker" ama Amerika'nın savaş tehditleri savurduğu böyle bir gündemde nefesini tutmuş barış için dua eden insanların yanında yeraldığı için Silahlı Kuvvetler'in bir parça kalbini kırmış olabilir. "Savaş olmasın, savaşlara lüzum yok diyen bir film bu" diyor Altıoklar. "Durduk yerde hiç yoktan birbirimizi yiyoruz diyen bir film. Dolayısıyla böyle bir savaş arifesinde olması gereken yerde, benim durduğum yerde duruyor." ■

"O Şimdi Asker", Yüzbaşı Volkan rolündeki Özcan Deniz'in ilk sinema filmi.

Varşovalı bir Yahudinin hikayesi

Filmin sanat yönetimindeki başarısını bu karede de gözlemleyebilirsiniz.

Usta yönetmen Roman Polanski'nin yeni filmi "PİYANİST" (The Pianist), 2002 Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye kazanmış ve geçtiğimiz yılın en iyileri arasında yeralmıştı. Yönetmenin filmografisi açısından baktığımızdaysa, '80'lerden bu yana yaptığı en iyi filmle karşı karşıya olduğumuzu söyleyebiliriz.

ENGİN ERTAN

Roman Polanski'nin soykırım döneminde geçen bir film çekecek olması, ilk kulağa çalındığında büyük heyecan yaratmıştı. Ne de olsa yönetmen henüz bir çocukken ebeveynleri toplama kamplarına götürülmüş ve annesi orada ölmüştü. O ise savaş dönemini çeşitli ailelerin yanına sığınarak ve sadist Alman askerlerinin eğlencelerine malzeme olarak atlatmıştı. Dolayısıyla bu döneme nasıl bakacağı büyük bir merak konusuydu.

Soykırımdan canlı kurtulmayı başaran Wladyslaw Szpilman'ın gerçek öyküsünü anlatan bir film çekeceğini duyuran Polanski, hatırlarsanız filminin başrol oyuncusunu da bir gazete ilanı yoluyla aramaya başlamıştı. Sonra araya "9. Kapı" (The Ninth Gate) girdi ve bir süre sözkonusu projeyle ilgili ses çıkmadı. Yönetmenin amatör bir oyuncuyla değil, daha ziyade bağımsız yapımlardaki rolleriyle tanınan Adrien Brody ile çektiği "Piyanist" tamamlandığında ise 2002'nin ilk aylarındaydık. Filmin ilk gösterimi Altın Palmiye için yarıştığı Cannes Film Festivali'nde gerçekleşti. Aradan geçen yaklaşık bir yıllık süreçte, Cannes'da kazanılan büyük ödülün yanına yenileri eklendi. Şu sıralarda ise "Piyanist" Oscar yarışındaki iddialı filmlerden birisi olarak göze çarpıyor.

Daha önce de söylediğimiz gibi film gerçek bir öykü anlatmakta. Usta bir piyanist olan Wladyslaw Szpilman (Adrien Brody), Polonya'ya ilk Alman bombası düştüğü sırada radyoda bir piyano resitali vermektedir. Nazi askerlerinin Polonya'yı işgal etmesine, İngiltere ve Fransa'nın Almanya'ya savaş açmasına ailesiyle birlikte şahit olur. Çok geçmeden Varşova'daki Yahudiler kendileri için ayrılan özel bir mahalleye transfer edilirler. Yerleştirildikleri evlerden çıkartılıp, toplama kamplarına götürülmeleri de uzun sürmez. Szpilman bir tanıdığı sayesinde, ailesi trenlere bindirilirken kaçmayı başarır. Bir süre boşaltılmış mahallede yaşadıktan sonra bir inşaatta çalışmaya başlar. Ardından savaş halindeki şehirde, boş apartman dairelerinde sürecek bir kaçak hayatı onu beklemektedir. Szpilman hayatta kalma içgüdüsüyle açlığa, hastalıklara ve maruz kaldığı zorlu şartlara göğüs germeye çalışır.

Wladyslaw Szpilman savaştan sonra, kendi anılarından yola çıkarak "Bir Şehrin Ölümü" isimli bir kitap kaleme almış. O dönemde komünist rejim tarafından yasaklanan kitabın metni, 1998 yılında Szpilman'ın oğlu Andrzej tarafından yeniden bulunmuş. Almanya'da yeniden basılan "Bir Şehrin Ölümü" büyük ilgi görmüş. Polanski'nin dikkatini de aynı dönemde çekmiş.

"Piyanist" alışılageldik bir soykırım filmi değil. Bunda Szpilman'ın hikayesi kadar Polanski'nin kendi deneyimlerinin de etkisi var. Film, Nazilerin uyguladıkları insanlık dışı eylemleri sergileyen bir belgesel olmaktan çok, başkahramanının kurtulma hikayesini takip etmeyi tercih ediyor. Wladyslaw Szpilman karakteri ise bir kahramandan ziyade zaafları ve korkularıyla birlikte resmedilen, gerçekçi bir tipleme olarak karşımıza çıkıyor. Fakat Polanski karakterinin gözünden yıkılan bir şehri ve 2. Dünya Savaşı'nın vahşetini başarıyla perdeye yansıtıyor.

Öncelikle filmin birinci sınıf bir sanat yönetimine sahip olduğunu söylemek gerek. Allan Starski'nin prodüksiyon tasarımı, Gabriele Wolff'un →

Kimi Alman askerler Yahudilere sokak ortasında müzik yaptırarak eğleniyorlar.

Thomas Kretschmann'ın filmde kısa ama önemli bir rolü var.

set dekorasyonu ve Sebastian T. Krawinkel'in sanat yönetimi bir elden dönemin Varşova'sının yeniden canlandırılmasını sağlıyor. Finale doğru karşılaştığımız, yıkılmış haldeki şehir görüntüsü ise sinema tarihindeki en etkileyici anlardan birisine kaynaklık ediyor.

Bu setlerin büyük bölümü, Polanski'nin kendi anıları ve yönetmenin Starski ile yaptığı çalışmalar sonrasında, Berlin'deki Babelsberg stüdyolarında kurulmuş. Varşova'daki Yahudi mahallesiyse, Praga'daki (Varşova'da bir varoş bölgesi) otantik mekanlarda yeniden yaratılmış.

Filmin sanat yönetimi kadar görüntü yönetimi de hayli etkileyici. Pawel Edelman, özellikle ışığı kusursuz şekilde kullanarak birinci sınıf bir iş çıkartıyor ortaya. Edelman'ın kamerasından yansıyan görüntüler ve öne çıkan donuk renkler (gece sahnelerinde mavi son derece başarılı şekilde kullanılmış) filmin ürkütücü tonuna büyük katkıda bulunuyor.

Adrien Brody piyanistin zaman içerisinde uğradığı fiziksel değişimi başarıyla yansıtıyor.

Wojciech Kilar'ın (kendisini Coppola'nın "Dracula"sından hatırlayabilirsiniz) tema müziği ise tek kelimeyle eşsiz. Filme melankolik bir hava katan Kilar'ın "Moving to the Ghetto Oct. 31, 1940"ı dışında, soundtrack Janusz Olejniczak tarafından yeniden yorumlanmış Frédéric Chopin besteleriyle zenginleşiyor.

Ancak filmin başarısının müsebbibi olarak öncelikle anılması gereken iki isim Brody ve Polanski. Adrien Brody, Szpilman'ın tüm korku ve endişesini büyük bir başarıyla perdeye taşıyor. Piyanistin soykırımdan kurtulmaya çabalarken içinde kaldığı zorlu fiziksel şartlar, bu rol için 14 kilo veren oyuncunun bedeni sayesinde izleyiciye ulaşıyor. Dolayısıyla Brody'nin yıl boyunca, bu filmdeki performansı ile eleştirmen birliklerinden sayısız ödül ve adaylık kazanmasına şaşmamak gerek.

Piyano çalmak Szpilman için gerçek bir tutkudur.

Soykırımı konu alan çoğu filmin aksine "Piyanist"teki şiddet sahnelerinde duygu sömürüsünden uzak ve soğuk bir tavır var.

Yönetmen savaşı ve savaşın içindeki şiddeti öne çıkartmasa da, benzerlerine kıyasla çok daha sarsıcı ve şok edici kimi sahneler yaratıyor.

Polanski içinse son derece kişisel bir proje sözkonusu olan. Yönetmenin Szpilman'ın karakteriyle belli bir özdeşleşme yaşadığını iddia etmek yanlış olmaz. Tıpkı filminin başkahramanı gibi, ailesi toplama kampındayken (hatta annesi ölürken) yaşama mücadelesi veren Polanski, çoğu kişinin yapacağının aksine duygu sömürüsünden uzak, asla ağlak olmaya çalışmayan bir soykırım filmine imza atıyor. Savaşı ve savaşın içindeki şiddeti filminde öne çıkartmasa da, benzerlerine kıyasla çok daha sarsıcı ve şok edici kimi sahneler yaratıyor.

Filmde Polonyalı Yahudiler Lehçe yerine İngilizce konuşurken, Naziler Almanca konuşmaktalar. Bu, 2. Dünya Savaşı filmlerinden alışık olduğumuz bir klişeyi. Almancanın Nazizmle özdeşleştirilmesini çağrıştırsa da "Piyanist"te asla Almanları canavar olarak sergilemek gibi bir çaba yok. Finale doğru Szpilman'ın saklandığı yer SS subayı Wilm Hosenfeld (bu kısa ama film için kilit rolde Almanların ünlü oyuncusu Thomas Kretschmann'ı izliyoruz) tarafından keşfedildiğinde, soykırım filmleri açısından rastlanmamış bir durumla karşılaşıyoruz. Polanski zamanı, oyuncularını ve müziği kusursuz şekilde kullanarak son derece gerilimli, bir o kadar da etkileyici bir sahneyle karşımıza çıkıyor.

"Piyanist"in geçen yıl Cannes Film Festivali'nde yarışan en iyi film olup olmadığı tartışılabilir. Ayrıca sözkonusu, filmografisinde sayısız başyapıt olan Polanski gibi bir yönetmen olduğunda, insan filmleri konusunda biraz daha seçici olma zorunluluğunu hissediyor. Bu nedenlerle yönetmeninin filmografisinde üst sıralarda yeralacak bir film veya bir başyapıt değil "Piyanist". Ancak etkisinin uzun süre devam ettiği ve şimdiden yılın en iyileri arasında anılmayı hakettiği de bir gerçek. ■

Wladyslaw Szpilman kimdir?

"Piyanist" filminde soykırımdan kurtulma çabasını izleyeceğimiz Szpilman, 2. Dünya Savaşı sonrasında Varşova'da hayatta kalmayı başaran 20 Yahudiden birisi.

1911 yılında, Sosnowiec'de doğan Wladyslaw Szpilman, Franz Liszt'in öğrencileri olan Josef Smidowicz ve Alexander Michalowski'den ders alarak piyano çalmaya baslamıs. 1931 yılında Berlin'e giden genç piyanist, buradaki Müzik Akademisi'nde eğitimine devam etmiş. Aynı dönemde yaptığı bestelerle Polonya'da ün yapan Szpilman, ülkesinin gelecek vaat eden bestecileri ve usta piyanistleri arasında gösterilmiş. 1935 yılında Varsova'da Polonya Devlet Radyosu'nda çalısmaya baslayan Szpilman, savasa kadar burada resitaller vermiş. Eylül 1939'da, Varşova'ya ilk Alman bombası düştüğünde, repertuvarının büyük bölümü oluşturan Chopin bestelerinden birisini, "Re Minör Noktürn"ünü yorumlamaktaymış. Sonraki 6 yıl boyunca soykırımdan kaçan Szpilman, 2. Dünya Savası'ndan canlı olarak kurtulan 20 Varsovalı Yahudiden birisi (Soykırım öncesi dönemde Varşova'da 360.000 Yahudi yaşamaktaymış). Savaş sonrasında Polonya Devlet Radyosu yeniden yayına basladığında, Szpilman 6 yıl önce yarım kalan "Re Minör Noktürn"ü tamamlamıs. Kısa süre sonrasında radyo istasyonunun müzikal direktörü olan Szpilman, Avrupa ve ABD'de verdiği konserlerle uluslararası alanda ün kazanan bir konser piyanisti olmus. 1955 yılında Polonya Besteciler Birliği'nden ödül kazanmıs, 1964 yılında ise Polonya Besteciler Akademisi'ne üye olarak seçilmiş. Wladyslaw Szpilman, "Piyanist"e kaynak olan anılarını ise ilk olarak 1945 yılında kaleme almıs. O dönemde komünist rejim tarafından yasaklanan kitap, 1998 yılında tekrar basılmıs. Böylece tekrar dikkat çeken Szpilman, Temmuz 2000'de Varşova'da hayata gözlerini yummuş.

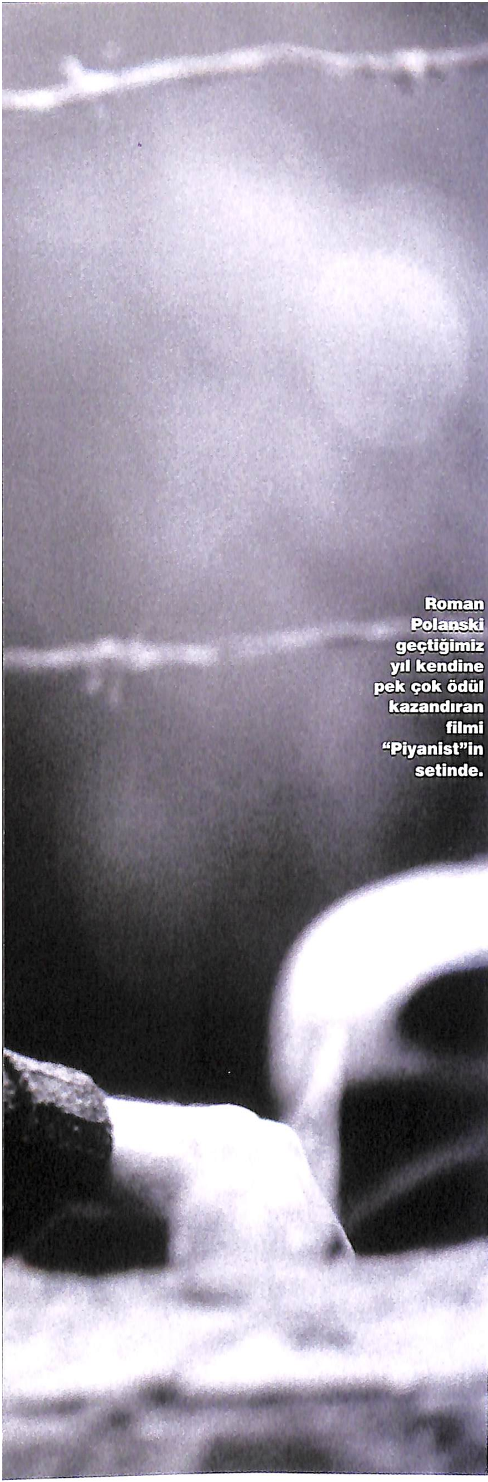

40 yıllık "Roman" havası

Kariyerinin çeşitli dönemlerinde farklı ülkelerde, farklı dillerde ve farklı türlerde filmler çekmiş bir yönetmen ROMAN POLANSKI. Ancak Polonyalı usta nerede, ne zaman, ne yaparsa yapsın asla belli bir düzeyin altına düşmüyor. 40 yılı aşan bir çalışma süresi için az ve öz sayılabilecek filmografisi çok sayıda başyapıt barındırmakta. Sinema tarihinde bu kadar parlak bir filmografi ve bu kadar ilginç bir hayat hikayesine rastlamak gerçekten çok zor.

ENGİN ERTAN

Neredeyse yarısı başyapıt düzeyinde, (şimdilik) 16 uzun metraj filmden oluşan bir filmografinin sahibi Roman Polanski. Bu filmlerin topladığı övgüler, ödüller, yıllar içerisinde kazandıkları sayısız hayranlar ve çeşitli dönemlerde yapılan "tüm zamanların en iyi filmleri" listelerinde işgal ettikleri yerler de cabası. Özetle pek çok yönetmenin imreneceği bir kariyer Polonyalı ustanınki. Ancak bu başarının ardında şiddet ve trajedinin eksik olmadığı, felaketlerle dolu bir hayat hikayesi var. Polanski'nin sinemasının, yönetmenin zekası ve yeteneği ka-

Roman Polanski geçtiğimiz yıl kendine pek çok ödül kazandıran filmi "Piyanist"in setinde.

Yönetmen "Tess"i vahşi bir cinayete kurban giden karısı Sharon Tate'e adamıştı.

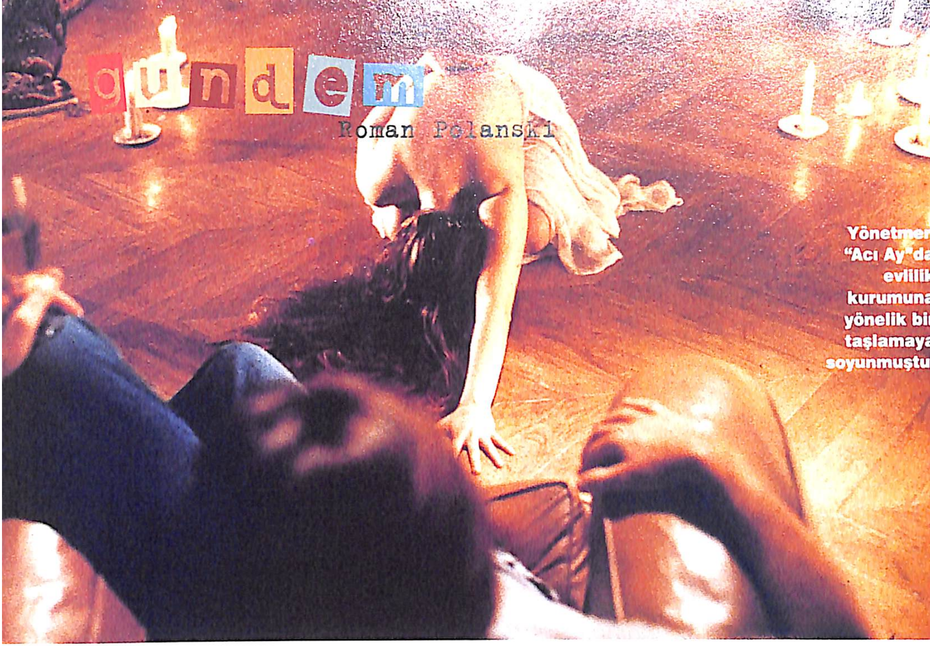
"Rosemary's Baby" yönetmeni kadar, başrol oyuncusu Mia Farrow'un performansıyla da klasikleşmiş bir film.

dar başına gelen bu talihsiz olaylar dizisinin yarattığı etkilerden de beslendiğini söylemek yanlış olmaz.

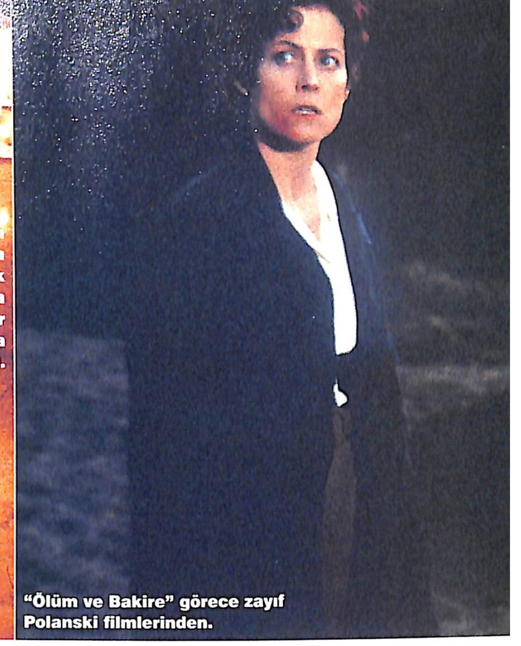
1933 yılında Paris'te doğan Roman Polanski, 2. Dünya Savaşı'nın başlamasından 2 yıl önce, yani 4 yaşındayken ailesinin anavatanına dönmesi sonucu Polonya'ya gelmiş. Savaş sırasında ebeveynleri tutuklanan ve toplama kampına gönderilen Polanski, Yahudi mahallesinden kaçmayı becermiş. Ancak savaş döneminde hayatta kalma çabası henüz altı yaşındaki bu çocuk için Katolik ailelerin yanına sığınmak ve bazen gerçek kimliğini saklamak anlamına gelmekteymiş. Eline düştüğü bazı Alman askerlerce hedef olarak kullanılması ve üzerine sıkılan kurşunlardan kaçmaya çalışırken kahkahalara maruz kalması ise cabası.

Roman Polanski'nin annesi toplama kampında ölürken, babası soykırımdan canlı kurtulmayı başarmış. Savaştan sonra Krakow'a dönen babasıyla yaşamaya başlayan Polanski aynı dönemde sinemaya olan sevgisini de fark etmiş. Babasının ikinci evliliğini kabullenememesinin de etkisiyle yeniyetmelik yıllarında sık sık evden kaçıp soluğu sinema salonlarında alan Polanski, günün birinde daha önce üç kişiyi öldürmüş bir katilin saldırısından güç bela kurtulmuş. Bu olay üzerine babası kontrolü ele almaya karar vermiş ve oğlunu hem sokaklardan hem de karanlık sinema salonlarından uzak tutmak için teknik bir liseye gitmesine karar vermiş. Ancak Roman Polanski 17 yaşına geldiğinde evden ayrılmış ve ilk iş olarak teknik liseyi bırakıp bir sinema okuluna yazılmış. Aynı dönemde Krakow tiyatrosunda sahneye çıkmaya başlayan Polanski, 1953 yılında üç bölümlü bir film olan "Trzy opowiesci"nin (Üç Hikaye) bir episodunda ufak bir rol üstlenerek sinemaya geçmiş. İlk önemli rolü ise Andrzej Wajda'nın 1955 yapımı filmi "Pokolenie"deymiş.

1954 yılında Lodz Devlet Film Okulu'na kabul edilen Roman Polanski, '50'li yıllar boyunca oyunculuğa devam etmiş. Bir yandan da dikkat çeken kısa filmlere imza atmış. Bu kısa filmler arasında en ünlülerinden birisi "Rozbijemy Zabawe". 1957 yapımı bu 8 dakikalık film, bir okul partisinin bir grup serseri tarafından mahvedilmesini anlatıyor. Filme ün kazandıran yönüyse, Polanski'nin bazı sokak serserilerine okulda verilen bir partiye gelip ortalığı birbirine katmaları için para vermesi ve bunu filme alması. Bu film sebebiyle okuldan atılmanın ucundan dönen yönetmen, 1958 yılında absürd komedi tarzındaki "Dwaj ludzie z szafa" (İki Erkek ve Bir Gardırop) isimli kısa filmiyle övgü toplamış. Mezun olduktan sonra, 1961 yılında Fransa'da yönettiği "Le Gros et la maigre" (Şişko →

Yönetmen "Acı Ay"da evlilik kurumuna yönelik bir taşlamaya soyunmuştu.

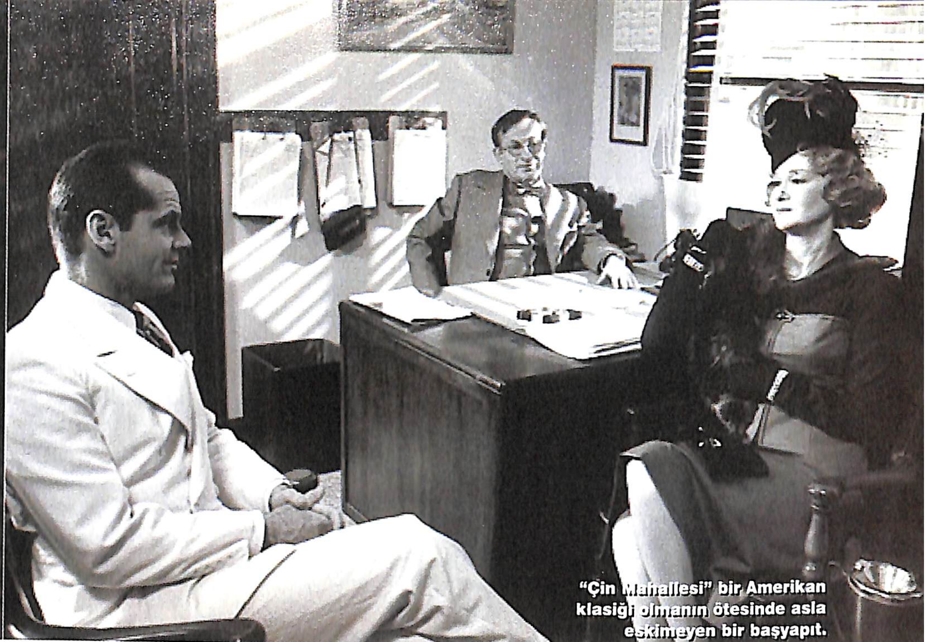

"Ölüm ve Bakire" görece zayıf Polanski filmlerinden.

ve Zayıf) de ona benzer şekilde ün sağlayan bir kısa film olmuş.
Roman Polanski'nin yönetmenliğe başladığı ilk yıllarda çektiği bu kısa filmlerde diyalogların mümkün olduğunca az tutulduğunu ve oyuncuların vücut dilinin öne çıktığı, slapstick tarzı bir komedi anlayışının hakim olduğunu gözlemlemek mümkün. Kara mizahın ve yer yer absürd hatta gerçeküstü durumların göze çarptığı bu kısa filmler, yönetmenin ilk dönem uzun metrajlarının görsel ve dramatik yapısına dair kimi ipuçları da barındırmakta.
1962 yapımı "Sudaki Bıçak" (Nóz w wodzie) yönetmenin ilk uzun metrajlı filmi. Bir ilk film için son derece iddialı bir çıkış noktasına sahip olduğunu söylemek yanlış olmaz çünkü sadece üç karakterin gözüktüğü ve tamamına yakını tek mekanda geçen bir gerilim söz konusu. Filmin Polanski'ye uluslararası alanda ün sağlaması, En İyi Yabancı Film dalında Oscar adayı olması ve Venedik Film Festivali'nden FIPRESCI ödülüyle dönmesi ise hiç şaşırtıcı değil.
Sonraki filmlerinde de kısıtlı bir mekanda kapalı kalan (hatta bazen kendisini kapatan) karakterler üzerinden alışılagelmedik gerilim öyküleri anlatacak olan Polanski "Sudaki Bıçak"ta rahat kamera hareketlerine dayanan, sade bir görüntü yönetiminden yana tercih kullanıyor ve böylece yakaladığı serbest dille filmin geçtiği dar alanda geniş bir hareket imkanı sağlıyordu. Bu filmle giriştiği bu ve benzeri görsel deneyler, yönetmenin sinemasının belirleyici özellikleri haline gelecekti. Ancak filmi etkileyici kılan bir diğer öğe Polanski'nin sadece biçimci bir sinema yapmaya yönelmemesi. Jerzy Skolimowski ve Jakup Goldberg ile kaleme aldığı senaryoda karakterleri arasında gelişen gerilimi kusursuzca işlemesiydi. Ayrıca filmde üst sınıftan gelen evli çift ve teknelerine aldıkları genç adam arasındaki iletişimsizlik, komünist rejimin hüküm sürdüğü dönemin Polonya'sında eski kuşak (veya devlet) ve gençler arasındaki farklılıklara da dikkat çekmekteydi. Tam da bu sebepten dolayı Polonya'da büyük bir heyecanla karşılanmayan film, Avrupa ve ABD'de büyük başarı kazandı. Roman Polanski ise önce Fransa'ya, sonra da İngiltere'ye yerleşerek çalışmalarına devam etti.
Yönetmenin Fransa'da tanıştığı Gérard Brach, uzun süre beraber çalışmaya devam edeceği bir isim olarak hayatına dahil oldu. 1965 yılında, İngiltere'de çektiği ikinci uzun metraj filmi "Tiksinti"nin (Repulsion) senaryosunu Brach ile yazan Polanski tekrar iletişimsizlik temasına eğildi. Bu açıdan bakıldığında ortada gerçekten ilginç bir film vardı çünkü Polanski ve Brach gibi filmin başrol oyuncusu Catherine Deneuve'ün de anadili İngilizce değildi. Filmin az sayıdaki diyaloglarınıysa David Stone İngilizceye çevirmişti. Ancak bu durum film için kesinlikle sorun teşkil etmiyor hatta yaratılmaya çalışılan huzursuz edici atmosfere katkıda bulunuyordu. Zaten Deneuve de İngiltere'de yaşayan bir Belçikalıyı canlandırmaktaydı.
Tıpkı "Sudaki Bıçak" gibi kapalı mekanda geçen bir gerilim filmi olan "Tiksinti" yönetmenin sonraki filmlerinde sık sık geri döneceği bir diğer takıntısını da ortaya koymaktaydı; modern şehirde apartman hayatı... Filmlerinde insan ilişkilerine, genellikle kara bir mizah anlayışıyla süslü olarak, biraz alaycı biraz da nihilist bir perspektiften bakan Polanski, gündelik yaşamdaki bu "zorunlu" birliktelik alanından son derece geniş bir korku/gerilim malzemesi çıkartmaktaydı.
Fakat "Tiksinti"yi gerek Polanski filmografisi gerekse sinema tarihinde önemli bir nokta-

Polanski ikinci filmi "Tiksinti" ile özelde korku sinemasına genelde ise sinema sanatına kilit bir film armağan etmekteydi.

"Çılgın" ne yazık ki hak ettiği ilgiyi görmeyen bir Polanski filmi oldu.

"Çin Mahallesi" bir Amerikan klasiği olmanın ötesinde asla eskimeyen bir başyapıt.

ya koyan özelliği, sinema dili ve anlatım açısından getirdiği yenilikçi tavırdı. Filmde Polanski gerçek dünyayla bağlantısını giderek yitiren ve kendini eve kapatan sorunlu genç kızın zihinsel durumunu eşsiz bir sinema duygusuyla görselleştiriyordu. Hemen her filminde olduğu gibi gerçeküstü öğelere (ki Deneuve'ün karakterinin gördüğü halüsinasyonların canlandırılışı kusursuz), yamuk çerçevelere ve garip kamera açılarına başvuruyordu. Duvarlarda oluşan çatlaklardan çeşitli ev aletlerine kadar kimi objeler ve detaylar sembolik anlamlar kazanırken, çürümekte olan bir tavşan ve küflenmekte olan patatesler izleyiciye zamanın geçişini vermek için aracı oluyordu. Polanski tüm bunlar sayesinde özelde korku sinemasına (türün önceki örneklerinde bir karakterin psikolojisinin bu şekilde görselleştirilmesi söz konusu değildi) genelde ise sinema sanatına kilit bir film armağan etmekteydi.

"Tiksinti"den bir yıl sonra yine Brach ile yazdığı bir senaryodan yola çıkan Polanski, "Cul-de-sac"ı yönetti. Mekan tıpkı bir önceki filminde olduğu gibi İngiltere, başrol oyuncusu ise Catherine Deneuve'ün kızkardeşi Françoise Dorléac'tı. Bu filmle ilk dönem kısalarını andıran absürd bir mizah anlayışına dönen Polanski, kendi filmografisi içerisinde bile ayrıksı bir noktada duracak avant-garde bir filme imza attı. Bu yapısı nedeniyle gösterime girdiği dönemde pek ilgi görmeyen "Cul-de-sac" yine de Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı ödülü kazandı.

Yönetmenin ABD'de çektiği ilk film ise 1967 yapımı "Korkusuz Vampir Avcıları" (The Fearless Vampire Killers) oldu. Bu sefer daha saf bir komedi yapmaya soyunan Polanski yine rahat durmamış ve vampir mitini espri haline getirerek eşsiz bir korku filmi parodisi yaratmıştı. Özellikle Polanski'nin fiziksel komedinin doruklarında dolaşan performansıyla renklenen film içerdiği sayısız komik an bir yana, göz alıcı görselliğiyle de dikkat çekmekteydi. Son derece başarılı bir renk kullanımına sahip olan "Korkusuz Vampir Avcıları" (yönetmenin ilk renkli filmi olduğunu da eklemek gerek) hayli yaratıcı set tasarımlarına da sahipti. Öyle ki, filmin çoğu sahnesinde set tasarımları ve mekan kullanımı komedi unsurunun önemli bir öğesi haline geliyordu.

Beşinci filmi "Rosemary'nin Bebeği" (Rosemary's Baby) ise Polanski'nin adının artık ustalar arasında anılmaması için hiçbir sebep olmadığını ortaya koydu. Ira Levin'in çok satan romanından sinemaya uyarlanan filmin senaryosu da Polanski'ye aitti. Tıpkı "Tiksinti" gibi başkarakterinin oturduğu apartman dairesini merkez alan bu korku filmi, döneminin son derece ilerisinde bir tavra sahipti. Polanski korku ve kara mizahı izleyicinin alışık olmadığı şekilde iç içe sokuyor ve Rosemary karakterinin ruh halini, zihinsel durumunu takip ederek tedirgin edici bir atmosfer yaratıyordu. Film bu özgün yapısı dışında, her şeyi Rosemary'nin algısı aracılığıyla vermesine rağmen (filmde Rosemary'nin olmadığı hiçbir sahne yok) son ana kadar seyirciye "acaba" sorusunu sordurtmasıyla da kendine has bir etki yakalıyordu.

Halüsinasyon sahnelerinde veya Rosemary'nin sakinleştirilmeye çalışıldığı anlarda ise Polanski filmlerinden alışık olduğumuz hızlı el kamerası ve garip açılar devreye giriyor, etkileyici bir görüntü yönetimi çalışması ortaya çıkıyordu.

Tıpkı "Tiksinti" gibi "Rosemary'nin Bebeği" de korku ve gerilim öğelerini gündelik hayatın içinden çekip çıkartıyordu. Yemek yapma/yeme gibi eylemler, tost makinesinden telefona kadar çeşitli objeler gergin atmosferin yaratılmasına katkıda bulunuyordu (sinemasının bu özelliği nedeniyle Polanski'yi Hitchcock ile kıyaslayanlara rastlamak da mümkün). Filmin yönetmenin sineması açısından bir diğer önemli ve tipik özelliği ise terörize edilen anne figürüydü. Annesinin ölümünün etkisinden kurtulamadığını sık sık belirten Polanski, hamile Rosemary'nin maruz kaldığı ruhsal ve fiziksel şiddete kişisel bir boyut eklemişti.

Kısa zamanda bir modern korku klasiğine dönüşen ve Polanski'ye senaryo uyarlamasıyla bir Oscar adaylığı kazandıran "Rosemary'nin Bebeği" yine de yönetmene uğurlu gelmedi. Polanski, satanizm konulu filmi nedeniyle Charles Manson ve çetesinin kara listesine girmişti. Yönetmen bir sonraki filmi "Macbeth"in yapım çalışmaları için İngiltere'deyken evi Manson çetesi tarafından basıldı ve 8 aylık hamile olan karısı Sharon Tate vahşice öldürüldü. Polanski için olayın kendisi kadar yıkıcı olan bir diğer unsur ise başlangıçta şüpheli bulunması ve göz altına alınması oldu.

Karısının ölümünden sonra tekrar Avrupa'ya yerleşmeye karar veren Polanski, 1971 yılında "Macbeth"i tamamladı. Shakespeare'in metnine sadık kalan yönetmen, oyunun içinde barındırdığı şiddet öğesini ustalıkla kavramış ve sert bir filme imza atmıştı. Polanski'nin "Macbeth" yorumunun içerdiği şiddet, karısının kısa zaman öncesinde öldürülmesine bağlanırken (filmin bir sahnesinde Macbeth'in adamları bir anne ve çocuklarını vahşice öldürürler) film eleştirel anlamda büyük bir başarı kazandı. Bu durumun pek şaşırtıcı olduğu söylenemez çünkü →

"Macbeth" içerdiği yoğun şiddetle dikkat çekmişti.

"9. Kapı"da Johnny Depp'i bir dedektif rolünde izlemiştik.

Polanski ilk uzun metraj filmi "Sudaki Bıçak" ile parlak bir çıkış yapmıştı.

"Kiracı"

"Macbeth" Polanski'nin hem öykü anlatıcı hem de biçimci bir yönetmen olarak ustalığını sonuna kadar konuşturduğu bir film. Hatta yönetmenin sinemasını en iyi şekilde özetleyen örnek olduğu bile söylenebilir. Özellikle açılış sahnesinde ve Lady Macbeth'in Lord Macbeth'i cinayete ikna ettiği sahnede eşsiz bir sinema duygusu yakalayan Polanski, filminde yer yer gerçeküstü öğelere de yer veriyordu. Shakespeare'in tragedyasını psikolojik yönü ağır basan, bir nev'i modern korku filmine dönüştüren yönetmen böylece farklı türlerde yazılmış metinleri kişiselleştirme konusundaki yeteneğini de sergiliyordu.
Sert ve yıpratıcı "Macbeth" deneyiminden sonra hafif bir komedi çekmeye karar veren Polanski bir kez daha Gérard Brach ile biraraya geldi. İkilinin yazdığı senaryo 1973 yılında İtalyan/Fransız/Batı Almanya ortak yapımı "Ne?"ye (Che?) kaynaklık etti. Dönemin ruhuna uygun bu psikedelik ve cesur seks komedisi ne eleştirmenlerden ne de izleyiciden yüz bulamadı. Kimilerinin "Cul-de-sac"a benzettiği film yönetmenin az bilinen işlerinden birisi olarak filmografisindeki yerini aldı. 1974 yılında ise Roman Polanski, "Rosemary'nin Bebeği" sayesinde tanıştığı yapımcı Robert Evans, uzun süredir beraber bir film yapmayı planladığı Jack Nicholson ve heyecan verici bulduğu bir senaryo hatırına ABD'ye geri döndü. Robert Towne'nin birinci sınıf senaryosunu yazar ile tekrar elden geçiren yönetmen eksiksiz bir kara film (film-noir) olan "Çin Mahallesi"ne (Chinatown) imza attı. '30'lu yıllarda geçen film sanat yönetimi, renk kullanımı ve kostüm çalışmasıyla dönemin ruhunu kusursuz şekilde yeniden yaratırken, kara film türüne ait tüm öğeleri de yenileyici bir yaklaşımla ele almaktaydı. Polanski kendine has karamsar ve tedirgin edici ruh halini filme taşırken, türün umutsuz ve melankolik tonuna benzeri görülmemiş bir yorum getirmekteydi. Kara filmi modernist bir tavırla yeniden yapılandıran ve neo-noir türünün doğuşuna kaynaklık eden "Çin Mahallesi" çabucak Amerikan Sineması'nın klasikleri arasına girdi.

Kara film türünü modernist bir tavırla yeniden yapılandıran "Çin Mahallesi" böylece neo-noir türünün doğuşuna da kaynaklık etti.

Andrzej Wajda'nın "Pokolenie"si Roman Polanski'nin sinemadaki ilk önemli rolünü üstlendiği filmdi.

Özellikle final sahnesiyle (ki filmin tüm bir sinema tarihinin en etkileyici finaline sahip olduğu söylenebilir) akıllara kazınan "Çin Mahallesi" Polanski sineması açısından ilginç bir özellik daha taşımaktaydı. Faye Dunaway'in canlandırdığı karakteri kafasında görsel olarak tasarlarken annesinin fiziksel görünümünden yola çıktığını söyleyen Polanski, bu karakter aracılığıyla bir kez daha tehlike içerisindeki anne figürüne (üstelik içinde bulunduğu tehlikenin sebebi düpedüz kendisine "kazandırılmış" annelik rolü) geri dönmekteydi. Elbette filmin içerdiği sistem eleştirisi ve karamsar yaklaşımın bir elden '70'ler Amerikan Sineması'nın politik tavrına cuk oturduğunu da atlamamak gerek.
"Çin Mahallesi"nden hemen sonra tekrar Avrupa'ya dönen Polanski, 1976 yılında Fransa'da "Kiracı"yı (Le Locataire) yönetti. "Tiksinti" ve "Rosemary"nin Bebeği" ile beraber bir üçlemeyi tamamlayacak filmde yönetmen bir kez daha apartman atmosferini kendine fon seçen bir gerilime soyunuyordu. Polanski'ye özgü kara mizahtan bolca nasibini alan (özellikle de kendisinin performansı sayesinde) bu garip film farklı tepkiler çekti. Kimi eleştirmenler filmi beğenmese de yönetmen bir kez daha son derece özgün bir sinema yapmaktaydı. Gerçek ve hayal arasında gidip gelen film, tıpkı Polanski imzası taşıyan diğer gerilimler gibi gerçeküstü görüntülerden, ufak detaylardan ve başkarakterin ruh halinin görselleştirilmesi çabasından destek almaktaydı.
Roman Polanski'nin kariyeri ve hayatı yoluna girmiş gibi giderken yeni bir skandal her şeyi değiştirdi. Yönetmen ABD'de 13 yaşında bir kıza tecavüz etmekten suçlu bulundu.

"Tiksinti"de Deneuve son derece zor bir rolün altından başarıyla kalkmıştı.

Açılış jeneriğinden başlayarak vampir filmleriyle dalga geçmeye soyunan "Korkusuz Vampir Avcıları"nda Polanski filmin en komik öğelerinden birisiydi.

Bu sebeple bir kez daha ABD'ye girmeme kararı alan ve Fransız vatandaşlığına geçen Polanski kendisi için son derece kişisel bir projeye girişti. Öldürülen karısı Sharon Tate'in son görüşmelerinde kendisine verdiği romanı, Thomas Hardy'nin "Tess"ini sinemaya uyarlamaya karar verdi. 1979 yılında tamamlanan film, Polanski'nin önceki işlerinden farklı olarak son derece sakindi. Philippe Sarde'ın müziği, Geoffrey Unsworth'un görüntü yönetimi (Unsworth filmin çekimleri sırasında ölünce görevini Ghislain Cloquet üstlenmişti) ve Nastassja Kinski'nin performansıyla zenginleşen film aslında yönetmene özgü pek çok tema barındırmaktaydı. Tess, yönetmenin kimi önceki filmlerinde de rastladığımız kurban konumundaki annelerden çok farklı bir karakter değildi. Hayatını kuşatan kötü kader nedeniyle bir acıdan diğerine ve finalde gerçek bir trajediye sürüklenen başkarakter, Polanski'nin karamsar bakış açısıyla (ki Thomas Hardy'nin benzer bir dünya görüşü olduğunu belirtmek gerek) anlatılmak için biçilmiş kaftandı. Sonuç olarak "Tess" Polanski'nin önceki filmlerinde başvurduğu biçimci tarzın yerine daha sade bir görüntü yönetimine sahip olsa da içten içe barındırdığı şiddet, bütününe sinmiş karamsar tavır ve bu tavra mükemmel şekilde uyum sağlayan sanat yönetimi ve ışık kullanımıyla yönetmene son derece uygun bir projeydi. Üstelik Polanski "Macbeth"ten sonra yine klasik bir edebiyat uyarlamasıyla öykü anlatmadaki ustalığını kanıtlıyordu.

"Tess"in hem gişede hem de eleştirel anlamda başarılı bir film olmasına, hatta kazandığı pek çok önemli ödüle (bunların arasında 3 adet Oscar da yeralıyor) rağmen Roman Polanski sinemaya uzunca bir ara verdi. 1986 yılında pahalı ve hayli görkemli bir komediyle geri döndü. Eski korsan filmlerinin parodisi olarak tasarlanan "Korsanlar" (Pirates) tüm zamanların en çok zarar eden filmlerinden birisi olmakla kalmadı, neredeyse bir alay konusuna dönüştürüldü. Onu takip eden, Hitchcockvari gerilim denemesi "Çılgın" (Frantic) ise Paris'in son derece iyi kullanıldığı, Polanski'den tanıdık paranoya olgusunun üzerine başarıyla giden bir filmdi. Ancak yönetmenin eski işlerinin yanında zayıf kalan bu film, "Korsanlar"ın uğradığı hışmın da etkisinde kalarak pek ilgi görmedi. Polanski ise bu film sayesinde tanıştığı Emmanuelle Seigner ile hayatını birleştirerek Fransa'da yaşamaya devam etti.

'90'lı yılların ilk Polanski filmi, dönemin erotik dramlarından çok üst düzeyde seyreden "Acı Ay" (Bitter Moon) oldu. Film nedense kimi Anglosakson eleştirmenlerce yersiz şekilde ciddiye alındı ve neredeyse aşağılamaya varan eleştirilere maruz kaldı. Oysa Polanski bile isteye kötü zevke, görsel aşırılığa, abartılı oyunculuğa dayanan bir film çekmeye niyetlenmiş ve ortaya başarılı bir kara komedi çıkartmıştı. Yönetmenin bu "erotik" evlilik taşlaması içerdiği seks oyunlarını başarıyla bir görsel deneyime dönüştürüyor, gerek görüntü yönetimi gerek iç mekanlardaki ışık çalışması gerekse müzik kullanımıyla son derece keyifli bir seyirlik oluyordu. Bazıları filmi sapıkça olmakla suçlarken, hedefi tam da bu olan Polanski kıs kıs gülmekteydi herhalde.

"Acı Ay"dan 2 yıl sonra, 1994 yılında bir tiyatro uyarlamasıyla izleyici karşısına çıktı yönetmen. Ariel Dorfman'ın oyunundan uyarlanan "Ölüm ve Bakire" (Death and the Maiden) Polanski'nin ilk filmini anımsatır şekilde 3 karakter arasında ve tek bir mekanda geçmekteydi. Bu gerilim denemesi yönetmenin önceki benzer çalışmalarına göre zayıf kalsa da, kapalı mekanın sinemasal bir unsura dönüştürülmesi ve gerilimin sağlanması açısından yer yer başarılı olmaktaydı. Polanski'nin filmlerinde sık sık kullandığı şiddete maruz kalan kadın temasına da farklı bir bakış açısı getirmekteydi. Bu sefer zamanında uğradığı ruhsal ve fiziksel işkencelerin intikamını alan bir kadın söz konusuydu.

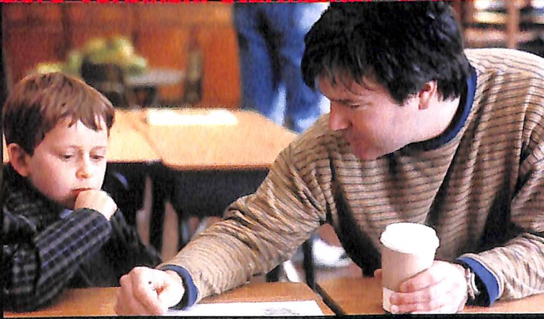
Yönetmenin '90'lı yıllarda çektiği son filmse "9. Kapı" (The Ninth Gate) oldu. "Rosemary'nin Bebeği"nden sonra bir kez daha satanizme el atan Polanski, bu sefer konuyla açıkça dalga geçmekteydi. "Rosemary'nin Bebeği" sonrasında yaşadıklarını düşünürsek, konuya bu şekilde yaklaşmasını bir meydan okuma olarak görmek bile mükün. Şu anki eşi Emmanuelle Seigner'yi bu filmde başrollerden birinde (hele bir de oynadığı karakterin, filmin sonunda ortaya çıkan gerçek kimliği düşünülürse) oynatması ise başlı başına bir espri. Ancak filmin taşıdığı komedi dozu bir yana, Darius Khondji'nin görüntü yönetimi ve Wojciech Kilar'ın müziği başta olmak üzere her bir öğesiyle gayet keyifli bir seyirlik olduğunu belirtmek gerek. Filmin esasında bir dedektiflik öyküsü olduğunu düşünürsek baştan sona taşıdığı kara film estetiği ise son derece yerinde bir tercih.

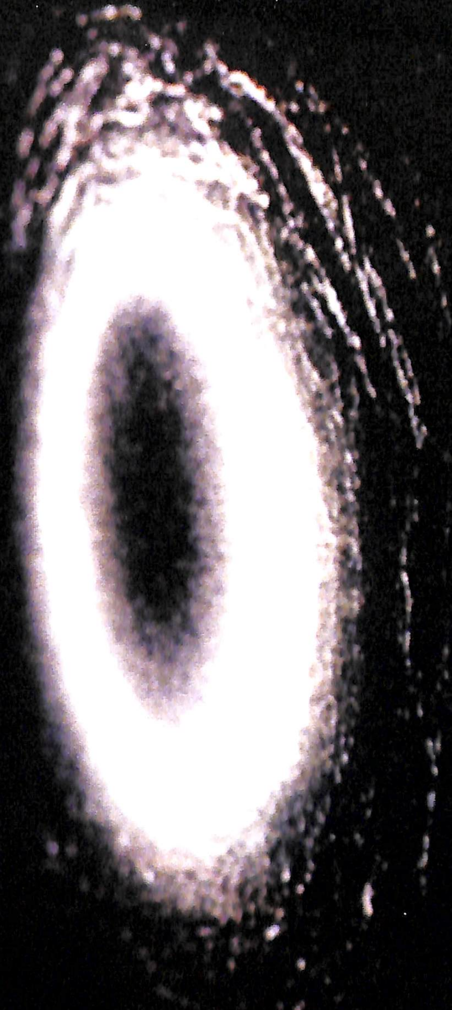
Polanski'nin 2002 yılında Altın Palmiye'ye layık görülen filmi "Piyanist" (The Pianist) ise geçtiğimiz ayın son haftasında ülkemizde gösterime girdi. Oscar yarışında da iddialı olan film, belki de Polanski'nin şu ana kadarki en kişisel projesi. Gerçek bir hikaye anlatan filmin başkahramanı Wladyslaw Szpilman, tıpkı Polanski gibi ailesinin toplama kampına götürülmesine şahit olmuş ve benzer şekilde savaş süresince hayatta kalmaya çalışmış bir kişi. Filmde Szpilman'ın belli bir noktadan sonra kendini boş bir apartman dairesine kapatması ve orada saklanması ise Polanski'nin bu dar mekanlara duyduğu ilgiyi ve "apartman üçlemesini" akla getiriyor. Zaten şaşırtıcı olmayacak şekilde, bu andan itibaren filmde tempo artıyor ve gerilim unsuru ufaktan da olsa kendini belli ediyor.

Yönetmenin "Tess"den bu yana çektiği en iyi film olduğunu söyleyebileceğimiz "Piyanist" 70 yaşına gelmiş ustanın kolay kolay yaşlanmayacağının bir ispatı. Hayatı boyunca bunca acı çekmiş bir yönetmenin, kendi yaşantısından beslenen filmlerinin hiçbir zaman ağlak olmaması, hatta bazen son derece özgün bir mizah duygusuyla bezenmesi ise hayranlık verici. Dolayısıyla Roman Polanski imzası taşıyan filmler, o yönetmenliğe devam ettiği sürece sinemaseverlere heyecan vermeye devam edecek. ■

Dikkat!

Japonların büyük ilgi görmüş, bizde bile kendine hayranlar kazanmış korku filmi "Ringu", "THE RING" adıyla ABD'de yeniden filme alındı. İzleyenlerin ölmesine sebep olan bir video kasetin lanetinden yola çıkan film, türün başarılı örneklerinden birisi. Bizde de bu ay içerisinde gösterime giren filmin yönetmen koltuğundaysa "Zor Hedef Fare" ve "Meksikalı" gibi filmlerden tanıdığımız Gore Verbinski oturmakta. ENGİN ERTAN

Yüksek gerilim hattı

Korku sineması tarihi boyunca izleyiciyi korkutmak için birbirinden farklı yöntemler denendi. Bunların içerisinde en etkileyici olansa seyirciyi izlediği deneyime ortak etmekti. '50'li yıllarda çekilmeye başlanan 3 boyutlu korku filmleri bu alanda yapılan ilk girişimdi. Yine aynı dönemde William Castle'ın yapımcılığını üstlendiği filmleri izlemek amacıyla sinema salonlarını dolduranlar koltuklarına yerleştirilen kablolar sayesinde sağlanan ani sarsıntılara, biletle beraber kendilerine teslim edilen hayat sigortalarına tanıklık ettiler. Alfred Hitchcock ise "Sapık" ile izleyicinin seyir alışkanlıklarını değiştirecek numaralara başvurdu, fragmanlarda (ve sinemaların gişeleri önünde yapılan anonslarda) filmi başından itibaren izlemelerini ve sürprizlerini kimseye açıklamamalarını buyurdu. İspanyol yönetmen Bigas Luna 1986 yapımı filmi "Anguista"da film içinde film kavramını pek görülmemiş şekilde kullanarak izleyicinin karakterlerle özdeşlemesine engel teşkil edebilecek tüm öğeleri ortadan kaldırdı ve bir korku filmi başyapıtına, izleyiciye oynanmış en zekice oyunlardan birisine imza attı. 4 yıl önce yeri yerinden oynatan "Blair Cadısı" ise izlediklerimizin gerçek olduğunu iddia eden bir sahte belgeseldi. Bu filmler arasına rahatlıkla "The Ring"i de dahil edebiliriz. Zira bu sefer izleyenlerin bir hafta içerisinde ölmesine sebep olan bir video kaset söz konusu. Eğer önceki filmlerle bağlantı kuramadınızsa biraz daha açalım, söz konusu video kaseti film içerisinde biz de seyretmekteyiz. ⇨

Bu ay içerisinde sinemalarımıza ABD yapımı yeniden çevirimi uğrayan "The Ring" aslında Japonya'da çok satmış bir romana dayanmakta. 1989 yılında yayımlanan, Kôji Suzuki'nin yazdığı bu roman önce bir televizyon filmine kaynak olmuş. 1995 yılında çekilen bu televizyon filmi "Ringu: Kanzen-ban" adını taşımakta. Hakkında çıkan çeşitli yazılara bakarsak, Japonların Fuji TV isimli televizyon kanalı için çekilmiş bu film için pek olumlu şeyler söylendiğine rastlayamıyoruz. Genel kanı filmin korkutucu olmaktan uzak düştüğü yönünde. Ancak 3 yıl sonra çekilmiş olan, Hideo Nakata'nın yönettiği "Ringu" söz konusu olduğunda işler değişiyor.

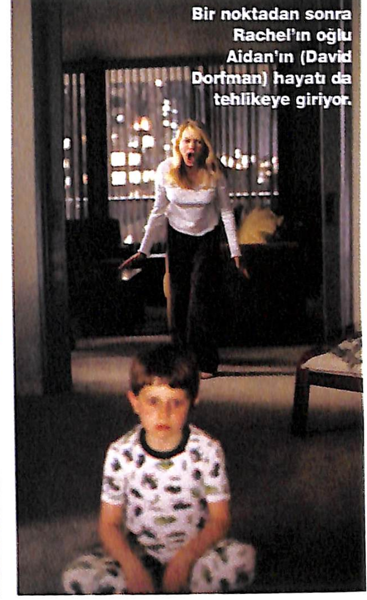
Yine aynı romandan, 1998 yılında uyarlanan "Ringu" önce ülkesi Japonya'da büyük bir ilgi gördü. Ülkesinin sinema tarihinde en çok hasılat yapan korku filmi olma özelliğini fazla zorlanmadan kazandı. Birkaç yıl sonra çeşitli Avrupa ülkelerine dağıtımı yapıldığında da benzer bir ilgi gördü. Özellikle de İngiltere'de...

Japonların bu özgün ve başarılı korku filmi İngiltere'de eleştirmenlerden o kadar büyük bir ilgi görmüştü ki, ünü buralara kadar gelmişti. Bizler de "Ringu"yu o sıralarda keşfetmiştik. Bu arada filmin gördüğü ilgiyi göz önüne alan Japon yapımcılar da boş durmamış, hemen devam filmi "Ringu 2"nin (1998) ve ilk filmdeki olayların öncesini anlatan "Ringu 0: Baasudei"nin (2000) çekilmesine önayak olmuşlardı. Kendi çapında ufak bir efsaneye dönüşen bu korku filminin Amerikalı yapımcıların ilgisini cezbetmesi de uzun sürmedi ve geçen yıl içerisinde "Ringu"nun yeniden çevrileceğinden haberdar olduk. Aslında ABD yapımı "The Ring" bir yana, arada "Rasen" (1998) isimli bir diğer Japon filmi, "Ringu: Saishuu-shô" (1999) adında 12 bölümlük bir televizyon dizisi ve "Ring" (1999) adında Güney Kore yapımı bir diğer yeniden çevirim de var. Ancak serinin bu örnekleri kendi ülkeleri dışında fazla bilinmeyen ve genellikle esas "Ringu" üçlemesine dahil edilmeyen devam filmleri veya yeniden çevirimler. Dolayısıyla içerdiği filmler say say bitmeyen bu "halka"yı biraz daraltmakta ve bizi esas olarak ilgilendiren filmlere odaklanmakta fayda var.

Gore Verbinski'nin yönettiği "The Ring"in hikaye yapısı, bir iki değişiklik dışında, orijinal film "Ringu" ile aynı şekilde ilerliyor. Bu nedenle biz orijinal filmin hikayesini aktarıp, aradaki farkları (elbette filmin sürprizlerini kaçırmayacak şekilde) daha sonra analım. Gazeteci Reiko Asakawa'nın lise öğrencisi yeğeni bir arkadaşıyla evde yalnızken garip şekilde ölür. Genç kızın kalbi birdenbire durmuştur. Yanındaki arkadaşı ise paralize olmuş ve bir akıl hastanesine kaldırılmıştır. Doktorlar bu ölüme bir anlam veremezken, Reiko garip bir şehir efsanesine kulak misafiri olur. Yeğeni öldüğü geceden tam bir hafta öncesinde bir grup arkadaşıyla bir pansiyonda kalmıştır. Gruptaki arkadaşlarının hepsi de genç kızla aynı gece, aynı saatte ve aynı şekilde ölmüştür. Mevzubahis şehir efsanesine göre her şeyin sebebi bir video kasettir. Gençler geceledikleri pansiyonda buldukları bir video kaseti izlemişlerdir. Kaset bittikten hemen sonra ise kaldıkları odanın telefonu çalmış ve bir kadın sesi bir hafta içinde öleceklerini iddia etmiştir. Olayın peşine düşen Reiko söz konusu pansiyona gider ve kaseti bulur. Kasetteki garip görüntüleri izledikten sonra o da telefon yoluyla aynı mesajı alır. Başlangıçta bu hikayeye inanmak istemese de eski kocası Ryuji Takayama'dan yardım ister ve kaseti ona da izletir. Reiko ve Ryuji kasette gördüklerinin anlamını çözmeye çalıştıkça, efsaneye inanmaya başlarlar ve kendilerini bir medyum ve kızının trajik kaderindeki gizleri çözmeye çalışırken bulurlar.

Rachel (Naomi Watts) ve Noah (Martin Henderson) lanetli kasetin gizemini çözmeye çalışıyorlar.

Bir noktadan sonra Rachel'ın oğlu Aidan'ın (David Dorfman) hayatı da tehlikeye giriyor.

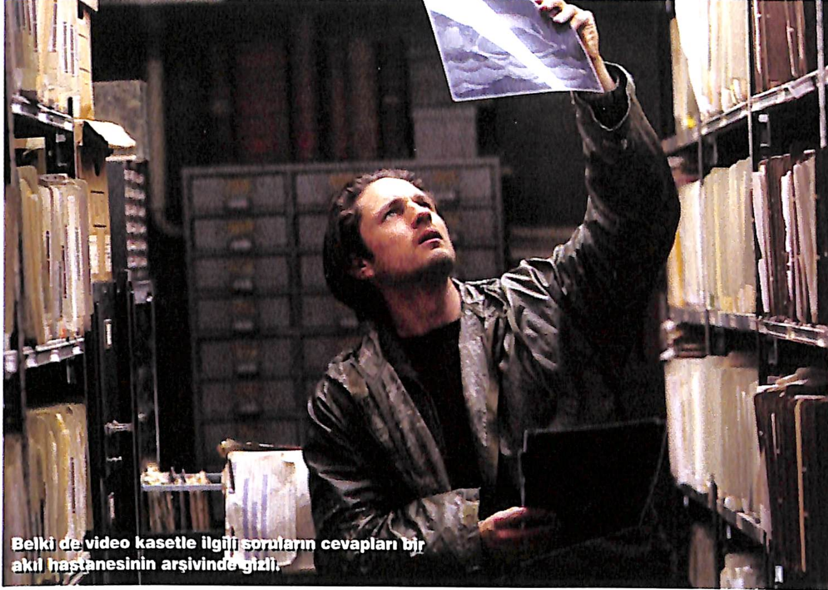

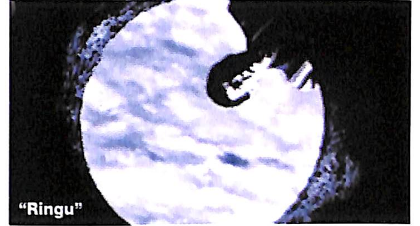
Filmin makyaj çalışması bu alanda ünlü bir isim olan Rick Baker'a ait.

"The Ring", "Ringu"dan farklı olarak daha klasik bir korku filmi modeli üzerinden ilerliyor. Atmosfer değil de müzik ve görsel efektler üzerinden korkutmayı deniyor.

Öykü Amerika'ya taşınırken, Reiko karakteri Rachel olmuş ve başrol de Naomi Watts'a verilmiş. Aile ilişkileri Amerikan kültürüne uygun şekilde işlenirken, filmin süresi de biraz uzamış. Ancak bu bir handikap değil. Zira Verbinski filminin temposunu gayet iyi ayarlamış ve "The Ring" iki saate yakın süresi boyunca asla sıkıcı bir hal almıyor. Ancak Japon kültürü ve Amerikan kültürü arasındaki farklar, filmin izleyici üzerindeki etkisi açısından belirleyici bir rol oynuyor. Nakata'nın filmi ani şok efektlerinden uzak durup, izleyiciyi korkutmayı kendi ait olduğu kültürün folklorik özellikleri üzerinden sağladığı at-

Belki de video kasetle ilgili soruların cevapları bir akıl hastanesinin arşivinde gizli.

İngiliz oyuncu Brian Cox'un da filmde kısa ama önemli bir rolü var.

"Ringu"

Film başarılı bir gerilim sahnesiyle açılıyor.

Hikayenin Japon versiyonundaki gizemli kız Sadako.

mosferle başarıyordu. Verbinski'nin filmiyse Batı kültürüne ait kimi görsel imgeler üzerinden ilerliyor. Bunlar filme güçlü bir görsel anlatım olanağı sağlayıp, gerçeküstücü bir boyut yaratırken, sinema, resim ve edebiyat gibi alanlardan da zengin bir referans kapısı aralıyor. Ancak hikayenin Amerikan versiyonu, bizlerin aşina olduğu tüm bu imgeleri bilinmez ve ürkütücü bir atmosfer sağlamak için değil, ancak görsel açıdan etkileyici olmak için kullanabiliyor. Dolayısıyla "The Ring", "Ringu"dan farklı olarak daha klasik bir korku filmi modeli üzerinden ilerliyor. Atmosfer değil de müzik ve görsel efektler üzerinden korkutmayı deniyor. Özellikle finale doğru bir sahnede gerilimi sağlamak için aksiyona yer vermesi ise, orijinal filmin hayranı bizlere biraz da olsa dudak büktürüyor.

Ancak hakkını yememek gerek. "The Ring" son dönemde sıkça karşımıza çıkan vasat korku filmlerinden birkaç gömlek üstte seyreden bir yapım. Kuşkusuz elindeki malzemenin sağlamlığının bunda büyük etkisi var. Ancak Verbinski'nin filmi keyifli bir görsel deneyime dönüştürmesi de takdire şayan. Filmi için sağladığı pastel renklerin ağırlıkta olduğu görsel yapı bir yana, objeler üzerinden gerilim sağlamaya yönelen yönetmenliği de başarılı. Bu sebeple Hitchcockvari bir film olarak nitelendirilen "The Ring", ustanın kimi filmlerine de yakalaması kolay göndermeler barındırmakta.

Hikayenin Amerika'ya taşınması ve aradan geçen 4 yılın etkisiyse "The Ring"e daha geniş bir teknolojik imkan sunmuş. Bu sefer sadece video, televizyon ve telefon üçlüsü değil, dijital fotoğraf makineleri ve internet de işin içine dahil oluyor. Dememiz o ki, "The Ring" çeşitli iletişim ve medya araçlarını korku sineması içinde kullanmasıyla farklı okumalara da meydan veren bir film.

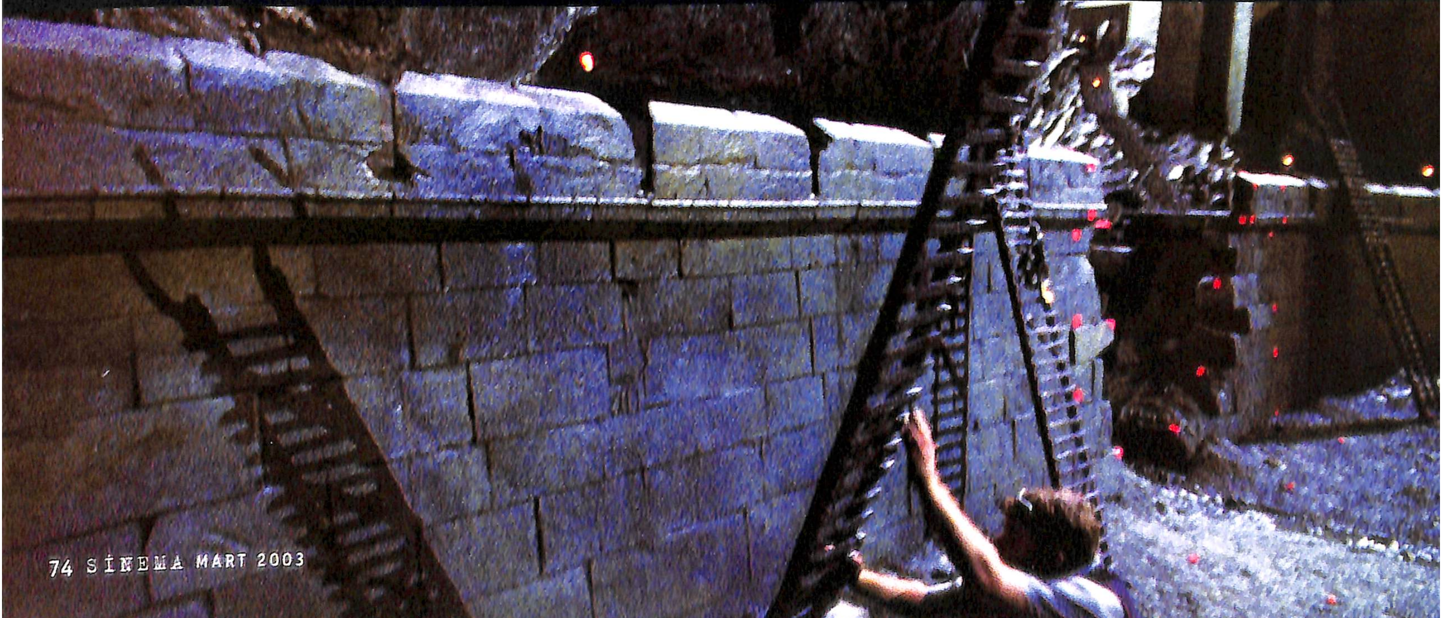
Bir sahnesiyle serinin ikinci filmi "Ringu 2"den de bazı öğeleri kendi bünyesine dahil eden "The Ring", sadece ABD'de 120 milyonu aşan bir hasılat rakamına ulaştı. Filmi izlerken bazı noktalar kafanızda soru işaretleri yaratabilir veya bazı soruların cevapsız bırakıldığını düşünebilirsiniz. Ancak tıpkı Japon versiyonunda olduğu gibi, olayları biraz daha açacak devam filmleri yolda olabilir. Özellikle filmin kazandığı gişe başarısı bu ihtimali akla getiriyor.

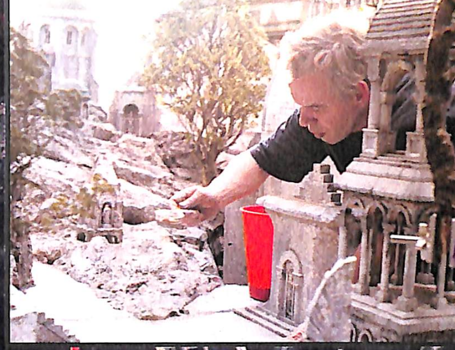
Sonuç olarak "The Ring" ilgiye değer bir korku filmi. "Ringu"yu görmüş olsanız bile filmi baştan sona büyük bir keyifle izliyorsunuz. Bu arada ülkemizde "Halka" adıyla gösterime giren filmin orijinal isminin çifte anlam taşıdığını belirtmekte fayda var. "The Ring" aynı zamanda telefonun çalması için de kullanılan bir kelime. Filmde ölüm haberini içeren mesajın çalmakta olan telefonun ardında gizli olduğunu hatırlatmaya ise bilmem gerek var mı?.. Eğer cep telefonunu kapatmayı unutan birisi salondaki sessizliği bozarsa aman teleşa kapılmayın. Aslında Verbinski'nin filminde dikkatli gözlere oynadığı bir oyun da mevcut. Laneti üzerinde taşıyanların ölmeden önce gördükleri halkayı, filmin ortalarında subliminal bir mesaj olarak izleyiciye de gösteriyor. Amacımız sizleri paniğe sürüklemek değil. Evet, lanetli videoyu film içerisinde bizler de izliyoruz ama sonuçta bu sadece bir film, değil mi?.. ■

Setlerin efendileri "İki Kule"

Tolkien yazdı, Jackson düşledi, onlar da yaptı...

"Yüzüklerin Efendisi"nin ilk iki filminden sonra eleştirmenler hep aynı şeyi söyledi. Bu filmin her karesinde esere karşı duyulan büyük bir sevgi var. Yönetmen Peter Jackson yapım tasarımının bütün aşamalarında çalışan insanları işe alırken hep tek bir şeye dikkat etmiş. Romanı okuyup okumadıklarına...

O muhteşem sahnelerin gerisindeki miniminnacık maketler

Maketler sinema tarihinin ilk yıllarından beri özel efektlerin vazgeçilmez öğeleridir. Maket kullanımı büyük bir teknik ustalık ve maharet gerektirir. Çünkü seyirci maketi hissettiği anda filmden kopacak ve uzaklaşacaktır. Fakat "Yüzüklerin Efendisi"nde böyle bir ihtimal yok çünkü maketler muhteşem bilgisayar teknolojisinin aşamalarından sadece birisi.

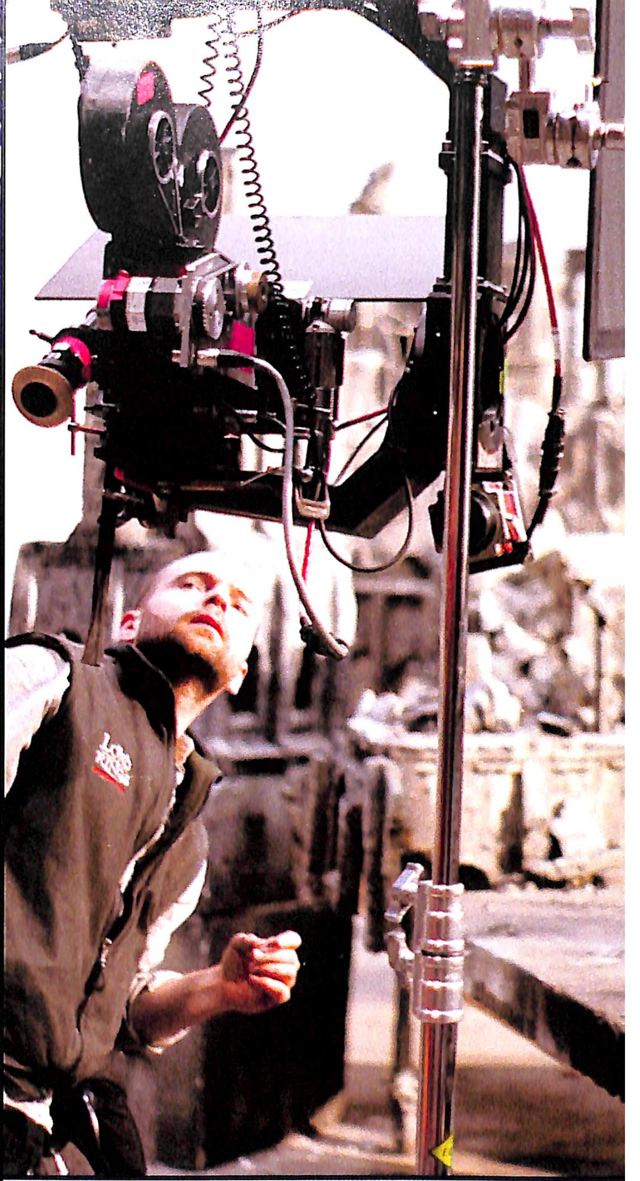

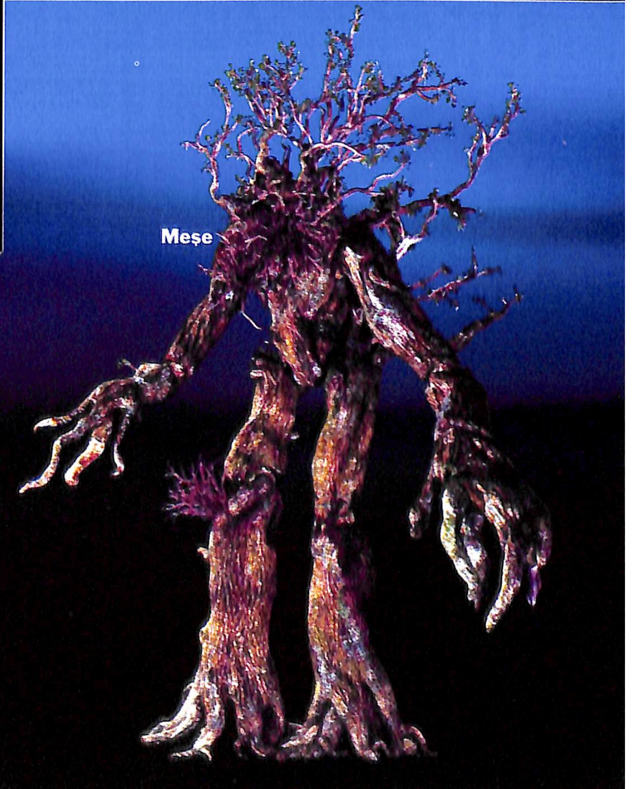

Hobbitler Entler elele savaşa!

Merry ve **Pippin'**in **Entler'**e binip savaş meydanına yürüyüş planlarından birinin aşamaları

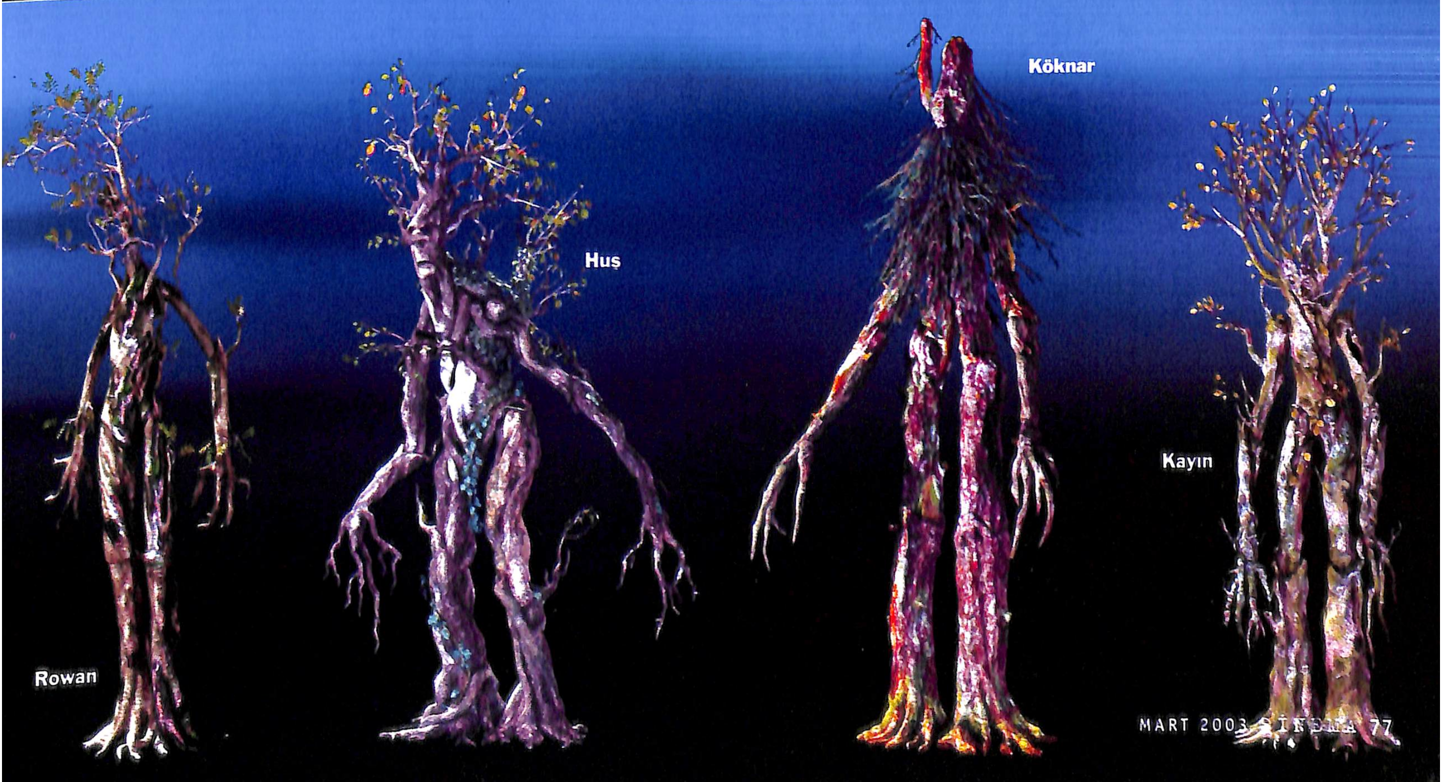

Gollum'un doğuşu
Andy Serkis oynuyor, Gollum daha sonra onun mimikleri ve bedeni temel alınarak bilgisayarda yaratılıyordu.

80'lerin kadın yıldızları

Türk sinemasının en ilginç geçiş dönemlerinden biriydi 80'li yıllar. Bir yanda Avrupa'da festivalleri gezen ve Türkiye'de entellektüelleri tavlayan filmler, öte yanda ise eski Yeşilçam geleneğinin sürdürüldüğü yapımlar vardı. İkinci gruba giren filmlerin kadın yıldızları o yıllarda sosyologların kafasını çok yormuştu... AGAH ÖZGÜÇ

Her şey, ülkenin gündemindeki siyasal ve toplumsal koşullarına göre biçimlenir. Sinemanın da bu gelişmelerden etkilenmemesi mümkün değildir. Ne kadar suya sabuna dokunmasa da... Bu koşullar içinde Türk sineması da giderek kendi dünyasını ve "devam filmleri"yle de bir "tür olgusu"nu yaratacaktır. Elbette ki kendi "yıldız"larını ve "yıldızcık"larını da... 1980'li yıllara geçmeden önce 1970'lerden bir örnek vermek gerekirse aynı hızla tam 6 yıl Türk sinemasına egemen olan bir "tür" görürüz: "Seks komedileri". Altını çizerek söyleyelim "seks filmleri" değil, "seks komedileri"... Konuları tümüyle cinselliğe dayalı olsa da 1974-79 yılları arasında çekilen bu tür yapımları öteden beri "seks filmleri" adıyla (ne kadar tartışılsa da) değerlendirmemiz yanlış bir tanımlamadır. İçeriklerinde her çeşitten seks öğesi yeralmasına karşılık, biçimsel açıdan güldürü ağırlıklı filmlerdir. Ama tümüyle ilkeldiler, tiksindiriciydiler, sonradan aralara gizlice eklenen, bloklar halinde döşenen pornografik parçalarla. Bu çok ayrı bir konu...

İşte kesintisiz altı yıl süren bu "seks komedileri", kimleri kolay yollardan şöhret yapmadı ki? Kimdi bunlar? Başta Arzu Okay, Mine Mutlu, Dilber Ay, Zerrin Egeliler, Feri Cansel ve Zerrin Doğan olmak üzere dönemin en ünlü çıplaklarını oluşturdular. Figen Han, Sabahan, Meltem Işık, Müge Güler, Funda Gürkan, Emel Aydan, Melek Görgün, Meral Deniz, Necla Fide, Alev Altın, Karaca Kaan, Elif Pektaş, Zafir Seba, Şeyda Senem, Nur-Ay, Perihan Ateş, Ceyhan Cem ve Tülin Kazan bu dönemin afişlerdeki öteki isimleriydi... Kimi "yıldız" olamadan "yıldızcık" oldu. Kimi gereksiz yere harcanıp gitti. Selen Büke ve Ceyda Karahan gibi...

Bazı sinemasal türler ve bazı dönemler son derece acımasızdır. Türler ve dönemler kendi yıldızlarını, kendi oyuncularını yaratırken, diğer yandan da onları bitirirler. Bu 6 yıllık sürecin finali böle olmadı mı? Sinema önlerinde kuyruklar oluşturan "seks komedileri"nin "altın çağ"ı sona ererken, onlar da teker teker bittiler. 1980 yılında Arzu Okay, Zerrin Doğan, Zafir Seba, son bir hamleyle filmlerini çekerlerken, yerlerini yeni dönemin yeni oyuncularına terketmek zorunda kaldılar.

1980'li yıllarda öne çıkan ve sık sık bir dizi halinde filmlerini TV kanallarında izlediğimiz bu yeni oyuncular kimlerdi? Başta "Serpil Çakmaklı, Ahu Tuğba ve Banu Alkan" üçlüsü olmak üzere, Deniz Akbulut, Oya Aydoğan, Bahar Öztan, Harika Avcı, Sevtap Parman, Güngör Bayrak'tı. Sözünü ettiğimiz bu oyuncuların bir bölümü, zaman zaman "A sınıfı" filmlerde oynamalarına karşılık, genel çizgileriyle "B sınıfı"nın oyuncuları olarak kaldılar.

BEYAZ ÖLÜM

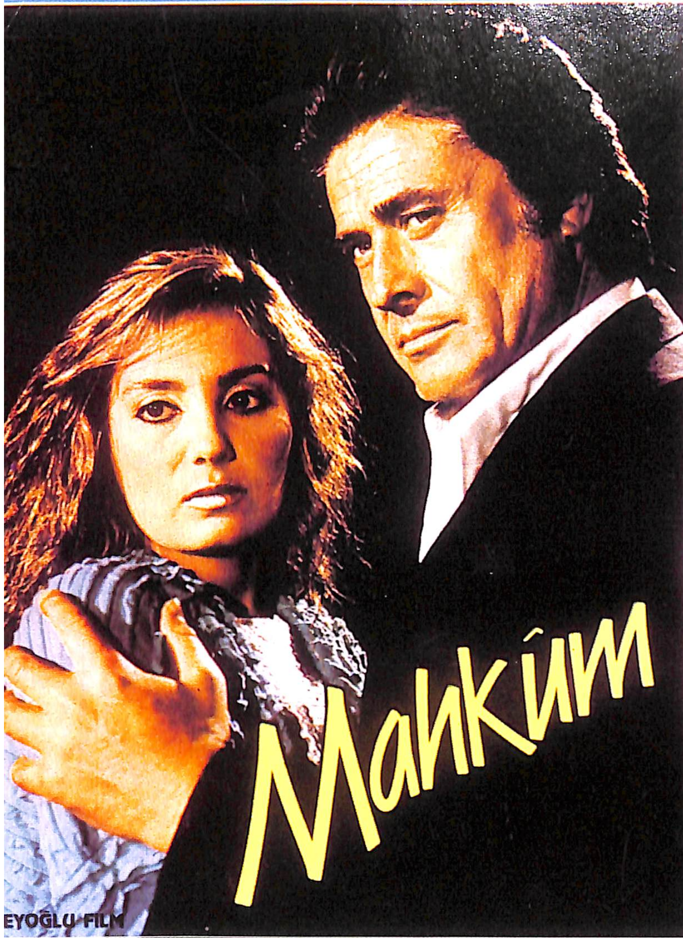
Önce Tuba Çetin, sonra Ahu Tuğba

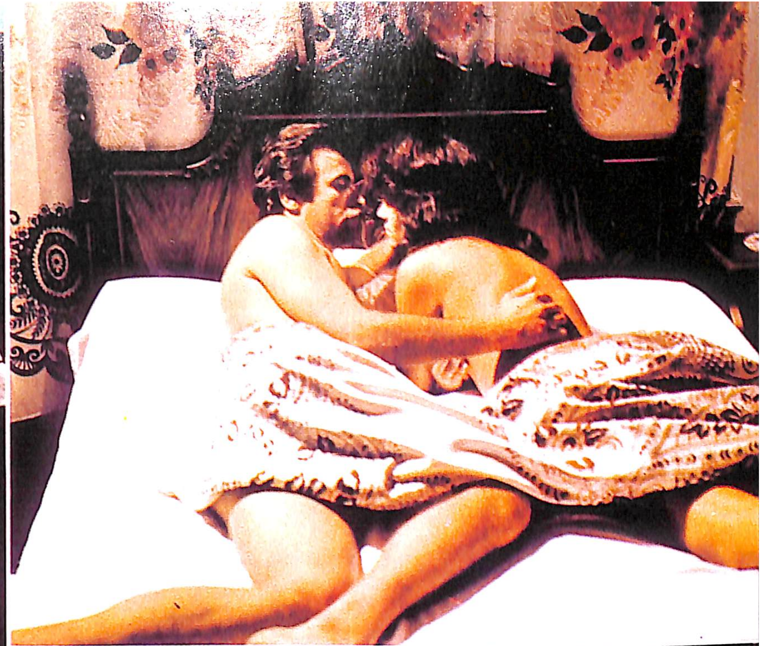
O, 1980'li yıllarda ün yapan "yeni kuşak" oyuncularının en eskisiydi. 1974'te Tuba Çetin adıyla Orhon M. Arıburnu'nun "Anter" adlı filminde kamera karşısına çıkmıştı ilk kez. Güzel gözleriyle dikkati çeken, taş bebek görüntülü tombiş bir genç kız tiplemesiydi. Daha sonraki yıllarda adını Ahu Tuğba olarak değiştirdi. 1975-77 yılları arasındaki "çaylaklık günleri"nde "Vur Tatlım" (Mehmet Aslan) ve "Ayıkla Beni Hüsnü" (Arif Keskiner) gibi dönemin koşullarına uygun filmler çevirdiyse de, asıl ününü 1980'lerde yaptı. Ve 1980-89 yılları arasında irili ufaklı tam 23 filme imza attı. Bu on yıllık sürede nasıl bir çizgiye oturdu? Şimdi ona bakalım. 1980 yılında Meral Zeren'in yanında (Banker Bilo) "ikinci kız"ı oynayan Ahu Tuğba, yavaş yavaş "esas kız"ı oynamaya başlar. 1981 yapımı "Elveda Dostum" "esas kız"ı oynadığı ilk filmlerinden biridir. İsmi afişlerde, Kadir İnanır'ın hemen altına yazılır. Bir yıl sonra ise Tarık Akan'la başrolünü paylaştığı "Beyaz Ölüm" (Halit Refiğ) sezonun e n çok iş yapan filmi olacaktır. Bir kitle filmi özelliği taşıyan "Beyaz Ölüm"ün ticari başarısı, Ahu Tuğba'nın önünü iyice açar. Ardından yine Tarık Akan'la oynadığı "Kayıp Kızlar" (Orhan Elmas), ikinci kez, (öncekinin de ticari başarısını aşarak) büyük bir "gişe patlaması" oluşturur. Birbiri ardına gelen bu fırsatlar, oyunculuğu ağır basmasa da popülarite açısından Ahu Tuğba için büyük bir "tırmanış süreci"ni başlatır. Artık temel öyküler Ahu Tuğba'nın üzerine kurulur. "Kadın Bir Defa Sever", "Taçsız Kraliçe", "Akrep" ve "Hayat Kadını" gibi... Cüneyt Arkın ve İbrahim Tatlıses'in dışında Salih Güney'in, Burçin Oraloğlu'nun, Can Gürzap'ın, Tarık Tarcan'ın üzerine yazılacaktır ismi afişlerde. Gösterişli, Barbie marka bebeksi fiziğiyle büyük şehir kadınlarını oynayan Tuğba, 1980'li yılların kendi sınıfındaki üç ünlü yıldızından biridir. Serpil Çakmaklı ve Banu Alkan'la birlikte. Sonuç olarak, bu on yıllık dönemde gerçekleştirdiği filmlerin toplamına baktığımızda görülen nedir? Gişe başarıları hariç, Türk sinemasında fazla iz bırakamayan filmler...

Serpil Çakmaklı, 41 filmlik bir rekor

1985 yılında yapımcı Nazmi Özer'le yönetmen Şahin Gök, Serpil Çakmaklı ile Banu Alkan'ı "Bu İkiliye Dikkat" adlı sansasyonel projede biraraya getirdiğinde ortalık yıkılacak sanıldı ama sonuç hiç de öyle olmadı. Esmer güzeli Serpil Çakmaklı, rakibeleri iki sarışından Ahu Tuğba ile Banu Alkan'dan →

"14 Numara"da Serpil Çakmaklı

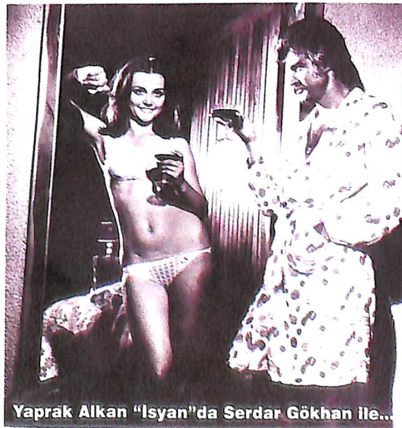

Banu Alkan filmlerinde Paris gezilerinde aldığı giysilerle adeta bir defile yapar, iç çamaşırları ve aksesuarlarıyla sürekli erotik pozlar verirdi...

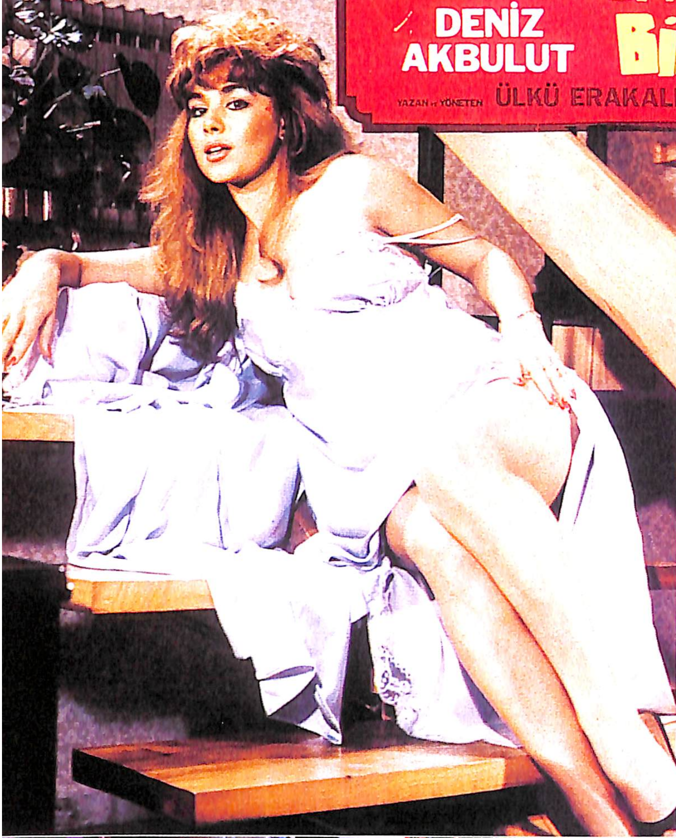
yalnızca bir farkla öndeydi. Az da olsa daha düzeyli, daha akılda kalıcı filmleriyle...
1980'li yılların yıldızları arasında en çok film çeviren Serpil Çakmaklı 41 filmde oynayıp sayısal bir rekor da kırdı. Sinemaya ilk adımlarını attığında (Orhan Kemal uyarlaması "Devlet Kuşu" hariç) Ferdi Tayfur, Hayri Şahin, Müslüm Gürses, Selahattin Alpay, İbrahim Tatlıses ve Bülent Ersoy gibi erkek kahramanları şarkıcı-türkücü olan filmlerle görücüye çıktı Yeşilçam'da. Sonraları giderek, önceki arabesk yaşamlı filmlerden farklı ve daha özgün konulara doğru yelken açıp, bir denge kurmaya çalıştı. 1982'de Kadir İnanır'la oynadığı "Tomruk" (Şerif Gören), 1985'te Tarık Akan'lı Osman Şahin uyarlaması "Kan" (Şerif Gören), Hakan Balamir'li İrfan Yalçın uyarlaması "14 Numara" (Sinan Çetin) ve yine Kadir İnanır'lı, Fatma Girik'li Fakir Baykurt uyarlaması "Yılanların Öcü" (Şerif Gören), tutarlılık açısından en iddialı filmleriydi Çakmaklı'nın. Özellikle de "14 Numara"daki oyunculuk gösterisiyle bir adım daha öne çıkıyordu. Ve 1985 sinema yaşamında gerçekten en verimli yılıydı.
Tüm günahları ve sevapları Sinan Çetin'e ait "Prenses"den ve ünlü randevucu Kezban Yayla'yı canlandırdığı 2 bölümlük Melih Gülgen'in "Patroniçe"sinden sonra Çakmaklı, daha çok film yapmanın hırsıyla inişe geçecekti. Çakmaklı, Ahu Tuğba gibi kitleye yönelik filmlerde oynayamayıp gişe rekorları kırmasa da, farkı isminin hiç olmazsa özgün yapımlarla anılmasıydı.

Tatlı tatlı esen bir "rüzgar"dı Banu Alkan...

Gerçek adı Remka olan Yugoslav güzeli Banu Alkan da Ahu Tuğba gibi 1980'li yıllardan çok önce Yeşilçam'a ilk adımlarını atmıştı. Ve ilk adı Yaprak Alkan'dı. 1975'te bu adla Osman F. Seden'in "Hayret 17"sinde figüran ve Remzi Jöntürk'ün Serdar Gökhan'lı "İsyan"ında "birinci kız"ı oynamıştı. O yıllarda yine çekici, esmer bir güzelliği vardı. Bir manken gibi incecikti. Sonraki yıllarda anatomik yapısı hızla gelişip, etli butlu "müthiş bir sarışın"a dönüştü. Ama nedense uzun süre, o esmer Yaprak Alkan'ı ve bu adla oynadığı filmleri reddedip durdu. Gereksiz yere, sanki bir ayıp işlemiş gibi "O ben değilim" numarasına yattı. Ve bir yıl sonra da Şerif Gören'in Kadir İnanır'lı "Taksi Şoförü"nde ismini Banu Alkan olarak değiştirdi.

Yaprak Alkan "İsyan"da Serdar Gökhan ile...

Yeşilçam'ın "en kaprisli" ve denetim altına alınması güç kişiliğiyle tanınan Alkan, 1980-89 yılları arasında 19 filme imza attı. Şarkıcı-türkücü filmlerinin moda olduğu 1980'li yılların başında birbiri ardına Adnan Şenses'le, Ferdi Tayfur'la, Gökhan Güney'le, Ümit Besen'le uzun süre karşılıklı oynadı. 1983'te "Bataklıkta Bir Gül" (Orhan Aksoy) ve özellikle "İlişki" (Temel Gürsu) adlı filmleriyle beğenseniz de beğenmeseniz de kendine özgü benzersiz bir tipleme yarattı. Paris gezilerinde aldığı en pahalı ayakkabı, bikini, iç çamaşırı gibi seksi aksesuarlar eşliğinde iri göğüsleriyle, iri kalçalarıyla kamera karşısına çıktı. Defile yapar gibi oynadı, zengin mekanlarda aksesuara dayalı konformist bir cinsellik sergileyen Banu Alkan, Yeşilçam'ın ve 1980-89 döneminin "çok özel kadını"ydı sonuçta.
Bütün bu aykırı takıntılarından sonra Banu

Aytaç Arman ve Güngör Bayrak (ortada) "Düşman"da.

Pakize Suda, Gökhan Güney'le "Ayrılık Acısı"nda

Alkan'dan geriye ne kaldı? Aşağı yukarı her filminde, kendine özgü bir baş hareketiyle iki yanına savurduğu altın renkli saçlarının rüzgarı... Banu Alkan, "tatlı tatlı" esen bir "rüzgar"dı, hoş bir "esinti"ydi. Geriye başka ne kalmalıydı ki?

Bahar Öztan ve öteki kadınlar

Eğer atlamadıysak 33 filmlik bir sinema serüveni var Bahar Öztan'ın... Elbette konumuzu içeren bu 10 yıllık sürece dayalı olarak... Masum ve çocuk yüzlü, minyon yapılı, deyim yerindeyse "yarım porsiyon" bir tipti. Kimi filmde yanlış kullanılan kimi filmde yerine oturduğu halde bir "küçük kadın" ya da "çocuk kadın" olmanın (bu deyimleri yapısal anlamda kullanıyoruz) ötesine geçememenin sıkıntılarını yaşadı Pembe Mutlu gibi... Şarkıcı oyuncuların yanısıra Kemal Sunal ve sık sık da Cüneyt Arkın'la karşılıklı oynamasına rağmen, yıldızlaşma konusunda fazla öne çıkamadan, hep alt sıralarda kaldı... Nedenleri ne olursa olsun, 1980'li yıllarda Bahar Öztan'dan çok daha az filmde oynayan Oya Aydoğan ve Deniz Akbulut'un daha farklı bir çizgide oldukları görülüyor. Kaldı ki onlar da İbrahim Tatlıses, Müslüm Gürses, Ferdi Tayfur ve Küçük Emrah ağırlıklı şarkıcı-türkücü filmlerinin oyuncuları... "Çile Tarlası"nın, "Bağrıyanık Ömer"in, "Kara Gurbet"in, "İki Damla Gözyaşı"nın ve "Acı"nın... Toplamlarına baktığımızda "elde var sıfır"...

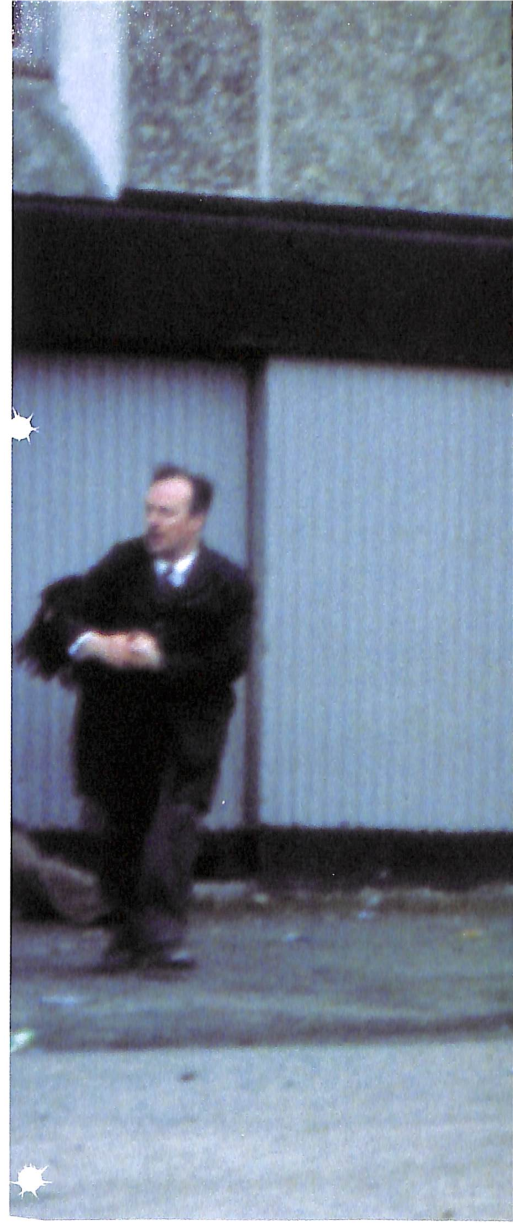
Kadir İnanır'la, Tarık Akan'la oynayıp, "magazin basınının yıldızları" olmaktan ne yazık öteye geçemeyen Sevtap Parman'la Harika Avcı da var bu 10 yıllık dönemde. Oyunculuğuyla "Düşman"daki Güngör Bayrak gibi, ilginç tiplemesiyle Sibel Turnagöl gibi, Songül Ülkü ve Nilgün Akçaoğlu gibi yanlış yönlendirmeler sonucu çok çabuk tükenerek harcanan oyuncular da var. Pakize Suda ise bu 10 yılın hiç tutunamayanlarından.

"Tutunanlar" ya da "tutunamayanlar"...

Aslında bu bir dönem, sinemasal bir moda sorunudur. Kişisel yetenek ve dönemin koşullarına göre kafayı iyi kullanabilmek... Shakespeare'in deyişiyle, "olmak ya da olmamak" her dönem ve her oyuncu için geçerlidir. ■

Beyazperde de İRA'nın eylem alanı!

Kuzey İrlanda'nın ve İrlanda Cumhuriyet Ordusu'nun öyküsü, politik sinemaya bugüne dek yoğun malzeme vermiş durumda. Yüzyıllardır süren Protestan-Katolik / İngiltere-IRA çatışması, yalnızca politik sinema örneklerinde değil, romantik yapımlarda, macera-aksiyon filmlerinde ve komedilerde de sık sık ele alınıyor kuşkusuz. Son olarak "Kanlı Pazar-Bloody Sunday" aracılığıyla ayrıntılarına bir kez daha tanık olduğumuz bu kirli savaş, sinema tarihinde bir zincir gibi uzanıyor adeta. İşte bu kanlı zincirin halkalarından örnekler... TUNCA ARSLAN

eçen Ekim ayının ortasında sinemalarımızda gösterime giren Paul Greengrass imzalı "Kanlı Pazar-Bloody Sunday", yüzyıllardır süren ve halen ne olacağı belirsiz "Kuzey İrlanda sorunu" üzerine, belgesel kıvamında bir filmdi anımsanacağı gibi. Protestan İngiltere'nin başına hep dert açmış, dinsel söylemiyle dikkat çeken bir örgüt olmamasına rağmen tarih sahnesine Kuzey İrlanda'daki Katoliklerin temsilcisi sıfatıyla çıkan İrlanda Cumhuriyet Ordusu-IRA'nın, bağımsızlık peşinde koşmakla birlikte IRA gibi sertlik yanlısı olmayanların, İngiltere yanlısı İrlandalıların ve tabii ki İngiliz ordusunun kaynattığı kan dolu kazandan çarpıcı kesitler aktaran "Kanlı Pazar", 30 Ekim 1972'de Derry kentinde yapılan insan hakları yürüyüşüne odaklanıyordu. İngiliz askerlerin tam anlamıyla katliama dönüştürdüğü yürüyüşü ve bölünmüş ülkenin kaderini belirleyip IRA'nın bu kez çok güçlü biçimde yeniden doğuşuna neden olan 24 saati, bizzat olayların içinde yeralan dört kişinin bakış açısından yansıtan Paul Greengrass, sinema tarihi boyunca uzanıp giden "İrlanda sorunu-IRA" temalı filmler zincirine de esaslı bir halka eklemiş oldu.

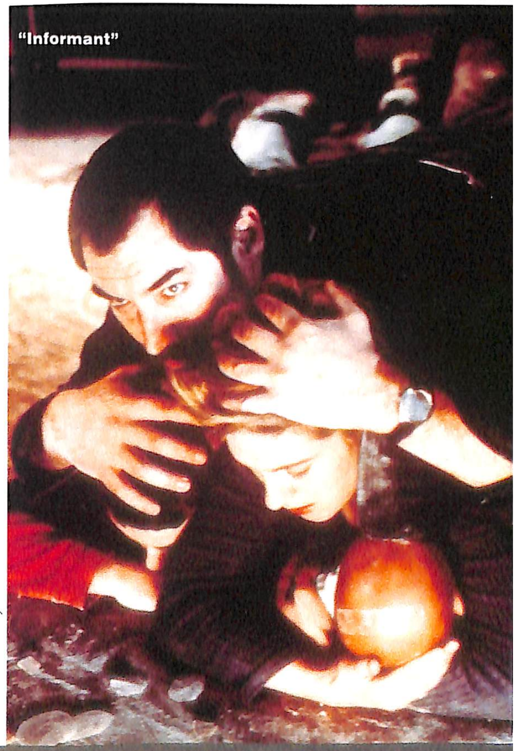
Katliamın 30. yıldönümü dolayısıyla adından çok söz ettiren "Kanlı Pazar" (Aşağı yukarı aynı yıllarda, sinemacılarımızın hiç ilgisini çekmeyen bir Kanlı Pazar da Türkiye'de yaşanmıştı bilindiği üzere...), bu ayki dosyamızın içeriğini de belirledi haliyle. Rahatlıkla şöyle söylenebilir: Kuzey İrlanda sorunu, benzerleri içinde beyazperdede bugüne dek en fazla ele alınan konulardan biri ve İrlanda Cumhuriyet Ordusu da beyazperdede en çok boy gösteren illegal örgüt... Sinemacıların gözünde ne ETA, ne Kızıl Tugaylar, ne de Tamil Kaplanları, IRA kadar üretken olabildiler! İşte yedinci sanatın İrlanda Sorunu-IRA'ya gösterdiği sıcak ilgiden örnekler...

Düşmana aşık olmak

Akla gelen ilk yapıt, John Ford'un 1935'te yaptığı "Muhbir-The Informer" hiç kuşku yok ki. Film, göç etmek için paraya ihtiyacı olan biri tarafından ihanete uğrayan IRA liderinin yaşadıklarını ve yaşattıklarını gerilimli bir dille anlatırken, en iyi yönetmen, en iyi erkek oyuncu (Victor McLaglen), en iyi senaryo ve en iyi müzik dallarında Oscar kazanır. John Ford'un western'e ara verip, "Kadın Satılmaz", "Vadim O Kadar Yeşildi ki" gibi filmlerle anavatanına dönüş yaptığı filmlerden biri olan "Muhbir", dışavurumcu öğelerle bezeli şaşırtıcı bir çalışma olarak derin izler bırakır sinema tarihinde.

Ardından H. C. Potter'ın yönettiği "Beloved Enemy" (1937), Brian Aneme, Merle Oberon ve David Niven gibi güçlü oyuncularıyla, 1921 İrlanda ayaklanması günlerini getirir beyazperdeye. İngiliz ordusunun subaylarından birinin eşi, İrlandalı isyancı lidere aşık olur ve ortaya hem İrlanda sorununa, hem de aşka gayet iyi niyetle yaklaşan bir film çıkmış olur.

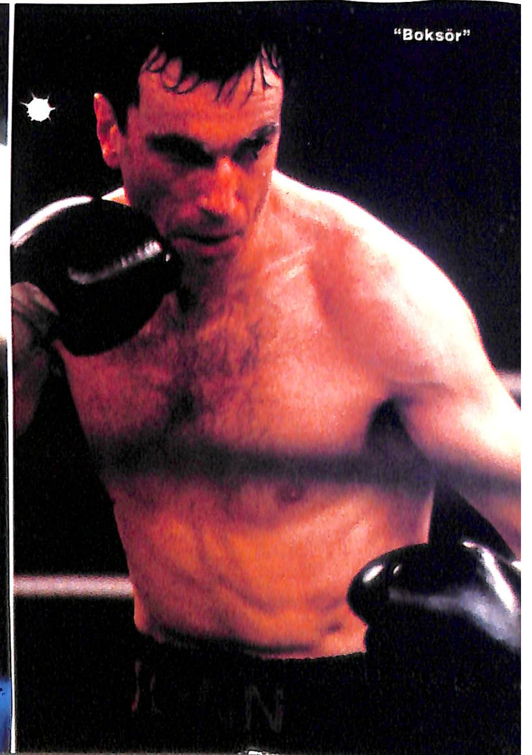
Deborah Kerr ve Trevor Howard'lı Frank Launder filmi "I See A Dark Stranger" (1945) ise İngilizlerden nefret eden ve Almanlar hesabına casusluk yapan İrlandalı genç kızın serüvenini getirir karşımıza. Kız, bir İngiliz subayına aşık olunca işler tümden karışır. İngiliz yapımı gerilim-komedi olan "I See A Dark Stranger", özenli anlatımıyla dikkat çeker.

"Informant"

"Kanlı Pazar"

"Çakal"

"Boksör"

Beyazperde de IRA'nın eylem alanı!

Savaş ve barış

"Ölümden Kuvvetli-Odd Man Out" (1946)... Carol Reed'in filmi, Belfast'ta bir çatışmada vurulan IRA silahşorunun öyküsünü, sürükleyici bir dil ve sosyal-melodram yapısında aktarırken, Basil Dearden'in "The Gentle Gunman"ı (1952) bireylerinin tümü IRA üyesi olan bir ailenin içine dalar. Başrollerinde Dirk Bogarde ve John Mills'i gördüğümüz filmde, kardeşlerden biri barış yanlısı tutum ve davranışlar sergilemeye başlayınca, aile karışır ve olaylar başlar.

Douglas Sirk yönetimindeki "Kahramanlar Beldesi-Captain Lightfoot" (1955), oldukça eskilere gider ve 19. yüzyılın İrlanda bağımsızlık savaşlarından kesitler sunar. Kendi halinde bir köylünün rastlantılar sonucu ihtilalin tam ortasına düşmesi, soyluların arasına karışması ve halktan bir kızla aşkını anlatır Reed.

Sinemaseverler, "The Day They Robbed The Bank of England" (1960) ile de 1901 yılına uzanırlar. John Guillermin imzalı filmde İrlandalı asiler, İngiliz devlet bankasını soymaya karar verirler ve müthiş serüven başlar. Dönemin çalkantısını çok iyi yansıtan, psikolojik boyutuyla da dikkat çeken "The Day They Robbed The Bank of England", hatırı sayılır bir macera-soygun filmi olarak iz bırakır sinema tarihinde.

"Patriot Games / Tehlikeli Oyunlar"

Neil Jordan, "Ağlatan Oyun"dan dört yıl sonra bu kez "Özgürlüğün Bedeli"ni çeker. Öykünün merkezinde bağımsızlık savaşı kahramanı Michael Collins vardır.

IRA'ya Alman yardımı

Konuya doğrudan el atmamakla birlikte, listemizdeki en çarpıcı yapımlardan biridir "İrlandalı Kız". David Lean'ın, Robert Mitchum, Sarah Miles, Trevor Howard ve John Mills'li benzersiz filmi "İrlandalı Kız-Ryan's Daughter" (1970) fonda İrlanda sorununu kullanarak 1916'da geçen "yasak aşk" öyküsü anlatır. Mitchum, iktidarsız İrlandalı öğretmeni canlandırır. Karısı, İngiliz subayla ilişkiye girdiği için yöre halkı tarafından cezalandırılır. Filmin en ilginç ayrıntılarından birinde, IRA'nın, İngilizlere karşı kullanmak üzere, Almanlardan silah aldığı gösterilir. Fırtınalı bir havada Alman denizaltısının sahile bıraktığı silahlar, birkaç IRA üyesi ve kasabalılar tarafından karaya çıkartılır ki gerçekten unutulmaz bir sahnedir sözkonusu olan.

Spagetti western tarzının unutulmaz yönetmeni Sergio Leone de ilgisiz kalmaz İrlanda Cumhuriyet Ordusu'na... "Yabandan Gelen Adam-A Fistful of Dynamite" (1971). James Coburn ve Rod Steiger gibi "tam bu işin ustası" oyuncuların da büyük katkısıyla bir western şöleni verir. 1913'te geçen film, Meksikalı bir haydutla, IRA'nın patlayıcı uzmanının, banka soygununa hazırlanan çeteye katılmalarıyla gelişen olayları yansıtırken, aynı yıl çekilen bir başka film "Shake Hands with Devil"dir. Michael Anderson'ın James Cagney'li hareketli melodramında, Dublinli doktorun aslında IRA'nın lideri olduğunu öğreniriz.

Bombalar patlıyor

Don Sharp yönetimindeki "Henessey" (1975), Belfast sokaklarına dalar önce. Kentteki çatışmalar sırasında ailesinin öldürülmesi nedeniyle öfkeye kapılan ve intikam hırsıyla harekete geçen İrlandalı eylemci, parlamento binasını havaya uçurmak amacıyla Londra'ya gider. Tüm avantajlarına rağmen (kadroda Rod Steiger, Trevor Howard ve Lee Remick var) "gerçek bir gerilim yaratamayan donuk bir film" olarak nitelenen "Henessey", İngiliz sinemasının Kuzey İrlanda sorununa mümkün mertebe "anlayışla" yaklaştığı örneklerden biridir yine de. John MacKenzie'nin 1980'de yaptığı "The Long Good Friday"de Pierce Brosnan İrlandalı suikastçı rolündeyken, kadroda, daha sonra da pek çok benzer temalı filmde yeralacak olan Helen Mirren vardır.

Karl Francis imzalı "Giro City" (1982) ise bir televizyon ekibinin, İrlanda hükümetinin yolsuzlukları konusunda araştırma yaparken yaşadıklarını ustaca anlatarak dahil olur dosyamıza.

İrlanda sorununa, kişisel dram çerçevesinden bakışın örneklerinden biridir "Belfast 1920". Edward Bennett'in 1983 yapımı filminde 1920'li yıllarda Belfast'ta yaşayan zengin bir tersane sahibinin kızı olan Connie Winttour, öldürülen erkek kardeşini bir türlü unutamamaktadır. Psikilojik nedenlerden ötürü tutmayan sağ koluyla insanlardan uzak yaşayan kızın geçmişinden kopamaması, İrlanda toplumunun eski anılarını bir türlü unutamamasıyla paralellik taşır. IRA ve Belfast sokaklarında savaşan İngiliz askerler de ayrı bir "renk" verirler öyküye.

Aşk ve vicdan azabı

Yönetmen Pat O'Connor, John Lynch, Helen Mirren gibi iyi oyuncularla 1984'te "Cal" filmini çeker. 19 yaşındaki Cal ve babası Kuzey İrlanda'da bir Protestan mahallesinde yaşarlar. Tek Katolik aile olarak çevreden gelen tehditlere alışmışlardır ancak kötü olaylar beklemektedir onları. Gerçekte pek hevesli olmasa da Cal, bir IRA eylemcisi olarak aranmaktadır. Birtakım olaylara karışmış ve başına iş açmıştır. Tıpkı Kuzey İrlanda gibi o da bir çembere kıstırılmıştır. Bir Protestan'la evli olan, yaşça kendisinden hayli büyük Katolik kadınla aşk yaşamaya başlar ve politik bağlantılarından kurtulmak ister. Bu sırada evleri yakılır. Eski militan arkadaşları da peşini bırakmamaktadırlar. Mark Knopfler'in unutulmaz müziğiyle kalitesini artıran, son derece hüzünlü bir filmdir "Cal".

Mickey Rourke da "A Prayer for the Dying" (1987) ile dahil olur bu kanlı soruna. Mike Hodges yönetimindeki filmde Rourke, İngiliz askeri aracına pusu kuran IRA militanı rolündedir. Ancak içinde çocuklar bulunan

"Özgürlüğün Bedeli/Mic

"Babam İçin"

bir okul servis aracı, köy yolunda askeri aracı sollayınca, kahramanımız çok sayıda çocuğun ölümüne neden olur. Vicdan azabıyla örgütten uzaklaşan, hatta peşine düşen eski arkadaşlarıyla mücadele etmeye başlayan bombacı, huzur bulmak amacıyla kiliseye sığınır, dine döner...

Kirli savaşın gerçekleri

İngiliz sinemasının muhalif çocuğu Ken Loach'un uzak kalması düşünülemezdi elbet Kuzey İrlanda'ya... Politik sinemanın başyapıtlarından "Gizli Dosya-Hidden Agenda" (1990) Belfast'a götürür seyirciyi. 1980'de Uluslararası İnsan Özgürlükleri Birliği'nden bir grup Kuzey İrlanda'da soruşturma yapmaktadır. Ekibin Amerikalı üyesi, polisin kapattığı bir yoldan geçmeye çalışırken vurularak ölür. Genç adam o gün muhtemelen IRA yöneticileriyle gizli bir görüşmeye gitmektedir... İngilizlerin Kuzey İrlanda'da uyguladığı acımasız yöntemler ve gizlenen gerçeklere ilişkin, ön plandaki kişilerin kurmaca, arka plandaki olayların ise tümüyle gerçek olduğu bir öykü anlatır Loach.

Tom Clancy'nin romanından uyarlanan "Tehlikeli Oyunlar-Patriot Games" (Phillip Noyce, 1992)... Harrison Ford, karısı ve kızıyla tatil için Londra'da bulunan deneyimli CIA ajanı Jack Ryan rolünde. Rastlantı sonucu IRA militanlarının banka soygununa tanık olur ve çatışma sırasında bir militanı öldürür. Militanın ağabeyi hapisten kaçar ve intikam için IRA'nın bir saldırı planını kişisel amaçları için kullanarak Ryan'ı öldürmek ister. Ryan da çaresizce aslında uzaklaşmak istedigi CIA'dan yardım alır.

Yine 1992 yapımı bir başka film de "Ağlatan Oyun-The Crying Game"dir. Neil Jordan'ın filminde, rehin aldıkları Amerikalı asker Jody ile dostluk kuran ve onun ölmesinden sonra örgütle ilişkisini keserek Londra'ya giden IRA militanı Fergus'un enteresan serüveni aktarılır. Jody'nin sevgilisiyle tanışarak ilişkiye giren Fergus, Jill'in hemcinsi olduğunu öğrenince şaşkına döner. Şaşkınlığını üzerinden atmaya çalışırken eski yoldaşlarının hesap sormak amacıyla peşine düştüklerini öğrenir.

Aynı Neil Jordan "Ağlatan Oyun"dan dört yıl sonra bu kez "Özgürlüğün Bedeli-Michael Collins" ile yeniden bakar, yüzyıllardır süren İrlanda sorununa. Öykünün odağında, bağımsızlık savaşının kahramanlarından Michael Collins vardır. İrlanda tarihinin gördüğü en ilginç kişiliklerden biri olan Collins'in yaşamından kesitler aktaran, bizim "Serbest İrlanda" olarak bildiğimiz ülkenin kuruluşunu öyküleyen film, ünlü stadyum katliamı ya da İngiliz ajanlarının birer birer öldürülmeleri gibi sahnelerle unutulmazlık kazanır. İlginç bir not da düşelim: Collins'in adı, öldükten sonra uzun süre ders kitaplarında bile geçmez...

1990'lar sinemasında yoğun ilgi

Özellikle Hollywood'un IRA'ya yaklaşımında Soguk Savaş'ın sona ermesinin etkisi hemen hissedilir ve düşman üretmekte hiç zorlanmayan Hollywood yapımcıları IRA'yla daha yakından ilgilenmeye başlarlar. Stephen Hopkins yönetimindeki "Nefes Nefese- →

Blown Away" (1994) biraz "demode" bir film kalır değişen dengeler açısından... Boston'daki bir bomba ekibinin çalışmalarını ve Kuzey İrlanda'da da yüzyıllardır süren çatışmaları ele alan filmde bombalar patlar, bomba imha ekibi, suçlunun o güne dek karşılaştıkları suçlulardan çok daha zeki ve yetenekli olduğunu anlar.
Frank Kerr, "Zor Günler-Patriots" ile (1994) Alexis Shannon adındaki Amerikalı kadının, İngiliz gizli servisi tarafından yeni üye olarak IRA'ya sokulmasıyla başlayan serüvene odaklanır. IRA içlerinde ajan olduğundan şüphelenince, Alexis örgüte bağlılığını kanıtlamak zorunda kalacaktır.
Ve "Babam İçin-In the Name of the Father" (1994)... İrlanda sorunuyla ilgili en gerçekçi filmlerden birine imza atan Jim Sheridan, 1974 yılında Guildford'da iki barı bombalayıp beş kişinin ölümüne neden oldukları gerekçesiyle hapse mahkum olan dört İrlandalının, Guilford Dörtlüsü'nün öyküsünü aktarır beyazperdeye. Kuzey İrlandalı sanıklar parlamentonun anti-terör yasasını onaylamasını izleyen iki gün içinde alelacele tutuklanırlar. Sanıklardan Gerry (Daniel Day Lewis) babasının ölümüne tanık olur. 15 yıl hapis yatan sanıklar, İngiliz avukatlarının mücadelesiyle sonunda serbest bırakılırlar. İngiltere'deki anti terör yasasını ve yargı sistemini hedef alan Sheridan, kimi İngilizlerce IRA'ya sempati duymakla suçlanır ve bu suçlama halen kalkmış değildir.
Jim Sheridan'ın birkaç yıl sonra da "Boksör-The Boxer" ile meseleye bir kez daha el attığını vurgulayalım. Yine Daniel Day Lewis'e başrol vererek, bir zamanlar ümit veren bir boksörken, IRA'yla ilişkisi belirlenerek 14 yıl boyunca İngiliz hapishanelerinde kalan boksör Danny Boy Flynn'ın öyküsünü anlatır "Boksör". Yönetmenin deyimiyle, "Bir aşk öyküsü, bir IRA öyküsü ve bir boks öyküsü" olan filmde, tahliye olan Flynn, Belfast'a döner. Amacı yeni bir hayat kurmak, sevgilisiyle mutlu olmaktır. Ringlerde yeniden fırtına gibi esmeye de başlar. Ancak örgüt onu bu "tatlı su" yaşamında rahat bırakmayacaktır.
Sırada "Nereye Sevgili Ülkem?-The Run of the Country" var. Peter Yates'in yönettiği 1995 yapımı film, baba-oğul ilişkisi çerçevesinde odaklanır Kuzey İrlanda sorununa. Filmde, biricik oğluna duyduğu sevgiyi göstermeyi beceremeyen sert ve katı bir adam olan polis babasıyla, Kuzey İrlanda sınırındaki Cavan kasabasında yaşayan 18 yaşındaki Danny'nin öyküsü anlatılır. Danny, annesinin ölümüyle iyice sevgisiz kalmıştır. Bu sıralarda kızıl saçlarıyla göz alıcı bir güzelliğe sahip olan Annagh'a ilk görüşte aşık olur. Sevgisi karşılıksız da değildir üstelik ama büyük bir sorun vardır: Annagh, kuzeylidir yani düşman taraftadır... "Nereye Sevgili Ülkem?", duygusal bir öyküyü, cinsellik, aile, politika, IRA gibi öğelerle süsleyen bir film olarak dikkat çeker.

"Titanic Kenti"nde evin kadını hem IRA'ya hem de İngiliz hükümetine karşı mücadeleye girer. Tek isteği çocuklarını yetiştirebileceği bir barış ortamıdır.

Tehlikeli ilişkiler

90'lı yıllarda peş peşe gelir IRA filmleri... Thaddeus O'Sullivan, Daniel Mornin'in "Tümü Bizim Hatamız" adlı romanından hareketle "Hiçbir Şey Kişisel Değil-Nothing Personal"ı yapar 1995'te, "kör öfke ve azgınca şiddet dolu" olan yıllara dönerek anlatır Kuzey İrlanda sorununu. 1975'te Belfast'ta geçen film, ateşkes döneminin, bir Protestan barında patlayan tahrip gücü çok yüksek IRA bombasıyla sona erişinden sonraki gelişmeleri aktarır, son derece heyecan verici bir dille. Yıkıntılar arasındaki kurbanlara yardım ederken tanıdığımız kendi halindeki Katolik Liam'ın, her Katoliği IRA militanı zanneden Protestanların, bir mezarlığın iki ayrı tarafına gömülenlerin öyküsü üzerinden "iğrenç savaş" betimlemesi yapan O'Sullivan, yer yer sinir bozucu bir gerçeklik boyutunu yakalamayı başarır "Hiçbir Şey Kişisel Değil"de.
"Büyük Jest-A Further Gesture" (1996) Stephen Rea ve Rosana Pastor'lu bir Robert Dornhelm filmi olarak bir kaçış öyküsü sunar. IRA'ya mensup hükümlü terörist cezaevinden çıktıktan sonra geçmişine sünger çekmeye ve şiddeti hayatından silmeye karar verir. Ancak biraz da tesadüfün etkisiyle, hapishaneden kaçan bir grup mahkumun arasına düşer ve onlarla beraber firar eder. Firardan canlı kurtulan iki kişiden biri olan Dowd, sahte belgelerin de yardımıyla Amerika'ya kaçıp Manhattan'da bir otelde kaçak işçi olarak çalışmaya başlar. Burada da başı beladan kurtulmayan Dowd bir kavgayı ayırmaya çalışırken bıçaklanır ve onu tedavi eden bir grup Guetemalalı göçmenle dost olur.
Terry George "O da Bir Ana-Some Mother's Son" (1996) ile tüm dünyadaki "tutuklu yakınlarına" seslenir sanki. Helen Mirren'ı bir kez daha izleme fırsatı bulduğumuz film Kuzey İrlanda'da orta sınıftan üç çocuk annesi bir kadının çile, bilinçlenme ve mücadeleyle dolu yaşamı çerçevesinde gelişir. Kahramanımızın büyük oğlu Gerard İngiliz askerleriyle çatışmaya girer ve kaçak IRA lideriyle birlikte tutuklanır. Cezaevinde açlık grevi başlar...

Kardeşin bile olsa...

1997 yapımı "Kardeşimin Savaşı-My Brother's War" da iki kardeşin öyküsüne yönelir. "Flashpoint" adıyla da bilinen ve yönetmen olarak James Brolin'in imzasını taşıyan ABD-İngiltere yapımı filmde eski IRA militanı Jerry, CIA ile işbirliği yapar. Amaç, Jerry'nin kardeşi Liam'ı yakalamaktır. Jerry ve Liam, Kuzey İrlanda'nın özgürlüğü için mücadele eden iki kardeşken, Liam hırs, kin ve öfke yüzünden örgüt kurallarının dışına çıkmış, bazı yöneticileri öldürmüş ve liderlik sevdasına kapılmıştır. Jerry onun yüzünden hapse düşer. Bu arada ülkeyi ziyaret edecek ABD'li bakanın güvenliğini sağlayan CIA ajanı da Liam'ın peşindedir.
"Çakal-The Jackal" da (1997) Hollywood'un IRA'ya Soğuk Savaş sonrasının değişen koşulları içinde "işbirliği" ve yeni misyon biçme çerçevesinde yaklaşma çabasına belki de en iyi örneği oluşturur. Michael Caton Jones'un, Bruce Willis, Sidney Poitier ve Richard Gere'li filminde, IRA da vardır, FBI da, Rus mafyası da... "Çakal" olarak bilinen ünlü profesyonel katil, ABD hükümetinin zirvesindeki bir kişiyi öldürmesi için kirala-

"Kod Adı General"

"Sonsuz Barış / Everlasting Peace"

"Resurrection Man"

nır. FBI, suikastı engellemek için, Çakal'la görülecek hesabı bulunan ve ABD'de hapis yatan eski IRA liderlerinden Declan Mulguee'den yardım ister. Çakal, suikasta hazırlanırken, Richard Gere'in canlandırdığı "dönek" IRA militanı, FBI yöneticisi ve Rus istihbarat servisinden güzel bayan görevli de onun peşine düşüp, "büyük hesaplaşma" için uygun koşulları yaratırlar.
Alan J. Pakula'nın Harrison Ford ve Brad Pitt'li filmi "Sessiz Düşman-The Devil's Own"da (1997) İrlandalı terörist Rory Devaney, ülkesindeki durumun karışık olduğunu ileri sürüp ABD'den sığınma talebinde bulunur. New York polis teşkilatının İrlanda kökenli elemanlarından Tom O'Meara geçmişini bilmediği bu adama evini açar. Gerçekler ortaya çıkmaya ve Rory görevini yerine getirmeye başlayınca durum karışır.

Militanın ihaneti

Jim McBride'ın ABD-İrlanda ortak yapımı filmi "İtirafçı-The Informant"da (1997) ise 1980'lerin ortasında Kuzey İrlanda'da İngiliz ordusu ile IRA arasındaki şiddet gitgide tırmanmaktadır. Gingy adlı eski IRA militanı beş yıl hapiste yattıktan sonra başka bir yaşam sürmek amacıyla güneye göç etmiştir. IRA, kahramanımızı göreve çağırır. Ailesinin güvenliğini düşünen Gingy, görevi kabul eder, kısa bir hazırlık safhasından sonra suikastı gerçekleştirir ama kaçarken yakalanır. İngiliz polis örgütü, IRA'ya ölümcül bir darbe vurmak için Gingy'den yararlanmayı planlamaktadır. Pişmanlık Yasası'ndan yararlanmak için IRA'nın Belfast'taki yöneticilerini teker teker ihbar eden Gingy'nin serüveni oldukça "düşündürücü" bir seyir izler. Filmdeki IRA lider ve militan kadrosunu alabildiğine sevimsiz, acımasız biçimde çizen, onların küçük çocukları sakatlayan, kadınlara tecavüz eden manyaklar olduğunu göstermeye çalışan yönetmen Jim McBride, adeta "Bu adam itirafçı olmasın da ne yapsın?" demeye getirir ama Gingy'nin karısının bakış açısı yine de filme belli bir denge getirir.
Roger Michell'in "Titanik Kenti-Titanic Town" (1998) filminde bir aile, bir zamanlar Titanik'in inşa edildiği, şimdi ise şiddetin kol gezdiği Belfast'ın Katolik batı yakasında bir eve taşınır. Sorunların ve çatışmaların zirvede olduğu o günlerde normal aile yaşamları tankların, helikopterlerin ve askerlerin sürekli varlığıyla sekteye uğrar. Evin kadını, yakın bir arkadaşı öldürülünce, çok saçma bulduğu bu savaşı tek başına durdurmaya karar verir. Hem IRA'ya hem de İngiliz hükümetine karşı mücadeleye girişir. Tek isteği çocuklarını yetiştirebileceği bir barış ortamıdır.
"Masum Aşk-This is the Sea" (Mary McGuckian, 1998). Film, Kuzey İrlanda'da 1994 yılında imzalanan ateşkes antlaşmasından sonraki günlerde geçer. Hazel, Protestan bir genç kızdır. Malacy ise Katolik... Aralarında bir aşk doğar fakat iki farklı toplum ve mezhebe bağlı bu genç çiftin, hele İrlanda gibi bir yerde işleri çok zordur. Malacy IRA militanıdır ve Hazel'in ağabeyi Jef'i öldürmesi için örgüt tarafından zorlanmaktadır.

Kör şiddet ve yaşam mücadelesi

Marc Evans'ın "Terörist-Resurrection Man" (1998) filmi de Kuzey İrlanda'nın yakın geçmişinden bir gerilim filmi olarak yerini alır zincirde. Acımasız çetenin başı Victor Kelly ile burun buruna geliriz "Terörist"te. Şiddet ve intikamın politik bir araç olmaktan çıkıp alışkanlık haline geldiği bir şehirde bile Kelly'nin işlediği cinayetler korkutucudur. Gazeteci Ryan, yaşamını tehlikeye atarak cinayetleri aydınlatmaya karar verir.
ABD'li oyuncu-yönetmen Anjelica Huston, babası John Huston ve anavatanı İrlanda'ya bir saygı gösterisinde bulunur komedi-dram karışımı "Agnes Browne" (1999) aracılığıyla... 1960'lı yıllarda İrlanda'da yaşayan yedi çocuk annesi Agnes Browne, ayakta kalmak için müthiş bir mücadele verecek ancak bu hiç de kolay olmayacaktır.
Henry Herbert'in "Belalı Kasaba-Crossmaheart"ında (1999) ise Belfastlı bir gazeteci olan Kevin Miller'le tanışırız. Miller, babasının ölümünden sonra sürdürdüğü dağınık yaşam nedeniyle, adeta sürgün yeri olan Crossmaheart kasabasına göreve gönderilir. Kevin'den önce orada çalışan Cronicle muhabiri esrarengiz biçimde ortadan kaybolmuştur. Filmde izlenenler kasvetli bir İrlanda fonunun önünde IRA ve aşk öyküsüdür.

Bir halk kahramanı

Barry Levinson'ın "Sonsuz Barış-An Everlasting Piece" (2000) filmi, soruna mizahi dille yaklaşır ve çatışmaların çok uzun zamandır sürdüğü, birçok insanın öldüğü Kuzey İrlanda'nın başkenti Belfast'ta yaşamakta olan Protestan George ile Katolik Colm adlı, berberlik yapan iki kuzenin öyküsüne odaklanır. Kafadar kuzenler Protestan-Katolik karşıtlığının, IRA militanlarının ve İngiliz askerlerin egemen olduğu Belfast'taki kel vatandaşların sayıca çokluğunu göz önüne alarak meslekleriyle ilişkili bir işe kalkışırlar: Peruk ticareti! Kimsenin el atmadığı peruk pazarını ele geçirmek için harekete geçen kahramanlarımız müthiş bir serüvene atılırlar. İşleri yaver de gider, çünkü kar maskesi takan militanlardan miğferli askerlere kadar pek çok kimsenin peruğa çok ihtiyacı vardır.
Son olarak "iki film birden"... İki yıl önce sinemalarımızda peş peşe gösterime giren iki film, çok ilginç bir İrlandalının portresini çizerek belleklerimize kazandılar. İki filmde de anlatılan, 1980'ler İrlanda'sının sevilen halk kahramanı Martin Cahill'in öyküsüydü. John Boorman başrolünde Brendan Gleeson'ın olduğu "Kod Adı: General-The General" (1998), Thaddeus O'Sullivan da Kevin Spacey'nin damga vurduğu "Sevimli Haydut-Ordinary Decent Criminal" (2000) ile hem IRA'nın hem de polisin peşinde olduğu Cahill'i tanıttılar bizlere. Şöhretli, kibirli ve kurnaz bir hırsız-gangster olan, iki karısı ve çocuklarıyla birlikte yaşayan Martin Cahill, kendisini yakalamayı saplantı haline getiren komiserden ve kendisinden hiç hoşlanmayan IRA militanlarından yakayı sıyırmak için elinden geleni yapar. Ancak, kan ve savaşın egemen olduğu bir ülkede kaderi baştan çizilmiştir... ■

Savaş cehennemdir

Spielberg, "ER RYAN'I KURTARMAK"ta mekanlardan araçlara, silahlara, üniformalara, hatta karakterlerinin askeri disiplinine kadar her şeyi "gerçeği yeniden yaratma" üzerine kuruyor. Ele aldığı olayın kendi başına etkileyiciliğine güveniyor ve onu en gerçekçi biçimde perdeye yansıtmanın yeteceğini biliyor. Sonuçta ortaya, İkinci Dünya Savaşı'nın en sarsıcı resimlerinden biri çıkıyor. KUTLUKHAN KUTLU

BİR SİNEMACI
Janusz Kaminski

92

BİR SAHNE
Omaha kumsalı çıkarması

95

BİR KARAKTER
Yzb. John Miller

91

Saving Private Ryan (Er Ryan'ı Kurtarmak)

Steven Spielberg, çocukluğunun sinemasından çok etkilenmiş bir yönetmen. Küçükken izlediği filmler, TV dizileri, onun sinemasında kalıcı izler oluşturmuş. Indiana Jones'un köklerinin aslında eski tip serüven dizilerine; Jaws'un köklerinin eski canavar filmlerine uzandığını görebiliriz. Spielberg'in çocukken birçok örneğini izlediği bir janr da savaş filmi (o, çocukluğunu İkinci Dünya Savaşı sırasında yaşamış biri sonuçta).
Kendisiyle aynı dönemde yetişen ve çoğu da 70'li yıllarda önemli sinemacılar arasına giren birçok yönetmen var. Bunların önemli bir kısmı da tıpkı Spielberg gibi sinema tarihini iyi bilen yönetmenler. Ama pek azının sinemayla Spielberg gibi bir ilişkisi olmuştur. O, sinemayı büyülü bulan bir çocuğun yaklaşımını her zaman korudu. Onun için en önemli şey, sinemanın seyirciyi avucunun içine alabilmesi, onu istediği gibi yönlendirebilmesiydi. Seyircileri koltuklarında zıplatan korku filmleri, alıp başka bir dünyaya götüren, hayret ve hayranlık uyandıran fanteziler, soluksuz bırakan serüvenler... Onun çocukluğunda popüler sinemanın çıkardığı savaş filmleri ise, anısı henüz taze olan İkinci Dünya Savaşı'nı cesaretle, aşkla, fedakarlıkla bezeli bir kahramanlık arenası olarak resmediyor, Amerikan kahramanı John Wayne'e yeni bir cephe açıyordu. Dahası, İkinci Dünya Savaşı'nın sinemadaki temsili yalnızca bu savaşta neler olduğunu anlatmak üzere çekilmiş filmlerle sınırlı değildi tabii... Her tür janra malzeme oluyor, her tür öyküye fon oluşturuyordu. Bunun bir uzantısı Spielberg sinemasında da görüldü. Örneğin George Lucas'ın yarattığı ve Spielberg'in üç film çıkardığı Indiana Jones'un baş düşmanları Nazi'ler. Yönetmenin savaşı niyesiyle nasılıyla ilgilenmekten ziyade, popüler sinemadaki yeri üzerinden hareketle ele aldığı bir film de, "1941". Yolunu şaşırmış bir Japon denizaltısının Pearl Harbor yerine bambaşka bir Amerikan kasabasının açıklarına gelmesiyle başlayan bu manik aksiyon komedisinde Spielberg, her tür kalıbıyla ve stereotipiyle, İkinci Dünya Savaşı'nın eğlence kültüründeki yansımalarından birini sunuyor. Aslında Spielberg'in filmografisinde şu

Filmin tonu önceki Spielberg filmlerinin tümüne oranla çok daha sert ve karanlıktır.

"Er Ryan'ı Kurtarmak", Spielberg'in 70'lerde ve 80'lerdeki masalsı bir ışıltıya sahip geleneksel dramatik çizgisinin epey dışında geziniyor.

BİR KARAKTER

Yüzbaşı John Miller (Tom Hanks)

Yüzbaşı John Miller'ın nereli olduğunu, savaştan önce ne iş yaptığını kimse bilmiyor. Emirlere uyuyor, emirlerini veriyor ve elinden geleni yapıyor; bunun ötesinde nasıl bir insan olduğu hakkında kimsenin pek fazla fikri yok. Bu konuda bir bahis bile açılmış.

Tom Hanks'in kariyeri sıradan ve canayakın adamın zirvelerinde yapılan bir gezintiden oluşuyor. 80'lerin "Splash", "The Man With One Red Shoe" ve "'Burbs" gibi komedilerinde parlayan çocuksu ifadesi, onun bir yıldız olarak rotasını çizmişti bile. Buram buram iyi kalpli komşu çocuğu kokuyordu. Her yerinden, en vahşi durumları bile dengeleyen bir tür sıradanlık ışıyordu. Komedi filmlerinin sevimli yıldızından romantik komedi erkeğine, oradan da Amerikan kahramanına geçerken hep bu sıradanlık haresine tutundu. Güven ve konfor vaat eden tipi, onu Meg Ryan'ın sevgilisi ve Apollo 13 ekibinin lideri haline getirdi... Her zaman "iyi"liğinden ve "sağduyu"sundan emin olduğumuz, tahmin ettiğimiz gibi davranan, seyirciyi vahşice kutuplaştıracak sivriliklere fazla yüz vermeyen bu özdeşleşme odağı, bir anlamda yeni James Stewart haline geldi.
Bu yüzden Tom Hanks, savaş gibi vahşiliğiyle sersemleten ve gerçeklik duygumuzun sınırlarını zorlayan bir ortam için, ideal ağırlık merkezini oluşturuyor. Savaş, onun simgesi haline geldiği geleneksel değerlerin külliyen yerlerde süründüğü bir varoluş biçimi. "Uygun" davranışın bir dolaba kilitlendiği ve sadece emredilenin yapıldığı, "normal" (sivil) hayatta neyin ne olduğunun beş para etmediği bir varoluş biçimi. Dolayısıyla Hanks'in sıradan adamı da, kendini erdemlerinin önemli kısmını evde bırakmış biri olarak, tanınmaz hale gelmiş bulunuyor. Yüzbaşı John Miller'ın nereli olduğunu, savaştan önce ne iş yaptığını kimse bilmiyor. Emirlere uyuyor, emirlerini veriyor ve elinden geleni yapıyor; bunun ötesinde nasıl bir insan olduğu hakkında kimsenin pek fazla fikri yok. Bu konuda bir bahis bile açılmış. Öte yandan, John Miller esrarengiz bir savaş makinesi falan değil. Aslında orada olmamayı, eve dönmeyi isteyen, ama o zamana kadar da "gerekeni" yapan bir görevli. Belli ki emrindeki askerler onun hiç sızlanmaması ve her şeyi olduğu gibi kabul etmesi üzerine tecrübeli, sert ve belki de soğuk bir profesyonel çizmişler kafalarında, ama Yüzbaşı Miller'ın beden dilini takip ettiğinizde, savaş tortusunun altında, tanıdığınız Hanks'in izlerini görmeye başlıyorsunuz. Mutedil bir mizah duygusuna sahip, anlayışlı, emirlere uysa da sonuçları üzerine düşünen, temelde iyi kalpli ve nazik biri. En azından "evde" bırakılan kişi öyle biri. Bir sürü insan öldürdükten ve komutasındaki bir sürü insanın ölümüne karar

Spielberg savaşı olanca vahşetiyle göstermek için elinden geleni yapar.

ya da bu şekilde İkinci Dünya Savaşı'yla ilgili filmlerin sayısı hiç de az değil. Üç tane Indiana Jones'un ve "1941"in dışında, 80'lerin sonunda bir de "Güneş İmparatorluğu / Empire of the Sun" var. Savaşa bir çocuğun gözünden bakan bu film, muhtemelen Spielberg imzalı bir savaş filmi için olabilecek en iyi çıkış noktasını oluşturuyor.
Belki Spielberg'le 90'larda tanışan sinemaseverler için inanması zor ama, daha 70'lerde Hollywood'un "dahi çocuğu" olarak anılan bu yönetmenin sineması, her zaman hayal dünyasıyla beslendi. Spielberg, her şeyi kafasında oluşturduğu resimlere uyacak biçimde büken, biçimlendiren bir sinemacı tipi; kafasındaki resimler de hayatın kendinden çok izlediği filmlerden damıtılmış olduğundan, filmleri -en azından 90'lar öncesi filmleri- masalsı bir sinemasallığa sahipti. Her şey seyirciyi istediği gibi yönlendirmek üzerine kuruluydu ve Spielberg'in bu konudaki en iyi hocası, izlemiş olduğu filmlerdi. Öyle ki filmlerindeki duyguların da baştan aşağı sinemayla bezenmiş duygular olduğu söylenebilirdi. Filmlerinin naif bulunmasının başlıca sebebi de ele aldığı konulardan ziyade sinemasının verdiği bu histi.
Spielberg'in sinema kariyerinde "ciddi" kelimesi kendine inanılmaz raddede önemli bir yer buldu. Zaten bu durum da filmlerinin naif bulunmasının bir izdüşümüydü. Genel kanı Spielberg'in çok yetenekli bir sinemacı olduğu, sinemanın tekniğine ve her tür anlatımsal aracına son derece hakim olduğu ama filmlerinin "yetişkin işi", hatta "ciddi" olmadığı yönündeydi. Bundan daha da garip olanı, Spielberg de bu genel kanıdan epey etkilenmiş görünüyordu; "The Color Purple" ve "Empire of the Sun" gibi "ciddi" film yapma yolundaki girişimleri en sonunda 90'larda "Schindler'in Listesi"ni çekmesiyle, Oscar ödülüyle taçlandırıldı (bu da önem verdiği bir başka şeydi).
Spielberg'in sinemasal yolculuğunun bu uzun dökümü, yönetmenin "Er Ryan'ı Kurtarmak / Saving Private Ryan"a nasıl geldiğini anlamak açısından önemli. Sonuçta "Saving Private Ryan", Spielberg'in 70'lerde ve 80'lerdeki masalsı bir ışıltıya sahip geleneksel dramatik sinema çizgisinin epey dışında geziniyor... en azından belli bir süre boyunca. Görüntü yönetmeni Janusz Kaminski ile çalışmaya başladıktan sonra resimlerinin tadı değişmeye başlayan Spielberg, özellikle filmin başındaki upuzun Omaha Kumsalı çıkarması sekansında, epey belgesel kokan bir sinema yapıyor. Öte yandan her şey yine Spielberg'in birinci önceliği, yani "seyirciyi etkilemek" üzerine kurulu.
"1941"in şenlik havasından "Saving Private ⇨

Öldürdüğü her düşman yüzbaşıyı evinden biraz daha uzaklaştırmaktadır.

verdikten sonra, bildiğimiz Tom Hanks artık Yüzbaşı'nın silik bir gölgesi haline gelmiş; "Öldürdüğüm her insan beni evden daha da uzaklaştırıyormuş gibi geliyor," diyor.
Savaş ve genel olarak askerlik insanın kimliksizleşmesi de demek bir anlamda. Bir makinenin parçası olmak, kendi mantığının büyük bir makinenin mantığına teslim olması da demek. "İyi adam" Hanks'in solup silikleşmeye başlamasının altında, yaptıklarının sonuçları kadar, bu mekanizmanın doğası da yatıyor. Yüzbaşı Miller'ın çelişkisi de bu: Bir taraftan görevini yapmak, iyi yapmak istiyor, bir taraftan da bu yönde attığı her adımla aslında kendinden uzaklaştığını seziyor. Savaşın dehşetine uzun süre maruz kalmaktan dolayı titremeye başlamış olan elleri de adeta kendiyle verdiği bu savaşın bir göstergesi haline geliyor.
Korkan, elleri titreyen, savaşın dehşeti karşısında küçük bir şok geçiren, öldürmekten zerrece haz etmeyen ve kendisine bıraksanız muhtemelen kalkıp eve dönecek olan bu karakter, Spielberg'in hedeflerine son derece uygun düşüyor. Çünkü yönetmen, sıradan olanın içinde kahramanlığı arıyor; mitik bir John Wayne figürünün değil, savaşın orta yerine fırlatılmış ve yaptıklarını ülkesinin hayrından ziyade pek de başka bir çaresi olmadığı için yapan bir karakterin peşinde. Tom Hanks de bunu ona sağlıyor. Sonuçta, Amerika'nın "iyi adam"ı Tom Hanks'in elektriğine sahip olan Yüzbaşı Miller'ın evde bıraktığı öğretmenden uzaklaşmaya başlaması, kendi karakterinden çok savaşın niteliği üzerine bir şeyler söylüyor aslında.

Saving Private Ryan (Er Ryan'ı Kurtarmak)

Jeremy Davies, filmdeki kritik rollerden birini, onbaşı Timothy Upham'ı canlandırıyor.

Spielberg'in "Er Ryan Kurtarmak"la yapmaya çalıştığı şey, Hollywood'un "Vietnam cehennemdir" söylemini "Savaş cehennemdir"e genişletmek.

Ryan"ın sarsıcı şiddet görüntülerine, hiç değişmeyen bir şey var: Spielberg, elindeki malzemenin en etkileyici ifade biçimini bulmaya çalışıyor. Karşımızda bizi neredeyse çatışmanın içine sokan, epey kirli, solgun, kanlı bir film var. Her şey sahicilik hissi üzerine inşa edilmiş. Spielberg'in bu filmi yaparkenki ana hedefi de, seyirciye özelde Normandiya Çıkarması'nda, geneldeyse savaşta bulunmanın nasıl bir şey olduğunu hakkıyla gösterebilmek zaten. Babasından savaşın hiç de cazip ya da romantik bir şey olmadığını dinleyerek büyüyen Spielberg, "Saving Private Ryan" ile bunu sinemasına yansıtma fırsatı buluyor.

"Saving Private Ryan", Spielberg'in -filmleri büyülü bir ışıltıyla çevrili olsun olmasın -sinemasal araçlarına ne kadar hakim bir yönetmen olduğunu bize bir kez daha hatırlatıyor. Spielberg'i belki ilk kez sinemasal bağlarından bu kadar kopmuş görüyoruz -sonuçta onun filmlerinin ana damarlarının en önemlisi sinemanın ta kendisidir. Spielberg'in buradaki ana referansıysa filmler değil -en azından dramatik filmler değil. Her şeyi "gerçeği yeniden yaratma" üzerine kuruyor: mekanlardan araçlara, silahlara, üniformalara, hatta karakterlerinin askeri disiplinine kadar. Ele aldığı olayın kendi başına etkileyiciliğine güveniyor ve onu en gerçekçi biçimde perdeye yansıtmanın yeteceğini biliyor.

Sonuçta ortaya, İkinci Dünya Savaşı'nın en sarsıcı resimlerinden biri çıkıyor. Amerikalılar İkinci Dünya Savaşı'nı "İyi Savaş" olarak adlandırıyorlar; halkın büyük bir bölümünün, ülkenin katılmakla iyi ettiğini düşündüğü belki de yegane 20. yüzyıl savaşı. Sonuçta, İkinci Dünya Savaşı'nın sinemadaki yansıması da bu "İyi Savaş" imajına uygun oluyor. Vietnam tam bir cehennem olarak çizilirken, İkinci Dünya Savaşı bir kahramanlık

BIR SİNEMACI

Film Kaminski'ye ikinci Oscar'ını getirdi.

Janusz Kaminski

Steven Spielberg ile Janusz Kaminski, ilginç bir ikili oluşturuyorlar. Kendini her zaman David Lean ekolünün bir uzantısı olarak görmüş olan Spielberg, görkemli bir görsellik eşliğinde klasik dramatik yapıyı işleten sinemasıyla tanınıyor. Bu yönetmenin son yıllardaki görüntü yönetmeni Kaminski'nin estetik anlayışında ise karanlık, kasvet ve gölgeler özel bir yere sahip. "O, klasik güzellikle ilgileniyor," diyor Kaminski. "Ben kasvette güzellik görüyorum."

Hollywood'da hep müthiş seyirliklerin yaratıcısı olarak görülmüş olan Spielberg, 90'lı yıllarda Oscar ödülüne kilitlendiğinde, yanında Janusz Kaminski vardı. Polonya'da doğan ve büyüyen, 21 yaşında Amerika'ya gelen Kaminski, 90'ların başında sinema filmlerinde görüntü yönetmenliği yapmaya başlamıştı. Talihi hızla açıldı ve üç sene zarfında, Hollywood'un en ünlü (ve güçlü) yönetmenlerinden biriyle çalışmaya başladı. Spielberg, yapımcılığını üstlendiği bir TV dizisinin pilot bölümünde Kaminski'nin çıkardığı işten çok etkilenmişti; Oscar heykelciğine yaptığı yolculukta onu da yanına aldı. Kaminski'nin Spielberg sinemasıyla daha ilk etkileşiminden, ortaya epey yankı yaratan bir film çıktı: "Schindler's List". Steven Spielberg bu filmle söz konusu Oscar heykelciğine ilk kez uzanırken (şaşırmayın, Scorsese hâlâ alamadı), belleklere yer eden siyah/beyaz görüntüleriyle Kaminski de bir Oscar alıyordu. Spielberg ve Kaminski, Yahudi Soykırımı üzerine kurulu bu öyküyü Alman dışavurumculuğunu anımsatan bir kasvetle donatarak, ortaya belgesel-vari gerçeklik duygusuyla örülü bir "kabus dram" çıkarıyorlardı. Her zaman etkiye kilitlenmiş bir sinemacı olan Spielberg, böylece yeni silahını bulmuş oldu. Tarihin acı verici gerçeklerinin, aslına mümkün olduğu kadar yakın temsillerini yaratmak. Janusz Kaminski, bu iş için biçilmiş kaftandı. Hollywood'un alışılagelmiş görsel dokularını ve kalıplarını olduğu gibi alıp kullan-

alanına dönüştürülüyor (tabii ki Sam Fuller'ın filmleri gibi az sayıdaki örneği bir kenara bırakırsanız). Spielberg'in "Saving Private Ryan" ile yapmaya çalıştığı şey, Hollywood'un "Vietnam cehennemdi" söylemini "savaş cehennemdir"e genişletmek.

Bunda da bütün ağırlığı, görsel temsile veriyor. Omaha Kumsalı Çıkarması sekansı gerçekten de dayanılır gibi değil; kopan bacaklarla ve kollarla, parçalanan bedenlerle, birbiri ardına vurulan ve ölen insanlarla, daha önce görülmemiş ölçüde kanlı bir savaş canlandırması bu. Filmde temiz yaralanmalara ve mağrur ölümlere yer yok -iç organlar etrafa saçılıyor, deniz kanla kaplanıyor, kumsal haykıranlarla, inleyenlerle, panik ve öfke içinde bağıranlarla doluyor. (Bu sekans hakkında ayrıntılı bilgi için "Bir Sahne" bölümüne bakabilirsiniz.)

Spielberg bu filmdeki çatışma sahneleriyle sadece savaş filmlerini görsel açıdan revize etmekle kalmıyor, sinemada şiddetin kullanımını da revize etmeye çalışıyor. Salt estetik tercihten ötürü kullanılan kanlı sahnelerin karşısına, epey kuvvetli bir bağlama sahip bir zıt kutup yerleştiriyor. Spielberg'in son derece ayrıntılı şiddet tasviri, sırf "yenilik olsun diye" yapılmış gibi durmuyor; savaşın nasıl olduğunu göstermeye yönelik samimi bir çaba gibi görünüyor. Öte yandan, bu çabanın dayandığı nokta da ilginç. Bütün o parçalanan insan bedenleri, savaşın korkunç bir şey olduğunu net bir biçimde ortaya koyuyor ama, kınamak amacıyla değil. Savaşın acısını yaşamış olanların anısına saygı duruşunda bulunmak amacıyla. Çünkü Spielberg'in filmi bir bütün olarak, en azından bu savaşın kaçınılmazlığına, savaşılması gerektiğini söylüyor.

Seyirciyi adeta bombardımana tutan o çıkarma sahnesinin ardından, Yüzbaşı John Miller ve adamları, özel bir görev alıyorlar. Onlara göre, bir "halkla ilişkiler" görevi. Üç ağabeyi de savaşta ölen Er James Ryan'ın annesi, üçünün de ölüm haberini aynı gün alacak... Ordu da zamanında Abraham Lincoln'ın benzer durumdaki (savaşta beş oğlunu kaybetmiş) bir anneye yazdığı mektuptan ilham alarak, ne pahasına olursa olsun Ryan kardeşlerin sonuncusunu kurtarmaya karar veriyor. Böylece Yüzbaşı Miller ve adamları, "Bir kişinin hayatı için sekiz kişinin hayatının tehlikeye atıldığı görev"e çıkıyorlar.

Patlamalarla, kanlı çatışmalarla donanmış bu ahlaki çelişki öyküsü, bir giriş, üç perde ve bir kapanış bölümü biçiminde düzenlenmiş. Filmin açılışına ve kapanışına ise, Amerikan bayrağı imza atıyor. Elbette bunun arsızca bir milliyetçilik gösterisi olduğunu düşünenler var. Spielberg'in filmi gerçekten de vatansever bir bakış açısına da sahip, ancak bunun kaynağı rengi solmuş Amerikan bayrağı değil, Spielberg'in resmettiği dehşeti yaşamış olanlara duyulan şükran duygusu. Aynı açılış ve kapanış sahnelerinde, Normandiya'da ölmüş askerlerin mezarlarının başında gördüğümüz yaşlı adamın gözlerinden ve söylediklerinden apaçık görülen şükran duygusu da bu konuda bir anahtar aslında.

Spielberg, gayet düz bir biçimde anlattığı bu üç perdelik öyküde, söz konusu açılışı kullanarak seyirciyi temel bir yanılgıya sürüklüyor. Mezarlıktaki ihtiyarın yaşlı gözlerinden, önce Omaha Kumsalı'na, sonra da bir çıkarma gemisinin içine, bir askerin titreyen ellerine geçiyoruz. Kamera bu askerin yüzünü gösterdiğinde, karşımıza Tom Hanks çıkıyor. Yaşlı adamınkinden sonra gördüğümüz ilk yüz bu olduğundan (iki yüzün birbirini andırıyor olmasının da katkısıyla), Hanks'in oynadığı Yüzbaşı Miller'ı yaşlı adamın gençliği sanıyoruz. Ama öykünün sonuna gelinip Yüzbaşı Miller Er Ryan'ın yanıbaşında son nefesini verdiğinde, kurtulanın, aslında filmin adından da anlaşılması gerektiği gibi, Er Ryan olduğunu görüyoruz. Ama bu, bütün öykünün merkezinde Yüzbaşı Miller'ın bulunduğu gerçeğini değiştirmiyor.

Spielberg'in anlatımı, bakış açısını neredeyse bir oyuna vardırıyor aslında. Yaşlı Ryan'dan geri dönüş yaptığımız için aslında öykünün onun üzerinden anlatılması gerekiyor, ama John Miller'ın üzerinden anlatılıyor. John Miller belli ki "evdeyken" Tom Hanks'in bütün özelliklerini barındıran, ama üzerinde savaşın tortusunu taşıdığı için giderek askerleşmiş bir karakter olarak, seyirciye sıradan birinin savaşta uzun bir süre geçirdikten sonra nasıl biri olacağı konusunda bir ipucu veriyor. Öte yandan, söz konusu seyircinin hatırı sayılır bir bölümü savaş yaşamamış olduğundan, özdeşleşebileceğimiz biri daha var: kültürlü, Fransızca ve Almanca bildiği için Miller tarafından göreve dahil edilen, savaş konusunda tamamen tecrübesiz Onbaşı Upham. Yüzbaşı Miller savaşın yıpratıcılığını ve kirleticiliğini temsil ederken, Onbaşı Upham bir anlamda "bu savaşın ⇨

maya pek yanaşmıyordu, kendi görselliğini oluşturmaya meyilliydi. Spielberg'in kölelik konusunu ele aldığı "Amistad"da Kaminski, beylik dönem filmi estetiğinden daha gerçekçi bir görsellik yakalamaya çalıstı. "Saving Private Ryan"da ise Spielberg'in gelmis geçmis en gerçekçi görünen savas sahnelerini yaratmasına yardım etti. Kaminski'nin görüntüleri kasvete olduğu kadar, dramatik sinemada belgesel-vari bir gerçeklik duygusuna da kucak açıyor. "Saving Private Ryan"da bu duygu, sürekli hareket halindeki kameralarla, grinin ve cansız bir yesilin hüküm sürdüğü soluk bir renk paletiyle, bazen iyiden iyiye çiğ görünen görüntülerle destekleniyor. Spielberg'in "eski Hollywood usülü" bir İkinci Dünya Savası filmi çekmeme konusundaki kararlılığı, yönetmeni ve görüntü yönetmenini kameralardan laboratuvar işlemlerine ve lenslere kadar her şeyle oynayarak, görüntülerin üzerinden "sıklığı sıyırıp almaya" vardırmıs. Bu görüntülerin Normandiya Çıkarması'na katılan birkaç kameraman tarafından çekilmis olduğu hissini uyandırmayı amaç edindiklerinden, 40'lı yıllardaki kameraların yakaladığı görüntülerdeki dokuya yakın bir doku elde etmeye çalısmıslar. Sonuçta Kaminski, ikinci Oscar'ını aldı. Savas filmi estetiğini adeta baştan yaratan "Saving Private Ryan"daki çalısması, "Schindler's List" ve "Amistad"dakilerle birleşince, Janusz Kaminski'nin yeni kuşağın "tarihi film" konusundaki estetik anlayışını biçimlendirdiği söylenebilir. Gerçekliğin tortuyla, çiğlikle, kasvetle ve donuklukla tanımlandığı, sahicilik duygusunun dramatik bir hal aldığı, göz kamaştırıcı bir simülasyon sineması onunki. Polonyalı sinemacının görsel dünyasına son olarak tarihi bir filmde değil, "geleceğin tarihi"ni resmetmeye çalısan bir filmde, "Azınlık Raporu / Minority Report"ta konuk olduk. Bir Philip K. Dick öyküsünden uyarlanan bu bilimkurgu filmi, Kaminski'nin Spielberg sineması üzerindeki etkisini bir kez daha görmemizi sağladı. Yönetmen bu filmde ahlaki açıdan her zamanki güvenli sularında yüzüyordu belki, ama sinemasının görsel açıdan daha puslu, daha karanlık ve genel olarak daha "yeni" bir doku kazanmıs olduğu aşikardı. Kaminski Spielberg'i "karanlık taraf"a çekme yolunda hayal ettiği "küçük erotik film"ini yaptırabilecek mi bilinmez ama, Spielberg sinemasının 2000'lere gücünden hiçbir şey yitirmeden geçişinde onun katkısı da görmezden gelinemez.

Filmografi

Rain Killer, The (1990)
Terror Within II, The (1990)
Grim Prairie Tales (1990)
Cool as Ice (1991)
Wildflower (1991) (TV)
Pyrates (1991)
Killer Instinct (1991)
Trouble Bound (1992)
Mad Dog Coll (1992)
Adventures of Huck Finn, The (1993)
Class of '61 (1993) (TV)
Schindler's List (1993)
Little Giants (1994)
Tall Tale (1995)
How to Make an American Quilt (1995)
Jerry Maguire (1996)
Lost World: Jurassic Park, The (1997)
Amistad (1997)
Saving Private Ryan (1998)
Artificial Intelligence: AI (2001)
Minority Report (2002)
Catch Me If You Can (2002)
Jumbo Girl (2003)

NOT: Bold satırlar, Spielberg filmleridir.

Er Ryan(Matt Damon) harabeye dönmüş bir Fransız kasabasında beklemektedir kurtarıcılarını.

Yönetmen: Steven Spielberg.
Senaryo: Robert Rodat.
Görüntü Yönetmeni: Janusz Kaminski.
Müzik: John Williams.
Yapım Tasarımı: Tom Sanders.
Kurgu: Michael Kahn.
Sanat Yönetmenleri: Tom Brown, Ricky Eyres, Chris Seagers, Alan Tomkins.
Dekor: Lisa Dean Kavanaugh.
Kostüm: Joanna Johnston.
Yapımcılar: Ian Bryce, Mark Gordon, Gary Levinsohn, Steven Spielberg.
Oyuncular: Tom Hanks (Yüzbaşı John Miller), Edward Burns (Er Richard Reiben), Tom Sizemore (Çavuş Michael Horvath), Matt Damon (Er James Ryan), Jeremy Davies (Onbaşı Timothy Upham), Adam Goldberg (Er Stanley Mellish), Barry Pepper (Er Daniel Jackson), Giovanni Ribisi (Er Irwin Wade), Vin Diesel (Er Adrian Caparzo), Ted Danson (Yüzbaşı Fred Hamill).

neden gerekli olduğu"nu temsil ediyor. Upham barışçı biri. Esir aldıkları Alman askerini onun ısrarıyla salıverdiklerinde (Upham öldürmemeleri konusunda ısrar ediyor, yanlarında götürmeleri de olanaksız), filmin hepsini bu karara pişman edeceğini anlıyorsunuz. Nitekim öyle de oluyor ve finale doğru Yüzbaşı Miller'ı, salıverilen bu Alman askeri öldürüyor. Ve Sam Fuller'ın "The Big Red One"ını anımsatan bir sahne: barışçı Upham, teslim olmuş Alman askerleri arasında bulunan, salıverdikleri askeri vuruyor. Bu yan öykü sadece hayatını riske atmanın (yani savaşa katılmanın) değil, öldürmenin de gerekli olduğunu söylemeye hizmet ediyor. Genellikle ahlaki olarak pürüzsüz yüzeylerde gezinmeyi seven Spielberg'in, barışçı bir kişinin teslim olmuş bir adamı öldürme isteğini anlaşılır gösterebilmek için anlatımsal açıdan epey yatırım yaptığını apaçık görebiliyorsunuz.

Bu final çatışmasının olduğu kasaba, filmin Omaha Kumsalı Çıkarması'nın ardından ikinci zirvesini oluşturuyor. Yapım tasarımcısı Tom Sanders'ın eseri olan büyük bir bölümü yerle bir olmuş hayal ürünü Fransız köyü, içinde herhangi bir çatışma gerçekleşmese bile savaş filmleri tarihine geçebilecek kadar etkileyici bir mekan. John Miller ve adamları, sonunda buldukları Er Ryan ve arkadaşlarıyla birlikte, Edith Piaf'ın yarısı yıkılmış binalardan yankılanan sesi eşliğinde, son çatışmayı burada bekliyorlar. Bu kurmaca köy, filmin en sinir bozucu sahnelerinden birine, bir SS subayının Er Mellish'in kulağına Almanca direnmemesini

BİR SAHNE

Omaha kumsalı çıkarması

Steven Spielberg, "Saving Private Ryan"ın beşinci dakikasında seyirciyi savaşın dehşet verici ayrıntılarının içine çekerek, sinemada tam anlamıyla tarih yazmaya girişiyor. Sinema salonunun güvenli koltuklarında oturan insanlara sıcak çatışmanın son derece kanlı, ümitsiz ve kaotik gerçekliğini bütün sarsıcılığıyla yaşatmakla kalmıyor, bir janrın değişimini naklen izleme fırsatı da veriyor.

Steven Spielberg'in "Saving Private Ryan"da hedeflediği şeylerin başında savaşı görkeminden sıyırmak, "olduğu gibi" resmetmek geliyor. Bu konuda ne kadar ciddi olduğunun kanıtı da, filmin kısa giriş sahnesinin hemen ardından gelen "Omaha" Kumsalı Çıkarması. Yaklaşık 25 dakikalık gıpgri, sırılsıklam, inanılmaz derecede kanlı ve şoke edici bir sıcak çatışma sekansı.

Normandiya'da ölen Müttefik Kuvvetleri askerlerinin mezarlarını ziyaret eden ihtiyar adamın yaşlı mavi gözlerinden, "Omaha" kod adlı kumsala geçiyoruz. Bulutlu bir havada, kamera yer seviyesinde duruyor ve kuma yerleştirilmiş metal engelleri görüntülüyor. Spielberg İkinci Dünya Savaşı'nın gidişatında hayati bir yere sahip olan bu çıkarmada emir komuta zincirinin zirveleriyle hiç haşır neşir olmadan, bizi doğruca çıkarma gemisinin içinde titreyen ellere, kusan askerlere götürüyor. Söz konusu ellerin sahibi Yüzbaşı John Miller. Etrafındaki askerlere kumsala çıktıklarında yapmaları gerekenlere dair kısa komutlar veriyor, ama söz konusu askerlerin üzerine çökmüş olan korkuyu gördüğünüz andan itibaren hiçbir şeyin askeri taktiklerin temizliğinde gerçekleşmeyeceğini anlıyorsunuz. Nitekim çıkarma gemisinin kapağı iner inmez kaos başlıyor: Alman

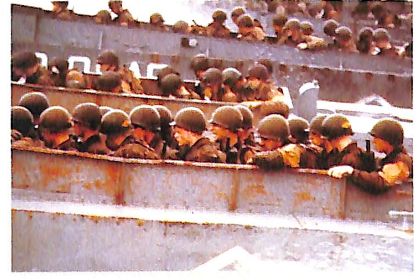
makineli tüfeklerinin yoğun ateşi altında, ilk birkaç sıradaki adam daha ilk birkaç saniyede ölüyor. Ölenlerin sayısı arttıkça arkalardakiler canlarını kurtarmak için çareyi yandan denize atlamakta buluyorlar - ama bazıları için bu da kurtuluş olmuyor. Suyun içinde vurulanlar, boğulanlar... Spielberg bütün bu süre boyunca, sekansın başında kamerasını yerde tutarak verdiği ipucuna sadık kalıyor. Kamera hep yere yakın, hep askerlerin arasında duruyor. Makineli tüfeğe daha küçük bir hedef teşkil edebilmek için eğilerek ilerleyen, metal engellerin arkasına çöken, yere uzanan askerlerle birlikte geziniyor. Kumsalda hızla, adeta panik içinde dolaşıyor. Şurası kesin: Bu kameranın ayrıcalıklı bir konumu yok. Aksiyonun dışına çıkmıyor, geri çekilmiyor, yükselmiyor; bize en ufak bir rahatlama hissi - en ufak bir mesafe hissi - vermeye yanaşmıyor. Bu yüzden biz seyirciler, bu kaosun ortasında, görünüşe bakılırsa "kendi canını kurtarmaya çalışan" bir kameraya yapışarak, rehbersiz kalıyoruz.
Birkaç açıdan çok etkili bir yöntem bu. Öncelikle, bizi tam anlamıyla aksiyonun içine hapsediyor, nefessiz bırakıyor ve bombardımandan kurtulmamıza müsaade etmiyor. Ayrıca, kamerayı büyük ölçüde insan bedeninin kısıtlamalarına tabi tutarak, onun da bir "insan" olduğu hissini yaratıyor ve bütün bu sekansa belgesel havası veriyor. Savaşı görüntülemeye gelmiş ama kapak indiği andan itibaren, bütün bu sekansın anlatmaya çalıştığı ruh haline kapılarak, sadece canını kurtarmaya odaklanmış bir (ya da birkaç) muhabirin çektiklerini izliyoruz sanki. Kamera titriyor, yere iniyor, sallanıyor, objektife kan sıçrıyor... Hatta askerlerle birlikte geminin yan tarafından denize atlıyor! Spielberg'in bu sekanstaki neredeyse cilasız ve çiğ görüntüleri, sıcak çatışmanın doğasını yansıtmada çok güçlü bir araç haline geliyor. Gözümüzün önünde kan gövdeyi götürüyor, gözümüzün ucunda bir sürü dehşet verici şey oluyor. Kollar kopuyor, bedenler parçalanıyor, insanların iç organları kumların üstüne saçılıyor. Bütün bu kanlı karmaşayı gerçek bir olayın rastlantısallığına yakın bir kurguyla izliyoruz. Usta yönetmenin bu sekanstaki en büyük başarısı, hiçbir şeyin koreografisinin yapılmamış, hiçbir şeyin tasarlanmamış ve "sinemasallaştırılmamış" olduğu hissini verebilmesi. Oysa ki en ünlü Hollywood düşlerinden bazılarının yaratıcısı, tam

Amerikalıların çok asker kaybettiği Omaha kumsalı çıkarmasından anlar...

teşekküllü gerçekçiliğe soyunduğunda bile, izleyicisine hücrelerine işlemiş geleneksel sinema estetiği ve ritminden bir şeyler sunmaktan geri kalmıyor. Örneğin çıkarmanın hemen başında denize atlayan askerleri takip ederek, sualtında bir tür "doğal ağır çekim" elde ediyor; Tom Hanks'in metal engellerden birinin arkasına sığındığında etrafındaki kaos karşısında yaşadığı şaşkınlığı iletmek için sesi tamamen keserek bir tür rüya (ya da kabus) hissi yaratıyor. Zaten bütün sekans rüya yavaşlığından ansızın delice bir hıza sıçrayan, tekinsiz bir ritme sahip. Bedeni adrenalin pompalayan birinin yaşadığı o tuhaf zaman hissine benzeyen bir şey bu.
Grilerin ve soluk yeşillerin hakim olduğu, kanın siyaha çaldığı bir renk paletinde, bütün çatışma gerçekliğin kendisinin ötesinde bir tür "gerçeklik kabusu"na dönüşüyor. Hayatı kendi vizyonuna göre bükmek gibi bir meyle sahip olan Spielberg, bu sekansta kendi kafasındakileri, "Spielberg'in dünyası"nı bırakıp (bu filmde storyboard'dan mümkün olduğunca kaçınmış), aksiyonun böğrüne dalıyor... Ve savaşa dair seslerle resimlerin kaotik gibi görünen ama inanılmaz bir kurgu maharetiyle biraraya geldiği, kusursuz bir simülasyona imza atıyor. Görünürdeki çığlığı içinde son derece stilize bir belgesel simülasyonuna.

fısıldarken kalbine bıçağını yavaş yavaş soktuğu sahneye de mekan oluyor.
Spielberg'in Normandiya Çıkarması'na katılmış Amerikan askerlerinin bakış açısından anlattığı (ve savaşın dehşeti deyince, onların dehşetini yaşadığımız) bu öykü, savaşın nedenini niçinini araştıran, arkasındaki sebepleri arayan bir öykü değil. Savaştan ziyade, askerler üzerine bir öykü. Profesyonel askerler üzerine de değil, savaşa gönderilmiş sivil insanlar üzerine. Spielberg de bu yüzden öyküsüne politik bir pencereden değil, çok daha alışık olduğu insani pencereden bakıyor. Savaşın doğruları ve yanlışları üzerine yorum yapmaktan ziyade, bir deneyimin paylaşılmasını amaçlayan bir film çıkarıyor ortaya. Bir anlamda "büyük şema"nın "küçük insanlar" üzerindeki etkilerini incelemeye alıyor. Üç saat zarfında Omaha Kumsalı Çıkarması'nın sersemliğini üzerinden atabilirseniz, karşınızda aslında tam da Spielberg'e uygun bir öykü bulacak, hatta Spielberg'in o "eski ve çiğ" dokudan hareketle alıştığımız sinemasal görkemine nasıl tekrar kavuştuğunu hayretle izleyeceksiniz. Belki "Saving Private Ryan" Spielberg'in diğer filmleri kadar sinemayla beslenen bir film değil, ve belki bütün film eski Spielberg'le yeni yeni ortaya çıkan bir Spielberg arasında sürekli mekik dokuyor.. Ama usta yönetmenin öylesine yetkin bir sinema gözü var ki, benzeri olsun olmasın, filmi buram buram sinema kokuyor. Bu yüzden, yıllar sonra onlarca benzeriyle çevrelenmiş, "klasik savaş filmi" haline gelmesi neredeyse kaçınılmaz bir durum. ■

klasik

Sinemanın Büyük Ustaları

Vincente Minelli

Çocukluğu tiyatro sahnelerinde geçen Minelli, sinemaya girmeden önce Broadway'de oyunlar yönetti.

Bir müzikal ustası

"Paris'te Bir Amerikalı", "Gigi" ve "Asri Aşıklar" gibi unutulmaz filmlere imza atan Vincente Minelli, müzikaller dünyasının en verimli, en yetenekli isimlerinden biriydi. Ancak, sinemaya olan tutkusu müzikaller ile sınırlı değildi yönetmenin... "Mahşerin Dört Atlısı", "Çıplak Ruhlar" ve "Yaşama Tutkusu" gibi dram türündeki filmleriyle de üstün başarısını pekiştirmişti..." PINAR TINAZ GÜRMEN

Asıl adı Lester Anthony Minelli olan Hollywood müzikallerinin unutulmaz yönetmeni Vincente Minelli, 28 Şubat 1903'te Chicago'da doğdu. Müzisyen bir aileden geliyordu. Babası Vincent Minelli, kendi kurduğu "Minelli Brothers 'Tent Theatre"ın hem başkanı, hem de orkestra şefiydi. Lester'ın çocukluğu tiyatro grubu ile birlikte Amerika'nın dört bucağında dolaşarak geçti.

Sanat hayatına Chicago Tiyatrosu'nda kostüm tasarımları yaparak başlayan, daha sonra ise Amerikan müzikallerinin ana yurdu Broadway'e gelerek, dekor ve kostüm konularındaki çalışmalarına devam eden Minelli, bu dönemden itibaren babasının ön adı olan Vincent'ı kullanmaya karar verdi.

Önceleri amacı babasının izinden gitmek ve iyi bir tiyatro yönetmeni olabilmekti. Hatta Broadway'de yönettiği ilk oyun "At Home Abroad" beğeniyle karşılanmıştı. Ama sanatçının gelecek hayalleri kısa süre sonra tiyatro yönetmenliğinden, sinemaya ve kendisine dünya çapında bir ün kazandıracak müzikal filmlere doğru yönlenecekti...

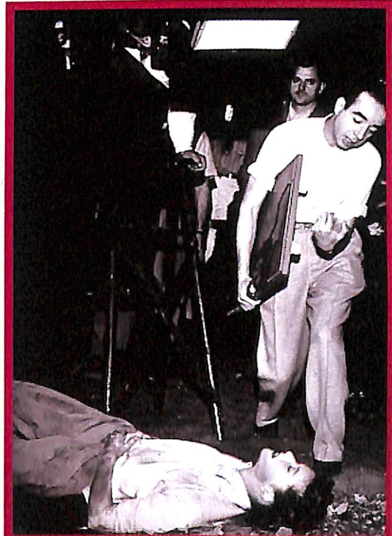
1940'lı yılların karamsar havası, Hollywood'u yeni arayışlara sürüklemiş, sinema endüstrisi, hem İkinci Dünya Savaşı'nın korku dolu günlerinden, hem de büyük ekonomik bunalım sonrası yaşanan zor hayat koşullarından halkı sıyırmak için bir rüya atmosferi yaratan müzikallere ve komedilere yönelmeye başlamıştı. Hollywood'un Broadway'e göz kırptığı bu dönemde, kendisini sinema dünyasının içinde bulan sanatçılardan biri de Minelli oldu.

Arthur Freed'in teklifi ile Hollywood'a gelen ve müzikal filmlerin en büyük yapımcısı MGM ile anlaşan yönetmen, ilk tecrübesini Busby Berkeley'in 1940 yapımı filmi "Strike Up The Band" için tasarladığı bir sahne ile yaşadı. Ardından 1941 yılında yine Busby Berkeley imzalı "Babes on Broadway"in bir solo sahnesini çeken Minelli, 1942'de Norman Z. McLeod ve Roy Del Ruth ile birlikte yönettikleri müzikli bir komedi olan "Panama Hattie" ile dikkatleri iyice üzerine çekti. Red Skelton ve Ann Sothern'in yer aldıkları filmin tüm koreografisi Minelli'ye aitti.

Bu ısınma döneminin ardından kendini yönetmenlik için hazır bulan sanatçı, 1943 yapımı "Cabin in the Sky" ile ilk kez oturdu yönetmen koltuğuna. Bir ilk film için oldukça ilginç ve bir o kadar da riskli bir projeydi "Cabin in the Sky"... Tamamı zenci oyuncularla gerçekleştirmişti ve Ethel Waters, Eddie Anderson, Louis Armstrong gibi pek çok önemli ismi biraraya getiriyordu. Film, eleştirmenler tarafından çok beğenilince, yönetmenin önündeki engeller bir bir kalkmaya, ilginç projeler birbirini izlemeye başladı.

Minelli, 1943 yılında yaptığı "I Dood It" ile kariyerini sürdürdü. Konusunu, Broadway'in eğlence dünyasından alan ve bir gösteri yıldızının kendisine hayran olan sıradan bir genci, maden sahibi zengin bir adam zannetmesi ile başlayan film, bazen komik, bazense gerilim öğeleriyle donatılmış ilginç bir macera sunuyordu seyircisine... "By Hook or By Crook"adıyla da bilinen filmde Red Skelton ve Elanor Powell başrollerdeydi.

Yönetmenin asıl çıkışını gerçekleştirdiği filmi ise, 1944 yılında çektiği "Meet Me in St.Louis/St.Louis'de Buluşalım" oldu. 1900'lü yılların başında St.Louis'de yaşayan Smith ailesinin öyküsünü anlatan filmin çatısı, masum bir aşk üzerine kuruluydu. 17 yaşında genç bir kız olan Esther Smith, yeni taşınan komşularının oğluna aşık oluyor, ancak babasının New York'ta iyi bir iş bulması ve ailenin taşınma kararı almasıyla ayrılık aşıkların kapısını çalıyordu. "St.Louis'de Buluşalım", başarılı bir müzikal olmasının yanısıra, zengin oyuncu kadrosuyla da dikkati çekti. Judy Garland, Margaret O'Brian, Mary Astor ve Tom Drake... Filmin Minelli için özel bir anlamı daha vardı. Yönetmen bir yıl sonra dünya evine gireceği Judy Garland ile bu film sayesinde tanışmıştı. Garland, Minelli ile tanıştığında 22 yaşında genç bir yıldızdı ancak, çocukluk yıllarından beri sinema ile iç içeydi. Victor Fleming'in 1939 yapımı filmi "Oz Büyücüsü" ile, henüz 17 yaşındayken dünya çapında bir üne kavuşmuş olan Garland ve Minelli 6 yıl evli kaldılar. Birlikte yaptıkları ilginç filmlerin yanısıra, evliliklerinin en önemli ürünü kuşkusuz kızları Liza Minelli oldu... ⇨

Önemli Filmleri

1976 "A Matter of Time"
1965 "The Sandpiper/Ümitsiz Ask"
1963 "The Courtship of Eddie's Father/Annem Kim Olacak?"
1962 "The Four Horseman of the Apocalypse/Mahserin Dört Atlısı"
1958 "Gigi"
1957 "Designing Woman/Ask Arzuları"
1956 "Lust for Life/Yasama Tutkusu"
1956 "Tea and Sympathy/Çay ve Sempati"
1954 "Bringaddon/Eğlenceler Beldesi"
1953 "The Band Wagoon/Asri Asıklar"
1952 "The Bad and the Beautiful/Çıplak Ruhlar"
1951 "An American in Paris/Paris'te Bir Amerikalı"
1950 "Father of the Bride/Gelinin Babası"
1949 "Madame Bovary/Madam Bovary"
1947 "The Pirate/Kara Seytan"
1946 "Ziegfield Follies/Ziegfield Çılgınları"
1944 "The Clock/Saat"
1944 "Meet me in St.Louis/St.Louis'de Bulusalım"
1943 "Cabin in the Sky"

"Paris'te Bir Amerikalı"nın başrollerinde Gene Kelly ve Leslie Caron oynuyordu.

Sinema hayatına müzikal filmler ile başlayan Minelli, tek amacının büyülü bir dünya yaratan, renkli gösteriler hazırlamak olmadığını, dramatik konularla da aynı derecede ilgili olduğunu ortaya koyan ilk çalışmasını 1945 yılında gerçekleştirdi. Fred Zinnemann ile birlikte yönettikleri "The Clock/Saat", birliğine katılmasına iki gün kalan bir askerin, aniden aşkı buluşunu konu ediniyor, Judy Garland ve Robert Walker'ı biraraya getiriyordu. Filmde, savaşın dehşetli yüzünün karşısına, her şart altında varolmayı sürdürecek güçlü bir aşk yerleştirilmiş, yıkım ve sevgi arasındaki ikilem güçlü bir şekilde vurgulanmıştı.

Minelli, bu başarılı dram denemesinden sonra tekrar müzikallere döndü. Ludwig Bemelmans'ın bir hikayesinden uyarlanan ve başrollerinde dönemin ünlü dans ikililerinden Fred Astaire ile Lucille Bremer'in yer aldıkları 1945 yapımı "Yolanda and The Thief"in ardından en ilginç Minelli yapıtlarından biri geldi; "Ziegfield Follies/Zeigfield Çılgınları"...

Film, Broadway'in efsanevi isimlerinden Florenz Ziegfield'in, cennetten dünyayı izleyişi ile başlıyor, gösteri dünyasının en büyük yıldızları küçük şovlarla adeta Ziegfield'e bir saygı duruşunda bulunuyorlardı. Skeçler halinde hazırlanan filmde, kariyerleri boyunca biraraya oldukça ender gelebilen iki dans ustası Fred Astaire ve Gene Kelly'den, su balesinin unutulmaz ismi Esther Williams'a, komedi dünyasının efsanevi yetenekleri Keenan Wyn, Fanny Brice ve Red Skelton'dan, müzikallerin büyülü sesleri James Melton, Marian Bell ve Judy Garland'a kadar pek çok yıldızın gösterileri yer alıyordu. Ayrıca "Ziegfield Çılgınları" başlangıç sekansında bulunan stop-motion animasyon bölümleri ile de oldukça ilginç ve yaratıcı bir filmdi.

Minelli, 1946 yılında başka bir tür denedi ve gösteri dünyasının parlak ışıklarından sıyrılıp, hayatın gerçeklerine döndü tekrar. "Undercurrent", kara film türünün başarılı örneklerinden biri oldu. "You Were There" adıyla da bilinen filmde, yeni evlenen genç bir kadının, çok geçmeden kocasının kendisini öldürmeye çalışan psikopat bir katil olduğunu anlaması ve bu durumdan kurtulmak için mücadele etmesi anlatılıyordu. Ayrıca filmin Katharine Hepburn, Robert Taylor ve Robert Mitchum'dan oluşan oyuncu kadrosu da ilgi çekiciydi...

1947'de, Richard Whorf ve George Sidney ile birlikte yönettikleri, June Allyson, Lucille Bremer, Judy Garland ve Frank Sinatra gibi, o yılların en gözde müzikal yıldızlarını biraraya getiren "Till The Clauds Roll By" adlı filme imza atan Minelli, 1948 yapımı "The Pirate/Kara Şeytan" ile yine türün en güzel örneklerinden birini veriyor, eşi Judy Garland ile birlikte dansın büyük ustası Gene Kelly'yi yönetiyordu.

1949 yönetmenin tekrar dram türündeki filmlere yöneldiği bir yıl oldu. Hem de bu sefer ele aldığı, ünlü bir edebiyat eseriydi. Gustave Flaubert'ın "Madame Bovary"si... Senaryosunu Robert Ardrey'in kaleme aldığı film, Jennifer Jones, James Mason ve Van Heflin'den oluşan oyuncu kadrosuna rağmen çok fazla ilgi görmedi ve yönetmen bu kez bir aile komedisi ile çıktı izleyenlerinin karşısına...

1950 yapımı "Father of The Bride/Gelinin Babası", Minelli'ye azımsanamayacak bir başarı getirdi. Öyle ki, bir yıl sonra filmin devamı niteliğindeki "Father's Little Divident/Temel Taşı" gelecek ve en az ilk film kadar ilgi uyandıracaktı. Senaryosu, Minelli'nin daha sonraki yıllarda da sık sık birlikte çalışacağı Francis Goodrich ve Albert Hackett'e ait olan "Gelinin Babası", kızının ani evlilik kararı karşısında beyninden vurulmuşa dönen Stanley Banks'in duygusal hikayesini anlatıyor, dönemin yıldız oyuncularını biraraya getiriyordu; Spencer Tracy, Joan Bennett ve Elizabeth Taylor...

Minelli, bu parlak başarının ardından, sinema hayatının en önemli eserlerinden birine imza attı; "An American in Paris/Paris'te Bir Amerika-

"Paris'te Bir Amerikalı" o güne dek yapılamayanı yapmış, George Stevens'ın "A Place In The Sun" ve Elia Kazan'ın "Arzu Tramvayı" gibi dram türünün en güzel örnekleri arasından sıyrılıp Oscar kazanmıştı.

MINELLI FİLMLERİNDEN YILDIZLAR

lı"... Filmde anlatılan basit bir aşk hikayesiydi ama asıl ilgi çekici olan rüyaların gerçek olduğu bir masal kenti olarak resmedilen Paris'te, Gene Kelly'nin koreografisi ile her anı dansa dönüşen bir hayatın sunuluşuydu... İlk gençlik yıllarını geride bırakmış, amatör bir ressam olan Jerry ile bir konser piyanisti olma hayalleri kurmasına rağmen, şov dünyasına eğlenceli şarkılar besteleyerek hayatını kazanan arkadaşı Adam'ın yaşamları, "yoksul ama mutlu" ilkesine bağlı kalınarak, alabildiğine iyimser çizilmiş, melodramatik bir aşk öyküsü ile süslenmişti. Kuşkusuz filmin en önemli kozlarından biri de, genç bir dansçı olan Leslie Caron'dı. Minelli ve Kelly'nin gösteri dünyasına sundukları bu yıldız adayı, daha ilk filmiyle önemli bir çıkış yapmayı başaracaktı.

"Paris'te Bir Amerikalı", müzikal bir filmin o güne dek hiç kazanmadığı bir saygınlığa kavuşmasının yanısıra, 1952 yılının en iyi film Oscar'ının da sahibi oldu. Gerçi Minelli en iyi yönetmen dalında sadece aday olabilmişti ama, "Paris'te Bir Amerikalı", o güne dek yapılamayanı yapmış, George Stevens'ın "A Place in The Sun", Elia Kazan'ın "Arzu Tramvayı" gibi dram türünün en güzel örnekleri arasında yeralan yapıtlarını Oscar yarışında geride bırakmıştı.

Kızı Liza ve yönetmen Scorsese ile...

Film, Gene Kelly'nin küçücük odasındaki basit yaşamını özetleyen ve her hareketin zarif bir dansı andırdığı açılış bölümü, Kelly ve Caron'ın Sen nehri kıyısındaki romantik dansları ve kapanış bölümündeki uzun bale sekansı ile klasikler arasına girmeyi başardı. Bu sahnede Minelli, ünlü tabloların eskizlerinden oluşan devasa bir dekor tasarlamış, Gene Kelly ise tatlı rüyalar ve kabuslar arasında gidip gelen ruh halini, muhteşem bir dans gösterisi ile sergilemişti.

1952 yılında bir ortak yapım olan ve Minelli'nin yönetmen koltuğunu Mervyn LeRoy ile paylaştığı "Lovely to Look At"in ardından, güçlü bir dram; "The Bad And The Beautiful/Çıplak Ruhlar"geldi...

Film, bir Hollywood yapımcısının hayatından kesitler sunuyor, çevresi tarafından sevilmeyen, huysuz, hırslı ve çıkarcı Jonathan Shields'in, kendisine yönelen bu nefreti nasıl olup da hak ettiğini, biri oyuncu, diğeri senarist ve sonuncusu da yönetmen olan üç ayrı karakterin anılarından oluşan geri dönüşler ile anlatıyordu... Brad Shaw'ın bir romanından yola çıkarak Charles Schnee'nin perdeye uyarladığı film, Lana Turner, Kirk Douglas, Walter Pidgeon, Dick Powell, Barry Sullivan ve Gloria Grahame gibi yıldız oyuncuları biraraya getiriyor, Jonathan Shields'in şahsında, Hollywood dünyasını da sert bir şekilde eleştiriyordu. Ün ve kazanç uğruna harcanan hayatlar, aşklar ve dostluklar filmin dramatik yapısının en önemli kozlarıydı...

Ayrıca Hollywood mutfağına dair görkemli sahneler, büyülü bir görüntünün arkasındaki çarpıklıkları sergilemek için kullanılmış; film, Hollywood'un kendi kendisini eleştirdiği en sert yapımlardan biri olmayı başarmıştı.

Minelli bu etkileyici dramdan sonra, tekrar müzikallere döndü. 1953 yapımı "The Story of Three Loves" aynı gemide yolculuk yapan üç karakterin geçmişlerini hatırlamaları üzerine kuruluydu ve üç ayrı aşk öyküsünü perdeye taşıyordu. Pier Angeli, Ethel Barrymore, Leslie Caron,

Liz Taylor ile "Gelinin Babası"nın setinde

Kirk Douglas, Farley Granger ve James Mason'ın yer aldıkları filmde Minelli, yönetmen koltuğunu Gottfried Reinhardt ile paylaşmıştı.

Aynı yıl, filmografisinin en başarılı müzikallerinden biri olan "The Band Wagoon/Asri Aşıklar"ı perdeye taşıdı Minelli. Fred Astaire, Cyd Charisse, Oscar Levant ve Nanette Fabray'in başrollerde yer aldıkları film, kariyerinde yeni bir başlangıç yapmak isteyen dansçı Tony Hunter'ın, sahneye koyduğu onca klasik trajediden sonra müzikal yapmaya karar veren yönetmen Jeffrey Cordova ile iş birliğine girişi üzerine odaklanan hikayesini anlatıyordu. Ancak Cordova trajedi anlayışını hala üzerinden atamamış ve başlıca amacı eğlendirmek ve güldürmek olan müzikal bir gösteriyi, iç karartıcı bir havaya sokmuştu. İşte bu noktada filmin unutulmaz şarkısı "That's Entertainment!" devreye giriyor ve grubun üyeleri bir müzikalin nasıl olması gerektiğini anlatıyor, "Band Wagoon" adını verdikleri bir müzikal komedi ile tüm Amerika'yı dolaşıyorlardı. Fred Astaire ve Cyd Charisse'in unutulmaz danslarının yanısıra, oldukça yaratıcı öğeler içeren şarkılı skeçlerden oluşan filmin senaryosu Betty Comden ve Arthur Schwartz'a, koreografileri ise Michael Kidd'e aitti.

1954'te bir masal atmosferi içinde geçen başka bir müzikale imza attı Minelli; "Bringadoon/Eğlenceler Beldesi"... Gene Kelly, Cyd Charisse ve Van Johnson'ın yeraldıkları film, iki Amerikalı av tutkununun İskoçya tepelerinde kayboluşları ve haritada adı geçmeyen Bringaddon kasabasına sığınmaları ile başlıyor, avcılardan Tony, kasa- ⇨

Cyd Charisse

Hollywood'un dans yıldızları arasında önemli bir yeri olan Cyd Charisse, Minelli filmlerinin vazgeçilmez isimlerinden biriydi. "Ziegfield Çılgınları", "Asri Aşıklar", "Eğlenceler Beldesi", "Roma'da İki hafta" ve "Till The Clouds Roll By" adlı filmlerde yönetmen ile birlikte çalışan Charisse, dans yeteneğinin yanısıra büyüleyici güzelliğiyle de dikkati çekiyor ve rakiplerinden ayrılıyordu. Neredeyse doğduğu günden beri dans eden, henüz 13 yaşındayken Rus Balesi'ne katılan, 1943 yılından itibaren ise, Hollywood yapımları ile dünya çapında bir üne kavuşan Charisse'in diğer önemli filmleri arasında Nicholas Ray yönetimindeki "Party Girl", Stanley Donen-Gene Kelly ikilisinin unutulmaz filmi "Yağmurda Şarkı" ve Richard Thorpe imzalı "Fiesta" sayılabilir.

Fred Astaire

Amerikan sinemasının büyük dans ustası Fred Astaire, Broadway'de uzun yıllar aynı sahneyi paylaştığı kız kardesi Adele dans yaşamını noktalayınca, ne yapacağını bilememis, sansını bir kez de Hollywood'da denemeye karar vermisti. Kendisiyle bir deneme çekimi yapan yapımcıların ilk izlenimleri söyleydi; "Rol yapamıyor, sarkı söyleyemiyor, neredeyse kel ama biraz dans edebiliyor!..." Neyse ki, bu iç karartıcı duruma rağmen, MGM ona kapılarını açtı ve Astaire, rol yapabildiğini, sarkı söyleyebildiğini ve dans edebildiğini tüm dünyaya gösterme fırsatını buldu... Bes yasından beri dans ile iç içe olan oyuncu, Minelli filmlerinin demirbaslarından biriydi. Yönetmen ile, "Yolanda and the Thief", "Ziegfield Çılgınları", "Asri Asıklar" adlı yapımlarda birlikte çalısan Astaire, dönemin ünlü dansçılarından Ginger Rogers ile evlenmis, ikili pek çok müzikalde birlikte yer almıstı...

balı bir kız olan Fiona'ya aşık oluyor ancak eve dönüş gününün yaklaşması ile sorunlar baş gösteriyordu. Tony'nin bu büyüleyici kasabada kalması imkansızdı; Amerika'daki hayatı onu bekliyordu. Fiona ise, New York'ta varolamayacak kadar mükemmeldi... Bir melodram havasında gelişen filmin finalinde Tony, unutamadığı aşkı Fiona'ya ve Bringaddon'a geri dönüyordu...
Minelli 1954'te Clinton Twiss'in bir romanından, Frances Goodrich ve Albert Hackett'in senaryolaştırdıkları "The Long Long Trailer" ile filmografisindeki komedilere bir yenisini ekledi. Lucille Ball ve Desi Arnaz'ın canlandırdıkları yeni evli bir çiftin, karavanları ile çıktıkları balaylarında başlarına gelen komik olayları anlatan filmin ardından 1955 yılında biri dram, diğeri müzikal komedi olan ve pek önemsenmeyen iki filmle çıktı Minelli izleyenlerinin karşısına...
Bir psikiyatri kliniğinde yaşanan çatışmaları konu edinen ve Richard Widmark, Lauren Bacall, Charles Boyer, Gloria Grahame, Lillian Gish, John Kerr, Oscar Levant gibi önemli oyuncuları biraraya getiren "The Cobweb/Örümcek Ağı" ve Stanley Donen ile birlikte yönettikleri, bin bir gece masallarından esinlenilmiş bir müzikli komedi "Kısmet"...
Minelli kariyerindeki bu kısa duraklamadan sonra, ünlü ressam Vincent Van Gogh'un hayatından kesitler sunan "Lust for Life/Yaşama Tutkusu" ile dram yeteneğini bir kez daha ortaya koydu. Irwing Stone'un romanından uyarlanan film, Van Gogh rolündeki Kirk Douglas ve Paul Gaugin rolündeki Anthony Quinn ile büyük ilgi uyandırdıysa da, en önemli kozu, kuşkusuz Van Gogh'un yoksulluk, acılar ve çelişkiler içinde geçen yaşamının içerdiği dramdı. Resimlerindeki canlılık ve farklı perspektif, dönemi içinde anlaşılamayan, yoksulluk ve hastalıklarla mücadelesinin yanısıra, küçük aşk yaralarını onarmakla bile baş edemeyen hassas ve kırılgan kişiliğiyle Van Gogh'un yaşamı, son derece etkileyiciydi. Filmin içeriğinin yanısıra, dönemin Avrupa'sının soğuk ve katı yüzünün mükemmel bir şekilde resmediliyor olması da övgüyle karşılandı.
Minelli, "Yaşama Tutkusu"nun elde ettiği başarıdan sonra, filmografisinin en sevilen eserlerinden bir diğerini gerçekleştirdi. 1956 yapımı "Tea and Sympathy/Çay ve Sempati"... 17 yaşında hassas bir genç olan Tom Lee'nin, erkekçe sporlar yerine sanatla ilgilenmesinin ve çekingenliğinden dolayı kızlara da fazlaca yaklaşamamasının ortaya çıkardığı dramatik durum üzerine kuruluydu film. Erkeklerin aralarına almak istemedikleri, kızların ise "sister boy" lakabını uygun görüp alay ettikleri Tom'un yardımına okul müdürünün genç eşi koşuyor, bu sıkılgan gence yakınlık gösterip, kendisini bulmasına yardımcı oluyordu. Ancak genç kadının bu dostça yaklaşımı da çevrede yanlış anlaşılıyor, dedikodulara sebep oluyordu... Deborah Kerr, John Kerr ve Leif Erickson'ın başrollerde yeraldıkları "Çay ve Sempati"nin ardından, eğlenceli bir komedi filmi ile kariyerini sürdürdü Minelli; "Designing Woman/Aşk Arzuları"...

Filmografisinde değişik türlerin başarılı örneklerine rastlamak mümkün.

Artık ünlü bir oyuncu olan kızı Liza Minelli'yle çalıştığı 1976 yapımı "A Matter Of Time" son filmi oldu. Neredeyse bir saati kesilerek gösterime sokulan film, acımasızca eleştirilere uğradı.

1957 yapımı film, bir tatil sırasında tanışan ve evlenmeye karar veren spor yazarı Mike ile desinatör Marilla'nın hikayesini ele alıyordu. Tatil boyunca mükemmel süren ilişkileri, eve döndüklerinde, aslında birbirlerine hiç de uygun olmadıklarını anlamalarıyla bir çıkmaza giriyor, üstelik Mike, Marilla'nın işindeki başarısını kıskanarak depresyona giriyordu... Bu sevimli komedi, daha çok Gregory Peck ve Lauren Bacall'ın oyunları ile dikkati çekti...
Aynı yıl, W. Somerset Maugham'ın bir romanından uyarlanan "The Seventh Sin/Yedinci Günah"a imza atan yönetmen, 1958'de, yine önemli bir çalışmayla; "Gigi" ile tüm dikkatleri üzerinde toplamayı başardı.
Colette'in aynı adlı romanından uyarlanan 1958 yapımı "Gigi", 1900'lerin başında Paris'te yaşanan bir aşk öyküsünü anlatan müzikal bir filmdi. Genç bir iş adamı olan Gauston Lochailles'in, henüz küçük bir kızken tanıştığı Gigi'ye, zamanla aşık oluşunu ve iki genç arasında yaşanan duygusal ilişkiyi konu edinmesinin yanısıra, aşk, evlilik, toplumun kadına ve erkeğe biçtiği roller, çıkar ilişkileri ve ahlaki açmazlar üzerine şakayla karışık eleştiriler gönderen "Gigi", gerek seyircilerden, gerekse eleştirmenlerden tam not aldı.

Liza Minelli'yle "A Matter Of Time"ın setinde.

Filmin en ilginç yanı Leslie Caron'ın varlığına rağmen, tek bir dans sahnesi bile içermiyor olmasıydı. Minelli filmin müzikal ağırlığını Alan Jay Lerner'ın sözleri ve Frederick Loewe'ün bestelerine yüklemeyi denemiş ve oldukça başarılı olmuştu.
Minelli, "Paris'te Bir Amerikalı" ile kaçırdığı en iyi yönetmen Oscar'ına "Gigi" sayesinde kavuştu. Film ayrıca 1959'da düzenlenen Altın Küre ödüllerinde de Minelli'yi zirveye taşıdı.
Aynı yıl, iki projeye daha imza attı yönetmen. James Jones'un romanından uyarlanan ve başrollerinde Frank Sinatra, Dean Martin ve Shirley McLaine'in yeraldıkları "Some Came Running/Aşk Uğruna" ve Amerika'da doğan kızlarını sosyeteye tanıtmak üzere, uzun zaman sonra İngiltere'ye dönen Jimmy ve Shila Broadbent'in öyküsünü perdeye taşıyan, Rex Harrison, Kay Kendall, Angela Lansbury ve Sandra Dee'nin oyunları ile dikkat çeken "The Recultant Debutante"...
1960 ise yönetmenin yine çok ürettiği ama, büyük bir başarı yakalayamadığı bir yıl oldu. Robert Mitchum ve Elanor Parker'ı biraraya getiren "Home From The Hill/Günah Çocuğu" ve Betty Comden - Adolph Green ikilisinin bir oyunundan uyarlanan, başrollerinde Judy Garland ve Dean Martin'in yeraldıkları "Bells Are Ringing" ile bir duraklama dönemine giren Minelli, iki yıl sonra, dram türündeki filmlerinin en önemli örneklerinden biriyle parlak günlerine geri döndü; "Four Horseman of the Apocalypse/Mahşerin Dört Atlısı"....
Blasco Ibanez'in romanından uyarlanan film, Arjantin'de, İkinci Dünya Savaşı sırasında dağılan iki büyük ailenin dramını perdeye taşıyordu. Glenn Ford, Ingrid Thulin, Charles Boyer, Lee J.Cobb gibi oyunculardan oluşan kadrosuyla dikkati çeken "Mahşerin Dört Atlısı", Minelli'nin klasikleşen eserleri arasına girmekte zorlanmadı.
1962 yılında, "Çıplak Ruhlar"ın devamı niteliğindeki bir başka Hollywood öyküsünü ele aldı Minelli; "Two Weeks in Another Town/Roma'da İki Hafta"... Filmin, MGM tarafından insafsızca kesilmesinin ardından, yönetmen yaşadığı büyük hayalkırıklığını, bir aile komedisi ile gidermeye çalıştı.
1963 yapımı "The Courtship of Eddie's Father/Annem Kim Olacak?" eşini kaybettikten sonra küçük oğlu Eddie ile yaşayan zengin dul Tom Corbett'in, çevresinde pervane olan kadınlar ile ilişkileri üzerine odaklanıyor, küçük çocuğun, çoğu servet peşinde olan kadınları çileden çıkarışını anlatıyordu. İçerik olarak hayli basit ve yenilikçi olmaktan uzak da olsa, film beğeniyle karşılandı.
Minelli, Tony Curtis ve Debbie Reynolds ile birlikte çalıştığı 1964 yapımı bir komedi olan "Goodbye Charlie"nin ardından tekrar dramlara döndü.
İnsanlara olan güvensizliği nedeniyle, toplum hayatından kendisini ve küçük oğlunu soyutlayan ressam Laura Reynolds ile dini bir okulun müdürlüğünü yapan Edward Hewitt arasında gelişen yasak aşk öyküsünü perdeye taşıyan 1965 yapımı "The Sandpipper/Ümitsiz Aşk", Minelli'nin dram türündeki yeteneğini kanıtlayan bir başka örnek oldu. Laura ile Edward arasındaki ilişki, sadece evli bir adamın asla mutlulukla sonlanmayacak aşk macerasının altını çizmiyor, her iki karakterin de bu ilişkiden sonra hayatlarında önemli değişikliklerin olması ile, filmi alışılmış melodram kalıplarının dışına çıkarıyordu. Elizabeth Taylor, Richard Burton ve Eva Marie-Saint'in birlikte rol aldıkları filmin tema şarkısı "The Shadows of Your Smile" da en az film kadar başarılı oldu ve Oscar ile ödüllendirildi.
"Ümitsiz Aşk" ile elde ettiği başarıya rağmen, Minelli'nin sanat yaşamı ciddi bir duraklama dönemine girmişti artık. Yönetmen uzun bir aradan sonra 1970 yılında Barbara Streisand ve Yves Montand'ın yer aldıkları sevimli bir müzikal komedi olan "On a Clear Day You Can See Forever/Tatlım" ile tekrar seyircisiyle buluşsa da, özlediği başarıyı yakalayamadı.
Vincente Minelli'nin son filmi, 1976 yapımı "A Matter of Time" oldu. Maurice Druon'un romanından uyarlanan film, acımasızca eleştirilmekle kalmadı, neredeyse bir saati kesilerek gösterime sokuldu. Filmde yönetmenin artık ünlü bir şarkıcı olan kızı Liza Minelli'nin yanısıra, sinema dünyasının başka bir ünlü anne-kızı da rol almıştı; Ingrid Bergman ve Isabella Rosselini...
"A Matter of Time"ın başarısızlığından sonra, Minelli sinemadan tamamen koptu. Kendisi ve ailesi hakkındaki birkaç belgesel filmde görünmek dışında, gösteri dünyası ile olan ilgisini kesti. Gerçi, Hollywood'daki saygınlığı sürüyordu, hatta Martin Scorsese, Minelli'ye olan hayranlığını 1977 yapımı "New York New York" adlı filmine de taşımış, geçmişin büyüleyici müzikallerini saygı ve özlemle anmıştı ama Minelli'nin ne sağlığı izin veriyordu yeni bir projeye, ne de bir isteği kalmıştı...
"I Remember It Well" adında bir otobiyografik kitap yayınlayan yönetmen, bir sanatçının başına gelebilecek en kötü hastalıklardan birine yakalandı. Birbirinden güzel dramlar, rengarenk müzikaller ve çoğu zaman övgü dolu eleştirilerle geçen hayatı, hafızasını büyük ölçüde yitirmesine yol açan alzheimer hastalığı ile son bulan Vincente Minelli, aramızdan ayrıldığında 83 yaşındaydı... ■

FİLMLERİNDEN DİYALOGLAR

"İnan bana sinemada bir hareket, senin ya da benim yazabileceğimiz her sözden daha etkilidir."
Jonathan Shields - "Çıplak Ruhlar"dan

"Genç duygularımla ne yapacağımı bilecek kadar yaşlıyım!"
Henri Baurel - "Paris'te Bir Amerikalı"dan

"Medeniyetler her zaman sanatın değerini geç anlamalarıyla meşhurdur."
Jerry Mulligan - "Paris'te Bir Amerikalı"dan

"Oğluma sadece iyi yasalara uymasını ve kötülere de isyan etmesini öğreteceğim."
Laura Reynolds - "Ümitsiz Aşk"tan.

"Büyük krallar, çok büyük hediyeler vermezler."
Alicia - "Gigi"den

"Bazen tedavi, hastalığın kendisinden daha fazla acı verir."
Gauston Lochailles - "Gigi"den

"Çocuklar hep yarına dair oyunlar oynarlar, yaşlı adamlarsa geçmişin anılarıyla oyalanırlar..."
Ziegfield - "Ziegfield Çılgınları"ndan

GELİNLER VE BABALARI

"Gelinin Babası"

Babaların en büyük kabusunun duygusal ve komik bir hikaye ile ele alındığı 1950 yapımı "Gelinin Babası", gösterime girdiğinde büyük bir ilgi görmüştü. Asla modası geçmeyecek, dünyanın her yerinde geçerliliğini koruyacak bir konuyu işliyor olması, başarısının en önemli nedeniydi kuşkusuz. Francis Goodrich ve Albert Hackett'in senaryosu, 1991 yılında Charles Shyer tarafından günümüze uyarlandığında da en az ilk versiyon kadar sevildi. Bu kez Spencer Tracy'nin canlandırdığı Stanley Banks rolünü Steve Martin üstlenmişti... Sheyer, ilk filmin ardından, Minelli'nin 1951 yılında çektiği devam filmi niteliğindeki "Temel Taşı"nı da, aynı oyuncu kadrosuyla perdeye taşıdı.
"Gelinin Babası"nın bir başka uyarlaması da 1973'te ülkemizde gerçekleştirildi. Halit Refig'in yönettiği "Kızın Var mı Derdin Var" adlı filmde, Ayhan Işık, Perihan Savaş, Ünsal Emre ve Hulusi Kentmen başrollerdeydi...

9, 10 uykuya son...

Alfred Hitchcock'un "Sapık"ı duşlara, Tobe Hooper'ın "Poltergeist"ı televizyonlara karşı fobi geliştirilmesine sebep olmuş korku filmleri. Wes Craven da ELM SOKAĞI'NDA KABUS ile benzer bir şeyi rüyalar için yapmıştı. Kâbus görmemek için uyumayı reddeden gençleri sinema dünyasına armağan eden serinin ilk filmi hakkındaki yazıyı bolca kahve içerek okumanız tavsiye olunur... ENGİN ERTAN

Seri korku filmlerini vazgeçilmez kılan unsurların başında katiller gelir. Hepiniz takdir edersiniz ki, Norman Bates olmayan bir "Sapık" veya Michael Myers olmayan bir "Halloween" düşünmek imkansız. Thomas Harris'in yarattığı Hannibal Lecter karakterinin sahip olduğu hayran kitlesi ise hiç sasırtıcı değil. Korku filmlerinde izleyiciyi duygusal anlamda kendine ortak eden, diken üstünde tutan öge kurbanla özdeslesmesi olabilir. Ancak kurbanlardan ziyade, katilin karakteri çok daha önemli. Zira beceriksiz bir katilin iş başında olduğu filmde izleyicinin korkması için de bir sebep kalmıyor. Dolayısıyla bir korku filminin efsanelesmesi, hatta bir külte dönüsmesi büyük oranda karşımıza çıkarttığı katile bağlı. Sinema tarihinde bunu en iyi basarmıs filmlerden birisiyse "Elm Sokagı'nda Kâbus" (A Nightmare on Elm Street). Öyle ki, Freddy Krüger'in filmden daha meshur olduğunu iddia etmek hiç yanlıs olmaz. Wes Craven korku filmleri söz konusu olduğunda akla gelen ilk yönetmenlerden birisi. "Elm Sokagı'nda Kâbus" içinse onun basyapıtı denebilir. İsterseniz önce filmin konusunu hatırlayalım: Elm Sokagı'nda yasayan bir grup genç, aynı dönemde benzer kâbuslar görmeye baslar. Hepsi rüyalarında aynı adam tarafından kovalanmaktadır. Suratı yanmıs, son derece pis ve yırtık pırtık bir kazağı olan, sağ elinin yerinde parmak uçlarına bıçaklar takılmıs bir eldiven tasıyan bu adam önce Tina'yı (Amanda Wyss) rüyasında yakalayıp öldürür. İşin ilginç yönü, gençlerin rüyalarında gördükleri seylerin gerçek olmasıdır. Elbette yetiskinler onlara inanmazlar ve Tina'nın erkek arkadası Rod (Nick Corri) tutuklanır. Tina'nın en yakın arkadası olan Nancy (Heather Langenkamp) ise olayların ciddiyetinin farkındaki tek kişidir. Alkolik annesi Marge'ı (Ronee Blakley) ve polis sefi babası Donald'ı (John Saxon) asla uyumaması gerektigine bir türlü ikna edemez. Yardımına basvurabileceği tek kişi erkek arkadaşı Glen'dir (Johnny Depp). Ancak o da kucagında televizyonuyla uyuya kalınca Nancy tek basına kalır. Bu arada genç kız annesi aracılığıyla rüyalarına giren adamın adının Freddy Krüger (Robert Englund) olduğunu ve niye onları rahatsız ettiğini öğrenir. Craven'ın senaryosunu bizzat yazdığı "Elm Sokagı'nda Kâbus" 3 yıl boyunca çesitli yapımcı sirketler tarafından reddedilen bir proje olmus. Ta ki New Line Cinema senaryo ile ilgileninceye kadar. 1967 yılında kurulan ve bagımsız film-

Şapkasıyla, eldiveniyle ve elbette kazağıyla gerçek bir kült figür.

Korkunç olduğu kadar erotik bir imge.

Freddy'nin filmdeki ilk cinayeti.

lerin dağıtımını üstlenen bir şirket olarak isim yapan New Line Cinema, tam da bu dönemde iflasın eşiğindeymiş. 2 milyonu bulmayan bütçesinin bile zorlukla denkleştirildiği, çekimi süresince kimi günler ekibe ücretlerinin ödenemediği film tamamlanıp gösterime girdiğinde büyük bir başarı kazanmış. 25 milyonu aşan hasılatıyla New Line Cinema şirketini iflastan kurtarmakla kalmamış, Wes Craven'ı da ünlü bir yönetmen haline getirmiş.
"Elm Sokağı'nda Kâbus" bağımsız bir prodüksiyon firmasını iflastan kurtarma ve bir yönetmeni yıldızlaştırmanın ötesinde öneme sahip. Öncelikle filmin modern korku sineması içerisinde son derece ayrıksı bir noktada durduğunu belirtmek gerek. Yine Craven'in elinden çıkma, 1996 yapımı "Çığlık" sayesinde bir kez daha popülarite kazanan teen-slasher türünün üç öncü filminden (diğerleri "Halloween" ve "13. Cuma" elbette) birisi olması da bunun en önemli sebebi.
'80'li yılların en popüler film türü korkuysa, bunun başlıca sebebi olarak "Elm Sokağı'nda Kâbus"u gösterebiliriz. Filmin uzuk soluklu bir seriye, Freddy Krüger'in ise kült bir ikona dönüşmesi herhalde bu önermeyi haklı çıkaracaktır. "Halooween"in Michael Myers'ının ve "13. Cuma" serisinin Jason'ının açtığı yoldan ilerleyen Freddy Krüger, öncülerinden farklı olarak diyalog sahibi bir seri katildi. Bu da ona ürkütücü olmanın yanında mizahi bir boyut katıyor ve böylece korku sineması içerisinde bir seri katil karaktere dönüşüyordu. Ayrıca seri film yapısının sağlanması için mantığa aykırı şekilde bir türlü ölmeyen, neredeyse bir süper kahramana dönüşen benzerlerinden farklı olarak Krüger diğer dünyadan müdahalede bulunan bir karakter olarak kendi mantığını oluşturmaktaydı. Ne de olsa rüya ve gerçek arasında gidip gelen bir filmde kötünün ölmemesini ve her filmde tekrar karşımıza çıkmasını bir mantık hatası olarak algılamak pek mümkün değil.
"Elm Sokağı'nda Kâbus" serisini ayrıksı kılan bir diğer noktaya geçelim hemen, yani filmlerin gerçeküstü yapısına. Rüyalar sinema için, özellikle görsel olarak son derece zengin bir kaynak. Craven ise filminde rüyaları sadece görsel bir öğe olarak kullanmıyor, onları dramatik yapının bir numaralı unsuru haline getirerek gerçeküstücü bir korku filmine imza atıyor. Film bu şekilde asla sona ermeyen bir yapıya (daha önce izlemiş olanlara sürpriz finalini hatırlatalım hemen) kavuşurken, devam filmlerini de garan- →

Film modern korku sineması içerisinde son derece ayrıksı bir noktada duruyor.

ELM SOKAĞI'NDA KÂBUS
(A Nightmare on Elm Street)
Yönetmen: Wes Craven.
Yapımcı: Robert Shaye.
Senaryo: Wes Craven.
Görüntü Yönetmeni: Jacques Haitkin.
Kurgu: Rick Shaine ve Pat McMahon.
Müzik: Charles Bernstein.
Prodüksiyon Tasarımı: Gregg Fonseca.
Set Dekorasyonu: Anne Huntley.
Kostüm Tasarımı: Dana Lyman.
Oyuncular: Heather Langenkamp (Nancy Thompson), John Saxon (Donald Thompson), Ronee Blakley (Margaret Thompson), Amanda Wyss (Tina Grey), Nick Corri (Rod Lane), Johnny Depp (Glen Lantz), Robert Englund (Freddy Krüger), Charles Fleischer (Dr. King).
1984 ABD yapımı, 91 dakika.

Filmin oyuncu kadrosunda son derece genç bir Johnny Depp de yeralıyor.

Bir nev'i erken dönem telefon seksi.

Krüger'den yakarak da kurtulmak imkansız.

Meşhur Freddy tekerlemesinin söylendiği sahne. Ayrıca filmin başını ve sonunu birbirine bağlayan bir unsur.

Yorganın altında bir anda Freddy ile karşılaşmanız mümkün.

tilemiş oluyor.
Az önce söylediğimiz gibi, "Elm Sokağı'nda Kâbus" çizgisel bir hikaye kurgusuna sahip olsa da sürpriz finaliyle bir kısır döngüye dönüşüyor. Filmin gerçeküstü yapısını ve sunduğu bu içinden çıkılmaz durumu düşününce, insanın aklına ister istemez Luis Buñuel'in başyapıtları "El Ángel exterminador / Mahvedici Melek" ve "Le Charme discret de la bourgeoisie / Burjuvazinin Gizli Çekiciliği" geliyor.
Craven'ın filmiyle yaptığı göndermeler bu kadarla sınırlı değil. "Elm Sokağı'nda Kâbus"u, Fritz Lang'ın "M"inin alternatif devam filmi olarak da görmek mümkün. İzleyenler bilir, "M"de bir çocuk katili ebeveynler tarafından yakalanır ve yargılanır. Lang filminin finalinde topu anne-babalara atarak, onların çocuklarına ilgi göstermesi gerektiğini söyler. "Elm Sokağı'nda Kâbus"ta da benzer şekilde ebeveynler tarafından yargılanan bir çocuk katili söz konusudur (Freddy Krüger isminin yarattığı Almanca çağrışımını da atlamamak gerek). Elm Sokağı sakini anne-babalar çocuk katilini yakarak öldürmeye karar vermiş ve çocuklarını bu şekilde korumaya çalışmışlardır. Ancak Krüger yıllar sonra aynı anne-babaların çocuklarını kâbuslarında öldürmeye başlayarak intikamını alır. Craven hikayesini üzerine kurduğu bu çıkış noktasıyla hem Lang'a selam ediyor hem de içinden çıkılması ve kurtulunması neredeyse imkansız, karamsar bir yapı oluşturuyor.
Freddy Krüger karakteri ve filmin hikayesi bize "M"i çağrıştırsa da, Craven'ın söylediklerine bakılırsa senaryoyu yazarken önündeki en büyük esin kaynağı iki gerçek olay. Freddy Krüger ismi, yönetmeni lise yıllarında tartaklayan bir çocuktan gelmekte. Filmin hikayesinin esin kaynağı ise Güneydoğu Asya'da yaşanan bir olay. Aynı mahallede yaşayan ve geceleri gördükleri kabuslar esnasında ölen bir grup Güneydoğu Asyalı gencin haberini gazetede okuyan Craven, senaryosunu bu fikirden yola çıkarak yazmış.
"Elm Sokağı'nda Kâbus"a esin kaynağı olan filmler ve olaylar bir yana, filmlerinde sık sık birbirlerine atıfta bulunan Craven ve Sam Raimi arasındaki ilişkiye de değinmek gerek. Her şey Raimi'nin "The Evil Dead"de (1982) Craven'ın eski filmlerinden "The Hills Have Eyes"ın (1977) afişini kullanmasıyla başlıyor. Bunun üzerine Craven "Elm Sokağı'nda Kâbus"ta uyanık

Freddy tefrikası

Yine Craven'ın yönettiği "Çığlık"ın bir sahnesinde, birincisi dışında diğer tüm "Elm Sokağı'nda Kâbus" filmlerinin berbat olduğundan dem vurulur. Serinin en iyisinin ilk film olduğu tartışma götürmez bir gerçek ancak takipçileri de ilginç öğeler barındırmakta. Ayrıca Freddy Krüger karakterinden yola çıkılarak yaratılmış bir televizyon dizisi de söz konusu.

A Nightmare on Elm Street Part 2: Freddy's Revenge (1985/Jack Sholder): Serinin ikinci filminde ailesiyle beraber Elm Sokağı'na taşınan Jesse'nin (Mark Patton) vücudunun Freddy tarafından ele geçirilmesini izliyorduk. Bir okul servisinin şöförünün Freddy Krüger olduğunun ortaya çıktığı açılış sekansı kadar, Jesse'nin vücudundan Freddy'nin çıktığı sahne de akılda kalıcı.

A Nightmare On Elm Street 3: Dream Warriors (1987/Chuck Russell): Kimi eleştirmenlere (örneğin Leonard Maltin) göre serinin en iyi filmi. Bu görüşü paylaşmasak da son derece başarılı olduğunu teslim ediyoruz. İlk filmin başkahramanı Nancy (Heather Langenkamp) psikiyatrist olmuştur. Bir hastanede, kabuslarında Krüger'i gördükleri için grup terapi uygulanan gençlere yardımcı olmaya çalışır.

A Nightmare On Elm Street 4: The Dream Master (1988/Renny Harlin): Freddy'nin bir araba mezarlığında, köpek çişi vasıtasıyla hayata döndüğü film

Bu set tasarımının öyküsünü yazıda bulabilirsiniz.

Sizi korkutmak için kendi parmaklarını bile kesebilir.

Craven ve görüntü yönetmeni Jacques Haitkin, rüya ve gerçek arasındaki atmosferi başarıyla kurmuşlar.

kalmaya çalışan Nancy'yi, televizyonda "The Evil Dead" izlerken gösteriyor. Bunun altında kalmayan Raimi ise "Evil Dead II"deki bodrum sahnesinde, Freddy Krüger'in eldivenini kullanıyor. İçerdiği göndermelerle sinefillere ve özellikle korku filmi tutkunlarına cazip gelen filmin, düşük bütçesinden etkilenmeyen bir görsel yapısı olduğunu da vurgulamak gerek. Filmdeki özel efektlerin neredeyse tamamı fiziksel ve mekanik düzeneklerle sağlanmış durumda ve son derece inandırıcılar. Örneğin Nancy'nin banyo yaparken uyuya kaldığı sahneyi ele alalım. Bu sahnedeki küvet esasında bir yüzme havuzu. Krüger'in suların arasından çıkan eli ve Nancy'yi aşağıya çekişi bu şekilde sağlanmış. Filmin hemen başlarında, Tina'nın odanın tavanında sürünerek öldüğü sahne ise zekice bir set tasarımının ürünü. Bu sahne için ters şekilde yapılan oda tasarımını takdir etmemek imkansız. Filmin görüntü yönetimi ve ışığı da son derece başarılı. Craven ve görüntü yönetmeni Jacques Haitkin, özellikle karanlığı çok iyi kullanarak filmin rüya ve gerçek arasındaki, ürkütücü atmosferini başarıyla sağlamışlar.

Zekice yazılmış senaryosu, etkileyici görsel yapısı ve ürkütücü müzikleri (özellikle Freddy tekerlemesini unutmak imkansız) bir yana, filmin esas yıldızı kesinlikle Freddy Krüger karakteri ve onu canlandıran Robert Englund. Şu ana kadar saydığımız özellikleri filmin korku sineması içerisinde son derece özel ve ayrıcalıklı bir yere sahip olması, hatta bir başyapıt olarak anılması için yeterli. Ancak "Elm Sokağı'nda Kâbus"un bir kült klasiği olarak anılmasının en önemli sebebi Freddy Krüger. '80'li yıllar için belirleyici bir ikona dönüşen, kazağından eldivenine kadar çoğu aksesuvarı bir koleksiyon malzemesi olarak takdir gören bu anti kahraman, başlıbaşına bir kült figür. Englund ise sadece bu rol sebebiyle bir korku filmi yıldızı olarak anılmakta.

Ülkemizde de sık sık televizyon ekranlarına gelen ve gayet iyi bilinen bu korku filmi klasiği, türü seven herkesin arşivi için kuşkusuz bir zorunluluk. Filmin *www.amazon.com* adresinde 1. Bölge, *www.amazon.co.uk* adresinde ise 2. Bölge DVD'sine ulaşmak mümkün. Ancak her iki versiyonun da sansürlü olduğu konusunda ufak bir uyarı yapmamızda fayda var. ■

Robert Englund'un bu rolle özdeşleştiğini söylemek yanlış olmaz.

Televizyondaki filme dikkat!

serinin sıradan örneklerinden. Ancak karakterlerin dönüp dolaşıp aynı noktaya geldikleri sahne ilk filmin finalini anımsatıyor ve durumu biraz da olsa kurtarıyor.

A Nightmare On Elm Street 5: The Dream Child (1989/Stephen Hopkins): Freddy Krüger bu sefer doğmamış bir çocuğun rüyaları sayesinde insanları öldürmektedir. Başlangıçta pek parlak bir fikir gibi gözükmese de, beşinci film serinin en iyilerinden. Freddy'nin ebeveynleri hakkında fikir sahibi olduğumuz sahneler bir yana, sırf Krüger'in manken olmaya hevesli bir kızı kendi elleriyle beslediği sahne için bile izlenmeye değer.

Freddy's Dead: The Final Nightmare (1991/Rachel Talalay): Ne yazık ki serinin en kötü filmi. Bu sefer işin içine Freddy'nin kendi kızı da dahil oluyor. Sonunda ise Freddy bir daha geri dönmemek üzere yok ediliyor. Filmin en akılda kalıcı yönü, finaline doğru gelen 3 boyutlu sahneler.

New Nightmare (1994/Wes Craven): Bu film için Craven'ın "Çığlık" öncesi post modern alıştırması da denilebilir.

Yönetmen kendi yazdığı senaryo ile önceki tüm Elm Sokağı filmlerini bir kenara atıyor. Freddy Krüger aslında yönetmen Craven'ın kendi kâbuslarının ürettiği bir katildir ve film ekibindeki kişileri gerçek hayatında rahat bırakmamaktadır. Zekice senaryosu ve kendine alaya alan yapısıyla eşine az rastlanır orijinallikte bir film.

Freddy vs. Jason (2003/Ronny Yu): Bu yıl içerisinde gösterime girmesi beklenen film, korku filmi hayranlarının uzun süredir beklediği bir proje. Bu sefer türün iki unutulmaz kahramanı, Freddy ve Jason karşı karşıya. Daha önce "Bride of Chucky" ile korku filmi parodisi yapma konusundaki yeteneğini sergileyen Ronny Yu'dan ve filmden ümitliyiz.

Freddy'nin Kâbusları: Bizde de '90'lı yılların başlarında gösterilen bu dizi, ABD'de 1988-1990 yılları arasında iki sezon boyunca yayın hayatına devam etmişti.

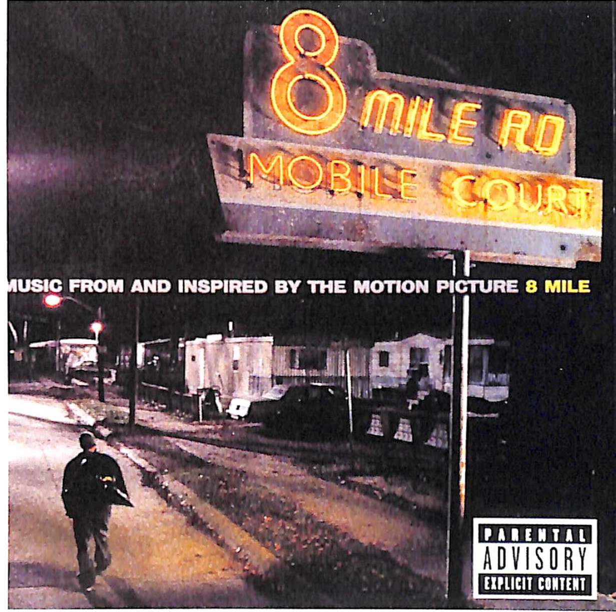

Filmlere oranla şiddetin dozu azaltılmış, Freddy'nin sunuş konuşmalarıyla mizahın dozu artmıştı. Krüger'in yakılarak öldürülmesini gösteren pilot bölümü ise hayranların hafızalarından çıkmamış olsa gerek.

Hazırlayan: Tolga Yiğit
ostolga@hotmail.com

ASİ ÇOCUKLAR

Rap müziğin tüm dünya üzerindeki gerçek temsilcileri siyahlardır, desek bu yanlış olmazdı ta ki o müzik piyasasında boy gösterene kadar. Bahsettiğimiz isim "Beyaz Zenci" olarak anılan ve siyahlar kadar hatta onlardan bile iyi rap yapan asi müzisyen Eminem. Özellikle teenage kesimin çok sevdiği Eminem, yaptığı müzik dışında şarkılarına çektiği ilginç, sıradışı ve komik videokliplerle de gençliğin kendisine olan sevgisini artırıyor. Slim Shaddy lakaplı Eminem müzikte elde ettiği başarı ve popülerliği sinemaya da taşıdı. Hollywood'daki ilk deneyiminde "esas oğlan" olarak karşımıza çıkıyor. Kendi hayatından alıntıların da olduğu ilk filmi "8 Mil"in müzik albümünde yeralan on altı şarkıdan altı tanesine imza atan Slim Shaddy dördünü de seslendirmiş. Bunlardan albümün ilk şarkısı olan "Lose Yourself" aynı zamanda bu albümden piyasaya çıkan ilk single olma özelliğine sahip. Albümdeki diğer Eminem şarkısı "Love Me"de Slim'e Obie Trice ve 50 Cent eşlik etmiş. İsmini filmden almış olan "8 Mile" ise diğer iki şarkı gibi gayet başarılı bir çalışma. Önümüzdeki günlerde bu şarkıyı yeni single olarak görürseniz şaşırmayın. Albümde Eminem'in seslendirdiği son şarkı "Rabbit Run" ise daha orta karar bir çizgiye sahip. Obie Trice'ın seslendirdiği ve altında Eminem'in de imzasının bulunduğu "Adrenaline Rush" başından sonuna kadar ağır küfürlerin havada uçuştuğu bir şarkı olduğu için dinlerken bile dikkat gerektiren bir şarkı olmuş. Son dönemde Destiny's Child'dan Beyonce Knowles ile yapmış olduğu düet "Bonnie & Clyde" ile

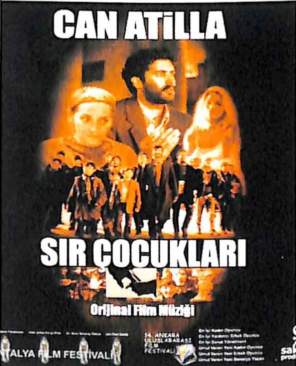

çok büyük beğeni toplayan Jay-Z, önceki yıllarda Lauren Hill ile bir ortak çalışması olan Nas ile Xzibit ve Eminem'in grubu D12 albümdeki diğer isimler. Ama aslına bakarsanız albümdeki isimler bunlarla sınırlı kalmıyor, daha fazlası da var. Seslendirdiği iki şarkı ile 50 Cent, albümün en yavaş şarkılarına imza atan Macy Gray ve Boomkat de sayılacak diğer isimler. Müzik dışında internetle de ilgiliyseniz bu albüm içinde yeralan özel karttaki sıralı koddan yararlanarak www.eminem.com adresinden "Eminem DeskSite" adlı yazılımı bilgisayarınıza yükleyebiliyorsunuz. Böylece hiçbir yerde bulunamayacak özel Eminem video kliplerine, müziklere ve başka birçok özel hizmete ulaşabiliyorsunuz. Eminem hayranlarının hem müzikleri hem de bu özel kod numarası için elde etmesi gereken bu albümü yaşı geçkince olanlar da gençliğin sesine kulak vermek için dinleyebilirler. **8 Mile / Universal Müzik**

HÜZÜN ÇOCUKLARI

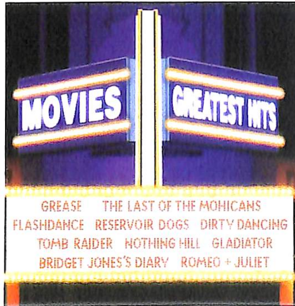
"Sır Çocukları"nın müzikleri filmin hikayesi gereği fazlasıyla hüznü, çok az da neşeyi içinde barındırıyor. Tıpkı sokak çocuklarının yaşamı gibi... Müziklerdeki hüzün bir garip. İçinde bize, yani biz Türklere has bir hüzün var. Ama bunun, kullanılan bize has enstrümanlardan kaynaklandığını söylemek yanlış olur. Başroldeki piyano ve ona eşlik eden gitar ile çok başarılı bir performans çıkmış. Bu da albüme imzasını atan Can Atilla'nın mahareti olsa gerek. Albümün açılış parçasıyla birlikte nefeslilerin katkısını da unutmamak gerektiğini hatırlıyoruz. "Gladyatör" filminin albümünde de kullanılan enstrüman duduk, Armen Mgrdiç'in yorumuyla ile karşımıza çıkarken blokflütte Çağatay Akyol yeralıyor. Klarnette bu enstrümanın usta ismi Göksun Çavdar var. Bir başka

usta isim olan Erdem Sökmen de solo gitarıyla gereken katkıyı yapmış. Albümdeki dikkat çekici çalışmalardan birisi olan "İstanblues"da da uduyla Yıldıray Gül, albümdeki neşenin oluşmasını sağlamış. Albümdeki bu neşeli melodilerin dışında dikkat çekici başka çalışmalar da var. Açılış çalışması "Sır Çocukları Ana Tema", "İlk İstanbul Sabahı", "Gece Düellosu" ve "Münevver'in Teması" bunlardan sayabileceklerimiz. Albümde yeralan tam yirmi sekiz çalışma var. Ancak Can Atilla albümün ortalarına doğru biraz fazla tekrara girmiş. Bu bölüm biraz sıkıcı gelse de yine toparlamayı bilmiş ve albüme iyi bir nokta koymuş. Filmi seyredip seyretmediğinizi bilmiyoruz ama albüm alınıp dinlenmeyi hak ettiğini biliyoruz. **Sır Çocukları / Sakman Prodüksiyon**

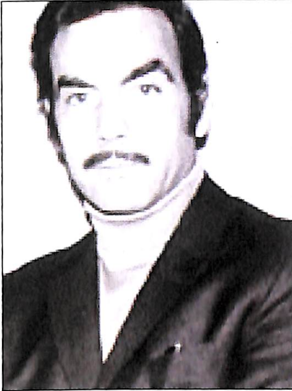
TOPLU GÖSTERİM

Albümün adı Movies Greatest Hits. Albüm en eskisi 1962 yılından, en yenileri de 2001 yılından olan şarkılarla oluşturulmuş bir film müzikleri seçkisi. Ama ne seçki? Tek kelime ile "Nefis"! Gelelim bu albümün "Nefis" olma sebeplerine. Tam yirmi iyi sebep var önümüzde. Hangisinden başlayalım? Tabii ki kolay olanından yani en baştan, bir numaradan. İlk karşımıza çıkan çalışma belki de kimilerinin çok uzun süre arayıp bir türlü bulamadığı "Son Mohikan" (The Last Of The Mohicans) filminin meşhur müziği olan Trevor Jones çalışması "The Kiss". Açılışa çok yakışmış bu çalışmanın ardından Lara Croft hikayesi "Tomb Raider" için U2 grubunun hazırladığı hit "Elevation" var. Devamında "Notting Hill" filminden, bir Ronan Keating parçası geliyor: "When You Say Nothing At All". Albümde yeralan ve Gabrielle'in söylediği "Out Of Reach"in farklı versiyonunun, "Bridget Jones's Diary"nin orijinal soundtrack albümünde mevcut olmadığını da belirtelim. Biraz hızlanalım ve parçaları sıralamaya devam edelim: "Romeo + Juliet"ten The Cardigans "Lovefool"; "Grease"den tema şarkısı "Grease" ve "The Grease Mega-Mix"; "Flashdance"den "Maniac" ve adını filmden alan "Flashdance... What A Feeling '95"; Dirty Dancing'den Bruce Channel "Hey Baby"... Bitti mi? Hayır tabii ki bitmedi, bu şarkıları beğenenlere elimizde daha fazlası da var. Adını filmden alan "Endless Love" şarkısıyla Lionel Richie & Diana Ross,"The Lady In Red" ile Chris De Burgh... Ally Mc Beal dizisinin müzik albümünde Vonda Shepard tarafından seslendirilen "Shoop Shoop Song", burada Cher'in "Denizkızları / Mermaids" filminde seslendirdiği orijinal yorumuyla karşımıza çıkıyor. Lisa Gerard & Gavin Greenaway çalışması "Now We Are Free" de, "Gladiator" filminin soundtrack albümündeki halinden farklı bir versiyonla bu toplamda yeralmış. Eğer "Gladiator"deki versiyonunu beğendiyseniz, etnik koro vokalinin eklendiği bu yeni halini mutlaka beğeneceksiniz. Albümde yeralan yirmi şarkıdan geriye kalanlar da hayli dikkat çekici filmlere ait çalışmalar... "Rezervuar Köpekleri" filminden The Stealers Wheel'e ait "Stuck In The Middle With You"... İngiliz komedyen Rowan Atkinson'un az konuşan çok güldüren karakteri Bean'in filminden Boyzone, "Picture Of You"... "Dört Nikah Bir Cenaze"den bir Wet Wet Wet şarkısı... "Muriel's Wedding" filminden bir Abba klasiği: "Dancing Queen". Bu kadar güzel şarkıyı başka bir albümde bulamazsınız, haberiniz olsun. Film müzikleri konusunda bir toplu gösterim niteliğindeki bu albümü kaçırmayın.

Movies Greatest Hits / Universal Müzik

Hazırlayan: Burcu Aykar
aykarburcu@hotmail.com

Türk Sineması'ndan haberler

İşte size Türk Sineması üzerine doyurucu bir site... Yapım aşamasındaki filmlerden haberlere tutun da, yeni yapım şirketlerine, oyuncu ve yönetmenlerin hayat hikayelerine kadar her şey var burada. Kim Kimdir bölümünde, A'dan Z'ye oyuncu tanıtımları, Adile Naşit'le başlayıp, Zülfü Livaneli ile sona eriyor. Başka bir bölüm, 1914'ten başlayarak, yıl yıl, Türkiye'de sinemanın tarihi hakkında bilgi veriyor. Forum konularından bazıları Oyunculuk, Sinema ve Sansür, Eski Oyuncular. Fikir vermek için bazı yazı başlıklarını da yazalım; Yeşilçam ve Spor, Sadri ve Çolpan, Türkan Şoray ile röportaj, Tarık Akan portresi... Bunların yanında Türk filmlerinin afişlerini, oyuncu fotoğraflarını, festivallerle ilgili bilgileri de burada bulabilirsiniz.
http://www.turksinemasi.com/
Türk sineması üzerine başka bir site daha önereceğiz. Burada ise filmler, kişiler ve karakterler arşivinde onlarla ilgili çeşitli bilgileri bulabiliyorsunuz. Aynı zamanda vizyondakiler ve gelecek filmler de tanıtılıyor.
http://www.4x10.com/

Patenli güzel

Heather Graham 29 Ocak 1970'de, Wisconsin'de doğdu. Babası FBI'da çalışıyor, annesi ise öğretmenlik yapıyordu. Babasının işi nedeniyle sık sık taşınmak zorunda kaldılar. Bu da Heather'ın kendine güvenmeyen, yalnız ve utangaç bir çocuk olarak büyümesine neden oldu. Ancak şaşırtıcı bir şekilde, oyunculuğa merakı vardı. Liseyi bitirdikten sonra Los Angeles'a taşındı ve filmlerde küçük roller almaya başladı. Kariyerinin istediği hızda ilerlememesi üzerine, California Üniversitesi'nin Tiyatro bölümünde okumaya başladı. Üniversitede bir öğretmeni tarafından yeteneği farkedilince, 1992 yılında, "Diggstown" adlı filmde önemli bir rol aldı. Teklifler gelmeye başlayınca, okulu ikinci yılından sonra bırakıp tüm zamanını çalışmaya verdi. Graham'ı "Boogie Nights"ta patenlerini ayağından çıkarmayan bir porno yıldızı olarak seyrettik. Daha sonra karizmatik ajan Austin Powers'ın aşık olduğu kadın rolünde karşımıza çıktı. Güzel oyuncuyu bu ay "The Guru" adlı komedide seyredeceğiz. Aşağıdaki sitelerden oyuncunun fotoğraflarına, kariyeri ve hayatıyla ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz.
http://www.cinema-stars.com/Heather/index.html
http://www.eforu.com/gallery/heathergraham/gallery1.html
http://www.atpictures.com/heather/index.shtml

Daha 23 yaşında olan oyuncu birçok önemli yapımda rol aldı.

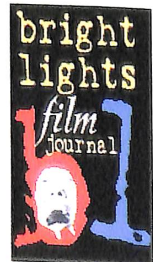

Scorsese'nin çeteleri

Martin Scorsese'nin son filmi "Gangs of New York" bu ay ülkemizde gösterime giriyor. Filmin resmi sitesi, yapım aşamasının ayrıntılarına ışık tutması açısından çok ilginç ve gezmeye değer. Sitenin en çarpıcı kısmı, çekim yapılan setin içinde dolaşıp, 30'a yakın noktanın 360 derecelik manzarasını görebilmeniz. Dilediğiniz noktayı seçiyor, daha sonra olduğunuz yerde tam bir dönüş yaparak setin ayrıntılarını inceleyebiliyorsunuz. Bu arada yorum seçeneğini tıklarsanız, verilen bilgileri de dinleyebiliyorsunuz.
http://www.gangsofnewyork.com/

Her zevke göre sinema bilgileri

Popüler sinemanın dışında, daha farklı filmlerle ilgili yazıları bulmakta zorluk çekiyorsanız, bu siteyi tavsiye edebiliriz. Oregon'da yılda dört kere basılan Brightlights Film Journal'ın bu resmi sitesinde film analizlerini, film tarihinden dönemlerle ilgili makaleleri, tüm dünyadan filmlere farklı açılardan bakışların sunulduğu yazıları, klasik, ticari ve bağımsız yapımlarla ilgili bilgileri bulabiliyorsunuz. Popüler, belgesel, deneysel ve avangard filmler, kara film, animasyonlar, Japon sineması, sessiz filmler ve müzikallerle ilgili inceleme, deneme ve makaleler, oyuncularla yapılmış farklı söyleşiler de derginin zengin içeriği kapsamında bulunuyor.
http://www.brightlightsfilm.com/index.html

Hazırlayan: Burcu Aykar
aykarburcu@hotmail.com

Hugh Grant

Hugh John Mungo Grant, 9 Eylül 1960'da, Londra'da dünyaya geldi. Babası ordudan emekli olduktan sonra bir halı dükkanı işletmeye başladı, annesi ise öğretmenlik yapıyordu. Oxford Üniversitesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde okurken ilk fimi "Privileged"da rol aldı. Bundan sonra çeşitli televizyon dizilerinde ve tiyatroda çalısmalarını sürdürdü. Beyazperdeye bes sene sonra James Ivory'nin, E.M. Forster'ın aynı adlı romanından uyarladığı "Maurice" ile döndü. Cambridge Üniversitesi'nde okuyan iki erkek öğrenci arasındaki askı anlatan film Venedik Film Festivali'nde Gümüs Aslan Ödülü'nü alırken, Grant de En İyi Erkek Oyuncu Ödülü'ne layık görülmüstü. İngiltere-Kenya ortak yapımı bir polisiye olan "White Mischief"de rol aldıktan sonra aynı yıl, "Remando Al Viendo" adlı İspanyol filminin çekimlerinde, Madrid'de, Liz Hurley ile tanıstı. Böylece 13 yıl sürecek olan beraberlikleri basladı. Ertesi yıl "The Lair of the White Worm"da ailesinden miras kalan arazide yasayan ejderhanın esrarını çözmeye calısan Lord James D'Ampton rolündeydi. "La Nuit Bangali", Grant'i, Hindistan'da mühendis olarak çalısan bir İngiliz olarak karsımıza çıkardı. Hintli patronunun 16 yasındaki kızına asık oluyor, daha sonra da alısılmadık bir iliski yürütmenin zorluklarıyla uğrasıyordu. 1988 yılında, Anthony Hopkins'in basrolde olduğu, İrlanda tarihinden bir dönemi konu alan "The Dawning"de rol aldı. Bundan 3 sene sonra, "Impromptu" adlı dönem filminde, Fredric Chopin'i canlandırıyordu. 1830'larda geçen film, yazar George Sand ile Chopin arasındaki askı anlatıyordu. Roman Polanski'nin "Acı Ay"ında, karısıyla çıktığı bir gemi yolculuğu sırasında tanıstığı bir çift yüzünden aklı karısan bir adam olarak karsımıza çıktı. 1993 senesinde yine James Ivory'nin yönettiği bir dönem filmi olan "The Remains of the Day"de bir gazeteciyi canlandırıyordu. "Night Train To Venice" adlı gerilim filminde bası neo-nazilerle belaya giren bir gazeteci rolündeydi. Ertesi yıl "Sirens" adlı komedide tutucu bir rahibi canlandıran Grant, ahlaksız bir ressamı yola getirmeye gönderiliyordu. Üç mankenle birlikte yasayan ressamın hayatı karsısında dehsete düsen rahip, diger yandan da karısının bastırılmıs cinsel arzularıyla yüzlesiyordu. Ancak adını tüm dünyaya duyuran, saskın tavırları ve sevimliliği ile özellikle kadınların hayranlığını kazanmasına yol açan film "Dört Nikah Bir Cenaze / Four Weddings and A Funeral" oldu. Mike Newell'ın yönettiği film, gisede sürpriz bir basarı yakalamakla kalmadı, aynı zamanda çok iyi sonuç alınan bir romantik komedi formülünün de ilk örneği oldu. Saskın ve askı arayan bir Hugh Grant, basrolde Amerikalı izleyicileri cezbedecek bir kadın oyuncu, bir grup bekar ve garip İngiliz arkadas ve bir türlü baslayamayan bir iliski... En İyi Film dalında Oscar adayı olan film, En İyi Film BAFTA'sını alırken, Grant de En İyi Erkek Oyuncu BAFTA'sına ve Altın Küre'ye layık görüldü. Grant'in bundan sonraki projesi yine bir Mike Newell filmiydi. 1947 yılında Liverpool'da geçen film, bir oyunu sahneye koymaya hazırlanan tiyatro ekibindeki oyuncuların arasındaki iliskileri anlatıyordu. Grant, "The Englishman Who Went Up A Hill But Came Down A Mountain"da İskoçya'da bir köye gönderilen bir haritacı rolündeydi. İskoçya'nın tek dağının köylerinde olmasından gurur duyan köylüler, bunun aslında sadece bir tepe olduğunu öğrenince çok üzülüp, tepeyi bir dağ seviyesine yükseltene kadar Grant'i bırakmıyorlardı. 1995 yılında, Robin Williams ve Julianne Moore ile birlikte rol aldığı "Nine Months" adlı komedide, kızarkadasının hamile olduğunu öğrenmesiyle hayatı değisen bir adamı canlandırıyordu. Bir Jane Austen uyarlaması olan "Ask ve Gurur / Sense and Sensibility"de önce istemeden Emma Thompson'ın kalbini kırıyor, ancak sonra onunla evleniyordu. Berlin'de Altın Ayı kazanan, En İyi Film BAFTA'sını ve En İyi Film dalında Altın Küre'yi alan film, Grant'e ödül getirmese de artık adını iyice duyurmasını sağlamıstı. Grant, 2. Charles devrinde geçen bir kostüm filmi olan "Restoration"da Meg Ryan, Ian McKellen ve Robert Downey Jr. ile birlikte rol alırken, film Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı Ödülü'ne aday oldu. Michael Apted'ın yönettiği "Extreme Measures" adlı gerilimde Gene Hackman ile basrolleri paylasıyor, acil serviste ölen bir hastanın cesedinin ortadan kaybolmasının pesine düsen, New York'ta çalısan bir İngiliz doktoru canlandırıyordu. 1999 yılında, daha önce denenmis olan romantik komedi formülü "Notting Hill" ile yeniden kullanıldı. Bu defa Amerikalı kadın oyuncu Julia Roberts, yönetmen ise Roger Michell'di. Yine bir grup garip İngiliz arkadas ve yanlıs anlasmalarla yasanması geciken bir ask vardı. Aynı yıl, "Mickey Blue Eyes" adlı komedide istemeden kızarkadası yüzünden mafyaya karısan bir adam rolündeydi. 2000 yılında bir Woody Allen filminde oynama sansını yakaladı. "Small Time Crooks"da Allen'ın karısını bastan çıkaran, çapkın, çıkarcı, yalancı bir adamdı. 2001 yılı Hugh Grant için oldukça önemliydi. Nitekim "Bridget Jones'un Günlüğü / Bridget Jones's Diary" tüm dünyada çok sevilen, seyredilen, adından sözettiren bir film oldu. Renee Zellweger'in çekici ama çıkarcı patronunu canlandıran Grant, senelerce çizdiği imajından sıyrılmıstı. Bu kötü çocuk yanıyla hem beyazperdedeki kimliğini tazelemis, hem de farklı erkekleri canlandırabileceğini de göstermisti. Grant'i geçen sene, "Bir Çocuk Hakkında / About A Boy"da, issiz güçsüz, bencil bir adam olarak seyrettik. Burada da kötü çocuk imajını pekistiriyor ama film sona ermeden seyircilerin kalbini kazanmayı da basarıyordu. Bu ay oyuncuyu "Aska İki Hafta / Two Weeks Notice"da, Sandra Bullock'un karizmatik ve sımarık patronu olarak seyredeceğiz. Elizabeth Hurley ile 13 senelik beraberliği 2000'de sona erse de, film yapım sirketleri Simian Films'deki ortaklıkları devam ediyor. Hala Londra'da yasayan, bekar kalmayı tercih eden oyuncu, bos zamanlarında arkadaslarıyla golf oynamayı seviyor. ■

Senelerce utangaç ve şaşkın adamları canlandıran Grant, son yıllarda bu imajını yıktı.

1982 PRIVILEGED
1987 MAURICE
1987 WHITE MISCHIEF
1987 ROWING IN THE WIND
1988 THE LAIR OF THE WHITE WORM
1988 BENGALI NIGHT
1988 THE DAWNING
1990 THE BIG MAN
1991 IMPROMPTU
1992 BITTER MOON
1993 THE REMAINS OF THE DAY
1993 NIGHT TRAIN TO VENICE
1994 SIRENS
1994 FOUR WEDDINGS AND A FUNERAL
1995 AN AWFULLY BIG ADVENTURE
1995 THE ENGLISHMAN WHO WENT UP A HILL BUT CAME DOWN A MOUNTAIN
1995 NINE MONTHS
1995 SENSE AND SENSIBILITY
1995 RESTORATION
1996 EXTREME MEASURES
1999 NOTTING HILL
1999 MICKEY BLUE EYES
2000 SMALL TIME CROOKS
2001 BRIDGET JONES' DIARY
2002 ABOUT A BOY
2002 TWO WEEKS NOTICE

John Malkovich Olmak

İlk filmini çeken Spike Jonze ve senaryo yazarı Charlie Kaufman'ın bu ortak çalışmalarına orijinal demek, oldukça yetersiz kalacak. Çünkü "Being John Malkovich / John Malkovich Olmak" kişilik, aşk ve topluma mal olmuş figürlere yüklediğimiz anlamlar üzerine, sürreel, felsefi, fantastik, komik, acıklı, eğlenceli, sürprizlerle dolu bir yolculuktu. 1999 yılında gösterime giren film En İyi Senaryo BAFTA'sını aldı. Ayrıca Oscar da dahil olmak üzere birçok ödüle aday gösterildi. Filmin konusu bir cümleyle ifade edildiğinde bile ne kadar uçuk bir senaryoyla karşı karşıya olduğumuz anlaşılıyor: Bir kuklacı, dosyalama müdürü olarak çalıştığı yeni işyerinde bir delik buluyor ve bu deliğin insanı John Malkovich'in içine götürdüğünü keşfediyor! Narsisizmi ve kendi kendiyle dalga geçebilme yetisini birarada bulunduran John Malkovich; pasaklı saçları ve özgüven eksikliğini yansıtan ifadesiyle John Cusack ve peruğuyla, torba gibi kıyafetleri içinde tanınmayacak halde olan Cameron Diaz, performanslarıyla filmin başarısına katkıda bulunuyorlardı. Aşağıdaki sahne, filmin başlarında yer alır. Sokaklarda kuklacılık yapan Craig Schwartz, üstün yeteneğinin keşfedilmesini beklemektedir. Veteriner olan ve evde her türlü hayvan besleyen karısının ısrarlarına dayanamayıp, "normal" bir iş aramaya karar verir. Gazetede, kısa boylu, hızlı parmaklara sahip dosyalama yapacak birinin arandığına dair bir ilan görür. İş görüşmesine gittiğinde, şirketin binanın yedibuçuğuncu katında olduğunu farkeder. Asansörde bu düğmeyi bulamayınca şaşırsa da, yanındaki adam ona yardımcı olur. Asansör tam yedi ile sekizinci kat arasındayken, acil düğmesine basıp, bir keresteyle kapıyı açar. Craig bu katın normal katların yarısı yüksekliğinde olduğunu şaşırarak farkeder.

"John Malkovich Olmak"ın DVD kopyasını ülkemizde DVD satan mağazalarda bulabilirsiniz.

FLORIS: Lester Ltd.'ye hoşgeldiniz. Dosyalama ihtiyaçlarınızı karşılayabilir miyiz?
CRAIG: Hayır, şey, eee, adım Craig Schwartz. Bay Lester ile bir randevum vardı.
FLORIS: Buyrun söyle oturun, Bay Juarez.
CRAIG: Schwartz.
FLORIS: Efendim?
CRAIG: Schwartz.
FLORIS: Üzgünüm. Şu anda ne dediğiniz hakkında hiçbir fikrim yok.
CRAIG: Soyadım Schwartz.
FLORIS: Soya duş vals?
CRAIG: *(Craig, görüşme için bekleyen diğerlerinin yanına otururken)* Önemli değil.
FLORIS: *(Yüksek sesle, odanın diğer tarafına doğru)* O nemli dil? *(Dahili telefon çalar, Floris cevap verdikten sonra, Craig'e)* Bay Juarez?
CRAIG: Evet?
FLORIS: Evek?
CRAIG: "Evet" dedim.
FLORIS: Emeklediniz mi? Kusura bakmayın, ağzında kelimeleri geveleyen biriyle uğraşacak vaktim yok. Zaten Doktor Lester sizi bekliyor. Yani, en azından öyle dediğini zannediyorum.
(Craig, Lester'ın kapısını açıp içeri girer. Yaşlı ve iri bir adam olan Lester küçük çalışma masasının arkasında, sıkışık bir halde oturmaktadır.)
LESTER: İçeri gelin, Bay Juarez. Ayağa kalkardım ama biliyorsunuz...
CRAIG: *(Elini uzatarak)* Dr. Lester, aslında benim adım Craig Schwartz.
LESTER: *(Dahili telefonun düğmesine basarak)* Güvenlik!
CRAIG: Hayır, önemli değil efendim. Sekreterinizle aramızda bir yanlış anlaşma oldu sadece.
LESTER: O benim sekreterim değil. Hani işyerinde gizli sevgili dediklerinden. Bu arada onunla yatmıyorum, eğer kastettiğin buysa.
CRAIG: Hayır, kesinlikle hayır, Doktor Lester. Kendimi ifade edemedim.
LESTER: Söyleyin bana Doktor Schwartz, Lester Ltd.'ye neler getirebileceğinizi düşünüyorsunuz?
CRAIG: Öncelikle, dosyalama konusunda çok başarılıyım.
LESTER: Demek öyle... Peki hangisi daha önce gelir, "l" mi, "gluf" mu?
CRAIG: Gluf bir harf değildir efendim.
LESTER: Gerçekten de bu işte iyisin! Seni kandırmaya çalışmıştım. Tamam, şimdi bunları sıraya koy bakalım.
(Lester, Craig'e bir deste katalog kartı uzatır. Craig kartları inanılmaz bir hızla sıraya koyar. Lester gözleri fal taşı gibi açılmış bir şekilde onu seyreder. Sonra dahili telefon sisteminin düğmesine basar.)
Floris, Guinness'i bağlar mısın?
FLORIS: Flor iski nesi var mısır?
LESTER: Neyse, unut gitsin.
FLORIS: Ney somut git sil?
LESTER: (dahili hattı kapatır) Şu Floris iyi kadın. Benim bu konuşma bozukluğumla nasıl

başa çıkıyor anlamıyorum.
CRAIG: Doktor Lester, sizin konuşma bozukluğunuz yok ki.
LESTER: Övgü, senin önünde tüm kapıları açacaktır oğlum. Ama sanırım bu konuda Floris'e güvenmeliyim. Çünkü o doktorasını Case Western'da, konuşma bozuklukları üzerine yaptı. Belki hatıralarını anlattığı, "Dediklerinizden Bir Kelime Bile Anlamıyorum"u okumuşsundur.
CRAIG: Hayır.
LESTER: Çok yazık. Kitap durumu tüm açıklığıyla anlatıyor. O yüzden de doğu, yani Musevi basımevleri, kitapla hiç ilgilenmediler. Galiba bu kitabın arkasından bir cümleydi. George Will söylemişti galiba. Söylediğim tek bir kelimeyi bile anlayamıyorsanız özür dilerim Bay Schwartz.
CRAIG: Hayır, hayır. Gayet güzel anlıyorum.
LESTER: *(Ağlamak üzere)* Yalan söyleyecek kadar nazik olduğunuz için çok teşekkür ederim. Gördüğünüz gibi, anlaşılmaz konuşmamın beni kapattığı kulede çok yalnızım. İşe alındınız. Sorununuz var mı?
CRAIG: Sadece bir tane. Bu kat niye bu kadar alçak?
LESTER: Harcamaları kısmak için! Böylece size daha çok para verebiliyoruz! *(İçten kahkahalar atar.)* Cidden, bunun hepsini tanıtım programında öğreneceksiniz.

Sine DVD

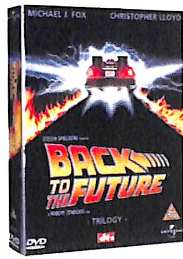
Hazırlayan: Kerem Sanatel
sanat@ixir.com

BACK TO THE FUTURE TRILOGY

Back to the Future / 1985 / 116 dk.
Back to the Future Part II / 1989 / 107 dk.
Back to the Future Part III / 1990 / 118 dk.
Y: Robert Zemeckis
O: Michael J. Fox, Christopher Lloyd, Lea Thompson, Thomas F. Wilson
Bölge: 2 (3 disk)
www.blackstar.co.uk

Zaman yolculuğu üzerine yapılmış en eğlenceli fantastik üçleme olarak enerjisini hiç kaybetmeyen serinin ilk filmi 80'lerin video hitlerinden birisiydi ve Zemeckis / Bob Dale ikilisine hem Akademi ödülllerinde hem de Altın Küre'de en iyi özgün senaryo dalında adaylık getirmişti. Marty'nin uzak geleceğe adım attığı ve olayların bir hayli karmaşık hale geldiği ikinci film ise gişede parlak bir başarı elde etmiş, görsel efektleriyle de zamanının kilometre taşı olmuştu. (Aynı sahnede üç Fox'un yeralması gibi... Uçan kaykaylar da bir kuşağın hayallerini epey meşgul etmişti.) Üçlemenin Vahşi Batı'da geçen son noktası ise hoş bir fantazi olmasına karşın western türünün gişedeki talihsizliğini paylaşmaktan kurtulamamıştı. Birkaç küçük fire dışında oyuncu kadrosunu sonuna kadar korumayı başaran seri sinemanın az rastlanır başarılı üçlemelerinden birisi olarak çok kaliteli bir DVD setiyle kolleksiyonculara ulaşıyor.

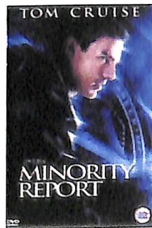
Görüntü: Tüm bölümler orijinal görüntü formatında ekrana taşınıyor. İlk iki film kristal berraklığında değil ama hiçbir dijital kalıntı içermemeleri, karanlık sahnelerde detay kaybına uğramamaları itibarıyla çok başarılı bir yenileme işleminden geçtiklerini ispatlıyorlar. Üçüncü film ise adeta bu yıl çekilmiş izlenimi yaratacak kadar keskin renklere ve detaylara sahip.
Ses: DTS kendisini tam anlamıyla üçüncü filmde gösteriyor. İlk iki filmde ise detayların kaybolmamasına ve efektlerin derinlik hissi vermesine yardımcı oluyor ama diyalogların zayıf kalmasını engelleyemiyor. Genel olarak kusursuza çok yakın.
Ekstralar: Üçüncü film hariç her filmin kendisine ait bir yapım belgeseli bulunuyor. Filmlerin çekildiği yıllardan gelen bu belgesellerden ilk filme ait olanı nispeten daha doyurucu. Güncel söyleşileri içeren 45 dakikalık bir diğer dökümanter ise 15'er dakikalık bölümler halinde üç diske yayılmış. Filmden görüntülere biraz fazla yer verse de ayrıntılarıyla dikkat çekiyor. Zemeckis ve Dale'in sesli yorumu sadece ilk filmin DVD'sinde var. İlk filmi ayrıca etkileşimli olarak izleme imkanınız da bulunuyor. Filmin çeşitli yerlerinde açılan kutucukları izleyerek yapımla ilgili ilginç anekdotlar yakalamanız mümkün. 12 silinmiş sahneden en eğlenceli altı tanesi birinci filme ait. Ancak silinmiş sahneler yenilenme işleminden geçirilmemiş. Yine her diskte çekim hataları ve set şakalarına yer veren küçük videolar da bulunuyor. Önemli sahnelerin storyboard karşılaştırmalı örnekleri, tasarım çizimleri, set fotoğrafları ve afiş örnekleri her diskte yeralan ortak ekler. Makyaj ve efekt çalışmalarının test görüntülerine ait minik videolar, hatta ZZ Top'un Doubleback müzik videosu da disklerin küçük süprizleri arasında yeralıyor. Filmlerin kendi fragmanlarının yanısıra E.T.'nin fragmanı da izlenebiliyor.
FİLM: BTTF ✪✪✪✪✪, **BTTF II** ✪✪✪✪, **BTTF III** ✪✪✪
DVD: ✪✪✪✪✪
DEĞER Mİ? Universal, filmleri tek tek yayımlamaya şimdilik pek niyetli değil. (Türkiye'de yayımlanma tarihi ise bu satırlar yazılırken belirsizliğini koruyordu.) Paketin fiyatı içerik ve DVD kalitesi açısından çok makul. Türkçe altyazı eksikliğini de sorun etmiyorsanız hiç düşünmeyin.

MINORITY REPORT / 2002

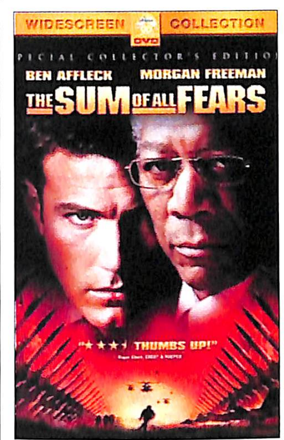

Y: Steven Spielberg
O: Tom Cruise, Colin Farrell, Samantha Morton, Max Von Sydow
Bölge: 2 145 dk. (2 disk)
www.amazon.co.uk

Spielberg'in bir Philip K. Dick uyarlamasıyla bilimkurgu türüne dönüş yaptığı film, geçen yılın en merakla beklenen filmlerinden birisiydi. Günümüzden 50 yıl sonrasında geçen hikaye cinayetlerin daha işlenmeden öngörülebildiği bir sistemi konu alıyor. Birimde çalışan başarılı dedektif John ise henüz işlemediği bir cinayet yüzünden tutuklanacağını anlayınca kaçmaya, bir yandan da olayın ardında yatan gerçeği araştırmaya başlıyor. Özgün görselliği ve zihni zorlayan karmaşık entrikasıyla film, malum Spielberg iyimserliğine karşın, hayalkırıklığına uğratmayan bir bilimkurgu olarak türdaşlarının arasında şık bir yer edindi.

Görüntü: 2.40:1 WS. Filmin soğuk renkleri ve sıradışı görselliği kusursuz bir transferle ekrana taşınıyor.
Ses: DTS. Abartısız ama ayrıntı açısından zengin ses miksi, diski şölen haline getiren unsurların başında geliyor.
Ekstralar: Tıka basa dolu bonus diskte yapım belgeselleri dört ana başlıkta toplanmış. 19 dakikalık ilk dökümanter uyarlamanın hayata geçiriliş öyküsü ve oyuncuların söyleşilerini içeriyor. Yaklaşık 50 dakikayı bulan bir diğeri ise yapımın fütüristik detaylarının teknik inceliklerine ışık tutuyor. Filmin üç anahtar aksiyon sahnesini analiz eden 9 dakikalık ekin yanısıra dijital efektlere odaklanan bir ek daha var. Spielberg ve Cruise'un birbirilerini övüp durdukları 3,5 dakikalık ek ise pek fazla şey ifade etmiyor. Yüzlerce yapım tasarımı eskizi ve storyboard'lar içeren arşiv bölümü de göz alıcı.
Diğer: Fragmanlar, filmin PC oyununun tanıtımı, filmografiler, yapım notları.
FİLM: ✪✪✪✪ **DVD:** ✪✪✪✪✪
DEĞER Mİ? Şık bir filme yaraşır bomba gibi bir DVD. Pek çok seçkide 2002'nin en iyi DVD'leri arasında yeralıyor.

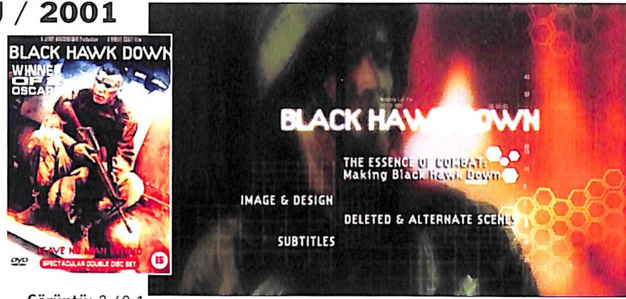
THE SUM OF ALL FEARS / 2002

Y: Phil Alden Robinson
O: Ben Affleck, Morgan Freeman, James Cromwell
Bölge: 1 124 dk.
www.amazon.com

ABD ile Rusya arasındaki soğuk savaş paranoyasının Hollywood'a malzeme oluşunun üzerinden çok suların aktığını düşünsek de bu film bizlere kesin karar vermek için henüz erken olduğunu hatırlattı. Bu kez Rusya ve ABD faşist birtakım karanlık güçler tarafından nükleer savaşın eşiğine getiriliyor. Üstlerinden sürekli azar işiten, pot kıran, mızmızlanan, karizma fakiri bir oğlana dönüşmüş ajan Jack Ryan ise olup bitenlerin bir komplo olduğuna dair üstlerini ikna etmek için kan ter döküyor.
Görüntü: 2.35:1 WS. Kusursuz.
Ses: Dolby 5.1. Ses miksi en durağan sahnelerde bile ince ayrıntılara sahip. Nükleer patlama sahnesinde ise subwoofer tam anlamıyla coşuyor.
Ekstralar: Standart yapım belgeseli, görsel efektlere çeşitli açılardan ayna tutan özel bir dökümanter... Eklerin zengin ve iç açıcı olduğu söylenemez.
Diğer: Robinson, sinematograf John Lindey ve Tom Clancy'nin yorumları, fragman.
FİLM: ✪✪✪ **DVD:** ✪✪✪
DEĞER Mİ? Filmi orta halli bir gerilim olarak sevmek bir dereceye kadar mümkün. Ancak daha önceden Harrison Ford'un canlandırdığı Jack Ryan karakterini sevmisseniz geçirdiği geriye dönük evrimi kızgınlıkla karşılayabilirsiniz. DVD kalitesi ise zayıf ekstralara karşın mükemmel.

KARA ŞAHIN DÜŞTÜ / 2001

Black Hawk Down
Y: Ridley Scott
O: Josh Hartnett, Eric Bana, Ewan McGregor, Tom Sizemore
Bölge: 2 138 dk. (2 disk)
Columbia Tristar / Palermo

"Kara Şahin Düştü" gösterime girdiğinde pek de şanslı değildi. Savaş filmleri art arda gösterime giriyor, yapımcı künyesinde ise Pearl Harbor'dan sabıkalı Bruckheimer'ın adı geçiyordu. Ridley Scott imzası ise onun daha önceki militarizm denemesi G.I. Jane'i düşününce pek de umut vermiyordu açıkçası. Ne var ki sinematografisi ile çarpıcı halen gelen film, türün takipçilerine hitap etmeyi becermişti. Somali'deki diktatörlüğe karşı 1993'te yürütülen barış operasyonunda cereyan eden en kanlı gerilla çarpışmalarından birisinin ekrandaki izdüşümü "Geride kimseyi bırakmayız" diyen ABD ordusunun kahramanlığına övgü düzmek için bir araç sadece. Müstakbel 'Hulk' Eric Bana ve sevgili Legolas Orlando Bloom da zengin oyuncu kadrosunda yer alıyor.

Görüntü: 2.40:1 WS. Kusursuz.
Ses: Dolby 5.1. İzleyiciyi çatışmanın tam ortasına yerleştiren ses miksinde aksiyon, kanallarda mükemmel biçimde konumlandırılmış. Zimmer'in derinden gelen müziği de, diyalogların hiçbir zaman kaybolmaması da dikkat çekiyor.
Ekstralar: İki saati geçen ve filmin bütün teknik ayrıntılarına giren yapım belgeselleri, filmi sevenleri doyuracak cinsten. Tasarım eskizlerini ve story-board karşılaştırmalı videoları da içeren ekler de bir hayli zengin. Aralarında bizzat Scott tarafından çizilmiş olanları da var. İstendiğinde sesli yorumlar eşliğinde de bakılabiliyorlar. Alternatif açılış ve kapanış sahnelerine ilaveten 6 adet silinmiş sahne yine yönetmenin yorumuyla izlenebiliyor. Kullanılmayan jenerik tasarımlarını içeren video da kısa olmasına karşın ilginç.
Diğer: Yönetmen ve yapımcının yorumları, filmografiler, weblink.
FİLM: ✪✪✪ **DVD:** ✪✪✪✪✪
DEĞER Mİ? Son derece nitelikli bir DVD. Savaş filmleriyle arası iyi olmayanlara işkence gibi gelen film, sadece "Er Ryan..." gibi filmleri başucu filmi ilan edenlere tavsiye edilecek türden.

D-TOX / 2000

Y: Jimmy Gillespie
O: Sylvester Stallone, Tom Berenger, Robert Patrick
Bölge: 2 96 dk.
www.blackstar.co.uk

Geçtiğimiz iki yıl içinde sinemalarımıza uğrayan böcek ilacı adı çağrışımlı isme sahip filmlerinden ikincisi (diğeri bir uzaylı hikayesiydi) bir seri katil gerilimi. Federal polis Stallone sadece polisleri öldüren matkaplı bir katilin peşinde. Katilin gazabından nasibini alınca iflah olmuyor ve oyunculuk dersleri almaktansa karla kaplı ıssız bir dağa kurulmuş rehabilitasyon merkezine katılıyor. Ama katil orada da peşini bırakmıyor. Daha önce zekice yazılmış hiçbir seri katil filmi izlememiş olduğunuzu varsayan bu filmi gördükten sonra insan gerçekten de ıssız bir dağ başında "Halloween", "Scream" ve "Kuzuların Sessizliği" izleyerek rehabilite olma ihtiyacı duyuyor.

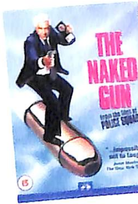
Görüntü: 2.35:1 WS. Renkler özellikle az aydınlatılmış sahnelerde puslanma ve kumlanma eğilimi gösteriyor. Dijital kalıntılar da hatırı sayılır miktarda.
Ses: Dolby 5.1. Kanalları eksiksiz kullanan ses miksinin can sıkıcı bir yanı olmadığı gibi dikkat çekici bir yanı da yok.
Ekstralar: 6 adet silinmiş sahne 13 dakikalık bir video şeklinde artarda eklenmiş. 3,5 dakika süren ve sadece

müzik eşliğindeki film görüntülerinden oluşan fragman benzeri ek ise herhalde filmin tamamına tahammül edemeyecek seyirciler düşünülerek yapılmış.
Diğer: Fragman.
FİLM: ✪ **DVD:** ✪✪
DEĞER Mİ? Stallone adının kötü filmlerle birlikte anıldığı gerçeğini ısrarla gözardı edenlerdenseniz.

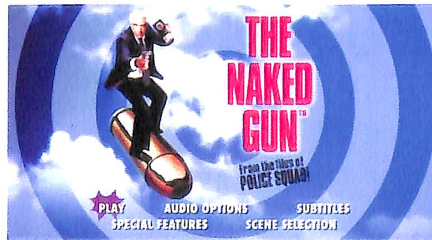
NAKED GUN / 1988

Y: David Zucker
O: Leslie Nielsen, George Kennedy, Priscilla Presley
Bölge: 2 81 dk.
Paramount / Palermo

ZAZ'ın "Top Secret"ten sonra uzunca bir süre ara verdikleri absürd komediye dönüş filmi daha önceki filmlerini de katlayan öyle büyük bir başarıya ulaştı ki sonraki 10 yıl (iki devam bölümü de dahil olmak üzere) yaka silktiren kopyalarıyla doldu taştı. ZAZ bu kez Cehennem Silahı gibi filmlerle popüler olan kahraman polis mitiyle dalga geçiyordu ama film en çok döneminin ünlü siyasi kişiliklerini yerden yere vurmasıyla dikkat çekmişti. Öyle ki ülkemizde gösterime girdiğinde Humeyni'yi turuncu punk saçlarla gösteren sahneye kızan bazı çevreler sinema salonlarının bombalanacağı tehdidini savurmuş ve film 1 hafta içinde apar topar vizyondan kaldırılmıştı.

Görüntü: 1.85:1 WS. Can sıkıcı bir pürüzü yok. Dijital kalıntılar ise oldukça seyrek düzeyde.
Ses: Dolby 5.1. Abartısız ve fazla hareketli değil ama zayıf olduğu da söylenemez. Filmden bekleneni fazlasıyla karşılıyor.

Ekstralar: Yönetmenin yorumu, fragman.
FİLM: ✪✪✪ **DVD:** ✪✪
DEĞER Mİ? TV'de defalarca izleyip de her seferinde gülüyorsanız DVD'yi arşive katmamanız için bir sebep yok. Üstelik kimi esprilerin Türkçe dublajda kaybolmaması da cabası.

TEKNİK SERVİS

1 DVD'lerinizi bilgisayarınızda seyrediyorsunuz ve ne yazık ki DVD-Rom'unuzun bölge kodunun tek bir bölgede kilitlenmesine engel olamadınız. İnternetteki reklam ve net tuzaklarıyla dolu hacker sitelerinde avare olmak, daha da önemlisi cihazınızı bir daha çalışmaz hale getirme riski taşıyan "firmware" hilelerine bulaşmak istemiyorsunuz. Bu durumda imdadınıza DVD Region Free 1.29 programı yetişiyor. Bu küçük yazılımı yükledikten sonra DVD-Rom'unuz hangi bölgeye kilitlenmiş olursa olsun tüm bölgeleri sorunsuz biçimde oynatmaya başlıyor. **www.dvdidle.com/order.htm** adresinden 40 $ gibi bir ücretle satın alıp hemen kullanmaya başlayabileceğiniz programın hiçbir pürüzü yok. Yine de satın almadan önce aynı adresten 30 günlük, 15 dakika oynatma sınırlamasına sahip demosunu indirip denemenizde fayda var.

2 DVD ülkemizde yeni yeni serpilmeye başlayan bir format. Zaman zaman e-posta adresime gelen sorulardan da anlaşıldığı gibi kimi terimlere yabancılık çeken hatırı sayılır miktarda insan var. O yüzden bu köşede dönem dönem küçük bir sözlük yeralacak. İlk örnekler aşağıda..

Bölge 1 Bölge 2

DVD'lerdeki bölge ayrımı telif haklarını korumak ve sinema hasılatlarını canlı tutmak için kurulmuş bir sistem. Türkiye'nin de dahil olduğu 2. Bölge DVD'ler Avrupa, Orta Doğu ve Japonya'yı içine alıyor. 1. Bölge DVD'ler ise sadece Kuzey Amerika'yı kapsıyor. DVD oynatıcınız çoklu bölge desteği taşımıyorsa sadece belli bir bölgenin DVD'lerini izleyebiliyorsunuz. Bölge kodu 0 olan DVD'ler ise her oynatıcıda izlenebiliyor.

Vanilya Baskı

Hiçbir ekstra içermeyen DVD'ler bu adla anılıyor.

Yönetmenin Yorumu

Bu özelliğe sahip DVD'leri filmin yönetmeninin (ya da yapımcısının, oyuncularının v.s) sesli açıklamaları eşliğinde baştan sona izleyebiliyorsunuz. Filmin orijinal ses kuşağı geri planda kalıyor. Şimdiye kadar Türkçe altyazı destekli bir sesli yorum seçeneği içeren bir DVD yayımlanmadı. O yüzden bu seçenek şimdilik sadece yabancı dil engeli olmayanların yaşadığı bir lüks.

Sine DVD

Hazırlayan: Kerem Sanatel
sanat@ixir.com

KANUNUN KUVVETİ / 1971

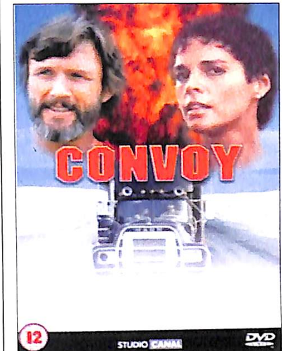

The French Connection
Y: William Friedkin
O: Gene Hackman, Roy Scheider, Tony LoBianco
Bölge: 2 104 dk. (2 disk)

İki narkotik polisinin Fransa bağlantılı uyuşturucu trafiğini yakın takibe alışını anlatan bu ağırkanlı polisiye gerçekçi ve sert anlatımı ile çevrildiği yıl, türe farklı bir soluk getirmesiyle dikkat çekmişti. En iyi film, yönetmen, aktör (Hackman), senaryo ve kurgu dallarında Akademi ödülü de alan yapım en çok gerçek şehir trafiğinde izinsiz çekilen nefes kesici araba takip sahnesiyle hatırlanıyor. Sözkonusu sahnede Hackman'ın çarpmamak için kaldırıma çıkmak zorunda kaldığı bebek arabalı kadın ve arabanın ilk başta yandan yediği darbe senaryoda yeralmayan, kıl payı atlatılmış gerçek kazalar.
Görüntü: 1.85:1 WS. Hafif kumlu görünüme karşın yenileme işlemi oldukça başarılı. Dijital kalıntı yok. Karanlık sahnelerdeki siyah kontrastında da bozulmaya rastlanmıyor.
Ses: Dolby 5.1. Ses efektlerinin dinamiği arttırılmış. (Finaldeki silahlı çatışma dikkat çekici bir örnek.) Çevreleme işlemi de filmin yaşına göre çok başarılı. Tek kusuru diyalogların metalik tonunun korunmuş olması.
Ekstralar: Birer saatlik iki güncel dökümanter filmin tüm yapım sürecini büyüteç altına alan zengin ve tempolu ekler. 7 adet silinmiş sahne ve bu sahnelere dair Friedkin'in açıklamalarını içeren 17 dakikalık bir dökümanter de var.
Diğer: Yönetmen, Hackman ve Scheider'ın yorumları, fragman, set fotoğrafları.
FİLM: ✪✪✪ **DVD:** ✪✪✪✪
DEĞER Mİ? Her klasik yapıt hem filme hem de içeriğine değer veren bu denli zengin bir paketle karşımıza çıkmıyor. Klasikleri toplayanların arşivinde yeralmalı.

CONVOY / 1978

Y: Sam Peckinpah
O: Kris Kristofferson, Ali MacGraw, Ernest Borgnine, Burt Young
Bölge: 2 110 dk.
www.choicesdirect.co.uk

Suya sabuna dokunmadığı halde 'bireysel başkaldırı' temasıyla seyirciyi gaza getirmeye çalışan bu yol filmi bir zamanlar ülkemizde de kült olmuş hatta baş gösteren telsiz salgınının sorumlularından kabul edilmişti. Gencecik bir Kristofferson kendisiyle uğraşan bölge şerifini patakladıktan sonra TIR'ıyla Meksika sınırına doğru kaçmaya başlıyor. Kısa sürede destekçileri de kendisine katılınca cüsseli bir konvoyla polis arasında bol mazot kokulu bir didişme başlıyor. Şiddetin şairi ünvanına sahip Peckinpah ağır çekimlerle süslü kurgu oyunlarını ihmal etmese de meraklıları onu halen "Wild Bunch / Vahşi Belde" ya da "Straw Dogs / Köpekler" ile anmayı tercih ediyor.
Görüntü: 2.35:1 WS. Karanlık sahnelerde detaylar kaybolsa da çoğunluğu açık havada geçen bir film için çok başarılı sayılabilecek bir yenileme işleminden geçmiş. Dijital kalıntılar farkedilmeyecek kadar asgari düzeyde.
Ses: Mono. Bir hayli gürültülü ve karman çorman ses kuşağını metalik diyaloglarla birlikte filmin nostaljik ruhunu tam anlamıyla koklamak için avantaj olarak kabul etmek mümkün.
Ekstralar: Afiş çalışmalarından örnekler ve set fotoğrafları, filmografiler.
FİLM: ✪✪ **DVD:** ✪✪
DEĞER Mİ? TIR fetişizminiz yoksa film muhtemelen hiçbir şey ifade etmeyecek. Yol filmlerini seviyor olsanız bile... Sadece iflah olmaz nostalji düşkünleri için.

YENİLER

2. BÖLGE

www.blackstar.co.uk

1. Duellists - 3 Mart
2. Dawn of the Dead Uncut - 3 Mart
3. The Day the Earth Stood Still - 3 Mart
4. Trees Lounge - 3 Mart
5. White Squall - 3 Mart
6. The Bourne Identity (2002) - 10 Mart
7. Road to Perdition - 10 Mart
8. Atlantis (Besson) - 17 Mart
9. Le Dernier Combat - 17 Mart
10. Subway - 17 Mart
11. Jacob's Ladder - 17 Mart
12. K-Pax - 17 Mart
13. Lilo & Stitch - 17 Mart
14. Network - 17 Mart
15. Bowling for Columbine - 24 Mart
16. My Big Fat Greek Wedding - 24 Mart
17. Henry-Portrait of a Serial Killer - 24 Mart
18. The Mask of Satan - 24 Mart
19. Lisa & the Devil - 24 Mart
20. Orlando - 24 Mart
21. Terror at the Opera - 24 Mart
22. XXX - 24 Mart
23. Italiensk for Begyndere - 31 Mart
24. My Little Eye - 31 Mart
25. Fargo (Special Ed.) - 31 Mart
26. Big Wednesday - 31 Mart
27. The Sum of All Fears - 31 Mart

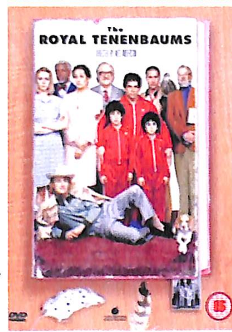
1.BÖLGE

www.amazon.com

1. Happiness of the Katakuris - 25 Şubat
2. Three Colors Trilogy - 4 Mart
3. The Ring (Verbinski) - 4 Mart
4. Women in Love - 4 Mart
5. Dementia 13 - 4 Mart
6. Green Card - 4 Mart
7. Smoke - 4 Mart
8. Desert Bloom - 11 Mart
9. I Spy - 11 Mart
10. White Oleander - 11 Mart
11. Midnight Crossing - 18 Mart
12. Femme Fatale - 25 Mart
13. Jackass: The Movie - 25 Mart

* Çıkış tarihleri farklılık gösterebilir.

TENENBAUM AİLESİ / 2001

The Royal Tenenbaums
Y: Wes Anderson
O: Danny Glover, Gene Hackman, Anjelica Huston, Bill Murray, Gwyneth Paltrow
Bölge: 2 108 dk.
Touchstone / Tiglon

Dahi çocuklarıyla ünlü dağılmış bir aile olan Tenenbaum'un üyeleri 29 yıl sonra aynı evde biraraya gelirler. Evin sevilmeyen babası, hayırsız eş Tenenbaum'un kanserden ölmek üzere olması birbirlerine yabancılaşmış aile fertlerini tekrar kaynaştırabilecek midir? Anderson'un Owen Wilson'la beraber yazdığı bu dokunaklı ve hüzünlü komedi zengin oyuncu kadrosuyla da dikkat çekiyor.
Görüntü: 2.40:1 WS. Kusursuz.
Ses: Dolby 5.1. Ses miksi çok hareketli değil. Diyaloglar temiz, müzikler ise sisteminizi tam anlamıyla hiçbir zaman canlandırmıyor.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪
DEĞER Mİ? Bol şamatalı, gürültülü ve kahkaha patlattıran komedileri sevenlere göre değil. Filme özel bir ilgi duyuyorsanız yurt dışında yayımlanan, ekstralarla dolu iki disklik özel seti tercih edin.

PAUSE TUŞU

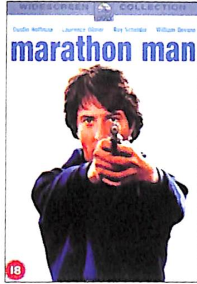
TOTAL RECALL / 1990

Dakika: 00:46:35

Arnie'nin Mars'a ayak basar basmaz ortalığı birbirine kattığı bu sahnede askerlerin bileklerine monte edilmiş hesap makinelerine dikkat. Acaba Mars'ta çok daha önemli bir işlevleri mi var? Birkaç sahnede açıkça farkedilen bu aksesuarlar bizi güldürüp duruyorsa yapım tasarımcısı kovulmamış demektir.

MARATHON MAN / 1976

Y: John Schlesinger
O: Dustin Hoffman, Laurence Olivier, Roy Scheider, Marthe Keller
Bölge: 2 120 dk.
Paramount / Palermo

Kendi adıma söylemem gerekirse her zaman için klişe araba takip sahnelerine yeğlediğim uzun soluklu yaya kovalamaca gerilimlerinin (Costner'lı "Çıkış Yok" ve Smith'li "Devlet Düşmanı" ilk akla gelenler) atası karşımızda. William Goldman'ın kendi romanından senaryolaştırdığı hikaye utangaç bir doktora öğrencisinin yaşadığı ve gizli teşkilatın da parmağının bulunduğu bir ölüm kalım mücadelesini konu alırken, kolay kolay unutulmayacak tırnak kemirtici sahneler birbirini izliyor. (Dişçi koltuğundaki işkenceyi ve Hoffman'ın banyosunda kıstırıldığı sahneleri unutmak imkansız.) Sir Olivier'e en iyi yardımcı erkek oyuncu dalında Oscar adaylığı getirmesiyle de hatırlanan film nitelikli bir gerilim klasiği.

Görüntü: 1.78:1 WS. Kontrast ve renk geçişleri açısından fazla yumuşak görünüme sahip. Dijital kalıntı ve detaylarda kayıp yok ama orijinal malzemedeki kimi pürüzler olduğu gibi diske taşınmış. (En sık farkedileni ekranın sağ üst köşesindeki malum sigara yanığı lekeleri!)

Ses: Dolby 5.1. ibaresine karşın ses miksi arka kanallarla ve subwoofer'ınızla neredeyse hiç ilgilenmiyor. Diyaloglardaki distorsiyon ve metalik ton da göz önüne alınırsa ses miksinin aslında mono kalitesinde olduğunu söylemek mümkün.

Ekstralar: 1976 tarihli kamera arkası görüntüleri ve söyleşilerle dolu 19 dakikalık yapım belgeselinin günümüze kadar gelmesi sevindirici. DVD baskısı için hazırlanmış ve güncel söyleşilerden oluşan 28 dakikalık bir dökümanter daha var. Her ikisi de çeyrek asırı devirmiş bir filmin perde arkasına dair tüm merak edilenleri fazlasıyla karşılıyor. Prova çekimlerinden oluşmuş 20 dakikalık video ise oyuncuların doğaçlamalarını belgelediği için ilgi çekici.

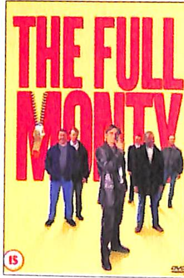
Diğer: Fragman.

FİLM: ✪✪✪✪ **DVD:** ✪✪✪

DEĞER Mİ? Ses ve görüntünün vasatlığını mükemmel ekstralar ve filmin değeri dengeliyor.

THE FULL MONTY / 1997

Y: Peter Cattaneo
O: Robert Carlyle, Tom Wilkinson, Mark Addy
Bölge: 2 95 dk.
20th Fox / Tiglon

İrlanda işçi sınıfının sorunlarına ironik açıdan yaklaşırken samimiyeti ve sıcaklığı elden bırakmayarak çevrildiği yılın en başarılı komedisi haline gelen "Anadan Doğma" erkek çıplaklığı gibi bir tabuya da zekice dokundurmalar yapmayı ihmal etmiyor. En iyi özgün müzik dalında Akademi ödülünün sahibi film aday olduğu en iyi film, en iyi özgün senaryo ve en iyi yönetmen ödüllerine ise anavatanı İngiltere'nin Akademi ödülleri BAFTA'yla kavuşmuştu.

Görüntü: 1.85:1 WS. Can sıkıcı bir pürüzü yok.

Ses: Dolby Surround. İddiasız ses miksi yapay çevreleme hissiyle en azından filmin en önemli keyif unsurlarından birisi olan müziklerin hakkını veriyor.

Ekstralar: Fragman.

FİLM: ✪✪✪✪ **DVD :** ✪✪

DEĞER Mİ? Diskin tek kusuru Türkçe altyazı içermemesi. Filmde kullanılan ağır İrlanda aksanının telafisi için yalınlaştırılmış bir İngilizce altyazı seçeneği bulunuyor ama bu önemli eksiklik, filmi keşfetmemiş olanların önünde ciddi bir engel.

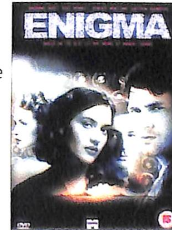
ENIGMA / 2001

Y: Michael Apted
O: Dougray Scott, Kate Winslet, Jeremy Northam, Saffron Burrows
Bölge: 2 117 dk.
New Films / Palermo

Başarılı bir kod çözücü olan Tom Jericho İngiliz istihbarat servisinin konuşlandığı Bletchey Park'a gönülsüzce döndüğünde kendisini bekleyen iki açmazla karşılaşır. Deşifre edilmesi neredeyse imkansız Alman kod sistemi Köpekbalığı'nın 4 gün içerisinde çözülmesi ve Atlantik'teki erzak gemilerinin kurtarılması gerekmektedir. Bir türlü kafasından atamadığı sevgilisi ise kayıptır ve onun izini süren sadece kendisi değildir.

Bitmek bilmez geri dönüşlerle anlatılan ağırkanlı bir casusluk gerilimi olan film bu türün ticari kalemlerinden Robert Harris'in aynı adlı romanını kaynak alıyor.

Görüntü: 4:3 Tam Ekran. Görselliğiyle öne çıkan bir film olmadığı için orijinal görüntü formatının korunmamış olması çok can sıkmıyor. Renkler genellikle puslu ve geçişler kristal berraklığında değil. Bunlar da çözünürlüğün düşmesinin yol açtığı standart pürüzler.

Ses: Dolby 5.1. Diyaloglar üzerinde ilerleyen film hareketli bir ses kuşağına sahip değil. Türkçe dublaj seçeneğinde stereo ile yetiniyorsunuz ki bu daha da kuru bir ses kuşağı anlamına geliyor.

Ekstralar: Tv için hazırlanmış 10 dakikalık standart tanıtım dökümanteri, fragmanlar.

FİLM: ✪✪ **DVD:** ✪✪

DEĞER Mİ? Sık sık izleme isteği uyandıracak bir film olduğu söylenemez. Yine de DVD'nin bir hayli ekonomik sayılabilecek fiyatı göz önünde tutulduğunda ciddi bir pişmanlık söz konusu olmayacaktır.

Söyleşi: Senem Erdine
senemerdine@hotmail.com

Emre Altuğ

Geçen ay "Kolay Para"da izlediğimiz genç müzisyen, eğitimini aldığı oyunculuğu müzikle birlikte yürütmekte kararlı.

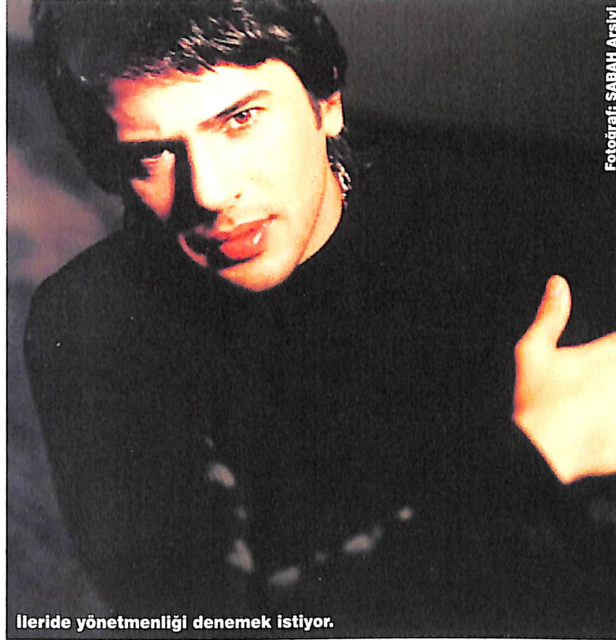
Çok etkilendiğiniz, unutamadığınız filmler...
Bir kere eski Türk filmleri çok etkilemiştir beni, özellikle Ayhan Işık filmleri ve birkaç bölge filmi. Şimdi isimlerini hatırlamakta güçlük çekiyorum ama bir tanesi "Yılanların Öcü"ydü mesela. Yabancılardan çok var ama özellikle Kubrick filmlerini çok severim. Yarattığı sinemanın her şeyiyle kendi ilgilenen bir adam. "Ölü Ozanlar Derneği" beni çok etkilemiştir. Son yıllarda seyrettiklerim içinde de "Seven", "Fight Club" ve "Usual Suspects" ilk aklıma gelenler.

Hangi oyuncuları beğenirsiniz?
Brad Pitt, Edward Norton ve özellikle Kevin Spacey'yi çok beğeniyorum. Eskilerden de Robert De Niro, Anthony Hopkins ve Al Pacino tabii. Türkiye'den yine Ayhan Işık'ın kendine özgü karizmasıyla çok özel bir oyuncu olduğunu düşünüyorum. Fikret Hakan'ın oyunculuğunu çok özel buluyorum. Kadir İnanır'ı ben çok geç kesfettim. Ayhan Işık, Fikret Hakan ve zaman zaman da Kadir İnanır'ı beğenirim. Tabii Türkan Şoray gerçeğini inkar etmek mümkün değil. Sonra Hülya Avşar, son yılların en iyi kadın oyuncusu diyebilirim onun için. Bu arada genç oyunculardan inanılmaz yetenekli arkadaşlarım var ve bunu televizyona borçlu herkes. Mesela Ayumi'yi çok başarılı buluyorum. Son yıllardaki dizilere bakınca bir sürü iyi oyuncu görüyorsunuz; mesela Nurgül Yeşilçay, Sanem Çelik ve Meltem Cumbul.

En sevdiğiniz yönetmenler hangileri?
Kubrick demiştim, sonra Martin Scorsese... Bir sürü var ama aklımda isim tutamıyorum. Keanu Reeves'i hiç beğenmem ama "Matrix"i çok severim mesela. Onun yönetmeni kimdi? Evet, Wachowski Kardeşler. Türkiye'den Yavuz Turgul, Yavuz Özkan, Atıf Yılmaz. Üçü de çok farklı yönetmenlerdir ama üçünün de çok sevdiğim özellikleri vardır. Yeni nesilden Sinan Çetin'i çok zeki buluyorum. Sistemini çok takdir etmeyebilirim ama çok zeki ve bu yönetmenliğine de yansıyor, ayrıca sinemayı çok iyi biliyor. Sonra Serdar Akar var.

Bir filmden yarısında çıktığınız oldu mu hiç?
Konserden, sinemadan ve tiyatrodan çıkmam kolay kolay, emeğe saygısızlık olarak gördüğüm için. Loreena McKennitt konserinden çıkmıştım ama... Sinemadan çıkmıyorum yalnız birkaç tane üst üste kötü film seyredersem uzun süre sinemaya gitmek istemiyorum, o yüzden çok dikkatli seçmeye çalışıyorum gideceğim filmleri.

Çocukluk kahramanınız kimdi?
Benim daha çok çizgi romanlardandı kahramanlarım, mesela Mandrake.

İleride yönetmenliği denemek istiyor.

Sihirbazlığa çok meraklı olduğum için beni çok etkilemiştir. Oturtuyor adamı, hipnotize ediyor ve o adamın gözlerini projeksiyon makinasına çevirip aklından geçenleri film gibi duvara yansıtıyor. Bunu çocukluğunda gördüğünü düşünsene, çok acayip bir şey. İçinde oyunculuk var, kahraman var, sinema var, her şey var. Yaşıma yakın olması sebebiyle Tommiks'i severdim, çok esrarengiz bir kahraman olması sebebiyle de Kızıl Maske'yi. Sinemadan da Bruce Lee bizim zamanımızın kahramanıydı. Sonra taklitlerini seyrettiğimizi öğrenince üzüldük tabii. Cüneyt Arkın da önemli bir kahramandı. Çok kahramanım vardı yani.

Yalnızlığı mı kalabalıkları mı tercih edersiniz?
İkisinin de şartları vardır. Yalnızsam genellikle yalnızlığımı paylaşacak birilerini isterim yanımda, çok kalabalıksa da sahnede olmak isterim.

Somurtur musunuz yoksa bağırıp çağırır mısınız?
Duruma göre değişir ama saman alevi bir sinirim vardır, Koç burcu özelliği olmalı. Bu çok seyrek olur am daha kötüdür çünkü bir taşma noktasında ortaya çıkar ki o anki olayın gerektirdiği bir tepki değildir aslında. O yüzden sevmem o yanımı pek. Onun dışında biraz susarım bazen, küsmem ama somurturum.

Çalışmadığınız akşamlarınız nasıl geçer?
Film ya da televizyon seyretmeyi severim. Belgesel seyrederim. Birtakım müzik programlarını seyrederim, özellikle canlı performans varsa kaçırmam, katlanamadığım noktada da kapatırım ama herkesin canlı performansını duymak isterim. Merak ediyorum mesleğim icabı çünkü. Onun dışında okurum. Okul boyunca çok fazla oyun metni okuduğum için roman formatından uzaklaşmıştım, şimdi yeniden roman okumaya çalışıyorum.

Sabah uyanınca ilk ne yaparsınız?
Eğer yatakta vakit geçirmek istiyorsam gazeteyi alırım ve televizyonu açarım, kalkmam gerekiyorsa doğru duşa girerim.

Hangi konuda kendinizi zayıf bulursunuz?
Spor konusunda. Spora çok yetenekli değilim genel olarak. Tabii ortaokuldan itibaren çok fazla müziğe ve tiyatroya yönlenmenin de etkisi var bunda ama spor yapmayı da severim. Yapıyorum ama kendimi çok yetenekli ve uygun bulmuyorum. Tenis oynarım, fitness yaparım senelerdir ama hiç böyle istikrarlı bir body building durumuna girmedim.

Hangi konuda güçlü hissediyorsunuz?
Hitap konusunda ve her iki mesleğim konusunda da güçlü hissediyorum. Mesleğimi yaparken iyi hissediyorum çünkü kendimi.

En çok neden korkarsınız?
Yanlış anlaşılmaktan çok korkarım. Dedikodu ağından çok korkarım, nefret ederim. Birilerinin beni tanımadan benden hoşlanmaması fikri beni çok rahatsız eder, onun için dedikodudan ve birilerinin benim aleyhime bir şeyler üretmesinden çok korkarım. İnsanlarla ilişkim genellikle iyidir o yüzden. Başarısızlıktan korkarım. Yapayım anasını satayım olmazsa olmaz gibi bir cesaretim yoktur. Bunun da tek sebebi hayalkırıklığından korkmamdır.

En büyük düşünüz ne?
Uluslararası platformda bir şeyler yapmak ama ben olarak, hiçbir şekilde Batılı olmak istemiyorum. Buradan bir şey çıkartarak, kendi yağımızla kavrularak bir noktaya varmaktan bahsediyorum. Mesela gidip de yabancı bir filmde bir İngilizi oynamak istemem. Oynadığım bir Türk filminin orada başarılı olmasını isterim.

Yönetmenlikle ilgili hayalleriniz var mı?
Evet, hatta geçen gün Uğur Yücel'le konuştuk bunu. O da birdenbire oyunculuğu bırakıp film çekmeye karar verdi biliyorsunuz. Fotoğraflar çekiyorum, video kamerayla kendi kendime bir şeyler yapıyorum ama ancak 10 yıl sonra bir film çekebilirim herhalde diye düşünüyorum ben; o da eğer istiyorsan hiç vakit kaybetme, bir an önce yap diyor ama doğrusu şu anki mesleklerim, oyunculuk ve müzik beni çok tatmin ediyor. Oyunculuğu bırakmak istemiyorum.

Mutlu aşk var mı?
Şarkılarda yok ama... Ya, aşk kendi başına mutluluk verici bir şey bence. Ben iyi hissediyorum kendimi aşık olunca, onun için mutlu aşk neden olmasın, ama mutlu ilişki var mı onu bilemem, iş ilişkide bitiyor. Aşka ve hayata bakışımla ilgili yanlış şeyler düşünmüşüm ben eskiden. Esasında aşk kendimizin var ettiği bir şey, karşı tarafla uzaktan yakından alakası yok diye düşünüyordum, buna hala inanıyorum ama şimdi bunu yaratmamıza sebep olan bir "sen" olmalı diye düşünüyorum.

Hangi kent özeldir?
İstanbul. Nefret ediyorum ve çok aşığım. Başka hiçbir kent için bu iki duyguyu bu kadar şiddetli yaşayabilmem mümkün değil herhalde.

Hayatınız filme çekilecek olsa adı ne olurdu?
"Emre Altuğ'un Hayatı" *(Dalga geçiyor)*. Ne bileyim bin tane şey gelir insanın aklına ama hiç düşünmedim böyle bir şeyi. Ferdi Tayfur'un bir şarkısı geliyor şimdi aklıma mesela "İki Hasret Arasında" diye. Neden olmasın? *(Kahkahalar)* Arabesk bir film olur belki.

Sigarayla ve içkiyle aranız nasıl?
İyidir. İçkiye hiçbir bağımlılığım yoktur ama sigaradan vazgeçemiyorum. Bir altı ay bırakabildim ama sonra başladım yine. Çok uzun senelerdir içiyorum ve çok da kurtulmak istediğim bir şey ama daha hazırlayamadım herhalde kendimi.

Şu anda doların kaç TL olduğunu biliyor musunuz?
1.665 olabilir mi? Artık herkes biliyor Herkesin dolar borcu var çünkü.

sinema KOLEKSİYON

SİNEMA TARİHİNDEN

SOPHIE'NİN SEÇİMİ

(Sophie's Choice)

1982 tarihli film, New York'a yeni gelen genç bir yazarın (Peter MacNicol) gözünden anlatılır. Yeni komşuları Sophie (Meryl Streep) ve Nathan (Kevin Kline) başlangıçta onun için sıradışı ve tuhaf insanlardır. Ama onlara yakınlaştıkça kökleri II. Dünya Savaşı yıllarına, Nazi toplama kamplarına kadar uzanan bir trajediye tanıklık edecektir... Çekildiği yıl özellikle Meryl Streep'in performansıyla dillere destan olan film, Türkiye'de de korsan video dükkanlarının en çok kiralanan filmlerinden biri haline gelmişti.

RUTKAY AZİZ
GÜLÜM
ZEKİ ÖKTEN

From Academy Award Winners
JAMES CAMERON AND STEVEN SODERBERGH
GEORGE CLOONEY
SOLARIS
How Far Will You Go For A Second Chance?
TWENTIETH CENTURY FOX PRESENTS A LIGHTSTORM ENTERTAINMENT PRODUCTION GEORGE CLOONEY "SOLARIS"
NATASCHA McELHONE JEREMY DAVIES VIOLA DAVIS ULRICH TUKUR DEBRA ZANE C.S.A. CLIFF MARTINEZ MICHAEL POLAIRE CHARLES V. BENDER
MILENA CANONERO PHILIP MESSINA STANISLAW LEM GREGORY JACOBS JAMES CAMERON RAE SANCHINI JON LANDAU
STEVEN SODERBERGH
11.27.02

Bir JUAN CARLOS FRESNADILLO Filmi

BAHİS

ALL BETS ARE ON.

INTACTO

LIONS GATE FILMS ... TELECINCO ... CANAL+ SPAIN ... TENERIFE FILM COMMISSION "INTACTO"

LEONARDO SBARAGLIA ... MAX VON SYDOW

JUAN CARLOS FRESNADILLO ... FERNANDO BOVAIRA

JUAN CARLOS FRESNADILLO

CANAL+

ROBERT LOUIS STEVENSON'[illegible] ADVENTURE 'TREASURE ISLAND'
AS IT [illegible] SEEN BEFORE

WALT DISNEY PICTURES PRESENTS

TREASURE PLANET

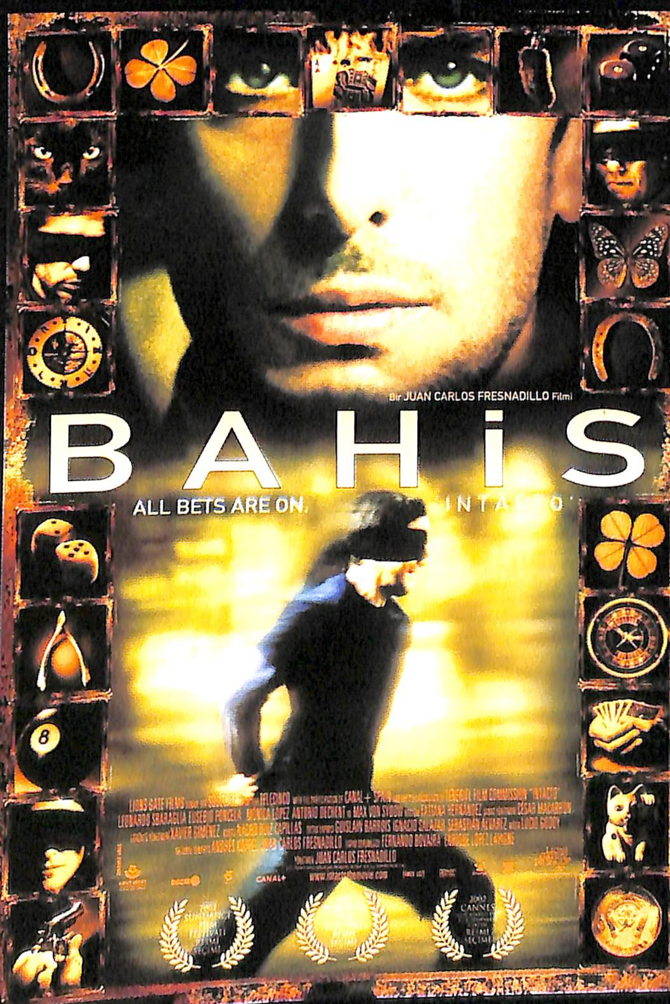
IN CINEMAS SOON

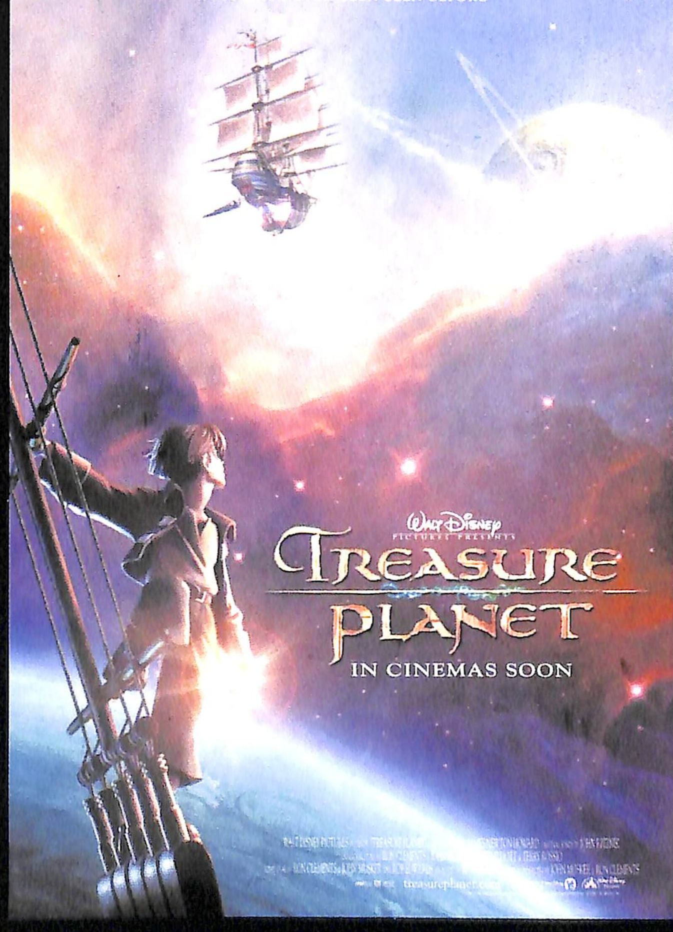
TARIK AKAN OKAN BAYÜLGEN
RUTKAY AZİZ

GÜLÜM

ZEKİ ÖKTEN

SOLARIS

Yönetmen: Steven Soderbergh. **Oyuncular:** George Clooney, Natascha McElhone, Jeremy Davies, Viola Davis, Ulrich Tukur, John Cho. **Senaryo:** Steven Soderbergh. **Görüntü Yönetmeni:** Steven Soderbergh. **Müzik:** Cliff Martinez. **Kurgu:** Steven Soderbergh. **Yapım Tasarımcısı:** Philip Messina. **Yapımcı:** James Cameron, Jon Landau, Rae Sanchini. **Süre:** 99 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Özen Film. **Gösterim Tarihi:** 21 Şubat.

Konu: Dr. Chris Klein Dünya ile tüm iletişimini kesmiş olan uzay istasyonu Prometheus'da neler olduğunu araştırması için görevlendirilir. İstasyonda çalışan yakın bir arkadaşı olan Gibarian onun yardımına ihtiyacı olduğunu, ancak bunun nedenlerini açıklayamayacağını söylemiştir. Chris istasyona vardığında, Solaris gezegenini inceleyen bilim adamlarının ruhsal sağlıklarının tamemen bozulmuş olduğunu görür. Ekiptekiler garip olaylar yaşamakta, ölmüş olan tanıdıklarıyla istasyonda karşılaşmaktadırlar. Solaris gezegeni, geçmişte yaşadığı ve kendini suçlu hissetmesine neden olan bir ilişkiyi düzeltmek için Chris'e ikinci bir şans verecektir.

Yönetmen: Steven Soderbergh daha önce "Sex, Lies and Videotape", "Kafka", "King of the Hill", "Underneath", "Schizopolis", "Out of Sight", "The Limey", "Erin Brockovich", "Traffic", "Ocean's Eleven" ve "Full Frontal" gibi filmlere imza atmıştı.

Oyuncular: George Clooney'nin rol aldığı filmler arasında "Return To Horror High", "Return of the Killer Tomatoes", "Red Surf", "Unbecoming Age", "The Harvest", "From Dusk Till Dawn", "One Fine Day", "Batman & Robin", "The Peacemaker", "Out of Sight," The Thin Red Line", "Three Kings", "O Brother Where Art Thou?", "The Perfect Storm", "Spy Kids", "Ocean's Eleven" ve "Welcome To Collinwood" bulunuyor.

GÜLÜM

Yönetmen: Zeki Ökten. **Oyuncular:** Tarık Akan, Nebahat Çehre, Sümer Tilmaç, Rutkay Aziz, Kıvanç Yeniay, Okan Bayülgen, İdil Fırat, Güler Ökten. **Senaryo:** Fatih Altınöz. **Görüntü Yönetmeni:** Ertunç Şenkay. **Müzik:** Melih Kibar. **Sanat Yönetmeni:** Meral Oğuz. **Yapımcı:** Film Pop Filmcilik. **Yapım:** Türkiye. **Dağıtımcı:** Film Pop. **Gösterim Tarihi:** 7 Şubat.

Konu: Ali Bey 65 yaşında, kendi halinde mütevazı bir yaşam süren bir adamdır. Duygularını rahatlıkla ifade edemeyen ve doğru bildiğinden vazgeçmeyen, inatçı biridir. Öte yandan, dürüstlüğü, babacanlığı ve yardımsever tutumuyla, mahallesindeki herkesin sevgisini kazanmıştır. Eşi Sevim Hanım, kızları Gül'ün ani ölümünden sonra evi terketmiş ve ağabeyi Hasbi'nin yanına yerleşmiştir. Kızını kaybetmenin acısı üzerine bir de eşi tarafından terkedilince, Ali Bey çok yalnız kalmıştır. Dünürü Salim Bey'in eşi, Neşe Hanım, onun bu durumuna çok üzülmekte, Sevim Hanım'ı evine dönmesi için ikna etmeye çalışmaktadır. Ali Bey vaktini Salim Bey ile balık tutarak ve özlemle beklediği torunu için tahta oyuncaklar yaparak geçirmektedir. Aslında oğlu Sinan ve gelini Aslı'nın yakın bir gelecekte çocuk sahibi olmak gibi bir planları yoktur. İyi bir eğitim aldıktan sonra, başarılı bir kariyere sahip olan Sinan, işe çok fazla vakit ayırıp, karısını ihmal etmektedir. Aslı da yalnızlığını unutabilmek için işten kalan vaktini meditasyon yaparak ve internette chat yaparak geçirmektedir.

Yönetmen: Zeki Ökten daha önce "Vurgun", "Bir Demet Menekşe", "Ağrı Dağı'nın Gazabı", "Hasret", "Boşver Arkadaş", "Askerin Dönüşü", "Şaşkın Damat", "Kaynanalar", "Hanzo", "Kapıcılar Kralı", "Sevgili Dayım", "Çöpçüler Kralı", "Sürü", "Düşman", "Pehlivan", "Davacı" ve "Güle Güle" gibi filmlere imza atmıştı.

Oyuncular: Tarık Akan'ın daha önce rol aldığı filmler arasında "Melek Mi, Şeytan Mı?", "Tatlı Dillim", "Kaderimin Oyunu", "Canım Kardeşim", "Bebek Yüzlü", "Mavi Boncuk", "Esir Hayat", "Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı", "Hababam Sınıfı", "Sevgili Dayım", "Nehir", "Sürü", "Maden", "Yol", "Pehlivan", "Bir Avuç Cennet", "Su Da Yanar", "Üçüncü Göz", "Karartma Geceleri", "Berdel", "Yolcu" ve "Eylül Fırtınası bulunuyor.

DEFİNE GEZEGENİ
TREASURE PLANET

Yönetmen: Ron Clements, John Musker. **Oyuncular (Seslendirenler):** Joseph Gordon-Levitt, Brian Murray, David Hyde Pierce, Emma Thompson, Martin Short (orijinal), Arda Aydın, Ege Ersoy, Faruk Akgören, Müdrike Coşansu, Nasit Özcan, Hakan Vanlı, Ayça Bingöl, Erdoğan Ersever (Türkçe). **Senaryo:** Ron Clements, John Musker, Rob Edwards. **Görüntü Yönetmeni:** Andy Gaskill. **Müzik:** James Newton Howard. **Kurgu:** Michael Kelly. **Yapımcı:** Ron Clements, Roy Conli, John Musker. **Süre:** 95 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** UIP. **Gösterim Tarihi:** 24 Ocak.

Konu: Jim Hawkins kabin görevlisi olarak galaksiler arası bir yolculuğa katılan 15 yaşında bir gençtir. Orada, geminin aşçısı, yarı insan yarı makina olan John Silver ile çok iyi arkadaş olur. Onun rehberliği sayesinde iyi bir uzaylı olmanın bütün inceliklerini öğrenir. Bu yolculuk sırasında süpernovalara, kara deliklere ve şiddetli uzay fırtınalarına karşı mücadele vermek zorunda kalır. Ancak tüm bu tehlikelerden daha korkuncu, en yakın arkadaşının bir korsan olduğunu öğrenmesi olacaktır. Güvendiği dostunun ihanetine uğramak Jim'i yaralayacak ve olgunlaştıracaktır.

Yönetmen: Ron Clements ve John Musker daha önce birlikte "The Great Mouse Detective", "The Little Mermaid", "Aladdin" ve "Hercules"ü yönetmişlerdi.

Oyuncular: Kaptan Amelia'yı seslendiren Emma Thompson daha önce "The Tall Guy", "Henry V", "Impromptu", "Howards End", "Much Ado About Nothing", "The Remains of the Day", "In The Name Of The Father", "Junior", "Carrington", "Sense and Sensibility", "Primary Colors", "Junket Whore" ve "Maybe Baby"de rol almıştı.

BAHİS
INTACTO

Yönetmen: Juan Carlos Fresnadillo. **Oyuncular:** Leonardo Sbaraglia, Eusebio Poncela, Monica Lopez, Antonio Dechent, Max von Sydow, Guillermo Toledo. **Senaryo:** Juan Carlos Fresnadillo, Andres M. Koppel. **Görüntü Yönetmeni:** Xavi Gimenez. **Müzik:** Lucio Godoy. **Kurgu:** Nacho Ruiz Capillas. **Yapım Tasarımcısı:** Cesar Macarron. **Yapımcı:** Fernando Bovaira. **Süre:** 108 dk. **Yapım:** İspanya. **Dağıtımcı:** Umut Sanat. **Gösterim Tarihi:** 21 Mart.

Konu: Nazi kamplarından kurtulmayı başarmış olan Samuel Berg, İspanya'nın ücra bir köşesinde bir kumarhane işletmektedir. Burada, basit oyunlardan fazlasını arayanlar onunla rus ruleti oynayabilmektedir. Samuel, doğuştan şanslı olduğunu ve insanların şanslarını çalabildiğini iddia etmektedir. Mesela, bir depremden kurtulmuş olan Federico'dan şans çalmış, onu şanssız bırakmıştır. Samuel'dan intikam almanın tek yolunun, onun karşısına çok şanslı birini çıkarmak olduğunu bilen Federico, bir uçak kazasından kurtulan Tomas ile tanışır. İkisi birlikte Samuel'in kumarhanesinin bulunduğu yere doğru yola çıkarlar.

Yönetmen: "Bahis" Juan Carlos Fresnadillo'nun ilk filmi.

Oyuncular: Max von Sydow'un filmleri arasında "Miss Julie", "The Seventh Seal", "Wild Strawberries", "The Wedding Day", "Hawaii", "Shame", "Made In Sweden", "The Exorcist", "The Ultimate Warrior", "March or Die", "Hurricane", "Never Say Never Again", "Dune", "Awakenings", "Needful Things", "Hamsun", "What Dreams May Come" ve "Snow Falling On Cedars" bulunuyor.

SOLARIS

Yönetmen: Steven Soderbergh. **Oyuncular:** George Clooney, Natascha McElhone, Jeremy Davies, Viola Davis, Ulrich Tukur, John Cho. **Senaryo:** Steven Soderbergh. **Görüntü Yönetmeni:** Steven Soderbergh. **Müzik:** Cliff Martinez. **Kurgu:** Steven Soderbergh. **Yapım Tasarımcısı:** Philip Messina. **Yapımcı:** James Cameron, Jon Landau, Rae Sanchini. **Süre:** 99 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Özen Film. **Gösterim Tarihi:** 21 Şubat.

Konu: Dr. Chris Klein Dünya ile tüm iletişimini kesmiş olan uzay istasyonu Prometheus'da neler olduğunu araştırması için görevlendirilir. İstasyonda çalışan yakın bir arkadaşı olan Gibarian onun yardımına ihtiyacı olduğunu, ancak bunun nedenlerini açıklayamayacağını söylemiştir. Chris istasyona vardığında, Solaris gezegenini inceleyen bilim adamlarının ruhsal sağlıklarının tamemen bozulmuş olduğunu görür. Ekiptekiler garip olaylar yaşamakta, ölmüş olan tanıdıklarıyla istasyonda karşılaşmaktadırlar. Solaris gezegeni, geçmişte yaşadığı ve kendini suçlu hissetmesine neden olan bir ilişkiyi düzeltmek için Chris'e ikinci bir şans verecektir.

Yönetmen: Steven Soderbergh daha önce "Sex, Lies and Videotape", "Kafka", "King of the Hill", "Underneath", "Schizopolis", "Out of Sight", "The Limey", "Erin Brockovich", "Traffic", "Ocean's Eleven" ve "Full Frontal" gibi filmlere imza atmıştı.

Oyuncular: George Clooney'nin rol aldığı filmler arasında "Return To Horror High", "Return of the Killer Tomatoes", "Red Surf", "Unbecoming Age", "The Harvest", "From Dusk Till Dawn", "One Fine Day", "Batman & Robin", "The Peacemaker", "Out of Sight," The Thin Red Line", "Three Kings", "O Brother Where Art Thou?", "The Perfect Storm", "Spy Kids", "Ocean's Eleven" ve "Welcome To Collinwood" bulunuyor.

sinema

GÜLÜM

Yönetmen: Zeki Ökten. **Oyuncular:** Tarık Akan, Nebahat Çehre, Sümer Tilmaç, Rutkay Aziz, Kıvanç Yeniay, Okan Bayülgen, İdil Fırat, Güler Ökten. **Senaryo:** Fatih Altınöz. **Görüntü Yönetmeni:** Ertunç Şenkay. **Müzik:** Melih Kibar. **Sanat Yönetmeni:** Meral Oğuz. **Yapımcı:** Film Pop Filmcilik. **Yapım:** Türkiye. **Dağıtımcı:** Film Pop. **Gösterim Tarihi:** 7 Şubat.

Konu: Ali Bey 65 yaşında, kendi halinde mütevazı bir yaşam süren bir adamdır. Duygularını rahatlıkla ifade edemeyen ve doğru bildiğinden vazgeçmeyen, inatçı biridir. Öte yandan, dürüstlüğü, babacanlığı ve yardımsever tutumuyla, mahallesindeki herkesin sevgisini kazanmıştır. Eşi Sevim Hanım, kızları Gül'ün ani ölümünden sonra evi terketmiş ve ağabeyi Hasbi'nin yanına yerleşmiştir. Kızını kaybetmenin acısı üzerine bir de eşi tarafından terkedilince, Ali Bey çok yalnız kalmıştır. Dünürü Salim Bey'in eşi, Neşe Hanım, onun bu durumuna çok üzülmekte, Sevim Hanım'ı evine dönmesi için ikna etmeye çalışmaktadır. Ali Bey vaktini Salim Bey ile balık tutarak ve özlemle beklediği torunu için tahta oyuncaklar yaparak geçirmektedir. Aslında oğlu Sinan ve gelini Aslı'nın yakın bir gelecekte çocuk sahibi olmak gibi bir planları yoktur. İyi bir eğitim aldıktan sonra, başarılı bir kariyere sahip olan Sinan, işe çok fazla vakit ayırıp, karısını ihmal etmektedir. Aslı da yalnızlığını unutabilmek için işten kalan vaktini meditasyon yaparak ve internette chat yaparak geçirmektedir.

Yönetmen: Zeki Ökten daha önce "Vurgun", "Bir Demet Menekşe", "Ağrı Dağı'nın Gazabı", "Hasret", "Boşver Arkadaş", "Askerin Dönüşü", "Şaşkın Damat", "Kaynanalar", "Hanzo", "Kapıcılar Kralı", "Sevgili Dayım", "Çöpçüler Kralı", "Sürü", "Düşman", "Pehlivan", "Davacı" ve "Güle Güle" gibi filmlere imza atmıştı.

Oyuncular: Tarık Akan'ın daha önce rol aldığı filmler arasında "Melek Mi, Şeytan Mı?", "Tatlı Dillim", "Kaderimin Oyunu", "Canım Kardeşim", "Bebek Yüzlü", "Mavi Boncuk", "Esir Hayat", "Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı", "Hababam Sınıfı", "Sevgili Dayım", "Nehir", "Sürü", "Maden", "Yol", "Pehlivan", "Bir Avuç Cennet", "Su Da Yanar", "Üçüncü Göz", "Karartma Geceleri", "Berdel", "Yolcu" ve "Eylül Fırtınası bulunuyor.

sinema

DEFİNE GEZEGENİ
TREASURE PLANET

Yönetmen: Ron Clements, John Musker. **Oyuncular (Seslendirenler):** Joseph Gordon-Levitt, Brian Murray, David Hyde Pierce, Emma Thompson, Martin Short (orijinal), Arda Aydın, Ege Ersoy, Faruk Akgören, Müdrike Coşansu, Naşit Özcan, Hakan Vanlı, Ayça Bingöl, Erdoğan Ersever (Türkçe). **Senaryo:** Ron Clements, John Musker, Rob Edwards. **Görüntü Yönetmeni:** Andy Gaskill. **Müzik:** James Newton Howard. **Kurgu:** Michael Kelly. **Yapımcı:** Ron Clements, Roy Conli, John Musker. **Süre:** 95 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** UIP. **Gösterim Tarihi:** 24 Ocak.

Konu: Jim Hawkins kabin görevlisi olarak galaksiler arası bir yolculuğa katılan 15 yaşında bir gençtir. Orada, geminin aşçısı, yarı insan yarı makina olan John Silver ile çok iyi arkadaş olur. Onun rehberliği sayesinde iyi bir uzaylı olmanın bütün inceliklerini öğrenir. Bu yolculuk sırasında süpernovalara, kara deliklere ve şiddetli uzay fırtınalarına karşı mücadele vermek zorunda kalır. Ancak tüm bu tehlikelerden daha korkuncu, en yakın arkadaşının bir korsan olduğunu öğrenmesi olacaktır. Güvendiği dostunun ihanetine uğramak Jim'i yaralayacak ve olgunlaştıracaktır.

Yönetmen: Ron Clements ve John Musker daha önce birlikte "The Great Mouse Detective", "The Little Mermaid", "Aladdin" ve "Hercules"ü yönetmişlerdi.

Oyuncular: Kaptan Amelia'yı seslendiren Emma Thompson daha önce "The Tall Guy", "Henry V", "Impromptu", "Howards End", "Much Ado About Nothing", "The Remains of the Day", "In The Name Of The Father", "Junior", "Carrington", "Sense and Sensibility", "Primary Colors", "Junket Whore" ve "Maybe Baby"de rol almıştı.

sinema

BAHİS
INTACTO

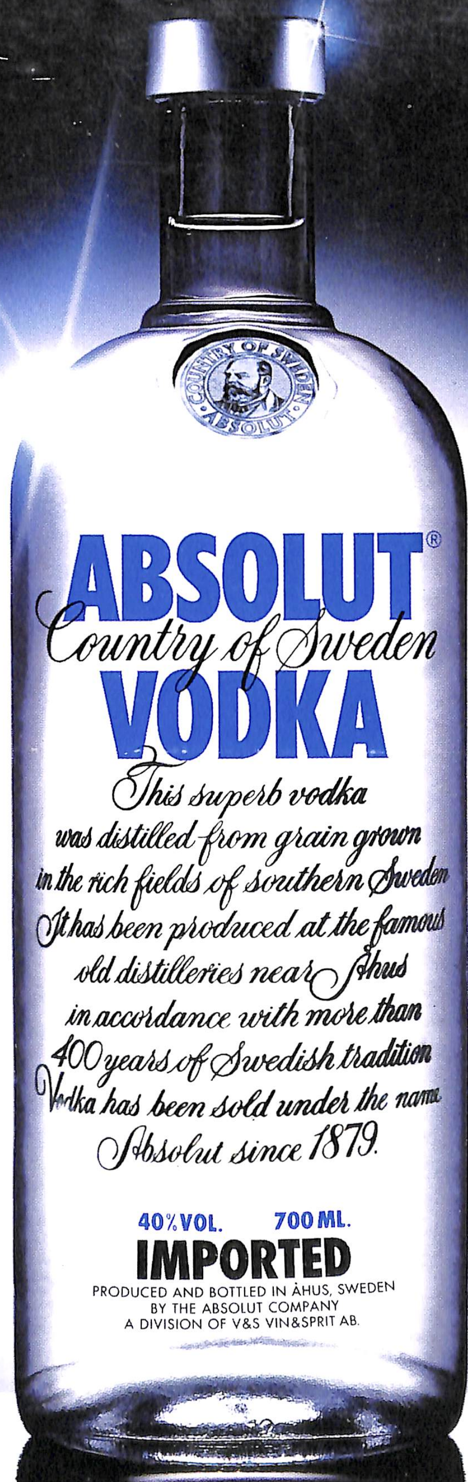
Yönetmen: Juan Carlos Fresnadillo. **Oyuncular:** Leonardo Sbaraglia, Eusebio Poncela, Monica Lopez, Antonio Dechent, Max von Sydow, Guillermo Toledo. **Senaryo:** Juan Carlos Fresnadillo, Andres M. Koppel. **Görüntü Yönetmeni:** Xavi Gimenez. **Müzik:** Lucio Godoy. **Kurgu:** Nacho Ruiz Capillas. **Yapım Tasarımcısı:** Cesar Macarron. **Yapımcı:** Fernando Bovaira. **Süre:** 108 dk. **Yapım:** İspanya. **Dağıtımcı:** Umut Sanat. **Gösterim Tarihi:** 21 Mart.

Konu: Nazi kamplarından kurtulmayı başarmış olan Samuel Berg, İspanya'nın ücra bir köşesinde bir kumarhane işletmektedir. Burada, basit oyunlardan fazlasını arayanlar onunla rus ruleti oynayabilmektedir. Samuel, doğuştan şanslı olduğunu ve insanların şanslarını çalabildiğini iddia etmektedir. Mesela, bir depremden kurtulmuş olan Federico'dan şans çalmış, onu şanssız bırakmıştır. Samuel'dan intikam almanın tek yolunun, onun karşısına çok şanslı birini çıkarmak olduğunu bilen Federico, bir uçak kazasından kurtulan Tomas ile tanışır. İkisi birlikte Samuel'in kumarhanesinin bulunduğu yere doğru yola çıkarlar.

Yönetmen: "Bahis" Juan Carlos Fresnadillo'nun ilk filmi.

Oyuncular: Max von Sydow'un filmleri arasında "Miss Julie", "The Seventh Seal", "Wild Strawberries", "The Wedding Day", "Hawaii", "Shame", "Made In Sweden", "The Exorcist", "The Ultimate Warrior", "March or Die", "Hurricane", "Never Say Never Again", "Dune", "Awakenings", "Needful Things", "Hamsun", "What Dreams May Come" ve "Snow Falling On Cedars" bulunuyor.

sinema

ABSOLUT STAR.